

Fågelrapport 2016

ANDERS WIRDHEIM & MAGNUS CORELL
(RED.)

Denna sammanställning utgör den 42:a allmänna fågelrapporten från BirdLife Sverige (Sveriges Ornitologiska Förening) och är den 14:e som tagits fram av Nationella rapportkommittén (Nrk). Rapporten är också den 42:a i raden från Raritetskommittén (Rk). Rapporten innehåller i huvudsak fynd och sammanställningar från år 2016, men också en del fynd, tillägg och rättelser från tidigare år.

Vilka arter/raser sammanställs av Nrk?

Nrk har tagit fram en rapportmall som anger vilka arter som i första hand ska sammanställas till *Fågelåret*. Utifrån denna mall har varje enskild regional rapportkommitté (rrk) markerat de aktuella fynden i Artportalen och skrivit en kommentar som Nrk får tillgång till. Rapportmallen utgår från följande grundprinciper:

- Lägga tyngdpunkten på att se trender i fågelfaunan.
- Fokusera på fågelarter som är särskilt viktiga i naturvårdssammanhang. Detta gäller särskilt nationellt rödlistade arter liksom dem som finns upptagna på EU-direktivens listor. Tyngdpunkten bör ligga på att följa häckningsresultaten och ha kontroll på viktiga rastlokaler och övervintringsplatser.
- Redovisa fynd och analysera de rariteter som faller utanför Rk:s behandling.

Vilka arter/raser bedöms av Rk?

Rk ska granska och bedöma alla observationer av:

- Nya arter eller raser för landet.
- Arter eller raser som för detta ändamål markeras särskilt i Förteckning över Sveriges fågeltaxa.

Denna återfinns på Rk:s webbplats (www.birdlife.se/rk).

- Arter i Kategori D (se nedan för definition): dvärgsnögås, kejsargås, praktand, gulkindad kricka, buffelhuvud, kamskrake, vit pelikan, större flamingo, tatarfalk, svartryggad rödstjärt, långstjärtad rosenfink, stäppsparv, indigofink, blåtojocknäbb, praktsparv och gulhuvad trupial. (Även snögås förs till kategori D, men bedöms av respektive rrk.)
- Övriga observationer av arter och raser som rrk hänskjuter till Rk, eller sådana som Rk på eget initiativ önskar granska.

FOTO: TOMMIE FAGERBERG

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*, Trönninge ängar, Hl, juni 2016.

Så rapporterar Du

All svensk fågelrapportering sker i den nätbaserade rapportdatabasen Artportalen (www.artportal.se). Som inloggad användare har du där tillgång till rapportformulär och har möjlighet att ladda upp bl.a. beskrivningar, bilder eller inspelningar. Bilder och inspelningar bör bifogas själva rapporten (inte länkas). Respektive rrk bearbetar materialet efter behov, och genomför också granskningar av inkomna observationer. Fynd av mycket sällsyna eller svårbestämda taxa går vidare för bedömning av Rk (se ovan).

Kategorier

De i Sverige anträffade fågelarterna indelas, i enlighet med AERC:s (Association of European Rarities Committees) riktlinjer, i fem olika kategorier, A–E, enligt nedan:

- Kategori A: Spontant uppträdande taxa (arter och raser) som häckar eller påträffats minst en gång fr.o.m. år 1950, t.ex. lövsångare och klippsvala.
- Kategori B: Spontant uppträdande taxa (arter och raser) som påträffats minst en gång t.o.m. år 1949 men inte senare. Dessa arter utgörs av garfågel (1783), papegojalka (1860), strömand (senast 1893), dvärgskarv (1913) och ökenlöpare (senast 1942).

(t.ex. undulat). Till denna kategori förs även införda fåglar som har häckat eller häckar i frihet, men som inte uppnått ett självreproducerande bestånd (t.ex. stripgås).

Åldersbeteckningar

I denna fågelrapport används särskilda beteckningar för en fågels ålder. Med en juvenil (juv.) menas en ungfågel i sin första fullständiga fjäderdräkt. En adult (ad.) är en vuxen, könsmogen fågel i sin slutliga dräkt (som kan vara en sommar- eller vinterdräkt). Hos många större och en del mindre arter kan man även urskilja åldersstadier mellan det juvenila och det adulta (t.ex. 1:a vinterdräkt, 1:a som-

FOTO: ANDERS BLOMDAHL

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleschanka* 1K hanne, Uttorp, Bl, 17 oktober 2016.

- Kategori C: Inplanterade eller förrymda taxa (arter och raser), som etablerat frihäckande och självreproducerande bestånd, vilket i Sverige sedan länge gäller för kanadagås, fasan och tamduva. Till denna kategori förs även fynd av fåglar som kan anses härröra från sådant bestånd utanför Sverige, vilket för tillfället gäller för amerikansk kopparand och nilgås.
- Kategori D: Taxa (arter och raser) som skulle ha placerats i kategori A eller B, om det inte förelegat visst tvivel huruvida de med säkerhet har uppträtt spontant, t.ex. snögås och indigofink.
- Kategori E: Taxa (arter och raser) vilka betraktas som förrymda eller utsläppta från fångenskap

mardräkt etc.). Dessa kallas med ett gemensamt namn för subadulta (subad.). Kan man inte avgöra om en fågel är juvenil eller subadult betecknas den ibland som en yngre fågel, respektive äldre fågel om motsvarande gäller för subadult och adult.

I en del fall anges fåglarnas ålder som 1K, 2K, 3K osv. Här är "K" en förkortning av "kalenderår". Således är en "2K-fågel" inne på sitt andra kalenderår. Gränsen för kalenderår går vid årsskiftet. En individ kläckt sommaren 2016 var 1K t.o.m. 31.12 2016, men betecknas 2K fr.o.m. den 1.1 2017. Om en fågel t.ex. är 2K eller äldre, men inte säkert kan åldersbestämmas, kan den betecknas 2K+.

Notera att vi i denna rapport konsekvent använ-

der dessa förkortningar med versalt K. Anledningen är att detta blir tydligare än om ett gement k används, se t.ex. skillnaden mellan 1k och 1K.

Antal fynd, individer och ursprung

Efter varje arts vetenskapliga namn står två talpar inom parentes. Det första anger hur många fynd som gjorts och hur många exemplar som anträffats av arten till och med 2014. Det andra talparet anger samma sak, men specifikt för 2015. Summorna följer principen att en individ i landet utgör ett fynd, oavsett hur många år i följd den dyker upp, och hur många landskap den ses i. Ett fynd kan alltså utgöras av en ensam fågel, men det används också då en

je landskap). Givetvis kan det vara svårt att avgöra hur många exemplar som verkligen varit inblandade under ett år, men vi har efter bästa förmåga försökt uppskatta antalet.

Upptäckare, rapportör, medobservatör

För de taxa som granskats av Rk gäller från och med rapportåret 2013 att observationer som publiceras förses med namnet på de personer som har skickat in fullständiga rapporter till Rk. I de fall det tydligt framgår av de rapporter som kommit in till Rk vem som varit upptäckare anges denne/dessa först. I de fall Rk inte vet vem som upptäckte fågeln/fåglarna namnges rapportörerna i bokstavsordning. Rk vill

FOTO: MARKUS TALLROTH

Bergtaigasångare *Phylloscopus humei*, Mellby, Öl, 27 oktober 2016.

flock om två eller flera fåglar har uppträtt tillsammans och det finns anledning förmoda att de anlänt till platsen tillsammans. Detta innebär att flera individer av framför allt dagsträckande flockfåglar, t.ex. skäggtärna, som regel förutsätts ha anlänt tillsammans, därför räknas som ett fynd. Däremot betraktas flera exemplar av nattsträckande småfåglar, t.ex. brunsångare, som flera fynd även om de rastar tillsammans. Detta för att de förmodas ha anlänt enskilt. Om flera ensamt sträckande fåglar, exempelvis tärnmåsar, passerar en lokal under samma dag räknas varje individ som ett fynd. En fågel som passerar landskapsgränser, t.ex. en lira, utgör endast ett fynd i landet (men självfallet ett fynd i var-

passa på att uppmana till angivande av upptäckare (även om det gäller en själv) i originalrapporterna. Skälen till detta är flera: Främsta orsaken är det s.k. "Ölandssyndromet", dvs. en stor mängd ornitologer låter bli att rapportera en raritet de sett, i tron att den blir rapporterad av någon annan, medan så inte är fallet. Anger man upptäckare (eller helt enkelt "inte upptäckt av undertecknad") på raritetsblanketten så undviker man att "stjäla äran" och kan i lugn och ro rapportera vad man själv observerat. Alla kan ju inte se allt; under en kortare observation har kanske någon koncentrerat sig på tertialernas exakta utseende, medan någon annan koncentrerat sig på habitus (eller "jizz" som engelskt lånord). De

olika uppgifterna samlade skulle kunna räcka för ett godkännande, medan enbart en beskrivning av territorialerna skulle innebära att rapporten är för mager för den ska kunna publiceras. Ju fler rapporter, desto fler infallsvinklar och detaljer och därmed större chans för en rättvis bedömning från Rk:s sida. I vissa fall, där rapportörer har samma namn, uppges på begäran numera även rapportörens postadress inom parentes. Detta för att i någon mån försöka skilja dessa observatörer åt.

De arter och observationer som behandlats av Rk har, liksom tidigare år, markerats i rapporten med röd färg på artnamnet.

Förkortningar

Några i rapporten förekommande förkortningar:

"(B)" – fågelns läte inspelat

"(DNA)" – fågelns DNA har analyserats och styrkt bestämningen

"ex." – exemplar

"(F)" – fågelns tillfredställande dokumenterad med foto

"honf." – honfärgad

"in litt." – genom korrespondens (in litteris [latin]
"i ett brev")

"k:a" – kyrka

"k:n" – kommun

"N" – norr

"Nrk" – Nationella rapportkommittén

"NRM" – Naturhistoriska Riksmuseet

"O" – ost, öster

"Rk" – Raritetskommittén

"rrk" – regionala rapportkommittéer

"S" – söder

"s:n" – socken

"so. dr." – sommardräkt

"str." – sträckande

"Tk" – Taxonomikommittén

"V" – väster

"(V)" – fågelns tillfredställande dokumenterad med video

"vi. dr." – vinterdräkt

"†" – fågelns avliden och insamlad, efter detta tecken anges var skinnets finns förvarat

Tabeller

I rapporten för 2014 infördes för första gången tabeller som visar olika (mindre vanliga) arters historiska uppträdande i landet (sedan 1950-talet). I denna rapport har antalet tabeller utökats, vilket förhoppningsvis ska ge en bättre bild av de aktuella arternas trender. Naturligtvis måste tabellerna be-

traktas mot bakgrunden av att aktiviteten bland fågelskådare ökat högst väsentligt under de dryga 65 år tabellerna omfattar.

I några fall används även kartor hämtade från Artportalen för att illustrera förekomst för arter, där rapporteringen under ett enskilt år inte ger ett rättvisande bild eller där förekomsten förändrats under senare tid.

Nrk:s skribenter

Fredrik Friberg, Nils Kjellén, Lars Lindell, Kristoffer Stighäll, Peter Strandvik, Magnus Strömberg, Martin Tjernberg och Anders Wirdheim.

Raritetskommitténs sammansättning

Magnus Corell, Aron Edman, Anders Eriksson, Alexander Hellquist, Hans Larsson, Björn Malmhagen och Mats Waern (ordf.).

Tack

Våra varmaste tack till alla rapportkommittéer och rapportörer som behandlat och delgett oss alla de observationer som ligger till grund för årets rapport.

Slutligen

Notera att observationerna som ligger till grund för årets rapport finns tillgängliga i rapporteringssystemet Artportalen, www.artportalen.se. Vi hoppas att ni som läser årets rapport får inspiration till nya ornitologiska aktiviteter och att analyserna av arterna leder till ökad kunskap om landets fågelfauna.

Fågelrapporteringen är sedan länge ett viktigt redskap när det gäller kunskapen om vår fågelfaunas utveckling och förändring. Med en utökad och mera detaljerad rapportering kommer den även att bli allt viktigare för både miljöövervakningen och fågelskyddet/naturvården. Rapportera därför så noggrant som möjligt, och under häckningstid gärna med häckningskriterier! Det ökar värdet på din rapport.

ANDERS WIRDHEIM

(red. Nrk)

Genvägen 4

302 40 Halmstad

anders.wirdheim@birdlife.se

MAGNUS CORELL

(red. Rk)

Hästhagsvägen 21B

182 39 Danderyd

magnus.corell@gmail.com

Fågelåret 2016

Sammanfattat av Anders Wirdheim för Nrk

Likt flertalet vintrar sedan millennieskiftet var även vintern 2015/16 i huvudsak mild. Detta avspeglas dels i att flera arter börjat övervintra i små mängder i Sverige och dels i ökad vinteröverlevnad hos kortflyttande arter. Sannolikt kan expansionen hos de nya svenska häckfågeln svarthakad buskskvätta, brandkronad kungsfågel och trädgårdsträdskrypare åtminstone delvis kopplas till att en större andel av fåglarna idag överlever vintern. Alla tre arterna har visat sig vara känsliga för kalla vintrar. Exempelvis gick svarthakad buskskvätta tillbaka i det norska

nämnvärt avtryck i form av förlängd flyttning hos sydliga och ostliga arter. Snarare förekom arter som vaktel, kornknarr och några östliga sångare i lägre antal än de närmast föregående åren.

Häckningssäsongen förefaller ha varit gynnsam i stora delar av södra och mellersta Sverige, men likt 2015 var juni månad kylig i norr. Där var det också påfallande ont om smågnagare efter kraschen i bestånden under sensommaren 2015.

Senare delen av sommaren och den tidiga hösten var förhållandevis varm och även torr i stora delar av landet. Det innebar bland annat att mycket av vadarsträcket gick "vårdshus förbi", dvs. att endast mindre mängder rastade på svenska stränder.

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Ägretthäger *Ardea alba*, Oppmannasjön, Sk, 28 augusti 2016.

häckningsområdet efter de kalla vintrarna 2009/10 och 2010/11, och när det gäller trädgårdsträdskrypare begränsas utbredningen i Polen österut av vintertemperaturen.

Just expansionen hos dessa tre arter kan nog vara en anledningarna till att fågelåret 2016 kommer att bli ihågkommet. Ett annat, och för många större, skäl är det anmärkningsvärda inflödet av östliga arter under hösten. Även den mytomspunna hösten 1987 bleknar i jämförelse.

Efter den milda vintern hade även våren något högre medeltemperatur än normalt i större delen av landet och i maj rådde det periodvis högsommarmärme, i alla fall i söder. Det gav dock inte något

Som redan nämnts kom sedan hösten att präglas av längre perioder med vindar från ostsektorn. Det innebar bland annat att det åter noterades en rekordsumma för tajgasångare, och såväl sibirisk järnspurv som dvärgspurv gick till i aldrig tidigare skådade mängder.

Vid några tillfällen blåste det till från väster, vilket bland annat gav en svartbrynad albatross i Bohuslän. Men bortsett från denna elegant var det tämligen magert med havsfåglar under höstmånaderna, och när det gäller arter som klykstjärtad stormsvala och alkekung börjar årtiondena runt millennieskiftet nu hägra i ett sällsamt skimmer. Typiskt för hösten var också att tre av de blott sex tärnmåsar som

sågs sannolikt nådde landet från öster och inte från väster som är det normala.

Även avslutningen på året blev tämligen mild i stora delar av landet, vilket åter innebär att ett mindre antal individer av trana, ljungpipare och andra Europa-flyttare klarade av att hårda ut fram till årsskiftet. Men det som framför allt kom att prägla slutet av året, i alla fall i södra och mellersta Sverige, var en invasion av hökugglor. Det var den mest omfattande invasionen sedan 1983/84, och det har diskuterats en del kring varifrån fåglarna kom. Det stora flertalet var ungfåglar, och med tanke på det dåliga häckningsutfallet för snart sagt alla smågälgarspecialister i norra Sverige, är det inte troligt att

FOTO: ANDERS WIRDHEIM

Hökuggla *Surnia ulula*, 1K, Vapnö grustag, HI, december 2016.

de skulle ha ett nordskandinaviskt ursprung. Möjligen kom de istället österifrån. Österifrån kom även ett ganska betydande antal vitryggiga hackspettar under hösten 2015. Flera av dessa dröjde sig kvar, och även om de sannolikt inte var könsmogna våren 2016, innebär det hopp om framtida etablering.

Häckningsåret

Efter kraschen bland smågälgare i norr under sensommaren 2015 var det väntat att det skulle vara ont om häckande ugglor i norr. Men så var inte fallet i söder, där det noterades rekordmånga häckningar av lappuggla och där även pärlugglan var förhållandevis talrik, åtminstone lokalt.

När det gäller lappugglan verkar den nu ha flyttat sin sydgräns ytterligare en god bit söderut. Totalt noterades tio häckningar söder om Mälardalen, en vardera i Södermanland, Närke, Östergötland och Halland samt inte mindre än sex i Småland. Med tanke på att det är en art som lever tillbakadraget, är det nog rimligt att anta att det verkliga antalet häckningar var fler än så. Frågan är då om detta var ett resultat av födbrist norrut eller om det istället handlar om en mera varaktig etablering i södra Sverige?

Som nämns i en annan rapport i denna upplaga av Fågelåret gjorde flera nyinvandrade arter nya framstötter under 2016. Det handlar i första hand om brandkronad kungsfågel och svarthakad busks-

FOTO: KRISTER JAKOBSSON

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*, hona, Skolskogen, Boden, Nb, 22 januari 2016.

kvätta, som båda ser ut att ha etablerat sig på allvar i Götaland, men också om ägretthäger, svarthuvad mås och trädgårdsträdskrypare. För en annan sentida invandrare, toppskarven, noterades det hittills högsta antalet häckningar, då minst 160 par rapporterades häcka på ör i den bohuslänska skärgården. Även citronärta häckade framgångsrikt med minst ett par i Ångermanland och sannolikt även ett par i östra Småland.

Årets mest oväntade häckning stod nog ändå ett par av svart rödstjärt för. Detta par slog sig ner och häckade på Låktatjåkko fjällstation. Denna, Sveriges högst belägna fjällstation på 1228 meter över havet, ligger isolerad från annan bebyggelse och

mellan två fjälltoppar ca 9 km söder om Björkliden i Torne lappmark.

Bland häckfåglar som det inte går bra för kan nämnas strandängsvadare men sannolikt även några arter av änder samt ängshök. För den sydliga kärrsnäppan är trenden klart nedåtgående i Skåne och Halland, medan utvecklingen på Öland och Gotland inte är lika väldokumenterad. Även rödspoven hade ett dåligt år i Skåne, Halland och på Gotland, medan det såg bättre ut på Öland och i Östergötland med 60–65 respektive åtta häckande par.

Både brunand och bergand ser ut att ha nedåtgående trender, och de antalsuppskattningar som presenterades i *Fågellarna i Sverige – antal och förekomst*

FOTO: LARS PETERSSON

Havsörn *Haliaeetus albicilla* med grågäss *Anser anser*, Skatölvsfjorden, Sm 10 april 2016.

(Ottosson m.fl. 2012) är av allt att döma för höga sett till dagens situation. Att berganden länge varit på tillbakagång längs ostkusten har dokumenterats, men nu ser det ut som att den även minskar i fjälltrakterna.

Däremot fortsätter snatterandens expansion och spridning, om än i ganska långsam takt.

Antalet ängshökspår beräknas till knappt 50 i hela landet, men häckningsframgången hos dessa är dålig. Det gäller även för kungsörnen där antalet ungar som når flygfärdig ålder har minskat under 2000-talet även om antalet besatta revir ökat något under samma tid.

Några rovfåglar som det däremot går bra för är

röd och brun glada, havsörn och pilgrimsfalk. Den talrikaste av dessa är röd glada, där beståndet nu beräknas uppgå till ca 3 500 par (med ca 90 % i Skåne). Den bruna gladan har i relativt sen tid invandrat såväl norrifrån som söderifrån, och enligt rapporterna uppgår beståndet till ett tiotal par. Det svenska havsörnsbeståndet både växer och sprider sig. Total beräknas nu ca 800 par finnas i landet. När det gäller pilgrimsfalken beräknas det svenska beståndet till mellan 450 och 500 par.

För att få lite perspektiv på dessa summor kan vi jämföra med vad som anges i *Sveriges fåglar*, en fylig förteckning över landets fåglar utgiven av Sveriges Ornitologiska Förening 1978.

Röd glada: "Antalet bofasta par i Sk uppskattades 1972 till mellan 30 och 50. Beståndet i Sm utgör endast några få par."

Havsörn: "Vid mitten av 1970-talet uppskattades stammen till ca 80 par, av vilka ca 20 var bosatta i Lpl."

Pilgrimsfalk: "Den svenska stammen torde f.n. uppgå till mindre än tio par, av vilka hälften är bosatta i nordligaste tredjedelen av landet. I de landskap där häckningen har upphört är pilgrimsfalken nu en ytterst sällsynt gäst. Den nuvarande totala augustistammen beräknas till mindre än 50 individer."

Det var långvarig förföljelse och, framför allt, miljögifter som kvicksilverpreparat och klorerade kolväten (bl.a. DDT) som hade pressat ner rovfågelstammarna till dessa låga nivåer. Även om det nu finns andra miljögifter, som exempelvis neonicotinoider och flamskyddsmedel vars effekter på fåglar och annat djurliv ännu inte är klarlagda, visar utvecklingen sedan 1970-talet att det går att vända även en till synes mycket negativ utveckling.

Rödlista

Fågelrapporteringen blir allt viktigare när det gäller att hålla koll på hotade eller sårbara arters bestånd i vårt land. Därför anger vi numera kategorisering enligt den svenska rödlistan (2015). Denna anges, i förekommande fall, i rött efter artnamnet enligt nedanstående:

- RE Nationellt utdöd
- CR Akut hotad
- EN Starkt hotad
- VU Sårbar
- NT Nära hotad

Knölsvan *Cygnus olor*

I fågelrapporten för 2015 ställdes frågan om knölsvanen är på reträtt i den norra delen av landet. En tillbakagång hos en art är ofta betydligt svårare att dokumentera än en expansion. Som det gamla ordspråket säger, saknar man inte kon förrän båset är tomt. Inga häckningar rapporterades 2016 norr om Ångermanland, där rrk anger att den "häckar numera glest i hela kustområdet och längs Ångermanälven". Från Jämtland tyder rapporter om ett häckningsförsök och från Dalarna rapporteras 16 häckningar. Det senare kan jämföras med 71 vid en inventering 1982. Så även om årets summa från Dalarna förmodligen inte visar det verkliga antalet

fyndet i T lpm. Totalt finns det nu elva fynd av knölsvan i norra Lappland, där man i motsats till det ovan sagda kan skönja ett ökat uppträdande de två senaste åren.

(ANDERS WIRDHEIM)

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Som noterats i rapporten de närmast föregående åren har mindre sångsvanen en negativ trend som övervintrade i västra Europa. Om detta beror på en minskning av den aktuella populationen (som häckar i västra Sibirien och övervintrar i Europa) eller om arten ändrat sina vintervanor är ännu oklart. Fynden i Sverige ger ingen tydlig ledtråd utan flertalet rrk rapporterar om normala eller nära normala uppträdanden.

FOTO: NICLAS AHLBERG

Mindre sångsvanar *Cygnus columbianus*, Gtl, 29 mars 2016.

par, förefaller det oomtvistligt att arten gått tillbaka ganska markant.

Längre söderut i landet finns också tecken som pekar mot en minskning. I Tåkern fortsatte den trend som inleddes 2015 med lägre antal än tidigare år. Högsta noteringen 2016 gjordes 30.10 och blev endast 1 500 ex., vilket kan jämföras med de 4 160 ex. som noterades 2014.

Nordliga fynd:

N Lpl: 2 ad. Ringletsjöarna, Arvidsjaur 10–28.10 (Samuel Berggren, Stefan Holmberg m.fl.). 1 ad. Svappavaara 7–13.6 (Åke Flygare, Jukka Markkanen m.fl.). 2 ad. Kuoksu O Vittangi 12.6–5.7 (Mathias Bergström, Anders Eriksson m.fl.). 1:a fyndet i P lpm samt 5:e och 6:e

Likt de allra senaste åren gjordes flera vinterfynd (jan–feb resp. dec) i de södra delarna av landet (Sk–Öl).

(ANDERS WIRDHEIM)

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Såväl vår som höst noterades stora ansamlingar av rastande sångsvanar.

Stora antal:

Nrk: Som mest 4 480 ex. i Tysslingen 20.3 (Helny Olsson, Kent Halttunen, m.fl.).

Upl: Som mest 2 050 ex. på Tierpsslätten 26.3 (Kalle Brinell, m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Sädgås *Anser fabalis* NT

Än en gång måste det noteras att den spontana fågelrapporteringen inte kan ge någon bild av statusen eller utvecklingen för det häckande beståndet av sädgås. Enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter går det mycket dåligt för den i Sverige häckande populationen. I årsrapporten för 2016 noteras "en minskningstakt på 9,8 % per år sedan 1998 och hela 18,0 % per år de senaste 10 åren!" (Green m.fl. 2017). Det svenska beståndet beräknades 2008 till 850 par (Ottosson m.fl. 2012). Om den beräkningen var riktig och om ovanstående antagande gällande minskningstakten stämmer, skulle populationen idag vara nere i färre än 200 par!

Även om den i Sverige häckande populationen för en tynande tillvaro, berörs landet fortfarande av betydande mängder "tajgasädgäss" med häckningsområde öster om oss. En inventering som genomfördes i oktober 2016 gav nästan 43 000 "tajgasädgäss", nästan 9 000 "tundrasädgäss" (*A. f. rossicus*) och drygt 23 600 icke rasbestämda sädgäss (Kampe-Persson in press). Sannolikt utgjordes merparten av de sistnämnda av "tajgasädgäss" eftersom endast en mindre del av de mer än 22 000 gäss som rastade i Västergötland blev bestämda till ras.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: LEIF BILDSTRÖM

Ruggande ad. sädgås *Anser f. fabalis* "tajgasädgås" med årsunge, Lappland 2016.

Rapporter från häckningstid:

Dlr: En häckning konstaterad 3–4.6 i Älvdalens kommun (Jonas Eriksson) där 3 pull. sågs. Första säkra häckningen sedan 2006 i Dalarna. Under häckningstid finns även flera observationer i Älvdalens kommun vilka alla troligen rör översomrande individer (rrk *Dlr*).

Äng: En häckning (6 pull.) Grössjön, Jansjö 20.6 (Roger Berglund).

Nb: En möjlig häckning, Isovuoma V Keräntjärvi 2.6 (Martin Widén). I övrigt endast en observation i lämplig biotop under häckningstid.

S Lpl: 60 ex. på 6 lokaler i Ly lpm 5.6–6.8 och 13 ex. på en lokal i Ås Lpm 5.6.

N Lpl: En säker häckning, i övrigt finns sju observationer i lämplig biotop under häckningstid.

Fynd av rasen:

Anser fabalis rossicus "tundrasädgås"

Den ökande trenden för "tundrasädgåsens" uppträdande fortsatte även under 2016. Såväl vår som höst sågs större ansamlingar och det gjordes vinterfynd så långt norrut som i Jämtland. I slutet av mars noterades bl.a. som mest ca 1 100 ex. i norra Uppland (rrk *Upl*) och i oktober totalt minst 8 950 ex. vid en nästan heltäckande inventering. Störst antal fanns då vid Kvismaren med 5770 ex. följt av Tåkern med 1 161 ex. (Kampe-Persson in press). De största ansamlingarna under vintern fanns i Kristianstadstrakten i Sk, där den största flocken utgjordes av 1 030 ex. Hovby, Hammarsjön 16.1.

Flockar på 500–1 000 individer rapporterades under januari även från en handfull andra lokaler i Kristianstadstrakten.

Udda fynd:

Jmt: 4 ex. Gåxsjö 27–30.12 (Robert Jansson, Tor Persson).
T lpm: 3 ex. Pulsjärvi by 11.6 (Mathias Bergström, Anders Eriksson, Mats Nilsson). 1:a fyndet i T lpm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Trots (eller kanske snarare tack vare) det förvaltningsprogram som pågår gällande spetsbergsgås i bl.a. Danmark och Norge har uppträdandet i Sverige ökat markant under senare år. Förvaltningsprogrammet syftar till att begränsa Svalbard-populationen med ca en tredjedel och har bl.a. inneburit ett kraftigt ökat jakttryck i Norge. Möjligen är det just detta som fått fler spetsbergsgäss att välja en östligare flyttväg med rastplatser i Sverige. Ökningen gäller i princip hela landet men är tydligast vid de stora gåsrastplatserna i Svealand. Notera också det koncentrerade sträcket över Jämtland i början av oktober.

Nrk: 930 ex. rast. Ängfalla åkrar, Kvismaren 25.3 (Magnus Friberg) var högsta vårsumman. Under hösten noterades bl.a. 1278 ex. rast. Rysjön, Kvismaren 24.9 (Albin Mauritzon, Andreas Tranderyd m.fl.) och 1441 ex. Södra maderna, Tysslingen 12.10 (Lennart Eriksson).

Upl: 656 ex. Tierpsslätten 27.3 (Kalle Brinell) var högsta vårsumman och ca 400 ex. Hjälstaviken 28.9 (Pekka Westin, Niklas Liljebäck) den högsta under hösten.

Vrm: Till skillnad från 2014 och 2015 noterades inga stora flockar under året (rrk Vrm).

Jmt: 375 ex. str. SV Våge, Hallen 5.10, 1500 ex. str. SV Våge, Hallen 5.10, 100 ex. str. SO Våge, Hallen 6.10 (Kim Woxlägd).

(ANDERS WIRDHEIM)

Bläsgås *Anser albifrons*

I Fågelåret 2014 respektive 2015 har det rapporterats om bläsgåsens stadigt ökande förekomst. År 2016 följer mönstret, men det är också värt att poängtera höstens närmast optimala förutsättningar med ihållande friska vindar från öster. Ur ett svenskt bläsgåsperspektiv är Öland ett av de viktigaste landskapen och härifrån rapporteras hösten 2016 om ett rekorduppträdande. Längre upp i landet (exempelvis Ög, Dlr) tycks 2016 konkurrera med år 2006 som det bästa året.

Sm: 398 ex. Torp, Skatelövsfjorden 13.3 (Nils-Arne Thunell) och 420 str. SV Jätsbergsviken, Jätsberg 9.10 (Oscar Jönsson). Återigen en fantastiskt bra sträckdag

för länet med 420 ex., fördelade på endast fyra flockar. Rapporten om 398 rastande fåglar vid Skatelövsfjorden är den största rapporterade ansamlingen i länet hittills (rrk Kbg).

Öl: Toppen inföll 9–20.10 med 19 578 ex. Bästa enskilda sträckdag blev 11.10 med 5 619 sträckande. Höstsumman 20 528 torde vara rekord för Öland.

Gbg: Med totalt ca 181 ex. slogs årsrekordet för tredje året i rad. 2015 rapporterades totalt 97 bläsgäss vilket alltså var det tidigare årsrekordet. Det råder inget tvivel om att bläsgäss i allt högre grad sträcker över vårt område. I början av 2000-talet var bläsgås något av en raritet i området, och mellan 2000 och 2010 noterades färre än 10 bläsgäss sju av åren.

Ög: Stora ansamlingar: Största flocken var de 550 ex. som fanns vid Åbylund, Strå kyrka 29.10 (Stefan Claesson), vilket är ett mycket högt antal för landskapet – faktiskt den näst högsta noteringen hittills, endast slagen av de 1 500 ex. som sträckte förbi Svenssundsviken 28.10 2006.

Upl: Maxantalet rastande av denna tundrahäckare bedömdes till ca 651 ex. 31.3, vilket är omkring 17 dagar senare än den skogshäckande släkten tajgasädgås. Maxantalet ligger över det tidigare rekordet för våren (= 523 ex. år 2015).

Dlr: 118 ex. är högsta årssumman i Dalarna sedan 2006.

Hjd: 2 ex. Getnäset, Storsjö 22.5 (Kent Moén, Bert-Ivan Mattsson, Birger Östlund m.fl.). 3:e fyndet i Härjedalen.

Ly lpm: Tre fynd under våren i Stensele 14–29.4 (Håkan Rune m.fl.), Västra Örtträsk 16–18.4 (Henrik Wahlberg m.fl.) och Ammarnäs 24.5 (Roger Book m.fl.).

P lpm: 2 ad. Lamburträsk nat. res. 8.6 (Lennart Wahlén, Björn Johansson m.fl.). 7:e fyndet i P lpm, men även det enda fyndet i N Lpl detta år.

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av rasen:

Anser a. flavirostris (37/62 – 1/1)

Hl: 1 ad. Munkagårdsfloen 3.4 (F) (Tommy Ekmark).

Endast tredje fyndet för Halland, vilket kan tyckas lite förvånande för denna västliga ras. Det tionde aprilfyndet totalt. Rasen är inte årlig i landet men har uppvisat en svagt ökande trend sedan millennieskiftet.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Fjällgås *Anser erythropus* CR

Genom det svenska fjällgåsprojektet finns ett litet bestånd kvar i det forna häckningsområdet i Lappland. Projekt fjällgås rapporterar att minst 11 ungar sågs under höstflyttning och övervintring. Flera positiva tecken för den svenska fjällgåspopulationen rapporteras, men antalet fåglar är fortfarande så litet att arten är fortsatt mycket sårbar i landet. Utanför N Lpl ses arten vår och höst i stora delar av landet, men i regel handlar det om enstaka fåglar. Undantag utgörs av de rastplatser som etablerats genom

åren i främst Ög och Hls under våren samt i Hls, Upl och Vg under hösten.

Vg: Under hösten sågs vad som bedöms vara minst 21 ex., varav 7 1K. Dock är fynden spridda ordentligt i tid, så det kan ha rört sig om fler individer (rrk Vg). Noterbart är att en fjällgås, färgmärkt som unge i det norska häckningsområdet år 2013, rastade vid Hornborgasjön 15–17.5 vilket visar att inte enbart svenskfödda fjällgäss flyttar genom landet.

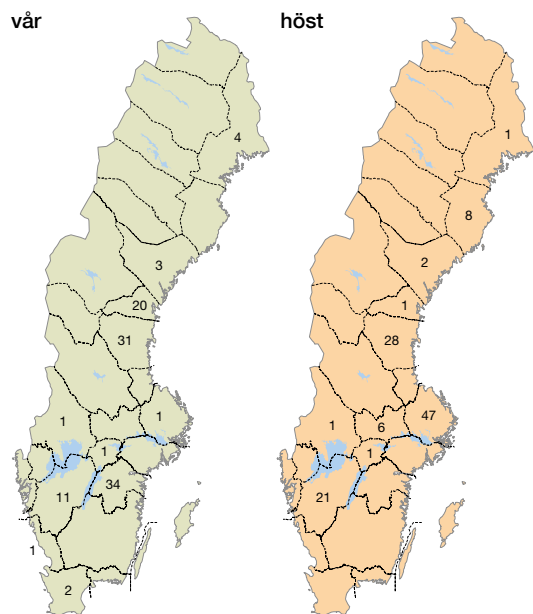
Ög: Vid Svartåmynnings naturreservat rastade en flock 4–30.4, och 23.4 sågs 33 ex. (Berndt Gustafsson m.fl.).

Upl: Efter endast ett vårfynd uppträdde fjällgäsen talrika än någon gång tidigare under hösten: Som mest räknades 45 ex. (34 ad. + 11 1K) 6.9 (Martin Tjernberg, Pekka Westin) och 9.9 (Tom Sandström, Bo Bengtsson m.fl.), dock utan närmare specificering. Något senare sågs fler juvenila fåglar nämligen 13 ex. 17.9 (Anders Kronhamn). Detta innebär att minst 47 ex. besökte Hjälstaviken under hösten, därav både märkta och omärkta individer (rrk Upl).

Hls: Max 31 ex. rast. Lillfjärden 28.4–14.5 (Lars Göran Lindström, Niklas Liljebäck m.fl.). Max 28 ex. rast. Lillfjärden 14.6–15.8 (Mats Åberg, Lars Göran Lindström m.fl.). Max 29 ex. Finflo 16.8–4.9 (Bosse Fagerström, Mats Åberg m.fl.). Flocken under hösten drar nuförtiden allt snabbare ner till Hjälstaviken (rrk Hls).

Mpd: Max 20 ex. rastande Stornäsets NR 7–21.5 (Åke Olausson, Stefan Heimdahl m.fl.).

Vb: Sammanlagt minst 20 individer under året vilket är rekordnotering för Vb under 2000-talet. Av de fåglar som kunnat kontrolleras har nästan samtliga varit märkta.

Observerade fjällgås *Anser erythropus* utanför Lappland vår (apr–jun) och höst (jul–nov) 2016.

Nb: 4 ad. med okänt ursprung rast. Ersnäs-fjärden och Avan 30.4–4.5. 15 1K rast. Porsnäs-fjärden, Norrfjärden 16.8–8.9 (Staffan Sundin, Sven-Erik Sundberg m.fl.). Den senare flocken var utsättningsfåglar från Projekt Fjällgås.

Ly lpm: 1–20 ex. Ammarnäs 13.5–10.6 (Emil Larsson, Ulf Boström m.fl.). 2–5 ex. Badsjön, Sorsele 17–21.5 och 21.6 (Bernt-Erik Nordenström). 1 par Kaskeluokt, Sturuman 31.5 (Evy Liljedahl, Håkan Rune m.fl.). 6 1K Idbäcksheden, Sorsele 8.8 (Bernt-Erik Nordenström).

N Lpl: Förutom fynd i häckområdet, finns det fynd gjorda på rastplatser nedom detta, liksom ett fynd i Luspebryggan. I häckningsområdet har vår lilla population fått fram över 10 ungar, vilka när de kunnat ses på rastplatser söderut, minskat till strax under 10 (rrk N Lpl).

(ANDERS WIRDHEIM & PROJEKT FJÄLLGÅS)

Prutgås *Branta bernicla*

Under senare år har det kommit rapporter om vikande antal mörkbukiga prutgäss i vinterkvarteren i Västeuropa. Även om stora mängder prutgäss passerar Sverige såväl vår som höst kan vi knappast följa utvecklingen härifrån med svenska sträcksummor. Till det är prutgåssträcket alltför väderberoende. Under 2016 noterades två ovanliga sträcktoppar. Det handlar dels om vad som förefaller vara en rekordsumma för vårsträcket på Öland, dels om att en förhållandevis sen sträcktopp berörde stora delar av landet med rekordsummor i flera landskap i inlandet. Några exempel:

Bl: Drygt 20 000 ex. str. O Lindö udde 28.5 (Fredrik Lennartsson) utgör nytt dagsrekord i Bl.

Öl: Totalt noterades drygt 100 000 ex. under vårsträcket i maj–juni, vilket kan vara en ny rekordsumma (rrk Öl).

Dlr: Ett mycket stort inflöde av prutgäss inträffade 14.10 då totalt 4577 str. ex. rapporterades! Dagarna efter räknades 533 rastande, de flesta i Mora och Orsa kommuner (rrk Dlr).

Hjd: 4 ex. Åsen, Lillhärda 15–18.10 (gm Göran Storensten). Femte fyndet i Hjd.

Jmt: 1 ex. rast. Indalsälven, Undersåker 28.10 (Yngve Larsson). Tionde fyndet i Jmt.

Nb: Totalt 229 ex. fördelade på åtta platser under hösten med som mest 130 ex. Långnäs 22.10 (Lars Sandberg). Prutgäsen är inte årlig i Nb och detta är den överlägset största flock som setts i landskapet (rrk Nb).

(ANDERS WIRDHEIM)

Fynd av rasen:

Branta b. nigricans ”svartbukig prutgås”

Svartbukig prutgås häckar i nordöstra Sibirien och nordvästra Nordamerika. Sedan denna ras noterades första gången i Sverige 1983 har den setts regelbundet och uppträtt årligen från 1994. Antalet fynd varierar dock tämligen kraftigt mellan åren.

Årets totalt 6 ex. ligger strax under genomsnittet för 2000-talet. Årets individer fördelades på 4 ex. under våren och 2 ex. på hösten.

Bl: 3 ad. str. O Lindö udde 28.5 (F) (Fredrik Lennartsson). 1 ad. str. O Lindö udde 4.6 (F) (Fredrik Lennartsson).

Öl: 1 ad. str. SV Ölands södra udde 5.11 (Mats Waern, Gunnar Steinholtz).

Vrm: 1 ex. Degernäs, Södra Möckeln 26.10 (Leif Paakkonen m.fl.). Första fyndet i Vrm av denna ras. Fågeln rastade på en golfbana tillsammans med 10 mörkbukiga prutgäss.

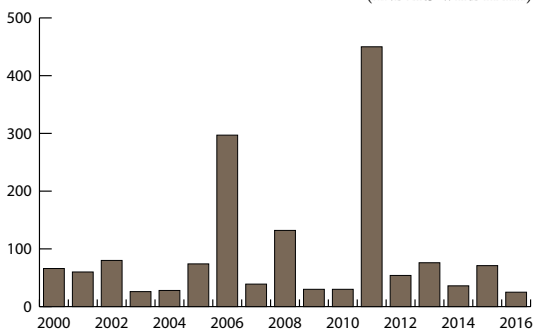
(ANDERS WIRDHEIM)

Fynd av rasen:

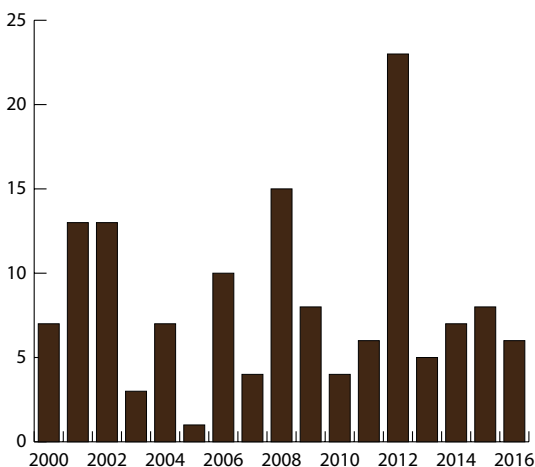
Branta b. hrota "ljusbukig prutgås"

Med reservation för dubbelräkningar noterades endast 25 ex. under året. Detta är den lägsta årssumman under 2000-talet (2003 noterades 26 ex.). Fynden fördelas på 13 under våren (apr–jun) och 12 under hösten (aug–okt). Landskapsvis fördelning: Sk (7), Bl (6), Öl (5), Gtl (1), Hl (1), Boh (3) och Vg (1).

(ANDERS WIRDHEIM)

Fynd av ljusbukig prutgås *Branta b. hrota* i Sverige 2000–2016.

Fynd av svartbukig prutgås *Branta b. nigricans* i Sverige 2000–2016.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

I större delen av landet fortsätter ökningen och spridningen av vitkindad gås och arten häckar numera regelbundet i alla landskap så när som på Hjd och Lpl. Utvecklingen saknar emellertid inte undantag: Särskilt på Öl har det häckande beståndet gått kraftigt tillbaka och detta år rapporteras endast en häckning! Sannolikt speglar inte denna enda rapport det verkliga läget, men arten har tveklöst gått kraftigt tillbaka som häckfågel på Öl. Även på Gtl och längs delar av Norrlands kust har det tidigare rapporterats om en stagnation.

Som angetts tidigare i *Fågelåret* är vitkindad gås numera en regelbunden övervintrade i Skåne i förhållandevis stora antal, och 2016 noterades som mest 10 000 ex. på Iternäset 29.12 (Svante Söderholm).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rödhsad gås *Branta ruficollis*

Med stark reservation för dubbelräkningar noterades 26 ex. under året. Fynden fördelas på 17 ex. under våren och 9 på hösten. Av särskilt intresse är den 1K som rastade med prutgäss vid Larssons våtmark i Hl i oktober. Från och till diskuteras ursprunget för de rödhalsade gäss som ses tillsammans med vitkindade gäss i Sverige. Dessa båda arters häckningsområden och flyttningvägar överlappar inte alls. Samtidigt är rödhalsad gås en mycket vanlig parkfågel på kontinenten. Ett antal fynd av 1K-fåglar genom åren visar dock att rödhalsad gås regelbundet uppträder spontant (dvs. utan att ha ursprung i en fågelpark).

Sk: Åtta fynd av 10 ex. under året fördelade sig på tre fynd av 5 ex. under våren och fem fynd av 5 ex. under hösten: 1 ex str N Kämpingedungen 16.5 (Johan Lorentzon), 3 ex. str. O Smygedungen 17.5 (Nils Kjellén) och 1 ex. Bokskogens golfbana, Yddingsjön 30.5 (Sven Mellhammar). Under sommaren och hösten noterades 1 ex. Skanörs vångar 27.7–2.8 (Björn Malmhagen m.fl.), 1 ex. Spillepeng 16.8 (Lars Nilsson m.fl.). Vad som bedöms vara samma individ sträckte norrut vid Löddesnäs på förmiddagen 16.8 (Lars Nilsson) och uppehöll sig därefter i området Farhultsviken–Utvälinge med omnejd under perioden 16.8–20.10 (Ingemar Johansson m.fl.). Årets sista fynd utgjordes av 3 ex. Fulltofta badplats 21.10 (Staffan Sundin).

Bl: 2 ex. str. NO Lindö udde 5.5 (F) (Fredrik Lennartsson, Per Linde). 1 ex. str. NO Gökalv 13.5 (F) (Fredrik Lennartsson).

Sm: 2 ex. str. SO Hökaviken, Jätfjorden, Åsnen 29.4 (Roland Ylvén) och 1 ex. str. SO Jätfjorden 3.5 (Mats Henriksson, Sven-Olof Linnér, Roland Ylvén m.fl.). Första resp. andra fyndet i Kronobergs län.

Öl: 2 ex. Stenåsabadet 5.5 (Joel Hallingfors, Sam Hallingfors, Tommy Carlström m.fl.). 1 ex. str. Mellby ör, 6.5 (Mats Raneström). 1 ex. str. N Ölands södra udde 14.5 (gm Joel Hallingfors). 1 ex. str. SV Degerhamn 25.10 (Magnus Hallgren).

Gtl: 1 ex. str. O Rivet, Sundre 5.5 (Per Smitterberg). 1 ex. Stockviken 16.5 (Michael Tydén). 1 ex. str. S Faludden 3.10 (Anders Olovsson, Anders Pählman).

Hl: 1 1K rast. med prutgäss Larssons våtmark, Påarp 24–29.10 (Jan Wiman, Tommie Fagerberg, Fredrik Blomqvist m.fl.).

Upl: 1 ex. Fysingen 20–28.10 (Per-Erik Holmlund m.fl.).
(ANDERS WIRDHEIM)

använda vitkindade som fosterföräldrar, har dessa hybrider blivit allt ovanligare. Inom Projekt Fjällgås har man även aktivt försökt söka upp och avliva de hybrider som uppträcks. Hösten 2016 avlivades två sådana vid Hjälstaviken i Upl.

Övriga fynd:

Hls: 1 ex. Änga, Enånger 30.4 (Mats Axbrink). 3 ex. Ålsjön 1.5–21.6 (Stefan Persson m.fl.).

Jmt: 1 ex. rast. Ås 19.8 (Pontus Wennesjö, Pär Erik Petrusson). 1 ex. rast. Indalsälven, Dvärsätt 30.9–1.10 (Anders Forsgren, Christer Pålsson). Sannolikt en och samma individ (rrk Jmt).

(ANDERS WIRDHEIM)

Nilgås *Alopochen aegyptiaca*

Antalet fynd av nilgås fortsätter att ligga på en låg nivå jämfört med i början av 2000-talet. Liksom under 2015 bör det ha rört sig om cirka 10 olika individer, samtliga under månaderna april–juni.

Sk: 3 ex. Torupa flo, Ravlunda 2–7.5 (Bengt Andersson m.fl.), och senare 1 ex. samma plats 21–22.5 (Richard Ek m.fl.), 1 ex. Fiskarehusdammen, Fulltofta 25.5 (Lars Lundquist m.fl.), 1 ex. str. N Kullens fyr 28.5 (Karl G Nilsson).

Hl: Rrk Hl gör bedömningen att 3 individer sågs under april månad och att ytterligare 3 olika individer sågs under juni månad. Totalt 6 individer som turnerade runt och besökte fem platser.

Bob: Noterad för fjärde året i rad. Detta år med 1 ex. vid Morlanda dammar, Orust 29.4 (Jan Johansson, Owe Hougström m.fl.).

Vg: Ett par sågs i slutet av april. Därefter gjordes i maj fynd av 1 ex. på tre olika platser där datumen inte utesluter att det rörde sig om samma ex. Bedömningen är alltså att det rör sig om totalt 3 ex. under våren (rrk Vg).

Vrm: 2 ex. Fisksjön och Lunedskorset, Karlskoga 2.5–24.6 (Anders Jonsson, Toni Berglund m.fl.). Samma fåglar sågs även 28.5 och 24.6 i Alkvettern, Storfors (Hans Johansson, Lars Thornberg). Sista observationen var av 1 ex. Alkvetterns nordspets, Storfors k:n 26.6 (Henrik Roos). 4:e fyndet i Vrm.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: JAN WIMAN

Rödthalsad gås *Branta ruficollis* 1K med prutgås *Branta bernicla*, Larssons våtmark, Hl, 24 oktober 2016.

Fjällgås x vitkindad gås

Anser erythropus x *Branta leucopsis*

Denna hybridform bör ägnas intresse eftersom den från och till används i argumentationen mot det svenska fjällgåsprojektet. Under projektets inledande år användes vitkindade gäss som fosterföräldrar och en del fjällgåshannar präglades då på fosterarten vilket ledde till hybridhäckningar. Sedan man ändrat formerna för utplantering av fjällgäss, och slutat

Rostand *Tadorna ferruginea*

Totalt ca 10 ex. fördelade på apr (1), maj (2), jun (1), jul (3) och aug (3–4). Fåglarnas ursprung går inte att reda ut, men på kontinenten finns en förhållandevis stor förvildad population. Bl.a. bedömdes det tyska beståndet till 160–200 par 2009 (Gedeon m.fl. 2014). Dessutom förekommer arten i fågelparker såväl i Sverige som i övriga Europa.

Tabell 1. Genomsnittligt antal rödhalsade gäss *Branta ruficollis* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,2	0	2,2	4,6	12	19	29	26

Sk: 1 hanne Stavstensudden 22.5–5.6 (Mats Nilsson m.fl.), 1 hanne Skillinge södra, Skillinge 19.6 (David Brisholm), och 1 hona Iternäset – Karpalundsdammarna – Vinnö ängar 17–21.8 (Niclas Winqvist m.fl.).

Bl: 1 ex. Torhamns udde 14.8 (Annika Annemark).

Öl: 1 ex. Västerstadsviken 11–14.4 (Tommy Knutsson, Bertil Breife, Douglas Gustafsson m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde 11–15.8 (Håkan Svensson, Birgitta Dawidsson, Gert Eriksson).

Hl: 2 ex. Getteröns naturreservat 31.7 (Kjell Andersson m.fl.) och senare Norra Lyngen, Morup 3–14.8 (Björn Granberg, Anders Wänge Kjellsson m.fl.) resp. Utters, Tvååker 26–27.8 (Magnus Jäderblad m.fl.).

Srm: 1 ex. Utterholmshällarna, Brannäs våtmark – Strandstuviken, Nyköping 6–8.8 (Tommy Knutsson, Jan Gustafsson, Lennart Wahlén, m.fl.).

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Rostand *Tadorna ferruginea*, hanne, Stavstensudden, Sk maj 2016.

Vrm: 1 ex. Södra Hyn 12–28.7 (Dan Norberg m.fl.). Fågeln höll mestadels till i Ängbäckens våtmark. 4:e fyndet i kategori A av arten i landskapet och 1:a fyndet sedan 1994.

P lpm: 1 ex. rast. Båtsjaur V 11.5 (Leif Björk, Marika Lundgren). 1:a fyndet i P lpm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Gravand *Tadorna tadorna*

Gravanden häckar längs Götalands kuster samt mycket fåtaligt i Götalands inland och längs kusterna längre norrut i landet.

Häckningar i inlandet norr om Skåne samt längs kusterna norr om Stockholm:

Sm: Flera häckningar på Visingsö. Som mest noterades minst 44 dunungar (rrk Jkp).

Ög: Precis som under fjolåret noterades häckning vid Vadstena reningsverk, där två par sågs med sju ungar under våren (Magnus Swenson, Benny Ekberg m.fl.).

Upl: En lyckad häckning, en familj med 11 pull. på Skötgrund, Lövestabukten 6.6 (Oskar Löfgren, Tommy Löfgren, m.fl.). En misslyckad häckning på Björn, troligen på grund av räv, 15.6 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson).

Nordliga fynd:

Vb: Totalt 10–15 ex. under apr–maj. Dessutom 26 ex. str SV Östögrundet, Östnåshalvön 6.8 (Robert Åkerlund, Mikael Wikström, Henrik Ramebäck).

Nb: 1 ex. rast. Laxfisket, Gräsören, Hertsöfjärden 6.5 (Ulf P Eriksson). 1 ex. rast. Sandöklubban, Sandön, Luleå skg. 10.5 (Jan Bergström). 2 i par rast. Rödkallen, Luleå skg. 15–21.5 (Staffan Sundin, Peter Nilsson m.fl.). 1 hona Haparanda Sandskär 6.8 (Lena Stenman, Andreas Livbom m.fl.).

Hjd: 1 ex. Där öst, Storsjö 25–26.4 (Kent Moén, Eva Moén, Emil Moén). 6:e fyndet i Hjd.

Jmt: 2 ex. rast. Birka båthamn, Ås 10.4 (Christer Pålsson, Hans Nilsson, Hans Grundahl). 2 i par rast. Indalsälven, Lit 14.5 (Christer Pålsson).

T lpm: 1 ad. hona rast. Laxforsen 5.5 (Lotta Nygård, Benny Modig m.fl.). 9:e fyndet i T lpm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Säkra häckningar rapporterade till Artportalen av gravand *Tadorna tadorna* under åren 2000–2016. Enstaka markeringar kan vara fel orsakade av att rapportören angett häckningskriterium utan att det varit motiverat.

Bläsand *Anas penelope*

Bläsanden häckar numera från norra Svealand och norrut samt lokalt på Öl. Mera tillfälligt genomförs häckningar även på andra platser i Götaland, och 2016 noterades två häckningar i Sm. I ett försök att illustrera artens svenska häckningsområde redovisas en karta med till Artportalen rapporterade säkra häckningar 2000–2016.

Arten har under senare tid ökat som övervintrare i södra Sverige, men större antal noteras endast i sydvästra Skåne.

Häckningar i Götaland:

Öl: Rapporter om möjlig häckning från tio olika platser (rrk Öl).

Sm: Två lyckade häckningar (4+4 pulli) i Veda våtmark, Lekeryd (Toni Hermansson m.fl.).

Vinterfynd (större antal):

Sk: Under januari rapporteras samlingar av över 100 ex. från tiotalet platser, och som mest 600 ex. Lomma Södra 7.1 (Lars-Göran Lillvik), 500 ex. Tygelsjöbäckens mynning, Tygelsjö ångar 9.1 (Håkan Wittzell) samt 561 ex. Knösen, Falsterbonäset (Falsterbo fstn).

(ANDERS WIRDHEIM)

Amerikansk bläsand *Anas americana*

(91/92 – 1/1)

Endast ett godkänt fynd under 2016. Arten är nätt och jämnt årlig i Sverige. Sedan millennieskiftet har antalet fynd varierat mellan ett och nio (2013).

Nb: 1 hane Äihämjärvi 11.6 (Anders Lindberg, Jukka Markkanen, Stefan Kyrklund m.fl.). Denna individ hade följe av en honfärgad fågel, som enligt observatörerna även den troligen var en amerikansk bläsand. Detta kunde inte bekräftas utifrån de bilder som tagits. Sjunde fyndet i Nb.

(ANDERS WIRDHEIM)

Snatterand *Anas strepera*

En noggrannare genomgång av det aktuella häckningsläget gjordes i *Fågelåret 2015*. Att döma av årets rapporter fortsätter expansionen i landet om än i långsam takt. Den nordligaste häckningen rapporterades från Ålsjön i Hls, men fynd av par i

2000–2006

2010–2016

Snatterandens *Anas strepera* expansion under 2000-talet illustrerad av kartor som visar till Artportalen rapporterade säkra häckningar åren 2000–2006 (t.v.) resp. 2010–2016. Notera att enstaka markeringar kan vara fel orsakade av att rapportören angett häckningskriterium utan att det varit motiverat.

lämpliga häckningsbiotoper gjordes norrut till Nb och Lu lpm.

För att illustrera snatterandens expansion redovisas två kartor gällande rapporter till Artportalen 2000–2006 resp. 2010–2016 där rapportören angett kriterier motsvarande säker häckning. Även om några markeringar kan vara fel, visar de båda kartorna tämligen tydligt på expansionens omfattning.

(ANDERS WIRDHEIM)

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

Med reservation för dubbelräkningar (fåglar som flyttat sig mellan olika lokaler) sågs totalt 12 ex. under året, samtliga hannar. Sju av dessa hittades i april, två i maj samt en vardera i juni och juli. Antalet fynd ligger något under genomsnittet för 2000-talet.

Tabell 2. Genomsnittligt antal amerikanska bläsänder *Anas americana* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,1	0,4	0,6	2,9	3,6	2,5	1

Tabell 3. Genomsnittligt antal amerikanska krickor *Anas carolinensis* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,1	0	1,1	2,1	7,0	14	14	12

Sm: 1 hanne Vadarängen, Uknö, Västervik 19–25.4 (Magnus Kasselstrand, Larsgunnar Nilsson m.fl.).

Hl: 1 hanne Fågeltornsviken, Tjolöholm 8.5 (Håkan Nilsson m.fl.).

Vg: Vad som bedöms som två olika hanner sågs vid Hornborgasjön under året, i april–maj samt i första halvan av juli (rrk Vg).

Ög: 1 hanne Rosenkällasjön 9.4 (Anders Elf m.fl.) och 1 hanne Härnaviken, Svartåmyrningen 23.4–9.5 (Daniel Johansson m.fl.). Bedöms röra olika individer (rrk Ög).

Upl: 1 hanne Viik strandäng, Lärstaviken, inre delen, Uppsala 5–11.4 (Jon Hessman m.fl.). 1 hanne Ledskärsviken, Tierp 6–15.6 (Kalle Brinell m.fl.).

Vrm: 1 hanne Norsälvsgröken, Gunnita 18–22.4 (Dan Mangsbo m.fl.).

FOTO: RONNY MALM

Svartand *Anas rubripes*, hanne, Dagshög, Sk, 19 november 2016.

Dlr: 1 hanne Kumbelnäs, Värmland, Mora 15.4 (Lars Hansson, Cecilia Fahlén). 1 hanne Lindängen 3–17.5 (Petter Strömberg, Magnus Strömberg, Lars Hansson) och sannolikt samma hanne Södra Fullsta 22.5 (Mats Forslund).

(ANDERS WIRDHEIM)

Svartand *Anas rubripes* (4/4 – 0/0)

Sk: 1 hanne Dagshög 1.1–16.3 samt 7.11–30.12 (F) (Lars Leonardsson m.fl.).

Den här välbesökta individen har sedan upptäckten i november 2014 upprepat samma procedur med ankomst till Dagshög i november eller december och avfärd i mars. Eftersom fågelns ving-

spiegel uppvisar en mycket tunn vit bakkant har det spekulerats i om den kan bära på gräsandsgener. Hybridisering är utbredd i Nordamerika, och utan DNA-analys är det antagligen ofta ogörligt att helt utesluta små inslag av gräsandsgener hos återkorsningar med svartand. Raritetskommittén bedömer dock fågelns som ren med stöd av Kirby m.fl. (2000), som menar att svartand kan uppvisa en tunn vit vingbakkant så länge inget vitt syns på framkanten av vingspegeln och de undre handtäckarna har tydliga mörka teckningar. Den svenska fågelns uppfyller dessa kriterier.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Stjärtand *Anas acuta* **VU**

Stjärtanden är av allt att döma på tillbakagång i Sverige och antalet säkra häckningsfynd är få. Arten har sin starkaste förekomst i norr, men även där är rapporteringen mager. De få rapporterna speglar sannolikt inte det verkliga förhållandet, därför vore det värdefullt om samtliga observationer som tyder på häckning rapporterades med häckningsindici. Under året noterades bl.a. fyra säkra och en trolig häckning i Götaland samt den fjärde kända häckningen i Närke. I ett försök att illustrera artens svenska häckningsområde redovisas en karta med till Artportalen rapporterade säkra häckningar 2000–2016.

Häckningar:

Sk: Inga indikationer på häckning (rrk Sk).

Bl: Trolig häckning Vällholmen (Patric Österblad, Patrik Olofsson). Första fyndet med häckningskriterie sedan 2010 i Bl (rrk Bl).

Öl: Tre häckningar: 3 pull. Mellbyör 12.6 (Göran Andersson, Annelotta Rolfsson). 7 ex. (1 hona + 6 pull.) Stenåsa ör 16.6 (Ragnar Hall, Tomas Carlberg, Johan Nilsson m.fl.). 7 ex. (1 hona + 6 pull.) Mellbyör 22.7 (Göran Andersson).

Sm: Inga fynd som tyder på häckning.

Gtl: Inga fynd som tyder på häckning (rrk Gtl).

Ög: En hona med 2 pull. Svartåmyrningens naturreservat (Claes Leijon).

Srm: Inga häckningar rapporterade (rrk Srm).

Nrk: 8 pull. Nynäsängen, Kvismaren 19.6 (Håkan Persson). Fjärde konstaterade häckningen i Närke (samtliga i Kvismaren).

Upl: Ingen häckning är rapporterad (rrk Upl).

Vstm: Inget fynd under häckningstid (21.5–15.7) rapporterades (rrk Vstm).

Dlr: 1 häckning (8 pull. + 1 hona) Översjökölen, Översjön, Särna. Älvdalen 20.6 (Fredrik Enoksson).

Ång: Inga sommarfynd eller fynd som indikerar häckning (rrk Ång).

Nb: Två säkra häckningar och sju lokaler där arten möj-

ligen kan ha häckat. Detta är ungefär som det brukar vara. En uppskattning av beståndet utifrån observationerna hamnar på 10–20 par. Om en skärgårdsinventering gjorts, hade siffrorna troligen blivit lite högre (rrk Nb).

Hjd: Inga häckningar konstaterade (rrk Hjd).

Jmt: En häckning Hamptjärnen, Stekenjokk, där minst fyra ungar sågs i mitten av juli, men i övrigt rapporterades inga fynd från häckningsområdet (rrk Jmt).

Ly lpm: Ett fynd med häckningskriterier (rrk S Lpl).

Ås lpm: Två fynd med häckningskriterier (rrk S Lpl).

(ANDERS WIRDHEIM)

Årta *Anas querquedula* VU

Årtan ses i en stor del av landet, särskilt under vårmånaderna. Antalet rapporterade häckningar fortsätter dock att vara förhållandevis lågt, och den svenska populationen torde nog inte uppgå till mer än något hundratal par. Ottosson m.fl. (2012) uppskattade beståndet till ca 600 par. I ett försök att illustrera artens svenska häckningsområde redovisas en karta med till Artportalen rapporterade säkra häckningar 2000–2016. Följande sammanställning gäller rapporterade häckningar 2016, och även om den inte är komplett, ger den sannolikt en ganska god bild av läget.

Sk: Säkra häckningar rapporterade från två lokaler, dels en kull om 9, sedermera, 6 pull. från Börninge mad 13.6–14.7 (Silke Klick, Stefan Malm, Peter Malm m.fl.), och dels en kull om 8, senare 5, pull. från Dagshög 30.6–23.7 (Linus Falkmer, Karin Falkmer). Därtill finns, i

likhet med tidigare år, rapporter om häckningsindicier från ca 20 lokaler.

Öl: 5 nyligen flygga ungar Albydamarna 4.7 (Douglas Gustafsson, Bosse Carlsson).

Sm: Precis som 2014 häckade ett par vid Mellby kyrkmosse, Eksjö, där 7 pull. observerades 11.7 (Fredrik Solgesjö). Två ungfåglar sågs dessutom i Gishultasjön, Nässjö 14.8 (Jan Petersson). Troliga häckningar rapporteras även från Husebymaden och Lilla Attsjön, Furuby (rrk Kbg).

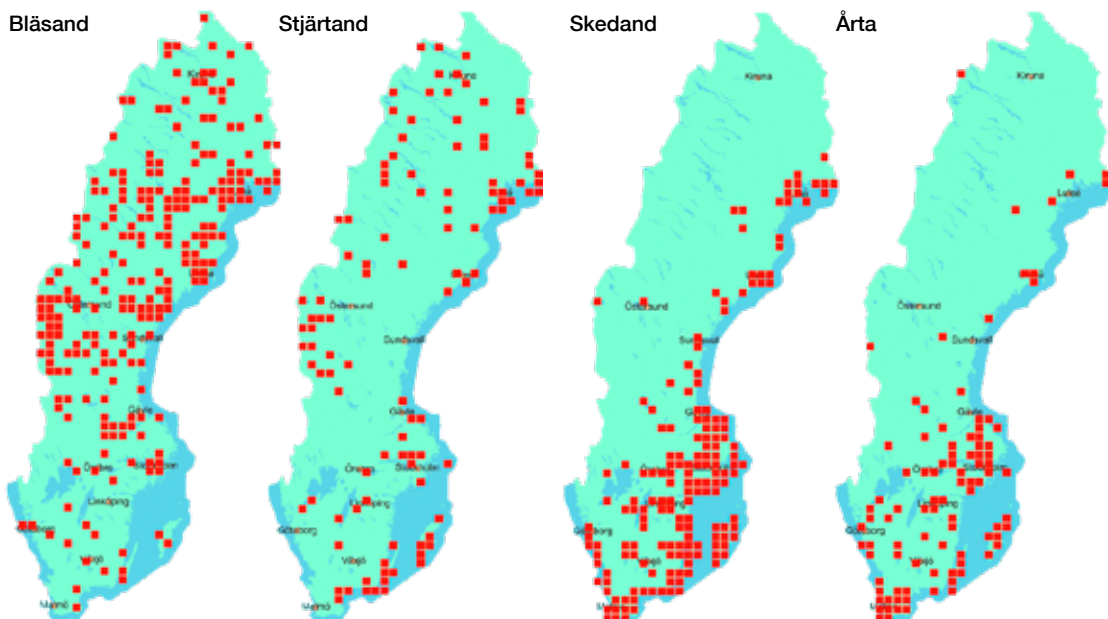
Vg: En konstaterad häckning (9 ungar) vid Detterns naturreservat. Vid Hornborgasjön fyra kullar med resp. 10, 9, 3 och 2 ungar (rrk Vg).

Ög: Nio par noterades vid Tåkern under häckningstid (Tåkerns fältstation). Vid Herrebro våtmark konstaterades återigen häckning där en hona med sex pull. sågs i slutet av maj/början av juni (Claes Tornefjell, Robert Petersen m.fl.). Uppskattningsvis häckar 20–40 par i Östergötland (rrk Ög).

Srm: 7 pull. Öknasjön, Strängnäs 4.6 (Kjell-Arne Larsson). Senaste rapporterade häckningen i Srm är från 2009 (rrk Srm).

Upl: En säkerställd häckning är rapporterad i år, 4 1K Hjälsstaviken 30.6 (Bodil Bernström). Bedömningen är att 5 par häckade i Hjälsstaviken baserat på antalet observerade hanar (Pekka Westin). En noggrann genomgång av samtliga rapporter i Artportalen ger att det häckande beståndet i rapportområdet skulle kunna vara 18 par. Med tanke på att det å ena sidan finns ett visst mörkertal och å andra sidan inte alla par häckar så hamnar totalbedömningen för Upplands rapportområde åter på 15–25 häckande par (rrk Upl).

Vstm: Två konstaterade häckningar: 1 ad. hona + 4 pull.

Säkra häckningar rapporterade till Artportalen av blåsand *Anas penelope*, stjärtand *Anas acuta*, skedand *Anas clypeata* och årta *Anas querquedula* under åren 2000–2016. Notera att enstaka markeringar kan vara fel orsakade av att rapportören angett häckningskriterium utan att det varit motiverat.

Frövisjön, Skultuna 2.6 (Henry Hedlund, Inger Hedlund). 1 ad. hona + 1 pull. Gnien vid Högbyn, Ramnäs 19.6 (Henrik Berg). Därutöver är årtan funnen vid sju lokaler under häckningstid (16.5–31.7), motsvarande åtta troliga häckningar (rrk Vstm).

Vb: En konstaterad häckning: 5 pull. Dammen N järnv., SÖ Degernässlätten 14–16.7 (Emmanuel Naudot, Joakim Linder).

Nordliga fynd:

N Lpl: 1 ad. hanne rast. Stensundet NV Jokkmokk 10.5 (Mats Svensson Pavval, Kjell Wägberg m.fl.). Ett par rast. Sammakko 20.5 (Inge Karlsson Alalahiti). 1 hanne Glommersträsket V 2.6 (Kalle Källebrink, Eva Johansson). 2 ad. hannar + 1 ad. hona rast. Luspébryggans hpl., Stubba nat. res. 11.6 (Rüdiger Kasche).

(ANDERS WIRDHEIM)

Skedand *Anas clypeata*

Skedanden förekommer under häckningstid i hela landet, om än sparsamt i fjällkedjan, och fynd som kan tyda på häckning är rapporterade från snart sagt alla landskap. I de allra flesta fall handlar det enbart om mindre antal, och det är nog bara i Upl och Ög som antalet par uppgår till fler än 100. Rrk Upl uppskattar beståndet inom sitt rapportområde till ca 250 par och rrk Ög det östgötska beståndet till 100–150 par. Detta innebär att vi sannolikt måste skriva ner uppskattningen av det totala svenska beståndet till under 1000 par. Ottosson m.fl. (2012) angav ca 2400 par i landet. Det ska dock noteras att arten uppträdde talrikt under såväl vår- som höststräcket, men det är naturligtvis omöjligt att avgöra om det handlade om i Sverige häckande individer.

Nordliga häckningar:

Nb: Två säkra häckningar, och fynd under häckningstid eller på lämplig lokal har gjorts på ytterligare 22 platser (rrk Nb).

Jmt: Enda sannolika häckningsplats var som vanligt Ty-sjöarna med uppskattningsvis totalt ca 5 par (rrk Jmt).

P lpm: En hona med en unge Glommersträsket V 22.6 (Fredrik Grahn).

Höga antal:

Sk: Vid sträckräkningar i sydöstra Skåne noterades under våren totalt 920 ex. (bästa dag 162 ex. 27.4) och under hösten totalt 1680 ex. (bästa dag 201 ex. 25.8). Vårsumman är den högsta som noterats och höstsumman den näst högsta sedan sträcket förbi Sydostskåne började följas mera intensivt.

(ANDERS WIRDHEIM)

Snatterand x gräsand

Anas strepera x platyrhynchos

Sk: 1 hanne rast. Alnarps strandängar, Alnarp 10.1 (Lars Nilsson). 1 ad. hanne rast. Vombsjöns västra ängar 21.2 (Sven Jönsson). Två rapporter av vad som skulle kunna vara samma individ (rrk Sk).

Vg: 1 ad. hanne Slottsskogen, Göteborg – Hökälla 3.1–11.3 (Bengt Adamsson m.fl.). 1 ad. hanne Slottsskogen 15.10–29.12 (Bengt Adamsson m.fl.). Samma återvändande hanne, nu åtminstone sju år gammal, sågs som vanligt i Slottsskogen under vintermånaderna (rrk Gbg).

(ANDERS WIRDHEIM)

Stjärtand x gräsand *Anas acuta x platyrhynchos*

Sk: 1 hanne rast. Black, Falsterbonäset 6.1 (Nils Kjellén), 1 ad. hanne rast. Klosterviken, Börringesjön 13.3 (Peter Malm, Stefan Malm), 1 hanne Nabben, Falsterbonäset 21.10 (Juho Könönen). 1 hanne Lilla Hammars näs, Foteviken 8.11 (Mattias Ullman). 1 7K+ Måkläppen, Falsterbonäset 21.12 (Emil Lundahl). Möjligen två fynd av två individer. Hannen som setts i landskapets sydvästra hörn sedan 2009 verkar fortfarande vara i farten, och det är inte omöjligt att det även är denna fågel som sågs i Klosterviken (rrk Sk).

Sm: 1 hanne Malmfjärden, Kalmar 4.1 (Anders Carlsén, Per-Göran Svensson). 1 hanne Jutebron, Lindö, Kalmar 16.12 (Simon Carrington). Hannen i Kalmar är säkerligen samma individ som har återkommit sedan 2008.

Vrm: 1 hanne Ve, Panken 25.3 (Magnus Köpman m.fl.). 1 ex. Näsets badplats, Möckeln, Karlskoga 10.4 (Stefan Göransson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rödhuvas dykand *Netta rufina*

Upp till 7 ex. under året, varav 6 hannar och en hona. Det är dock inte omöjligt att några av fynden kan gälla en och samma individ som turnerat runt. Rödhuvas dykand är en i Europa sydlig art med ett litet häckande bestånd i södra Danmark samt ett begränsat antal par i såväl norra Tyskland som i norra Polen. Åtminstone det tyska beståndet har vuxit under senare tid (Gedeon m.fl. 2014). Arten har häckat tillfälligt i Sverige (Täkern i Ög 2012).

Sk: 1 ad. hanne rast. Silvåkratornet, Krankesjön 17.3 (Sven Jönsson, Lars Leonardson, Anders Jönsson m.fl.), 1 hona rast. Abbekås golfbana – Skivarpåsns mynning 1–2.12 (Roland Holmström, Gustav Tallroth).

Öl: 1 ad. hanne Kapelludden 5.6 (Maria Danestig, Magnus Danestig m.fl.). 1 ad. hanne Beijershamn 6.6 (Per Fogelström, Maria Alsterlund m.fl.). Fynden gäller troligen samma individ.

Tabell 4. Genomsnittligt antal rödhuvade dykänder *Netta rufina* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,1	1,1	3,5	2,8	7,8	5,3	5,1	7

Sm: 1 hanne rast. Rafshagen, Kalmar 25.4–5.5 (Johnny Ottosson, Jan Ottosson m.fl.).

Gtl: 1 hanne Katthammarsvik, Östergarn 18–20.4 (Tord Lantz, Göran Knutas m.fl.).

Ög: En hanne i eklipsdräkt upptäcktes vid norra dammarna, Gärsdaverken 9.7 (Lennart Wahlén m.fl.). Fågeln var kvar till 20.7.

Vb: 1 2K+ hanne rast. Fabriksviken, Hörnefors 29.9–6.10 (Christer Olsson, Eskil Nygren, Birger Risberg m.fl.). 2:a fyndet i Vb.

(ANDERS WIRDHEIM)

Brunand *Aythya ferina* VU

Än en gång måste det konstateras att brunanden av allt att döma befinner sig i utförsbacken i Sverige.

Nrk: 2 ex. (1 ad. hona + 1 pull.) Ormestaängarna, Oset 18.6 (Lennart Eriksson). Landskapets totala population bedöms vara max 5 par (rrk Nrk).

Upl: Häckningar eller troliga häckningar: 2 i par med troligt bokesök Södra Vendelsjön, Vendelsjön 6.5 (Anssi Laurila). 6 pull. Kärven 22.6 (Yngve Hareland). 2 honor med ungar Sörsjön, Tämnaren 27.6 (Lars Gustavsson).

Vstm: 1 hona + 3 pull. Frövisjön, Skultuna 10.6–26.7 (Marcus Teveborg m.fl.).

Dlr: 1 hona med 4 pull. Önsbackdammen, Falun 5.6 (Stig Larsson).

Hls: 7 ex. (3 ad. i par + 1 ad. hona) under häcknings-tid Tannetjärnen, Bergsjö 5.5–20.6 (Sven Jägbrant f.d. Gustafsson, Jacob Rudhe m.fl.).

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

Rödhuva dykand *Netta rufina*, hanne, Katthammarsvik, Gtl, 19 april 2016.

Nedan listas samtliga rapporter om konstaterade häckningar under 2016. Om detta speglar det svenska beståndet bör det kanske skrivas ner till runt 100 par istället för de 1100 par som anges av Ottosson m.fl. (2012). För att illustrera artens svenska häckningsområde redovisas en karta med till Artportalen rapporterade säkra häckningar 2000–2016.

Öl: Åter häckade ett par vardera i reningsverksdammen i Mörbylånga och i Albrunna kalkbrott (rrk Öl).

Gtl: Endast tre häckningar: 6 pull. Ajkesträsk, Färö 4.6 (Inger Svensson). 4 pull. Ajkesträsk, Färö 4.6 (Birgitta Bengtsson, Inger Svensson). 5 pull. Sockerbruksdammar-na, Björke 11.7 (Clas Hermansson, Mia Holmebrant).

Vg: Endast i Hornborgasjön sågs kullar, 4 till antalet (rrk Vg).

Äng: 4 i par Mycklingstjärn 27.4–27.5 (Björn Wester, Thomas Birkö, Bo Näsström m.fl.). 2 i par Tjärntjärnen SV Faresta 2.5 (Robert Åkerlund, Karin Edblad). Vid landskapets enda säkra lokal, Mycklingstjärn, noterades som mest 2 hannar och 1 hona. Dock inga observationer som direkt tyder på häckning detta år.

Jmt: Endast vid Ändsjön sågs ungdjur i år, men som vanligt fanns brunänder närvarande hela sommaren även vid Tysjöarna och Lillsjön. Totalt handlar det om 5–20 par. Detta är en lägre uppskattning än de senaste två åren.

Stora antal:

Ög: Högsta antal vid Täckerns fåltstations simfågelräkningar var 12 250 ex. 17.9 (rrk Ög).

(ANDERS WIRDHEIM)

Bergand

Brunand

Säkra häckningar rapporterade till Artportalen av bergand *Aythya marila* och brunand *Aythya ferina* under åren 2000–2016. Notera att markeringar kan vara fel orsakade av att rapportören angett häckningskriterium utan att det varit motiverat.

Ringand *Aythya collaris* (46/46 – 1/1)

Under året sågs ringanden i två landskap, men mycket tyder på att observationerna gäller en och samma individ. Denna nordamerikanska and har setts i Sverige under samtliga år på 2000-talet förutom 2011 och 2012.

Nrk: 1 ad. hanne rast. Rynningeviken – Kvismaren 20.3–19.4 (Staffan Gustavsson, Bengt Jalsborn m.fl.). 1:a fyndet i Nrk.

Vrm: 1 hanne vid sjön Björken i Sunne 24.4 (Tomas C Axelsson m.fl.). 2:a fyndet i Vrm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Vitögdykand *Aythya nyroca* (66/66 – 0/0)

Endast ett fynd gjordes under året av denna art som i Europa har en sydostlig utbredning. Det polska beståndet har under 2000-talet återhämtat sig något efter att tidigare minskat till följd av miljöförändringar. Det uppskattades 2004 till 40–50 par (Sikora m.fl. 2007).

Sk: 1 ad. hanne rast. Lomma kustdammar, Lomma 5.11 (Lars Nilsson m.fl.). 1 ad. hanne Lunds renings-

verksdammar 13.11–27.12 (Marcus Teveborg, Dick Claeson, Henrik Jonsson m.fl.). Rimligen rör årets två observationer samma individ, och fågeln är så klart sannolikt också samma individ som setts i Lomma och Lund även under 2014 och 2015 (rrk Sk).

(ANDERS WIRDHEIM)

Bergand *Aythya marila* VU

Bergandens kräftgång fortsätter, och mycket tyder på att tillbakagången inte enbart gäller beståndet längs ostkusten (som minskat mycket kraftigt) utan även den population som häckar i fjällvärlden. Visserligen är rapporteringen från det sistnämnda området endast fragmentarisk, men det kan noteras

FOTO: LARS PETERSSON

Vitögdykand *Aythya nyroca*, hanne, Lunds reningsverk, Sk, 13 november 2016.

att arten är så fåtalig i fjällvärlden att endast små antal ses på Svensk fågeltaxerings (SFT) standardrutter. När SFT utifrån det begränsade materialet ändå beräknar en trend, blir denna tydligt negativ (–10,7 % per år). I ett försök att illustrera artens svenska häckningsområde redovisas en karta med till Artportalen rapporterade säkra häckningar 2000–2016.

Tabell 5. Genomsnittligt antal vitögda dykänder *Aythya nyroca* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,2	0,3	0,9	2,0	0,9	1,6	2,1	1

Under året gjordes endast två häckningsfynd längs ostkusten:

Upl: Inga fynd som tyder på häckning och endast två fynd föreligger under perioden 11.4–25 .8.

Ång: Inga observationer detta år som indikerar häckning (rrk Ång).

Vb: 2 honor med vardera 2 ungar Lillskärsudden, Sörmjöle 15.8 (Christer Olsson).

Nb: Ingen säker häckning i landskapet, arten är endast rapporterad från tre lokaler i skärgården under lämplig häckningstid.

Ås lpm: 2 par på 2 lokaler under häckningstid (rrk S Lpl).

Ly lpm: 12 par på 6 lokaler (5 av dem i Ammarnäsområdet) under häckningstid (rrk S Lpl).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Mindre bergand *Aythya affinis*, hanne, Finjasjön, Sk, 15 april 2016.

Mindre bergand *Aythya affinis* (7/7 – 1/1)

Sk: 1 hane Finjasjön 9–22.4 (F) (Bengt Hansson, August Thomasson, Lotta Ekedahl, Jan Ekedahl m.fl.).

Det femte vårfyndet. Den svenska fyndbilden är spridd mellan mars och juli. Arten är mycket vanlig i Europa – under 2016 gjordes endast två andra fynd – ett på Själland i januari och ett i Holland i december (tarsiger.com). Båda avsåg hannar och det kan inte uteslutas att det handlade om den svenska fågeln.

(ALEXANDER HELLQUIST)

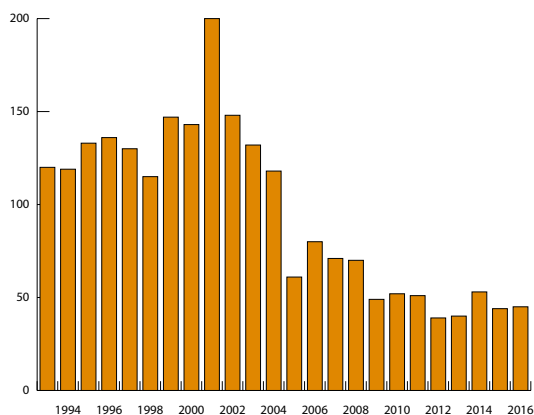
Praktejder *Somateria spectabilis*

Praktejden ses i Sverige framför allt i samband med ejderns värsträck men i någon mån även under höststräcket. Sommarfynd är ovanliga men görs nästan varje år. Som vanligt måste en reservation göras gällande dubbelräkningar (främst genom att en och samma fågel ses i flera landskap). Totalt noterades 45 ex. vilket är nästan exakt detsamma som 2015 (44) och innebär en fortsatt låg nivå. Likt förra året lyfts också årssumman av Öl, där drygt en tredjedel av fynden gjordes. Fynden fördelas på 36 vårfynd (feb–apr), 4 sommarfynd (jun–jul) och 5 höstfynd (okt–dec). Landskapsvis fördelas fynden på Sk (4), Bl (5), Sm (5), Öl (16), Gtl (8), Hl (2), Srm (2), Upl (2) och Vb (1).

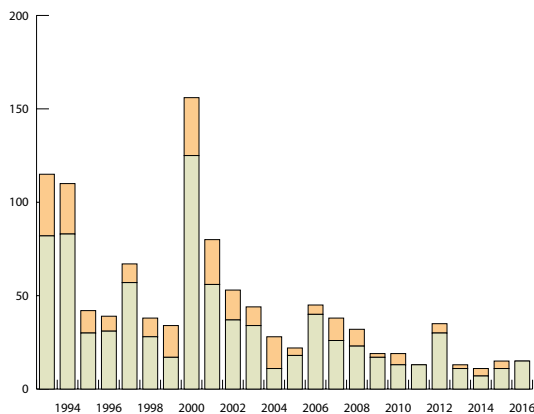
(ANDERS WIRDHEIM)

Alförrädare *Polysticta stelleri*

Med reservation för dubbelräkningar (på Öl och Gtl) totalt ca 15 ex. Det är samma som 2015 och fortfarande lågt i ett längre perspektiv. Dessutom

Fynd av pratiquejder *Somateria spectabilis* i Sverige 1993–2016.

Fynd av alförrädare *Polysticta stelleri* i Sverige 1993–2016 fördelade på vinter-vår (grönt) och höst (orange).

bör noteras att 8 av årets fåglar sågs på Öl och 4 på Gtl. I övriga landet sågs alltså enbart 3 ex.

Öl: 3 ex. (2 ad. honor + 1 2K honf.) Ölands södra udde 9.1 (Göran Andersson, Bosse Carlsson). 1 honf. Ölands södra udde 16.1 (Mats Henriksson, Ronnie Nederfeldt, Urban Toresson). 1 hanne + 1 hona Ölands södra udde 17–18.1 (Håkan Örtman, Mats Wallin, Lennart Carlsson m.fl.). 1 ad. hona Gräsgårds hamn 17.1 (Karl-Erik Sundström, Marie Lindholm m.fl.). 1 honf. Kapelludden 25.1 (Kjell-Olof Hedlund). 1 honf. Stenåsabadet 13–15.2 (Hans Sundström, Mattias Nilsson m.fl.).
Gtl: 1 ad. hanne Gnisvärd, Tofta 10.1 (Dennis Nyström, Joakim Granholm m.fl.). 1 ad. hanne Grundården, Näs 16.1 (Fredrik Ström, Lars Ericson m.fl.). 1 ad. hanne

FOTO: MATS DAHLBOM

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*, hanne i täten av en flock med sjöorrar *Melanitta nigra*, Glommen, Hl 1 maj 2016.

Katthammarvik, Östergarn 14.2–2.4 (Tord Lantz, Inger Bjärnebrand m.fl.). 1 ad. hona rast. Kronholmens fyr, Västergarn 17.2 (Olof Armini, Anders Olovsson).
Hl: 1 hanne str. N Morups Tänge 1.4 (Ove Ferling).
Boh: 1 ad. hanne str. N med ejdrar utanför Härön, Tjörn 2.4 (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). Möjligen samma fågel som i Hl dagen före och som senare sågs i Oslofjorden fram till 18.5 (rrk Boh).
Upl: 1 2K+ honf. Bromskärs brygga, Blidö 16.1 (Anders Eriksson).

Ång: 1 hanne Reveludden, Stubbsand 26.2 (Jonas Konradsson, Karin Edblad, Robert Åkerlund m.fl.).
(ANDERS WIRDHEIM)

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*
(19/19 – 3/3)

Bl: 1 hanne str. O Lindö udde samt Stenshamn, Utlängan, 15.4 (Fredrik Lennartsson, Lars-Gunnar Lundquist), 1 hanne Sydudden, Utlängan, 21–25.4 (F) (Lars-Gunnar Lundquist, Märten Müller m.fl.).
Öl: 1 hanne str. O Ölands södra udde 15.4 (Douglas Gustafsson, Ronnie Nederfelt, Janne Johansson), 1 hanne str. O Ölands södra udde 29.4 (Mats Henriksen, Bosse Carlsson, Gunnar Steinholz m.fl.).
Hl: 1 hanne str. S Morups tänge 9.4 (Erik Jonsson, Ulf Löfås, Hans Johansson), 1 hanne Glommens sten 1.5 (F) (Ulf Löfås, Stefan Hage).

Tillägg 2015:

Öl: 1 hanne str. N Stora rör 10.4 (Staffan Rodebrand).

Ett gott år för arten, och ett typiskt uppträdande. Fyndbilden, som under de senaste tio åren uteslutande består av sträckande och rastande fåglar i april–maj, är numera väl etablerad. Eftersom observationerna datum- och lokalmässigt inte direkt matchas av fynd under närmast föregående år har Raritetskommittén bedömt dem som nya fynd för landet, även om det inte går att utesluta att det delvis handlar om återvändande individer. Däremot görs den försiktiga bedömningen att Hallandsfågeln som sträckte söderut 9.4 är samma individ som noterades i Blekinge och på Öland 15.4, och att fågeln som sågs vid Utlängan 21–25.4 är samma individ som sågs vid Ottenby 29.4. Observationerna vid Utlängan 21–25.4 bedöms avse en och samma fågel som sågs passera mot NO under fyra av de fem dagarna. Vid ett av dessa tillfällen kan den enligt observatörerna ha lagt sig eller vänt. Det stöder teorin om en individ som haft beslutsångest under veckan, och visar också att flytningsförloppet hos enskilda *Melanitta*-änder inte är lätt att förutsäga. Tillägget från 2015 ökar totalsiffran för tidigare fynd till 19.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata*
(111/112 – 2/2)

Årets två fynd av denna nordamerikanska and skulle teoretiskt sett kunna gälla samma individ.

Tabell 6. Genomsnittligt antal vitnackade svärter <i>Melanitta perspicillata</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,3	0,7	2,0	2,2	4,8	2,6	2

Tendensen är svagt nedåtgående för denna iögonfallande art efter en topp under 2000-talets första årtionde.

Upl: 1 3K+ hane Svenska Högarna 30.5–12.6 (Anders Eriksson, Bill Douhan m.fl.). 5:e fyndet i Upl rapp.omr.
T lpm: 1 ad. hane Abisko 17.6–1.7 (Keith Larson, Reiner Giesler m.fl.). 3:e fyndet i N Lpl. Sedan tidigare finns ett fynd från T lpm 1833 (första fyndet i Sverige) och ett fynd av vad som bedömts vara en och samma fågel i P och Lu lpm 2007.

(ANDERS WIRDHEIM)

Salskrake *Mergellus albellus*

Som vanligt innebär mycket bristfällig rapportering från häckningsområdet att det är svårt att avgöra utvecklingen för arten som häckfågel. I ett försök att illustrera artens svenska häckningsområde redovisas en karta med till Artportalen rapporterade säkra häckningar 2000–2016.

Det finns däremot ett stort material som visar att salskraken ökat markant som övervintrare i Sverige. Enligt de internationella midvinterinventeringarna är antalet övervintrande salskrakar nu mer än tre gånger så stort som i mitten av 1990-talet (Nilsson & Haas 2016).

Häckningar:

Vb: Hona med 6 pull. Högkamtjärnarna, Vithattenområdet, Jörn 22.6 (Fredrik Grahn).

Nb: En säker häckning och fynd med lägre häckningskri-

Säkra häckningar rapporterade till Artportalen av salskrake *Mergellus albellus* under åren 2000–2016. Notera att enstaka markeringar kan vara fel orsakade av att rapportören angett häckningskriterium utan att det varit motiverat.

terier gjorda på 14 lokaler, väl spridda längst den del av landskapet där skådare huserar (rrk Nb).

S Lpl: Tre häckningar i Ly lpm (Malå kommun) och en i Ås lpm. Åttonde häckningen i Åsele lappmark.

N Lpl: Rapporter från lämplig biotop har kommit från 17 lokaler, men endast på två av dessa har häckning konstaterats. Detta är i linje med tidigare år, men vi vet att de häckar på betydligt fler lokaler (rrk N Lpl).

Stora antal:

Bl: De 1137 ex. som noterades i Kugeboda hamn, Torkö 17.1 är nytt, rejält ansamlingsrekord, faktiskt dubbelt så många som det tidigare sänar som på ett ex. Tidigare var den största noterade ansamlingen på 568 ex. från Gyön 28.1 1996 (rrk Bl).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Salskrakar *Mergellus albellus*, hannar, Råbelövssjön, Sk, 9 januari 2016.

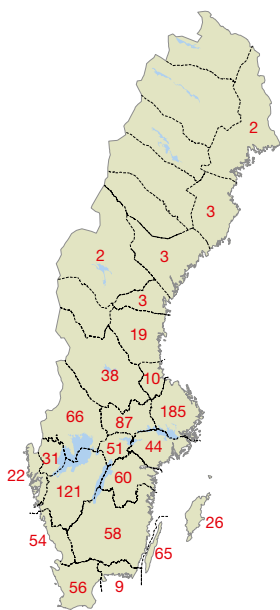
Knipa x salskrake "Knipskrake"

Bucephala clangula x *Mergellus albellus*

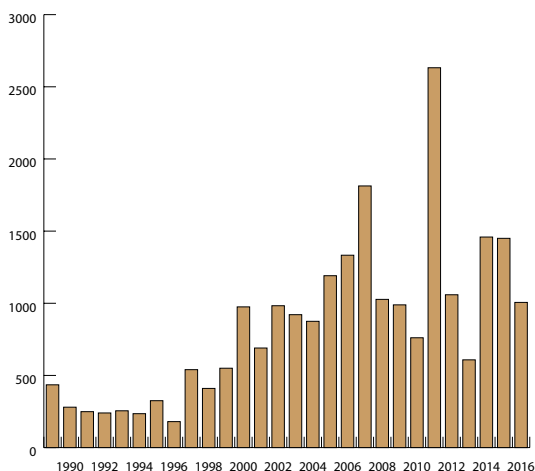
Fynd av knipskrakar, dvs. hybriderna mellan knipa och salskrake, rapporteras inte årligen i Sverige. Frågan är om detta beror på att de är mycket ovanliga eller om det snarare handlar om att berörda rrk inte lägger så stor vikt vid observationerna? Senast denna hybridform rapporterades var 2012.

Öl: 1 hane Gräsgårds hamn 12–26.11 (Gösta Friberg, Olle Thyrestam, Martin Alexandersson m.fl.). 3:e fyndet av denna hybrid på Öl.

(ANDERS WIRDHEIM)

Landskapsvis fördelning av spelande vaktlar *Coturnix coturnix* våren och sommaren 2016.

Fynd av vaktel *Coturnix coturnix* i Sverige 1989–2016.

Vaktel *Coturnix coturnix* NT

Sett från den senaste 10–12-årsperioden är 1 006 spelande vaktlar en ganska medioker årssumma.

Udda fynd:

Sk: 1 ex. 13–23.10 Skanörs vångar, Falsterbonäset (Petter Olsson m.fl.).

Hl: 1 ex. 1–2.1 Hanhalsholme, Inre Kungsbackafjorden (Andreas Wällberg, David Andersson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Under året noterades totalt 32 ex. vilket är det lägsta antalet på ca 20 år. Merparten av fynden gjordes som vanligt längs västkusten, men det finns även

sju fynd från Östersjön och tre inlandsfynd. Landskapsvis fördelas fynden på *Sk* (12), *Öl* (1), *Hl* (2), *Boh* (13), *Vg* (2), *Upl* (2) och *Lu lpm* (1).

Inlandsfynd:

Vg: 1 ex. str. SV Vänersborgsviken 5.1 (Göran Darefelt).

1 ex. str. SV Vänersborgsviken 9.11 (Göran Darefelt).

Lu lpm: 1 ad. rast. Sitasjåure 6.6 (Stefan Kyrklund, Jukka Markkanen m.fl.). 1 ad. Hukejaurestugan 11.7–5.8 (Sofi Nordfeldt, Peter Lantz m.fl.). Rapporterna rör med största sannolikhet samma individ. Det bör även vara denna som, tillsammans med en storlom, lyckosamt producerade fram en hybrid 2014. Det finns indier på att samma sak hänt detta år, men uppgifterna är obekräftade (rrk N Lpl).

(ANDERS WIRDHEIM)

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

I likhet med svartnäbbad islom uppträdde den vitnäbbade fåtaligare än på länge. Vi får gå tillbaka till 1980-talet för att finna en lägre årssumma. Totalt noterades 41 ex. fördelade på 9 ex. längs västkusten, 30 i Östersjön och 1 ex. i inlandet. Landskapsvis fördelas fynden på *Sk* (2), *Bl* (2), *Öl* (5), *Gtl* (6), *Hl* (4), *Boh* (5), *Upl* (8), *Vrm* (1) och *Vb* (8). Under vintern (jan–feb) noterades 5 ex., under våren (mar–maj) 24 ex. och under hösten (sep–nov) 11 ex.

Inlandsfynd:

Vrm: 1 ad. str. Hults hamn 9.5 (Lars-Peter Jansson, Sven Larsson).

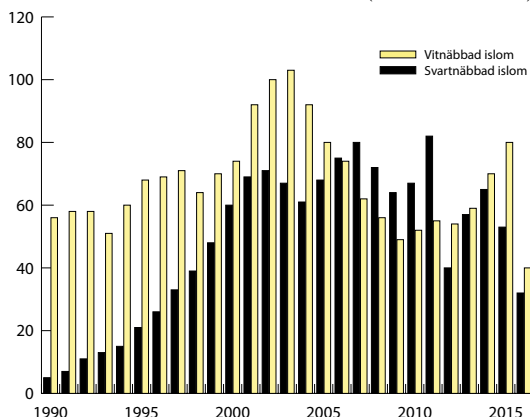
(ANDERS WIRDHEIM)

Svartnäbbad islom x storlom

Gavia immer x *G. arctica*

Lu lpm: 1 ad. Hukejaurestugan 14.7–5.8 (Sofi Nordfeldt, Peter Lantz). Även detta år sågs hybriden tillsammans med en svartnäbbad islom likt 2014. Denna individ är veterligt den enda hybrid av detta slag som setts i Sverige och övriga Fennoskandien.

(ANDERS WIRDHEIM)

Fynd av vitnäbbad islom *Gavia adamsii* och svartnäbbad islom *Gavia immer* Sverige 1990–2016.

Ob. islom *Gavia immer/adamsii*

Totalt 13 ex. är en av de lägsta årssummorna under 2000-talet. Fynden fördelas på 7 ex. under våren (apr–maj) och 6 ex. under hösten (okt–dec). Landskapsvis fördelas de på Sk (6), Öl (3), Boh (1), Upl (1) och Vb (2).

(ANDERS WIRDHEIM)

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Som vanligt alltför bristfällig rapportering för att det ska vara meningsfullt att försöka beräkna det svenska beståndet. Under häckningstid påträffad i stora delar av Götaland samt i östra Svealand.

Ovanligt många fynd i norra halvan av Sverige. Det är intressant att dessa nordliga fynd nästan uteslutande utgörs av vinterfynd och att det i regel är först när vattendrag fryser till som smådoppingarna dyker upp där det finns öppet vatten. Man kan ju fråga sig varifrån dessa smådoppingar kommer?

Nordliga fynd:

Ång: 1 ex. Härnösand 13.11–31.12 och 2 ex. från och med 15.12 (Stefan Morell m.fl.). 1 ex. Bönhamn 20.11–3.12 (Mats Wiklund, Monica Wiklund m.fl.). 1 ex. Saltholmen, Flöjelberget 3.12. Björn Gustafsson. 1 ex. Rödviiken, Rävsnö 6.12. (Henrik Johansson).

Vb: 1 ex. Sunnanåraåken, Skellefteälven C 1–4.1 (Erik Normark, Joakim Wallström, Staffan Andersson m.fl.). 2 ex. rast. Kamviken, Sörmjöle 2–3.1 (Christer Olsson, Tommy Magnusson, Thomas Sundström m.fl.). 1 ex. rast. Lövselefjärden, Lövånger 1.10 (Mattias

Laisfeldt, Joakim Wallström). 3 ex. Skellefteälven C 30.10–29.12 (Erik Normark, Anders Lindberg, Mattias Laisfeldt m.fl.). 3 ex. Umeälven, Ängsbacka–Gran, Umeå 2–30.11 (Dag Österlund, Bertil Brånin, Peter Sunesson m.fl.). 1 ex. rast. Gebäckssundet, Holmöarna 2.11 (Per Hansson). 2 ex. rast. Lövöudden, Holmsund 8.11–22.12 (Ralf Norberg, Lars Hellgren, Joakim Lessmann m.fl.). 1 ex. Bastuskär 17.12 (Joakim Lessmann).

Nb: 1 ex. Storstrandsviken, Bergsvikssundet 9.11 (Sven-Erik Sundberg m.fl.). 1 ex. Harrbäcksfjärden SO E4 8–10.12 (Peter Nilsson m.fl.). 1 ex. rast. Hertsöfjärden 11–25.11 (Jan Bergström m.fl.). 1 ex. Gäddviksströmmarna, Gäddvik 30.11–10.12 (Krister Jakobsson m.fl.). 1 ex. Lappträsket V Gransjö 27.11 (Annika Nilsson). 1 ex. Reningsverket, Bodsvedjan 16–29.12 (Lars Sundberg m.fl.).

Jmt: 1 ex. Nätaholmen, Ånnsjöns fågelskyddsområde 5.9 (Klaas van den Berg). Nionde fyndet i Jmt.

Ly lpm: 1 ex. Stenselebron 18.4 (Håkan Rune, Mattias Gimvall, Ulf Andersson). 1 ex. Stenselebron 3.12 (Håkan Rune). Ev. samma individ (rrk S Lpl). 7:e fyndet i Ly lpm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Rapporter som avser säkra, troliga och möjliga häckningar redovisas på karta från Artportalen. Sammantaget verkar artens bestånd vara tämligen stabilt.

(ANDERS WIRDHEIM)

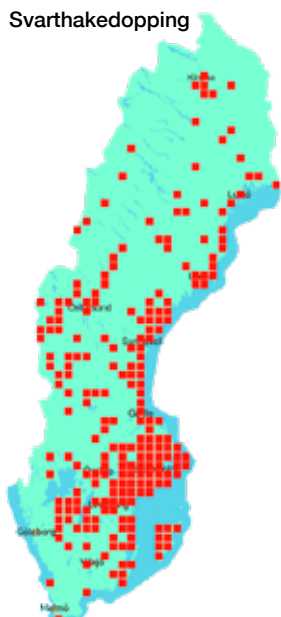
Smådopping

Gråhakedopping

Svarthakedopping

Observationer av smådopping, gråhakedopping och svarthakedopping med kriterierna säkerställd, trolig eller möjlig häckning 2016 redovisade i rutnät på 25x25 km enligt rapporter till Artportalen.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Rapporter som avser säkra, troliga och möjliga häckningar redovisas på karta från Artportalen. Endast små förändringar kan noteras jämfört med de närmast föregående åren.

Att doppingar kan lägga två kullar är känt från både smådopping och skäggdopping. Under året noterades även ett försök till andrakull hos svart-hakedopping i Dlr:

Dlr: 1 par Rudängsmyrans våtmark, Borlänge med en konstaterad andra häckning. Förstkullen med 3 stora ungar kvar till mitten av augusti. Anmärkningsvärt är att paret påbörjade en ny häckning 19.7, med ett nytt bo och ett ägg. Paret sågs ruvande t.o.m. 1.8 och dagen

Ringsjön, Furuhus mosse, Torsjön, Bokholms mosse och Västra Sörrödssjön. I maj sågs enstaka individer på några lokaler samt ytterligare 1 par vid Näsbyholmsjön. Häckning kunde i år endast konstateras vid Bokholms mosse, där 1 juv. sågs i juli (Orion Righard, Johan Gustafsson m.fl.).

Vg: I Hornborgasjön hittades 106 bon, men vid inventering konstaterades bara 8 kullar. (Peder Hedberg Fält/Hornborgadokumentet 2016).

Ög: Ett par häckade vid Norra dammarna, Gärsdäverken (Christian Williams m.fl.). Som mest noterades fyra pull. (Lennart Wahlén, Berndt Gustafsson m.fl.).

Vstm: 4 ad. (2 par) med 1 respektive 2 pull. Frövisjön, Skultuna 5.5–23.8 (Markus Rehnberg m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: JOHN LARSEN

Svarthakedopping *Podiceps auritus*. I Dalarna konstaterades under året att ett par svarthakedoppingar försökte sig på en andrakull, något som är väl känt hos smådopping men som är ovanligt hos större doppingarter.

efter konstateras boet vara tomt och häckningen misslyckad (Yngve Johansson, m.fl.).

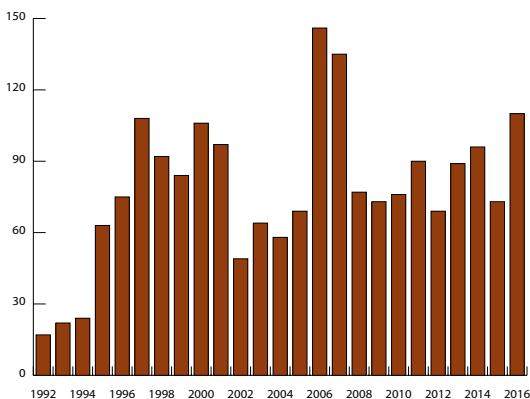
(ANDERS WIRDHEIM)

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* **EN**

Häckningar konstaterades i fyra olika landskap, vilket möjligen pekar mot en spridning i landet. Notera dock den dåliga häckningsframgången i artens kärnområde Hornborgasjön.

Utanför häckningsplatserna rapporterades arten enligt följande: Sm (6), Hl (2), Gbg (4) och Vg (10). Merparten av dessa fynd gjordes under april-maj.

Sk: I april sågs vardera 1 par på fem lokaler i Skåne; Västra

Minsta antalet konstaterat häckande svarthalsade doppingar *Podiceps nigricollis* i Sverige 1992–2016.

Svartbrynad albatross *Thalassarche melanophris* (2/2 – 1/1)

Boh: 1 subad. str. S Klädesholmen, Marsstrandsön och Kråkudden 11.9 (F) (Stefan Mattsson, Stefan Svanberg, Peter Hvass m.fl.), Grosshamn, Ramsvikslandet, 28.9 och 29.9 (F) (Peter Nilsson, Lennart Hermansson, Per Wohlin m.fl.) samt Klädesholmen 1.10 (Kristoffer Nilsson, Nils-Erik Nilsson, Håkan Johnsson).

Tredje fyndet för landet av denna jätte ur ett Nord-europeiskt havsfågelperspektiv. Utöver de svenska observationerna noterades fågeln också vid flera tillfällen i och strax sydväst om Oslofjorden under perioden 9.9–27.10 (artsobservasjoner.no). I skrivande stund är dessa rapporter ännu inte be-

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea* (111/111 – 8/8)

Totalt 8–10 ex. under året fördelade på jul (1), aug (5–6) och sep (2–3). Landskapsvis fördelas fynden på Sk (2), Hl (3), Boh (4) och Vg (2). Av de totalt knappt 120 fynd som nu gjorts av gulnäbbad lira i Sverige är en stor majoritet från perioden juli–september. Årets fynd följer således mönstret.

Sk: 1 ex. Lommabukten 9.8 (Lars Nilsson m.fl.) och 1 str. SV Rålehamn, Tjällran 30.9 (Nils Kjellén).

Hl: 1 ex. str. SO Nidingen 13.7 (Uno Unger m.fl.). 1 ex. str. S Skälvik 10.8 (Margareta Lindh, Göran Lindh, Tommie Fagerberg). 1 ex. str. V Grötvik 29.9 (Julius Wengelin Grantén).

FOTO: LENNART HERMANSSON

Svartbrynad albatross *Thalassarche melanophris*, Grosshamn, Boh, 29 september 2016.

handlade av den norska raritetskommittén. Arten har ökat i europeiska farvatten och är sedan millennieskiftet årlig, ofta med flera individer. Under 80- och 90-talet var den betydligt mer sällsynt och långt ifrån årlig (tarsiger.com).

(ALEXANDER HELLQUIST)

Boh: 1 ex. Kråkudden, Hönö 13.7 (Stefan Svanberg, Roger Eskilsson, Tina Widén m.fl.). 1 ex. Måseskär, Orust 5.8 (Thomas Liebig, Kåre Ström). 1 ex. Härön, Tjörn 8.8 (Lasse Svensson, Petra Söderqvist) och sannolikt samma ex. på Kråkudden, Hönö senare samma dag (Göran Engberg m.fl.). 1 ex. Skallen, Marstrandsön, Kungälv 3.9 (Björn Dellming).

Vg: 2 ex. str. S Vinga 2.8 (Kent Kristenson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 7. Genomsnittligt antal gulnäbbade liron *Lanius minor* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0	0,1	1,9	3,3	4,2	3,4	7

Större lira *Ardenna gravis* (18/18 – 1/1)
Sk: 1 ex. str. S Kullaberg 30.9 (Karl G Nilsson, Alf Petersson).

September är den månad då flest större lror har setts i Sverige, sex fåglar inklusive årets, och Kullen är den lokal där flest fynd har gjorts – sju stycken inklusive årets. Detta var tredje fyndet sedan 2010 och det är tveksamt om 10-talet kommer att kunna matcha 80-talet, som var artens storhetstid i landet med totalt sju fynd.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Grålira *Ardenna grisea*

Gråliran är en mycket kompetent flygare som lätt kan förflytta sig längs hela svenska västkusten under några timmar. Därför måste man räkna med en hög andel dubbelräkningar, dvs. att samma individ ses på flera platser – även i olika landskap – under en dag. Med hänsyn tagit till detta hamnar årssumman på i runda tal 60 ex. Dessa är dessutom koncentrerade till framför allt tre perioder, 28–30.9, 29.10–1.11 och 24–31.12. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (32–40), Sm (1), Hl (28), Boh (31–36) och Vg (5), men här handlar det alltså i många fall om fåglar som passerat förbi flera landskap samma dag. Månadsvis fördelas fynden på jan (2), sep (ca 25), okt (ca 15), nov (5) och dec (ca 10).

Anmärkningsvärda fynd:

Sm: 1 ex. str. SV Vidablick, Vättern 2.10 (Håkan Ydregården, PerJonas Andersson). Smålands fjärde fynd, de tidigare gjordes i Kalmarsund 1996 och 2010 resp. i Vättern 2013.
Boh: 15 ex. mot S Kråkudden, Hönö 29.9 (Bertil Breife, Leif Dahlgren, Jan-Åke Noresso m.fl.) utgör årets högsta dagssumma.

(ANDERS WIRDHEIM)

Mindre lira *Puffinus puffinus*
Totalt ca 40 ex. vilket ligger något över noteringen för 2015 men något under genomsnittet för perioden 1990–2016. Fynden gjordes i jul (5), aug (ca 30), sep (2) och okt (3–5). Landskapsvis fördelas fynden på Sk (13), Hl (10), Boh (29) och Vg (9). En koncentration till andra halvan av sommaren utgör det normala fyndmönstret i Sverige.

Anmärkningsvärda fynd:

Boh: 12 ex. str. S Kråkudden, Hönö 9.8 (Bertil Breife m.fl.) utgör årets högsta dagssumma. Samma dag sågs f.ö. 10 ex. på Vedholmen längre norrut i Boh samt 9 ex. på Vinga i Vg och på Kullen i Sk.

(ANDERS WIRDHEIM)

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus* (36/36 – 0/0)
Tillägg 2015:

Hl: 1 ex. str. S Skälvik 18.9 (F) (Christopher Gullander).
Observationen avser ett av de redan tidigare publicerade fynden från 2015 (FÅ 2015:70).

(ALEXANDER HELLQUIST)

Stormsvala *Hydrobates pelagicus*

Fem ringmärkta fåglar och en fältobservation under en kort period på sensommaren ger 6 ex. Arten är mycket rörlig, men det regelbundna uppträdandet längs västkusten har gett näring åt spekulationer om att det kan förekomma häckningar även i Sverige. Av de 98 stormsvalor som hittills registrerats i Boh kommer 54 från Måseskär!

Hl: 1 ex. Nidingen 13.8 (Pär Söderquist, Janne Dahlén).
1 ex. ringm. Nidingen 19.8 (Janne Dahlén, Pär Söderquist).
Boh: 2 ex. ringm. Måseskär, Orust 7.8 (Kåre Ström, Thomas Liebig, Alexander Ström). 1 3K+ ringm. Måseskär, Orust 11.8 (Kåre Ström, Thomas Liebig). 1 3K+ ringm. Måseskär, Orust 17.8 (Kåre Ström).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 8. Genomsnittligt antal mindre lror <i>Puffinus puffinus</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,3	0,6	3,1	15	41	46	36	35

Tabell 9. Genomsnittligt antal stormsvalor <i>Hydrobates pelagicus</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,7	0,7	0,6	2,6	4,5	5,5	3,9	6

Tabell 10. Genomsnittligt antal klykstj. stormsvala <i>Oceanodroma leucorhoa</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,8	3,3	2,6	61	180	101	25	18

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*
Totalt noterades ca 18 ex., vilket får betraktas som en låg årssumma. Observationerna fördelas på sep (ca 10), okt (1) och dec (6) och landskapsvis på Sk (13), Hl (9), Boh (1) och Vg (1).

Anmärkningsvärt fynd:

Sk: 9 str. Yttre Kattvik – Hovs hallar – Gröthögarna – Tjällran 30.9 (Björn Malmhagen, André Julinder m.fl.) utgör årets högsta dagssumma.

(ANDERS WIRDHEIM)

Havssula *Morus bassanus*

Mönstret från senare år med ett ökat uppträdande fortsätter. Detta gäller såväl längs västkusten, där havssulan numera förekommer året om, som i Östersjöområdet. På västkusten noterades detta år flera dagar med över 1000 ex. Den högsta dagsnoteringen var 1427 ex. str. S Vinga, Vg 30.9 (Stefan Svanberg m.fl.).

Minst två olika individer bör ha uppehållit sig i Östersjön under året, och likaledes två olika sågs i inlandet, båda i Vänern.

Östersjö- och inlandsfynd:

Sk: 1 ad. str. V Hamnen, Kåseberga. 25.2 (Sven Splittorff). 1 ad. str. O Bunkern, Kåseberga 17.3 (Sven Splittorff, Nils Söderbom, Sven Svensson).

Bl: 1 4K+ str. NO Utlången 4.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Anders Eriksson, Magnus Hallgren m.fl.). 1 2K str. NO Hanö 26.5 (Thomas Nilsson). 1 ad. str. O Lindö udde 28.5 (Fredrik Lennartsson).

Öl: 1 ad. str. NO Ölands södra udde 31.3 (Lennart Andersson m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde 11.4 (Peter Lehmann). 1 ex. str. NO Ölands södra udde 4.5 (Bertil Breife, Olle Edlund m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde 18.5 (Per Wohlin m.fl.). 1 ex. str. NO Ölands norra udde 20.5 (Markus Tallroth, Tobias Berger m.fl.). 1 3K+ str. S Össby hamn (Johan Myhrer, Pav Johnsson) och Ölands södra udde 29.5 (Magnus Hallgren m.fl.). 1 ad. str. S Ölands södra udde 9.8 (Carl Tholin m.fl.). Minst två olika individer vid sju obstillfällen (rrk Öl).

Gtl: 1 ad. Norderhamn, Stora Karlsö 18.5 (Bo Runesson, Hannes Andersson m.fl.). 1 ad. str. N Hoburgsklippan, Hoburg 5.9 (Mikael Larsson, Clas Hermansson).

Vg: 1 5K+ Vänersborgsviken 4.10 (Göran Darefelt).

Vrm: 1 1K Hammarö sydspets 26.8 (Magnus Köpman, Per Gustafsson m.fl.). 2:a fyndet i landskapet. Fågeln sågs först på morgonen vid Skallholmarna och sedan på eftermiddagen från sydspetsen nära Blindgrisen.

Hls: 1 ad. rast. Bergön, Rogsta 11.5 (Mats Axbrink).

(ANDERS WIRDHEIM)

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Häckningar i samtliga kustlandskap från Boh till Nb (förutom Vb, varifrån uppgifter saknas). Arten

har behandlats av 20 rrk (av 28 totalt), med stor spännvidd i informationen. Från framför allt Gbg–Boh, Gtl, Vänern samt delar av Norrlandskusten finns en god rapportering. I övrigt finns rapporter om vissa kolonier, men med stora luckor i övrigt om platser och antal.

Gtl: Storskarven har följts som häckfågel sedan 1992. Då fanns ett mindre antal häckande par på Gotland. Därefter ökade antalet årligen till som mest ca 10 500 par åren 2008–09. Under 2010–13 minskade antalet för att vara relativt konstant med ca 8 000 par. Sedan 2014 har antalet åter ökat till ca 10 000 par. Under 2016 inräknades totalt 9 100 bon (Kjell Larsson, Måns Hjernquist, Clas Hermansson).

FOTO: NICLAS AHLBERG

Storskarv *Phalacrocorax carbo*.

Vänern: I Vg-delen skedde en viss minskning, medan det noterades en ökning i både Dls- och Vrm-delen. För Vänern som helhet noterades en uppgång efter sju år med minskade antal, och 2016 räknades 1 690 bon jämfört med 1 555 bon året före (Vänerninventeringen).

Gstr: Fem öar hade sammanlagt 635 bon. Häckningarna resulterade inte i någon enda flygg unge! Bedömningen är att de misslyckade häckningarna är en följd av äggplockning samt nedsågade boträd.

Hls: 1083 bon på åtta öar. Dessutom fanns ett större antal på två öar vid Skärså, där länsstyrelsen tillät skrämselåtgärder i början av häckningssäsongen. Flertalet av dessa skarvar bedömdes ha flyttat till andra öar efter störningarna.

Äng: Ca 750 bon i fyra kolonier. Därutöver observerad

med häckningskriterier på fem andra platser.
Nb: Ett nyligen använt bo på Grillklippan, Rödkal-
len-Sör-Åspen naturreservat (Mats Bergquist m.fl.).

(LARS LINDELL)

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* EN

Det häckande beståndet, som är koncentrerat till Boh, bestod 2016 av minst 160 par. Detta är det högsta antalet hittills. Under 2015 beräknades 125 par häcka och 2014 120 par. Även utanför häckningstid noterades höga antal, alldeles särskilt längs Bohuskusten.

Häckningar:

Boh: Minst 160 häckande par fördelat på fyra öar bland

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* bland storskarvar *Phalacrocorax carbo*, Torekov, Sk, 17 december 2016.

Väderöarna, med tillsammans minst 125 par (men ingen boräkning detta år), och Soteskär med minst 33 bon (Tommy Järås, Matti Åhlund).

Anmärkningsvärda fynd:

Sk: I början på året fanns minst 16 ex. kvar kring Torekov och höstens största ansamling var 25 ex. på Svarteskär, Torekov 7.10 (Lars Svensson). En av de äldre fåglarna som sågs både under vintern 2015/16 och under hösten 2016 var individmärkt som bounce år 2014 på ön Bot, Väderöarna, Boh (Hans-Åke Gustavsson m.fl.). Utanför Torekov endast två fynd i Sk, båda vid Kullen, 4.9 resp. 3.11.

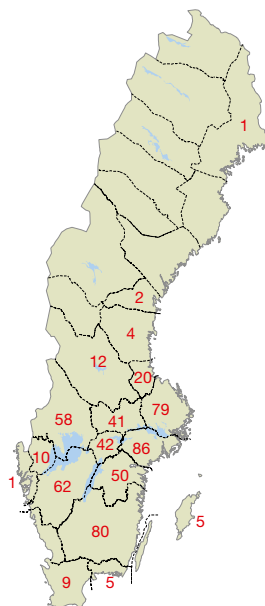
Hl: Ansamlingar på 100 ex. rapporteras från Nidingen och Malön under hösten. I december sågs inte mindre än 250 ex. på Malön (Kjell Wallin).

Boh: I Kosterhavet antecknades 2760 ex. 14–15.9, vilket är i nivå med de tidigare högstanoteringarna från 2015 och 2008. Väderöarna hyste 1670 ex. 22.9 (rrk Boh).

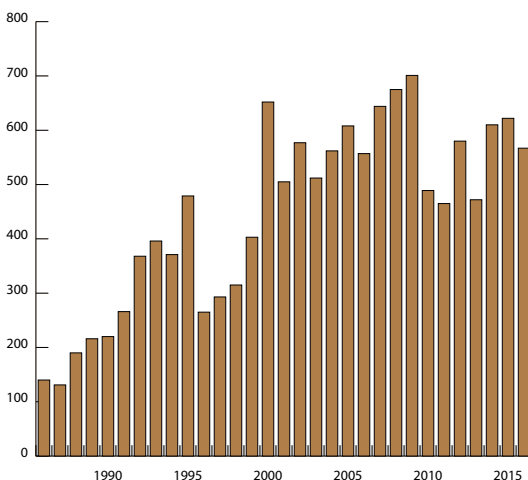
(ANDERS WIRDHEIM)

Rördrom *Botaurus stellaris* NT

Sedan de kalla vintrarna runt 2010 har rördrommen långsamt tagit sig mot de nivåer som gällde åren dessförinnan. År 2016 blir dock ett något oväntat trendbrott. Trots relativt varm vinter registrerades endast 567 revirhävdande rördrommar, en minskning från 2015 års 620 revirhävdande. Från Tåkern rapporterades 50 tutande drommar under året, vilket är en stabil summa (Lars Gezelius).

Tutande rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 2016.

Rapporterade tutande rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 1986–2016.

Häckningar:

Sm: En konstaterad häckning under året vid Uppsjön, Nässjö.

Upl: Som de två senaste åren kunde häckning konstateras i Säbysjön, Järvafältet. Regelbundna mattransporter sågs från 31.5 (Peter Andersson m.fl.), och från 5.7 kunde två ungfåglar ses till och från i vasskanten (Kenneth Sjögren m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Silkeshäger *Egretta garzetta*

Silkeshägrar är mycket rörliga, och det är därför svårbedömt hur många individer som står för årets observationer. Utifrån de regionala bedömningarna och med hänsyn tagen till rörligheten, handlar det sannolikt om ca 15 olika individer, varav alla utom fyra sågs under våren.

Silkeshägern har expanderat kraftigt i Västeuropa under senare årtionden men minskade tillfälligt i samband med några kalla vintrar omkring 2010. Denna nedgång märktes i någon mån även hos oss i form av färre fynd åren 2012 och 2013.

Sk: 1 ex. Hörde våtmark 24.4 (Gustav Tallroth, Ronny Malm). Samma fågel höll sedan till vid Äspöans våtmark (Smygehuk) 25–28.4 (Mats Svensson m.fl.). Därefter sågs 1 ex. flygande mot N vid Nyhamnsläge 11.5 (Karl G Nilsson) och avslutningsvis 1 ex. Adinal herrgård, Färlöv 21–24.5 (Magnus Helldén m.fl.). Rrk Sk bedömer att fynden gäller tre olika individer.

Bl: 1 ex. Gyö 13.5 (F) (Roy Blad, Fredrik Lennartsson, Jörgen Pisch m.fl.) och 1 ex. str. N Utlången 26.5 (Lars-Gunnar Lundquist).

Sm: 1 ex. Bottorps hamn 29.4–8.5 (Anders Törnberg, Leif Tägtström m.fl.). 1 ex. str. S Vätan 300 meter S Bottorps hamn 11.5 (Harald Persson). 1 2K+ rast. Furö 14.8 (Christer Håkansson, Åke Nilsson).

Öl: 1 ex. Ölands södra udde – Stenåsabadet – Bläsingehamn 17–19.5 (Bosse Carlsson, Göran Esbjörnsson, Mattias Karlsson m.fl.). 1 ex. Högby hamn – Ölands norra udde 27–28.5 (Mattias Nilsson, Stefan Svensson). 1 ex. Ölands norra udde 18.6 (Johan Södercrantz, Mattias Wallén, Katarina Nyberg), 1 ex. Risinge strandäng 18–21.8 (Mats Wallin, Lars Sundin, Kjell Wallin m.fl.). Rrk Öl bedömer att det handlar om tre olika individer.

Gtl: 1 ex. Rullen, Sproge 19–27.5 (Bertil Larsson, Anders Kraft m.fl.). 1 ex. Storsund, Gothem 6.6 (Per Smitterberg).

Hl: Silkeshäger noterades på flera platser i landskapets södra del under en dryg månad 8.5–4.6. Rrk Hl gör bedömningen att samtliga observationer rör en och samma turnerande individ.

Bob: 1 ex. rastande Karholmsdammen (Boh-delen), Torslandaviken 14.8 (Staffan Larsson m.fl.). Fågeln sågs även på Vg-sidan av området (se nedan).

Vg: 1 ex. rast. Kulmesund, Galterö, Gbg:s södra skärgård 7–11.5 (Göran Johansson, Linus Westlund m.fl.). 1 3K+ Fågeludden, Hornborgasjön 15.5 (Petter Bohman, Albin Torsson, Christer Blank). 1 ex. rast. Sjöryd, Dertterns naturreservat 12–18.8 (Peter Holst, Michael Egerzon, Lennart Sundh m.fl.). 1 ex. Galterö, Gbg:s södra skärgård 14.8 (Robert Ennerfelt, Emil Agneholm). 1 ex. Karholmsdammen (Vg-delen), Torslandaviken 14.8 (Staffan Larsson m.fl.). 1 ex. rast. Vänersborgsviken 18.8 (gm Västergötlands rapportkommitté).

Srm: 1 ex. rast. Inre Hållsviken, Trosa 21.5 (Göran Andersson m.fl.).

FOTO: FRIDA NETTELBLADT

Silkeshäger *Egretta garzetta*, Trönninge ängar, Hl, 17 maj 2016.

Tillägg 2015:

Sm: 1 ex. rast. Fridsnästornet, Draven 7–14.7 (Peter Nilsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ägretthäger *Ardea alba*

Ägretthägers framgångssaga i Sverige är just nu som en yvig, evigt leende isprinsessa. En summering av samtliga landskaps totalsiffror, med mer el-

Tabell 11. Genomsnittligt antal silkeshägrar *Egretta garzetta* per år under olika perioder 1950–2016.

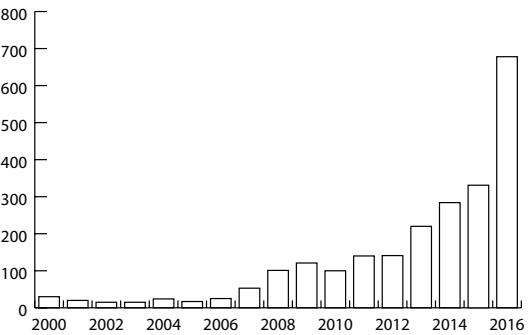
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,1	0,5	0,7	1,2	3,6	8,4	7	15

ler mindre hänsyn till dubbelräkningar inom varje landskap men inte mellan landskap, så hamnar vi på det nya rekordet 678 ex.

Skåne står för mer än en tredjedel av totalantalet och Rrk Skåne sammanfattar: Ca 100 ex. på våren, 10 på sommaren och ca 200 ex. hösten ger en årssumma på 250–300 ex. i Skåne. Rrk Öl skriver: Faktum är att rekordnoteringen om 18 individer vid Ölands södra udde den 11 oktober, är större än den högst skattade årssumman tidigare!

Naturligtvis konstaterades häckningar på Gotland även i år. Sammanfattning av häckningarna i Storsund (rrk Gtl): Tre par häckade i Storsund. Bona var placerade i kolonin med gråhäger. Den 29.6–18.7 sågs 2, 2 resp. 3 stora ungar i bona (Clas Hermansson, Mia Holmebrant, Per Smutterberg). Den första häckningen konstaterades vid Storsund under 2012 (1 bo, 3 ungar). Under 2013 konstaterades ingen häckning. Arten häckade åter 2014 (1 bo, 3 ungar) och 2015 (2 bon, 4 ungar). Årets högsta antal i Storsund sågs den 12.8, då 18 ex. inräknades (Magnus Croon). Rrk Gtl fortsätter: Under 2016 etablerades också en häckning i Fardume träsk, Hellvi. Den 11.4 sågs parningsceremonier (Mikael Larsson). 2 ad. besökte ett bo den 19.6 (Per Smutterberg). 3 pull. sågs i boet den 18.7 (Mats Engqvist). Den 13.8 fanns familjen kvar i Fardume träsk 13.8 (Mikael Larsson). Boet låg i ett vassområde med buskage. I området häckade tre par gråhäger.

Fortfarande är Gotland det enda landskapet med häckning konstaterad men rrk Ö Sm skriver detta år: Häckning: Förmodligen så har det häckat 3 par på Ljungby-Hästaskär, Bottorps hamn, Kalmar (Daniel Bengtsson, Lars-Gunnar Petersson, m.fl.).

Antal rapporterade ägretthäger *Ardea alba* i Sverige åren 2000–2016.

Tabell 12. Genomsnittligt antal ägretthäger <i>Ardea alba</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,1	0,4	1,7	6,8	12	41	269	678

Andra stora antal:

Bl: 14 ex. Torhamns udde – Gisslevik 11–12.10 (Leif Erixon, Bengt Strindhagen, Eva Edmert).

Sm: Bottorps hamn som mest 13 ex. 9.6 samt 14.6 (Lars-Gunnar Peterson, Svante Forsberg).

Öl: Som flest 18 ex. Ölands södra udde 11.10 (Krister Aronsson m.fl.).

Vg: Hornborgasjön besöktes av minst 13 ex. under hösten.

Nrk: 9 ex. Fågelsjön, Kvismaren 7.8 (Patrik Hedengren).

Nordliga fynd:

Hjd: 1 ex. Getnäset, Storsjö 16.4 (Kent Moén, Bert-Ivan Mattsson, Stig Öhman m.fl.). 3:e fyndet i Hjd.

Jmt: 1 ex. Norra sjön, Tysjöarnas naturreservat 10–11.5 (Hans Nilsson, Christer Pålsson, Hans Grundahl m.fl.).

1 ex. Bodsjöedet, Åre 21.5 (gm rrk Jmt). 1 ex. Ännsjöns

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

Ägretthäger *Ardea alba*, Hoburgen, Gtl, 21 oktober 2016.

fågelskyddsområde 26.5–10.6 (Steve Dahlfors, Johannes Enebog, Kikki Enebog m.fl.). Årets tre fynd innebär att det nu gjorts 8 fynd i landskapet. Med tanke på tidpunkterna för årets fynd verkar det inte osannolikt att det kan handla om en och samma fågel som setts på alla tre lokalerna, men det är mycket svårbedömt.

Ly lpm: 1 2K+ 12.5 Gipperavan, Sorsele samt 13–18.5 Risnäsavan, Risnäs, Tjärna (Bernt-Erik Nordenström m.fl.). 5:e fyndet i Ly lpm. Observationerna gäller samma individ.

Tlpm: 1 ex. rast. Kuoksu O Vittangi 12.6 (Mathias Bergström, Anders Eriksson, Mats Nilsson). 2:a fyndet i Tlpm. Det första fyndet gjordes även detta i Vittangi, 6–9.7 2004.

Nordligt vinterfynd:

Dlr: 1 ex. Sörbro och Frostbrunnsdalen, Borlänge 29.11–3.12 (Yngve Johansson, Eddine Hodi, Hasse Hedin m.fl.). Första vinterfyndet i Dlr.

(FREDRIK FRIBERG)

Purpurhäger *Ardea purpurea* (42/42 – 1/1)

Nb: 1 1K Rödkallen 30.9 (F) (Mårten Müller, Martin Widén, Peter Nilsson m.fl.).

Tredje fyndet i Norrland. Lite oväntat gjordes åter

FOTO: MARTIN WIDÉN

Purpurhäger *Ardea purpurea*, Rödkallen, Nb, 30 september 2016.

ett höstfynd av en 1K-fågel, precis som senast det begav sig 2013. Detta är den femte fågeln som bestäms till 1K, och det elfte höstfyndet totalt.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Bronsibis *Plegadis falcinellus* (38/41 – 4/4)

Troligen 4 ex. under året fördelade på 2 ex. under våren och 2 ex. på hösten. Som angetts i tidigare årsrapporter är bronsibisen en art som är på expansion som häckfågel i sydvästra Europa och som ökat ganska markant i uppträddande i Västeuropa.

Sk: 1 ex. rast. Isteräset, Araslövssjön 16–19.5 (Carina Mattsson m.fl.).

Bl: 1 ex. str. NO Hallarumsviken 5.5 (Anders Adolfsson). Ny art för landskapet.

Sm: 1 2K Vätan, Boholmsvägen – Bottorps hamn, Kalmar 5–12.5 (Harald Persson, Bengt Antonson m.fl.).

Öl: 1 ex. str. Kapelludden 9.5 (Håkan Peterson). 1 ex. str. V Ölands norra udde 20.5 (Tobias Berger, Markus Tallroth, Magnus Elfving m.fl.). Bedöms som en och samma individ (rrk Öl).

Hl: 1 ex. Fylleåns mynning och Grötvik 27.11 (Björn Larsson, Rolf Svensson).

Upl: 1 ex. rast. Svenska Högarna, Norrtälje 18–19.10 (Adrian Djerf, Bill Douhan).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Bronsibis *Plegadis falcinellus*, Kalmar, Sm, 6 maj 2016.

Skedstork *Platalea leucorodia*

Sannolikt 8, men möjligen 10, olika ex. under året. Skedstorken ökar i Västeuropa, och 2015 noterades 254 häckande par i Danmark. Dessa beräknas ha fått inte mindre än 500–600 ungar på vingarna (Lange 2016). Flera kolonier finns runt Limfjorden på norra Jylland, den närmaste inte mer än ca 150 km väster om Hallandskusten. Sannolikt har de flesta skedstorkar som ses i Sverige danskt ursprung, och flertalet fynd i Sverige utgörs av yngre fåglar som strövar omkring.

Sk: 1 3K– Inre Foteviken 20.4 (Emil Lundahl). I maj följde 2 ex. str. O Nabben 13.5 (Janne Dahlén m.fl.), 1 3K– rast. Nabben 15.5 (Raúl Vicente), 1 2K str.

O Käseberga 17.5 (Sven Splittorff), 2 3K– str. N Foteviken 19.5 (Mattias Ullman), 1 ex. Farhultsviken 20–21.5 (Peter Franzén m.fl.) och 1 ex. str. SV Kullen 22.5 (Henrik Ehrenberg m.fl.). Slutligen sågs 2 ad. Klingavälsån, Vombsjön 23.6 (Lars Råberg m.fl.). Rrk Sk bedömer att samtliga obsar i maj utgörs av samma två kringströvande yngre fåglar och detta innebär totalt 5 ex. i landskapet under året.

HL: 1 3K noterades på flera lokaler 8–14.5. Individens sågs bland annat vid Morups Tänge, Grötvik och Lynga 8.5 (Pelle Loh, Fredrik Blomqvist m.fl.), Björkäng 9.5 (Magnus Jäderblad), förbisträckande vid Busör och Tyludden 11.5 (Göran Snygg, Andreas Pettersson) och vid Båtafjorden 12.5 (Donald Blomqvist). Som de allra flesta skedstorkar i landskapet sågs individen samman-

FOTO: LASSE OLSSON

Skedstork *Platalea leucorodia* 2K, Getterön, HL, maj 2016.

taget mest vid Getterön där den noterades 9–14.5. 1 2K sågs vid Agervik 25.5 (Roger Hermesgård) och förflyttade sig sedan till Getterön där den fick sällskap av en ny 3K-fågel från 4.6. Den sistnämnda hade tidigare noterats vid Nidingen 3.6 (Uno Unger). Dessa båda fåglar noterades sedan på flera lokaler fram till 20.7.

Boh: 1 subad. str. mot S väster om Vallerö, Orust 12.5 (Hans Börjesson, Stefan Oscarsson, Mats Raneström). 1 2K rast. i Torslandaviken, Hisingen 14–20.5 (Niklas Aronsson m.fl.), förmodligen samma fågel som passera-

de Vallerö två dagar tidigare. 5:e fyndet i Boh.

Ög: 1 ex. Sättunaviken, Svartåmyrningens naturreservat 29.6 (Thomas Widholm m.fl.). Fågeln stannade till dagen efter och besökte även Härnaviken innan den drog vidare. 4:e fyndet i Ög.

(ANDERS WIRDHEIM)

Svart stork *Ciconia nigra* RE

Totalt sågs det ungefär 20 svarta storkar i landet under året, ett antal som varit det normala sedan 2011. Flertalet fynd görs som väntat i de sydliga delarna av Sverige.

Sk: 1 ex. Mjöhult, Höganäs 3.4 (Thomas Svanberg), 1 ex. Tutarmossen, Svedala 29.4 (gm Stefan Malm), 1 ex.

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Svart stork *Ciconia nigra*, Börringe mad, Sk, 12 juli 2016.

str. NO Klören 30.4 (Magnus Persson), 1 ex. Söderåsen – Billinge – Rönne å maj–juni (Lars Gustafsson m.fl.), 1 ex., troligen samma individ, Börringeområdet samt Häckeberga 7–14.7 (Matthis Kaby m.fl.), 1 ad. Falsterbo 15.9 (Lars Lundquist m.fl.).

Sm: 1 ad. Götterp, Nybro 18.4 (Roine Strandberg, Mirja Ström-Eriksson), 1 ex. Toftaholms strandäng 29.4 (Jonas Starck), 1 ex. Blåbärsstigen, Gullringen 4.5 (Anders Gustafsson) och 1 ex. str. N Trollestorp, Kånna 12.5 (Samuel Svennemyr).

Tabell 13. Genomsnittligt antal skedstorkar *Platalea leucorodia* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,2	0,9	1,2	0,7	3,4	1,2	5,7	8

Öl: 2 ex. Ottenby 24.4 (Anders Staaf, Carina Berg m.fl.).
1 ex. Vickelby 1.5 (Lennart Carlsson). 2 ex. Ölands norra udde 4–6.5 (Jan Hägg m.fl.). 1 ex. Lenstad 5.5 (August Thomasson, Bengt Hansson). 1 ad. Görans dämme 6.5 (Jonas Melin). Troligen rör det sig om sammanlagt tre individer (rrk Öland).

Vg: 1 ex. Östen 19–25.6 (Göran Engberg, Björn Spetz, Lena Kempe m.fl.), 1 ex. Grönahög 6.7 (AnnCharlotte Andersson), 1 ad. Hornborgasjön 31.7–14.8 (Gunnar Jakobsson, Magnus Hallgren, Kent Kristenson m.fl.).

Ög: 2 ex. Leonardsberg, Norrköping 1.5 (Joakim Edman).

Srm: 1 ex. str. SO Östra Styran, Nynäshamns 3.5 (Tommy Ericson, Thomas Frunck, Roger Klasson).

Nrk: 1 ex. Rysjön, Kvismaren 22.6 (Lennart Augustsson).

en stor mängd fynd i Götaland och spridda fynd i Svealand och Norrland upp till Mpd. Den stora flocken i Srm, Ög och Sm i augusti utgjordes av främst ungstorkar från det skånska projektet. Landskapsvis fördelning av fynden utanför Sk: Bl (10), Sm (ca 120), Öl (2–4), Gdl (1), Hl (10–17), Boh (3), Vg (4), Ög (104), Srm (95), Upl (8), Vstm (3), Vrm (2), Dlr (1), Hls (1) och Mpd (1).

Fynd i Svealand och Norrland:

Srm: 1 ex. rast. Låsta, Strängnäs 18–19.4 (Yngve Meijer, Kjell Thorsén, Gunnar Carlsson m.fl.). 94 ex. rast. Lilla Kungsladugården – Sund, Yngaren, Nyköpings kommun 11–12.8 (Thomas Larsson, Lennart Wahlén, Per Astfeldt m.fl.). Efter att ha rastat en stund på åkrar

FOTO: LARS PETERSSON

Vita storkar *Ciconia ciconia*, Fänestad, Sm, 14 augusti 2016.

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Vita storkar *Ciconia ciconia* 2K, Falsterbokanalen, Sk, 27 augusti 2016.

Tillägg 2014:

Sm: 1 ex. Tovrida, Jönköping 2.4 (Toni Hermansson).

Tillägg 2015:

Sm: 1 ex. flera platser i Jönköpings kommun 6–9.8 (Jens Mattsson, Per-eric Svahn, Anders Staaf m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Vit stork *Ciconia ciconia* CR

Det skånska storkprojektet har varit lyckosamt under senare år och producerat många ungstorkar, såväl hos frihäckande par som i hägn. Under 2016 släpptes 124 hägnfödda storkar ut och de frihäckande paren producerade ytterligare 86 ungar (Albinson 2017). Detta avspglas också i form av

väster om Nyköping kunde fåglarna ses under några timmar då flocken kretsade fram och tillbaka över Nyköpings stad. Senare på kvällen återupptäcktes fåglarna vid Sund, 24 km VNV om Nyköping, där flocken gått ner för övernattnings. Fåglarna sågs en stund på morgonen 12.8 och kan sedan via rapporterna på Artportalen följas mot sydväst där de rastade för övernattnings de två följande dagarna vid Hogstad, Östergötland respektive Forsheda, Småland.

Sthm: 1 ex. Foderby Gård, Vallentuna 21–22.4 (Micke Johansson m.fl.). 1 ex. str. V Nya tippen Gladökvärn 22.4 (Anders Kronhamn). 1 ex. str. S 30 m-kärret, Norra Järvafältet 3.5 (Tommy Carlsson m.fl.). 1 ex. str. SV Segersäng 14.9 (Magnus Glennstål).

Upl: Fem fynd: 1 ex. över Årike Fyris 19.4 (Tomas Pärt),

fick vända och pressades söderut och återupptäcktes vid Hummelsta, Enköping, senare samma dag (Tommy Lindell, m.fl.). 1 ex. Husby-Sjuhundra k:a 2.5 (Jocke Söderhäll). 1 ex. Boglösavägen, Enköping, 12.7. (Paul Möhlenberg gm Karin Martinsson). 1 ex. Ununge k:a 13.7 (Tomas Larsson) och 1 ex. kretsande på hög höjd över Norrtälje 23.7 (Jörgen Andersson).

Vstm: 2 rast. Orresta, Björksta 18.5 (Daniel Borg m.fl.). 1 ex. str. Ö Hagaberg, Näsby 1.5 (Sven-Olof Eriksson m.fl.).

Vrm: 1 ex. Koppom 12.4 (Börje Holgersson m.fl.). 1 ex. Långelanda 30.7 (gm Uno Skog).

Dlr: 1 ex. Leknäs, Österviken, Avesta, 14–15.7 (gm Sebastian Apelgren).

Hls: 1 ex. vid Föne 24.5 och senare vid Simeå 26–28.5

Mpd: 1 ex. rast. Skottssundsslätten, Njurunda 30-31.5 (Håkan Olsson).

Anmärkningsvärt fynd:

Hl: Den i Polen rehabiliterade storken (se Fågelåret 2015) fanns kvar över årsskiftet i trakten av Långås, Falkenberg i Hl (Magnus Unger). Den 3.1 gav den sig iväg söderut och passerade Halmstad 4.1 (Roy Ottosson). Under kvällen återfanns storken i sedvanlig ordning sovande på en lyktstolpe, denna gång på danska Själland. Fågeln förflyttade sig sedan till Viby på Östjylland där den blev väl omhändertagen och matad med fisk vintern igenom (Dofbasen.dk).

(ANDERS WIRDHEIM)

Bivråk x tofsbivråk

Pernis apivorus x *P. ptilorhynchus* (0/0 – 1/1)

Sk: 1 3K+ hanne str. SV Falsterbo Fågelstation, Falsterbonäset 25.6 (F) (Petter Olsson, David Erterius, Oskar Nilsson, Henrik Lind).

Ett av årets anmärkningsvärda fynd var denna bivråkstyp som hastigt sträckte förbi Falsterbo på midsommardagen. Fågeln misstänktes omedelbart kunna vara en tofsbivråk och i stora drag stämmer utseendet bra överens med en sådan. Från Europa finns sedan tidigare endast ett godkänt fynd av arten, i Kalabrien, Italien, maj 2011. Vissa detaljer hos Falsterbofågeln i kombination, som bandningen på vingpennorna, vingformeln och färgen på vingknogarna avviker dock från vad som är brukligt hos tofsbivråkar från kärnområdet i östra Asien och Raritetskommittén bedömer att det troligast rör sig om en hybrid mellan de två arterna. Även om det ännu saknas säkerställda observationer av häckande hybridpar där arterna möts i södra Sibirien indikerar det ansevärd antal fåglar med intermediärt utseende längs artens västligaste sträckrutter att hybridisering förekommer. En utförligare redovisning av bedömningen av detta fynd kommer så småningom i *Vår Fågelvärld*.

(HANS LARSSON)

SVartvingad glada *Elanus caeruleus* (3/3 – 1/1)

Sk: 1 ex. Falsterbonäset 12.9 (F) (Juho Könönen, David Armini).

Ny rovfågelart för sträckräkningarna på Nabben, något som sannerligen inte hör till vanligheterna! Årets fynd är det första som kan kallas höstfynd. Övriga fynd är från april–juni samt augusti. Arten är stadd i frammarsch i Europa, något som märks på fyndbilden även i våra grannländer (jfr Ławicki & Perlman 2017).

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: DAVID ERTERIUS

Bivråk x tofsbivråk *Pernis apivorus* x *P. ptilorhynchus*, Falsterbo, Sk, 25 juni 2016.

Brun glada *Milvus migrans* EN

Antalet fynd av brun glada har ökat tämligen stadigt under senare tid. Arten är sedan flera år en etablerad häckfågel i Nb och kan nog sägas vara det även i södra Sverige. Antalet observationer är numera så stort att det knappast längre är meningsfullt att försöka utreda hur många individer det handlar om.

Konstaterade och möjliga häckningar:

Sk: 2 ad. sågs tillsammans kring Sövde/Ilstorp (Gert Ljungqvist m.fl.) där ett par hållt till flera år i rad. I år sågs dock inga ungfåglar under sensommaren här. Det vanliga paret vid Börringe var också tillbaka i år, men ungar uteblev troligen även här. Även i området kring Västra Ringsjön och i området kring Tydingen/Hästve-

da sågs återkommande fåglar under sommaren, utan att häckningar säkerställdes (rrk Sk).

Sm: För fjärde sommaren i rad fanns en fågel i lämplig biotop i Högsby kommun. Det finns uppgifter som pekar mot att det var två fåglar som häckade på lokalen.

Vg: Ett par häckade framgångsrikt i Skara kommun, precis som föregående år. I Falköpings kommun kan man nog nästan säkert säga att minst ett par (möjligen två par) häckade (rrk Vg).

Nrk: Både vid Vibysjön och vid Rynningeviken har adulta fåglar i par noterats under häckningstid vilket skulle kunna tyda på att vi har ett par häckningar av arten i landskapet igen. Några ungfåglar noterades dock inte i dessa områden senare under säsongen (rrk Nrk).

Srm: För nionde året i rad häckade ett par framgångsrikt

FOTO: LENA CARLSSON

Brun glada *Milvus migrans* 1K, Mörlundaslätten, Sm, 17 september 2016.

i Skåraområdet, Nyköping och fick ut två ungar (rrk Srm).

Nb: Många fynd och åtminstone två häckningar i Nb. Den ena häckningen i samma bo som under fjolåret. En del av fynden avser nog samma fågel som drar runt i stora områden på födosök.

N Lpl: Flera observationer förmodligen av samma fåglar på fyra lokaler i Lu lpm. Möjligen kan häckningar ha ägt rum i Gällivare- och Vuollerimtrakten. 1 ad. Ter-vajärvi, Kuttainen 6.7 (Andreas Viberg).

(ANDERS WIRDHEIM)

Röd glada *Milvus milvus*

Röda gladans ökning fortsätter! Det bästa måttet vi har på totalbeståndet är antalet sträckande

vid Nabben i Falsterbo. Där räknades under hösten 3255 utsträckande, vilket ligger något under fjolårets rekordnotering (Nils Kjellén m.fl.). Så sent som 1970 fanns endast ett 50-tal par i Sverige, så återhämtningen har varit fantastisk. Beståndet torde nu omfatta i storleksordningen 3500 par. Huvuddelen finns fortfarande i Skåne, men livskraftiga bestånd finns i dagsläget även i Blekinge, Halland, Småland, Öland, Gotland och Västergötland. Totalt omfattar dessa dock endast omkring 400 par. I Bohuslän genomfördes den första lyckade häckningen i modern tid i Kungälv k:n (efter två misslyckade försök i Uddevalla k:n 2013 och 2014). Dessutom minst ett häckande par i Östergötland. Längre norrut ökar ströfynden och det känns rimligt att arten så småningom kommer att häcka upp till Dalälven, vilket den gjorde innan minskningen började i slutet av 1800-talet.

Allt fler, framför allt adulta, glador väljer att övervintra i Skåne, där det numera kan finnas så mycket som 2000 övervintrare. Efterhand som tätheten i landskapet ökat förefaller häckningsutfallet ha gått ner något. När arten följdes i detalj genom Projekt glada på 1980- och 1990-talen låg ungproduktionen så högt som på 1,7 flygga ungar per påbörjad häckning. Numera följs inte häckningarna, men ungfågelsandelen bland sträckarna i Falsterbo har minskat från i genomsnitt 83 % åren 1986–1990 till 62 % de senaste sex åren, vilket jag tolkar som att det nu produceras färre ungar. Framtiden ser dock ljus ut liksom i flertalet länder i Nordvästeuropa. Längre söderut, i kärnområdena Frankrike och Spanien, har man emellertid problem med ökad dödlighet till följd av utläggning av förgiftat kött, vilket även drabbat olika arter av gamar.

Nordligaste fyndet:

Mpd: 1 ex. Indal 26.3 (Michael Englevid). 4:e fyndet i Mpd.

(NILS KJELLÉN)

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Havsörnens expansion i landet fortsätter, och i år konstaterades arten häcka för första gången (åtminstone i modern tid) i Jämtland. Det innebär att de enda landskapen som nu återstår att kolonisera är Härjedalen och Bohuslän. Det är omöjligt att utifrån rapporterna till Artportalen bedöma landets totala population, men Ottosson m.fl. (2012) bedömde den till 530 par mot slutet av 2000-talets första årtionde. Den har vuxit ytterligare sedan dess, och det svenska beståndet kan numera uppgå till närmare 800 par (Peter Hellström muntl.).

Jmt: 2016 blev året då havsörnen konstaterades häcka i Jämtland, något som vi under flera års tid misstänkt skulle ske snart. Om det är för första gången ska vi låta vara osagt, men två lyckade häckningar rapporterades, en vardera i Strömsund resp. Åre kommuner (rrk Jmt).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ormörn *Circaetus gallicus* (86/86 – 5/5)

Fem fynd under året, men hur många individer det handlade om är svårt att avgöra. Fynden på Öl och Srm passar väl ihop tidsmässigt och kan gälla samma fågel. Likaså kan Gotlandsfågeln vara en av dem som några veckor senare sågs i Sk. Ormönnen har ökat något i uppträdande i Sverige under senare tid. Efter millennieskiftet har den setts 11 av de 17 åren.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Ormörn *Circaetus gallicus*, Möckelmossen, Öl, 24 maj 2016.

Sk: 2 ex. sågs under året. Först ut var en 2K-fågel som endast sågs på Nabben 16.8 (Bengt Grandin m.fl.), där den målmedvetet sträckte ut. Efter det sågs 1 ex. på Ljungen 27.8 (Bo Hellberg m.fl.), där den vände och drog in i landet igen utan att ses mer efter det.

Öl: 1 ex. Möckelmossen – Frösslunda – Gösslunda – Stenåsa 23–28.5 (Stefan Morell, Leif Johansson, Yngve Wiklund m.fl.).

Gtl: 1 ex. Hammars, Färö 30.7 (Agneta Arnesson Westerdahl). 5:e fyndet på Gotland.

Srm: 1 ex. str. O Palmtorps allé, Oxelösund 31.5 (Jan Karlsson). 3:e fyndet i Srm. De tidigare är från 1986 och 2012.

(ANDERS WIRDHEIM)

Blå kärrhök *Circus cyaneus* NT

Eftersom smågnagarpopulationerna i norra Sverige kraschade under sensommaren 2015 var det inte väntat att det skulle rapporteras många blå kärrhök under häckningstid i norr. Men att läget skulle vara så dåligt som sammanställningen nedan antyder får ändå sägas vara dyster läsning.

Som vanligt året efter en gnagarkrasch gjordes ovanligt många fynd sommartid längre söderut i Sverige, men inga av dessa rapporter tyder på häckning.

Fynd under häckningstid från norra Svealand och Norrland:

Dlr: Inga fynd som tyder på häckning eller fynd som antyder möjlig häckning.

Mpd: Inga fynd med häckningsindicer detta år.

Ång: Inga häckningar konstaterade och endast två observationer under häckningstid 15 maj till 15 augusti.

Vb: 1 hanne Röbäcksslätten, Uds 25.6 (Mats Strandberg).

Nb: Få fynd under häckningstid koncentrerade till övre Tornedalen. Ingen säkerställd häckning i Nb.

Hjd: Sju fynd under häckningstid, västra delarna.

Jmt: Från sommaren föreligger tre fynd från månadsskiftet juni–juli, där åtminstone ett härrör från ett möjligt häckningsområde i Strömsunds kommun.

S Lpl: 6 ex. på 6 lokaler under häckningstid i Ly lpm. 11 ex. på 9 lokaler under häckningstid i Ås lpm.

N Lpl: Vardera endast ett fynd under häckningstid i P lpm och Lu lpm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Stäpphök *Circus macrourus*

Åter ett mycket bra år. Med stor reservation för dubbelräkningar, inte minst i form av fåglar som rört sig genom flera landskap, noterades drygt 335 individer fördelade på ca 85 på våren, 3–5 under sommaren och ca 248 under hösten.

Det finns ännu inga säkra rapporter som tyder på att expansionen lett till häckning i Sverige, men likt de senaste två åren gjordes sommarfynd på Öl, och även i Vb sågs en hane mitt i sommaren.

Liksom förra året har vårfynden en östlig tyngdpunkt, och det kan vara värt att notera att vårens första stäpphök sågs så långt norrut som i Vb.

Tabell 14. Genomsnittligt antal ormörnar *Circaetus gallicus* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,4	0,7	0,8	2,0	2,8	1,4	1,6	5

Tyngdpunkten för fynden under hösten ligger längre västerut i landet. Att döma av denna fyndbild när stäpphökarna Sverige från i huvudsak sydost eller öster under våren, medan höststräcket snarare har en sydvästlig sträckning.

Landskapsvis fördelas fynden på Sk (67), Bl (7), Sm (17), Öl (15–21), Gtl (9), Hl (37), Boh (7), Vg (18), Nrk (8), Ög (11), Srm (20), Upl (29), Vstm (16), Vrm (16), Dlr (6), Hls (5), Mpd (5), Ång (3), Vb (18), Nb (14–15), Ås lpm (1), Ly lpm (2) och P lpm (1).

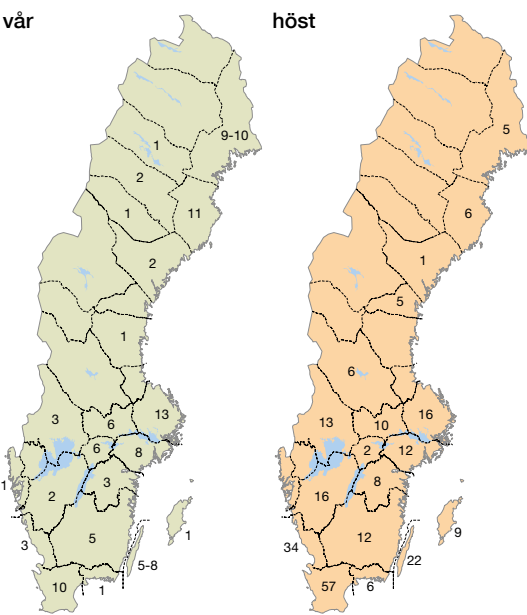
Sommarfynd:
 Öl: 1 hanne Penäsa 30.6 (Anders Aschan). 1 2K Schäferriångarna, Ottenby 12.7 (Bertil Rahm). 1 2K hona Pet-

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

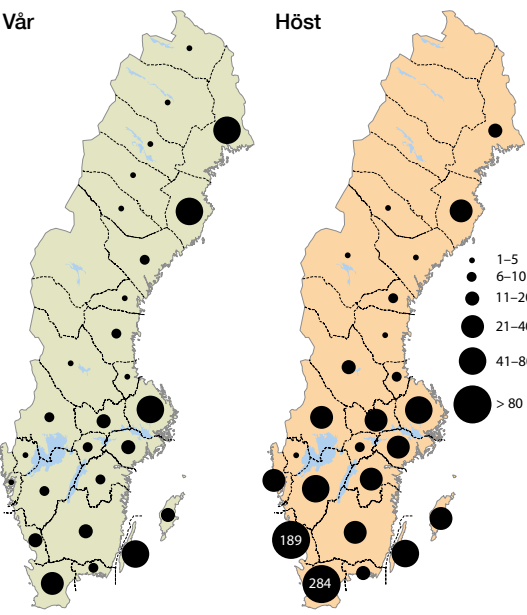

Stäpphök *Circus macrourus*, Hoburgen, Gtl 26 augusti 2016.

gårde träsk 14.7 (Bertil Breife, Olle Edlund). 1 2K hona Gräsgårds kyrka 23.7 (Måns Grundsten). 1 2K hona Eketorps borg 24.7 (Lasse Bohlin). 1 3K hanne Lilla Brunneby strand 31.7 (Martias Nilsson). 1 2K Råbäck-en, Gräsgård 2.8 (Barbara Leibiger, Ingo Leibiger).
 Vb: 1 3K+ hanne rast. T-vägen, Uds 29.6–3.7 (Emmanuel Naudot, Niklas Andersson, Johan Forssell m.fl.).
 Ås lpm: 1 ad. hanne Skarvsjömyrarna, Fianberg 22.6 (Anders Garpebring). 4:e fyndet i Ås lpm.

Fynd av stäpphök *Circus macrourus* i Sverige vår och höst 2016.

Sammanlagt antal fynd av stäpphök *Circus macrourus* i Sverige under vår respektive höst åren 2010–2016, dvs. de år som den sentida expansionen omfattat. Vårfynden har en östlig och nordlig tyngdpunkt, medan höstfynden har en sydvästlig.

Tabell 15. Genomsnittligt antal stäpphök ar <i>Circus macrourus</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
4,2	1,0	2,0	4,6	10	36	188	335

Udda observationer:

Upl: 1 1K hona Enköping slog kaja i trädgård inne i staden 24.9 (Björn Brisegård, Tommy Lindell).

Ly lpm: 1 2K hane Sjöbacka gård, Malå 1.5 (Leif Bildström m.fl.). 1 ad. hane Nyängen, Sorsele 6.5 (Bernt-Erik Nordenström). 3:e och 4:e fyndet i Ly lpm. (ANDERS WIRDHEIM)

Stäpphök x blå kärrhök

Circus macrourus x *C. cyaneus* (10/10 – 3/3)

Sk: 1 2K hane str. V Falsterbo kanal 31.8 (F) (Tomas Svensson), 1 1K hane str. V Falsterbo kanal 15.9 (F) (Oskar Nilsson, Mattias Ullman), 1 1K hane str. V Nabben 16.9 (F) (Juho Könönen, Nils Kjellén).

FOTO: JUHO KÖNÖNEN

Stäpphök x blå kärrhök *Circus macrourus* x *C. cyaneus*, Falsterbo, Sk, 16 september 2016.

I kölvattnet av stäpphökens expansion mot NV börjar det dyka upp fler och fler hybrider med blå kärrhök. Utöver dessa tre individer gjordes under året flera observationer av fåglar som kan misstänkas vara hybrider. Raritetskommittén ställer höga krav på dokumentationen avseende hybrider och publicerar endast de mest uppenbara fåglarna. I takt med att stäpphöken ökar torde denna hybridform minska när tillgängligheten på artfränder blir mer stabil. I Finland är stäpphöken numera en årlig häckfågel och rimligen häckar den även årligen i Sverige.

(ANDERS ERIKSSON)

Ängshök *Circus pygargus* EN

På fastlandet konstaterades 10 säkra häckningar eller häckningsförsök vilket är ett normalt antal för senare år: Av dessa hittades fem i Uppland varav endast en lyckad (2 flygga ungar), en misslyckad i Västmanland, en i Närke med okänt resultat och tre i Östergötland varav en lyckad (4 flygga ungar). Liksom föregående år var reproduktionen mycket dålig.

Den totala populationen för landet kan summeras till cirka 49 par, dvs. något fler än föregående år (40–48). Emellertid kan vi återigen konstatera att reproduktionen måste betraktas som undermålig då det endast konstaterades 11 säkert lyckade häckningar med totalt 19 flygga ungar.

FOTO: HANNU KIUTTU

Ängshökar *Circus pygargus*, södra Öl, 24 maj 2016.

Häckningar:

Öl: Under årets inventering på Öland konstaterades den 31.5 att 32 par fanns på sina potentiella boplatser, dvs. fyra fler än 2015. Många av dessa skred av olika skäl aldrig till häckning, t.ex. på grund av för unga honor (2K-fåglar), fotograf/skådarstörning, tidig predation. Av de 32 paren nådde 20 långt i sin häckning men endast åtta par, möjligen nio, fick ut unge/ungar, totalt 11. Av de 20 boplatserna var 14 placerade i åkermark, resterande i impediment (2 par), alvar (2 par) och agmyr (2 par). Under häckningssäsongen arbetades det aktivt med att tillsammans med berörda jordbrukare skydda ängshöksbon i växande gröda. Trots det misslyckades många av dessa häckningar (10 av 14) och utformning- en av insatserna kommer därför att modifieras lite inför

kommande häckningssäsong (Gösta Friberg, muntl.).

Gtl: På Gotland fanns endast en bekräftad häckning (2 flygga ungar). Dock kan man utifrån frekvensen av antalet rapporter konstatera att det fanns ytterligare ca 6 revir, från Fårö i norr till Hemse i söder. Häckning kan även ha skett med ytterligare något par då två ungfåglar sågs i mitten av augusti.

Ög: Åtminstone två par gick till häckning i de klassiska markerna kring Klockrike med omnejd, men båda dessa försök avbröts. Årets enda säkra häckning gjordes istället öster om Norrköping, där ett par fick ut fyra ungar (Collin Messer).

Nrk: För andra året i rad gjordes häckningsförsök av ängshök i landskapet! Denna gång i ett rapsfält strax sydost om Mosås. Några flygga ungar noterades dock inte så resultatet av häckningen är tyvärr okänt.

Upl: Under året genomfördes en omfattande inventering av ängshök i rapportområdet (Bill Douhan, Martin Tjernberg). Resultatet av inventeringen blev att etablerade par hittades på fem lokaler. Tre av dessa påträffades i odlingsbygder, två i slättevallar och ett i en beteshage. Utöver dessa tre par hittades två par i sjöar i samband med att tidigare kända häckningslokaler inventerades. Vid en av dessa sjöar lyckades paret producera två ungar.

Vstm: Ett häckningsförsök gjordes även i år på fjolårets häckningslokal i Västerås k:n, men några ungar kom aldrig på vingarna.

Fynd i Norrland samt Värmland och Dalarna.

Vrm: 1 ad. hanne Vång, Karlstad kn. 23.5 (Sven Larsson) och 1 ad. hanne Björken, Sunne 3.6 (Tomas C Axelson).

Hls: Ängshök är numera årlig, i år observerades 2 honor.

Vb: 1 2K hanne Ratuträsket, Djäkneboda 29.6 (Niklas Andersson, Jörgen Andersson) och samma individ rast. på Umeälvens delta och slätter 1–3.7 (Emmanuel Naudot, Ulf Skyllberg, Agnes Eriksson m.fl.).

(MARTIN TJERNBERG)

Större skrikörn *Clanga clanga*

Minst 5, möjligen 6, olika individer under året. Det går nog inte att utesluta att den äldre fågeln i Fyledalen, Sk i maj och den som sågs i Mellby, Öl i juni utgör samma individ. Hur som helst är fem individer det största antalet på några år, och 2015 lyste arten helt med sin frånvaro. Större skrikörnen betraktas som starkt hotad inom sitt europeiska utbredningsområde (Baltikum och västra Ryssland). Orsakerna är främst förlust av habitat men också hybridisering med den betydligt talrikare släktingen mindre skrikörn.

Sk: 1 4K+ Fyledalen 10.5 (Jens B Bruun). Fina bilder på fågeln visar att den var ringmärkt på höger ben, men ursprung är okänt. 1 2K Björka, Vombsjön 21.9 (Olof Ramel) och samma dag sträckte en annan 2K ut i Falsterbo (Dan Henriksson m.fl.). Den sistnämnda hade setts tidigare i Finland i början av månaden. 1 subad. (3–4K) 24.9 samt 2 och 4.10 på Falsterbonäset, där den slutligen sträckte ut mot Danmark 4.10 (Henrik Hansen m.fl.). Slutligen 1 1K Bingmarken 8.10 (Ronny Malm m.fl.).

Öl: 1 äldre fågel Mellby 22.6 (Olle Edlund, Bertil Breife, Leif Dahlgren m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Större skrikörn *Clanga clanga*, Falsterbo kanal, Sk, 4 oktober 2016.

Mindre skrikörn *Clanga pomarina*

Troligen nio olika individer under året får betraktas som en god årssumma, inte minst med tanke på att arten saknades under 2015. Fynden fördelar sig på två vårfynd, tre sommarfynd och fyra höstfynd. Arten häckar som närmast i Baltikum och Polen där den lokalt kan vara ganska vanlig.

Sk: Junifynd är ovanliga, men i år sågs årets första, 1 3K+, redan 18–19.6 vid Havgårdssjön (Mattias Ullman)

Tabell 16. Genomsnittligt antal större skrikörnar *Aquila clanga* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
3,6	6,1	6,5	3,6	3,7	5,4	3,7	5

m.fl.). Efter en vecka dök ytterligare 1 3K+ upp i samma område och 2 ex. sågs några dagar i månadsskiftet juni–juli (Henrik Hansen m.fl.). Därefter sågs 1 3K+ kring Havgård igen 9–18.8 (Christian Ljunggren m.fl.) som bedöms vara en ny fågel. Troligen samma fågel sågs 19.8 över Malmö och Vellinge (Oskar Nilsson m.fl.), vid Örnahusen 22.8 (Bengt Andersson m.fl.) samt vändande i Falsterbo 24.9 (Kerstin Öfverbeck m.fl.). Den 5.9 fotograferades 2 olika ex. vid Havgårdssjön (Arne Ekström samt Johan Andersson), där den ena bedöms vara ny. Den 20.9 gjorde 1 3K sträckförsök i Falsterbo (Mattias Ullman m.fl.), troligen en av fåglarna från Havgård i början av månaden. 1K-fåglar är sällsynta i Sverige, men i år sträckte en ringmärkt 1K ut vid Nabben 21.9 (Nils Kjellén m.fl.). Årets sista, en äldre fågel,

FOTO: HANNU KIUTTU

Mindre skrikörn *Clanga pomarina*, Parboäng, Öl, 5 maj 2016.

sträckte ut i Falsterbo 4.10 (Janne Dahlén m.fl.). Denna hade setts på Öland några dagar tidigare och bedöms också vara en ny individ. Sex fynd är ett bra år (rrk Sk).
 Öl: 1 4K Ottenby – Klinta – Kvinnsgröta – Mellby 4–8.5 (Jonas Bonnedahl m.fl.). 1 3K+ Laxeby – Petgårde träsk – Möckelmossen – södra Öland 22–23.5 (Robin Isaksson, Bengt Ottosson m.fl.). 1 2K+ Ottenby – Mellby – Alby 1.10 (Andreas Viberg, Johan Jensen m.fl.).
 Nrök: 1 3K+ str. NO Öbyakern, Kvismaren 2.6 (Staffan Ullström). 6:e fyndet i Nrök.

(ANDERS WIRDHEIM)

Dvärgörn *Hieraaetus pennata* (26/26 – 1/1)

Öl: 1 ex. mörk morf norra Öland 22.5 (F) (Stefan Svensson, Mattias Nilsson, Markus Tallroth m.fl.).

Tillägg 2015:

Upl: 1 ex. ljus morf Angarnsjöängen 9.5 (Andreas Viberg, Linus Jonsson).

Vårfynd hör inte till vanligheterna, lejonparten av de svenska fynden är från augusti–september. Tillägget från 2015 ökar totalsiffran för tidigare fynd till 26.

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: CHRISTIAN CEDERROTH

Dvärgörn *Hieraaetus pennata*, norra Öland, 22 maj 2016.

Stäppörn *Aquila nipalensis* (49/49 – 0/0)

Sk: 1 3K Gärdslövs k:a 1.1–13.3 (Silke Klick), 1 3K Lyckebo 30.3–8.4 (F) (Kristian Gärdsbörn, Roine Strandberg).

Öl: 1 3K Öland 20–27.3 (F) (Douglas Gustafsson, Bosse Carlsson).

Observationerna rör en och samma individ. Den upptäcktes den 18.10 2015 utanför Halmstad. Efter att ha gjort sträckförsök i Falsterbo under slu-

Tabell 17. Genomsnittligt antal mindre skrikörnar *Aquila pomarina* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,4	2,5	6,1	8,1	7,8	6,6	9

tet av oktober samma år valde den att övervintra i södra Skånes fina rovfågelmarker runt Börringe-Näsbyholm. En vecka efter senaste observationen dök den så upp på Öland efter att eventuellt ha setts på ön redan dagen före. Observationer finns inte för samtliga datum och satellitföljningar av till exempel den större skrikörnen Tönn visar att man egentligen inte kan utgå från att fågeln fanns på Öland under hela perioden. Sista observationen på Öland gjordes den 27.3 vid Hornsjön på norra delen av ön. Därefter återvände fågeln till Skåne igen. Det är verkligen fantastiskt med den digitala fotoutrustning många fågel-skådare numera bär med sig i fält.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Stäppörn *Aquila nipalensis* 3K, Gärdslöv, Sk, 12 februari 2016.

Utan ordentlig fotodokumentation hade en sådan här analys svårligen kunna låta sig göras!

(ANDERS ERIKSSON)

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Följande sammanfattning är en kortfattad version av insamlade data från föreningen Kungsörn Sverige, bearbetade av Börje Dahlén.

I Norrland, inklusive Dalarna och Värmland, producerades totalt 141 ringmärkningsdugliga ungar i 399 besatta revir. Detta innebar 0,35 ungar per par vilket är ett betydligt sämre resultat än 2015 (0,51). Variationen var dock mycket stor i de olika länen. Bästa resultatet konstaterades i Norrbottens

län med 0,59 ungar/besatt revir och som sämst 0,09 i Gävleborgs län och 0,11 i Västernorrlands län.

På Gotland producerades 37 flygga ungar i 57 besatta revir (0,65 ungar/besatt revir), dvs. ett i stort sett identiskt resultat jämfört med föregående år. Under de senaste elva åren har antalet flygga ungar varierat avsevärt med ett medelvärde på drygt 24 flygga ungar per år.

I Götaland och Svealand (exklusive Värmlands, Dalarnas och Gotlands län) konstaterades 21 besatta revir, varav tio med lyckad häckning (en i respektive Örebro, Uppsala, Hallands och Kalmar län, två i Jönköpings län och fyra i Skåne län). Elva ungar uppnådde ringmärkningsduglig ålder och således producerades 0,52 ungar per besatt revir.

Totalt sett har antalet besatta revir ökat i landet under perioden 2002–2016, men detta beror till stor del på att omfattande inventeringar medfört att tidigare oupptäckta revir hittats. Under de senaste sju åren har antalet dock stabiliserats runt 500 besatta revir. Trots ett ökat antal besatta revir har antalet lyckade häckningar legat på en konstant nivå, förvisso med betydande variation mellan olika år med produktionstoppar var tredje till fjärde år.

Mycket alarmerande är att antalet ringmärkningsdugliga ungar per besatt revir minskat kontinuerligt 2002–2012, från cirka 0,55 till 0,40.

(MARTIN TJERNBERG)

Rödfalk *Falco naumanni* (17/17 – 0/0)

Tillägg 2015:

Sk: 1 2K hanne Smygehamn 26.7, senare † (F, NRM) (Peter Nilsson).

När falken påträffades satt den på en tomt och var inte förmögen att flytta på sig. Fågeln fördes därför till KfV Skåne sydväst och eftersom den var utmärkt glad sattes den i bur för att få vätska och vila. Dessvärre avled falken och lades tills vidare i frysen. Våren 2016 sändes den in till Naturhistoriska Riksmuseet tillsammans med ett flertal döda sälar. Personalen på museet reagerade omedelbart på att den insända "tornfalken" var så liten, och vid en närmare titt konstaterades att det var en rödfalk. Fyndet från 2015 har lagts till den tidigare fyndtotalen.

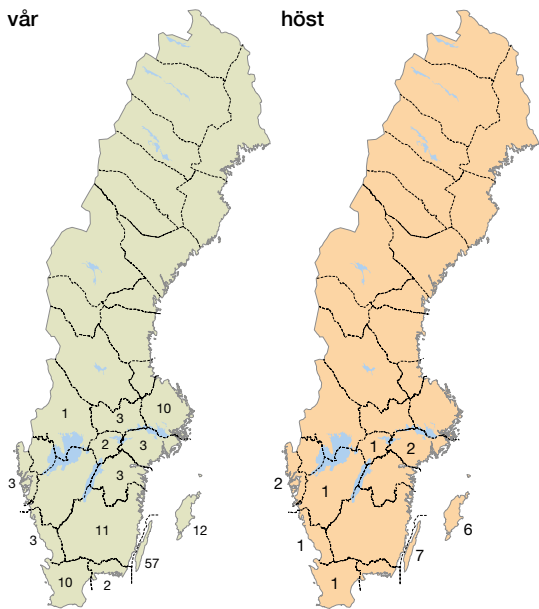
(MAGNUS CORELL)

Aftonfalk *Falco vespertinus*

Årets summa av aftonfalkar stannar på 107 ex., vilket är klart högre än fjolårets 88 ex. Snittet för 2000-talet ligger på 85 aftonfalkar per år. Flera rök anser att det är svårt att avgöra det exakta antalet

vår

höst

Fynd av aftonfalk *Falco vespertinus* i Sverige vår (april-juni) och höst (aug–okt) 2016.

aftonfalkar som det handlar om men att de har försökt göra en rimlig bedömning. Störst antal fynd gjordes på Öl med drygt 30 individer.

Årets första fynd gjordes i Boh 27.4, 1 ad. hanne Kastellegården, Ytterby (Magnus Lundström, Peter Hvass) och årets sista stod Gtl för 19.9, 1 ad. hanne, Muskmyr (Per Smitterberg, Gutt Åberg). Överlägset störst andel av fynden gjordes under maj månad. Noterbart är också att det helt saknas fynd från de norra delarna av landet. Årets nordligaste fynd stod istället Upl för: 1 2K vid Rogarna, Tierpsläppen 14.5 (Mats Björklund).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Stenfalk *Falco columbarius*

Likt de föregående åren endast sparsamt rapporterad under häckningstid i landets norra två tredjedelar. Fynd som tydde på häckning gjordes ner till Dlr samt på Öl.

Vinterfynd görs regelbundet i södra Sverige, men endast tillfälligt i norra Svealand och Norrland.

Häckningar i Götaland:

Öl: En säker häckning (par som besökte bo i maj) finns rapporterad från södra delen av ön. I övrigt finns en observation av enstaka fåglar sommartid som kan indikera åtminstone ytterligare 2–3 revir. Endast en av sommarobservationerna är rapporterad som årsunge (rrk Öl).

Vinterfynd i Svealand och Norrland:

Nrk: 1 ex. Resta 3.1 (Åke Pettersson). 1 ex. Husön, Kvismaren 15.12 (Magnus Persson).

Srm: 1 2K+ förbiflygande Fjällmossen, Nyköping 2.1 (Jan Gustafsson).

Upl: 1 honf. Knyppplanvägen, Vendel 23–24.1 (Ingo Leibiger, Nils-Olof Jerling m.fl.) och 1 ex. Håcksbygårdet, Heby 31.1 (Magnus Klingse).

Vrm: 1 hanne Sunnesundet 23.2 (Tomas C Axelsson).

Dlr: 1 hanne Mårtensgård, Säter 6.2 (Per Lissel). 1 hona Övre Svärdsjö, Borlänge 4.12 (Berndt Söderlund).

Hls: Vinterfynd är ovanligt hos oss men en hanne höll till i Sässmanområdet 17–26.12.

(ANDERS WIRDEHEIM)

Eleonorafalk *Falco eleonora* (19/19 – 1/1)

Öl: 1 3K+ ljus morf str. NV Grönhögens hamn 21.5 (F) (Jörgen Lindberg).

FOTO: JÖRGEN LINDBERG

Eleonorafalk *Falco eleonora*, Grönhögens hamn, Öl, 21 maj 2016.

Korrektion 2015:

Sk: Den sträckande individen på Nabben, Sk, observerades den 16.9 och inte 15.9 som tidigare publicerats, vilket en observant läsare av *Fågelåret 2015* noterat (F 2015:84).

Fyndet från 2016 är avvikande i den svenska fyndbilden på flera sätt. Dels är det ovanligt med adulta fåglar, sex av de tidigare fynden, det vill säga en knapp tredjedel, är angivna som 3K+. Dels är vårfynd mycket ovanliga, endast tre fynd är tidigare gjorda i maj och fynd från juni saknas helt. Övriga fynd är gjorda rätt jämnt utspridda under perioden 17.7–1.10.

(ANDERS ERIKSSON)

Jaktfalk *Falco rusticolus* VU

Häckningar:

Dlr: 1 par lyckades få ut 3 flygga ungar vid Njupesjär, Fulufjället, Älvdalen.

Jmt & Hjd: Under årets inventeringar kontrollerades 55 territorier varvid endast 9 par hittades (tre i Härjedalen och sex i Jämtland). Av dessa lyckades 5 par få fram 15 ungar, dvs. 3 ungar per par men endast 1,7 ungar per etablerat par. 2016 blev således ett riktigt dåligt år för jaktfalken. Det var bottenår för smågnagare och dåligt med ripor som är jaktfalkens viktigaste föda. Vädret var också dåligt med mycket vind och nederbörd, både före och under den tidiga häckningsfasen (Ulla Falkdalen).

S Lpl: Uppgifter saknas.

N Lpl: Inom NOF:s Projekt Jaktfalk noterades 13 lyckade

FOTO: HANNU KIUTTU

Jaktfalk *Falco rusticolus* 2K, Ottenby, Öi, 4 april 2016.

häckningar med 39 ungar på de 50 kontrollerade häckningslokalerna. Kullstorleken blev 3,0 i de tio lyckade häckningarna ovan fjällbjörkskogen medan kullstorleken för de tre häckande paren i fjällbjörkskogen blev 2,3. Inventeringen skedde med helikopter och samtliga kända revir i nationalparksblocket (Sarek + Padjelanta + Stora Sjöfallet) och Gällivare-/Kirunafjällen (området norr om nationalparksblocket upp till Torne träsk) besöktes 13.6–15.6. Hur många par som var etablerade men misslyckades i sin häckning är inte känt eftersom det saknades inventeringar under vårvintern.

Observationer utanför häckningsområdet:

Sk: Under vinter/vår (5.1–22.5) bedöms fem olika individer ha besökt landskapet och under hösten (11.10–13.11) tre, varav en sträckte ut vid Falsterbo 29.10.

Öl: En av det öländska fågelårets större händelser måste vara de två jaktfalkar som sågs göra parningsförsök och bytesöverlämnande på Alby alvar i slutet av maj. Såvitt känt har detta inte iakttagits utanför fjällvärlden någonsin. En utförlig redogörelse över detta har publicerats i *Calidris* 2/3 2017. Högst sannolikt var dessa bägge fåglar samma individer som setts tidigare under våren (första observation 22.2), dels på sydligaste delen av ön och dels vid Kapelludden med omnejd. Sista observation av falkarna gjordes 28.6. En 1K-fågel sågs under hösten.

Bob: Fyra observationer av minst två olika individer. En adult fågel sågs vid Härmanö och Vallerö utanför Orust i januari. Förmodligen var det samma individ som nu setts fyra vintrar i rad i de trakterna. Dessutom två observationer av en 2K-fågel längs kusten i mellersta Bohuslän i februari.

FOTO: RONNY MALM

Jaktfalk *Falco rusticolus* 2K i strid med röd glada *Milvus milvus*, Abbekås, Sk, 17 januari 2016.

Vg: 1 1K östra hamnen, Lidköping 30.9 (Kjell Svensson).
Srm: 1 2K S:t Botvids kyrka, Oxelösund 17.3 (Pontus Åkerholm).

Upl: 1 1K Örskär 1.10 (Peter Schmidt, Jan Wärnbäck, Petter Haldén) och 1 1K str. SV Skvallerhamnsudden, Björkö-Arholma 11.10 (Robert Bynzow, Nils Olof Jerling).

Vstm: 1 2K Långsjö, Karbenning 22.4 (Torbjörn Jansson).

Dlr: 1 ex. str. N Tisjökölen, Malung-Sälen 27.4 (Börje Dahlén).

Nb: 1 1K+ födosökande Alviksgården, Alvik-/Ersnäsomr. 17.9 (Ulf P Eriksson).

(MARTIN TJERNBERG)

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* VU

I södra Sverige ökade antalet revirhävande par till 131 från 114 år 2015. Minst 117 par häckade vilket är en ökning med sju par,. För första gången sedan 1970-talet har häckning konstaterats i Sörmland, där två par lyckades få ut ungar. Vi kan nu förhoppningsvis förvänta oss en långsam tillväxt i Mälarenregionen.

Falkpar har observerats förutom i Sörmland på 9 nya lokaler i södra Sverige (Skåne 1, Halland 2, Västergötland 2, Bohuslän 1, Värmland 2, och Östergötland 1), men flera av dessa par har flyttat från sin vanliga häcklokal på grund av störningar och boplatskonkurrens från berguv.

De flesta häckande falkarna återfinns i naturliga klippbranter, men i takt med ökad konkurrens om attraktiva berg väljer nya par även stenbrott för häckningsförsök. Ett av de nyetablerade paren i Halland valde ett av NCC:s stenbrott där full verksamhet med stenkross och schaktning pågick. NCC var tillmötesgående och undvek verksamhet där falkarna häckade. Revirhävande eller häckande par

på byggnader (i de flesta fall i uppsatta lådor) återfanns i Limhamn, Barsebäcksverket, Helsingborg, Halmstad, Falkenberg, Göteborg och Västerås.

Av 117 påbörjade häckningar lyckades 90 par vilket är en ökning med 14 par jämfört med föregående år. Antalet ungar ökade och nådde ”all time high” med 232 jämfört med 187 (2015). Vi nådde också det högsta antalet ringmärkta ungar, 200, sedan projektstarten. Populationen har under hela 2000-talet ökat (se Figur) och häckningsframgången (% lyckade/påbörjade) ökade från 69 % till 76 % i år, vilket tyder på en god häckningssäsong. Medeltalet ungar per påbörjad häckning var 2 (1,7 föregående år) och per lyckad häckning 2,6 (2,5).

I mellersta Sverige och södra Norrland (se Tabell 18) ökade antalet kända par från 38 till 43 par och antalet lyckade häckningar från 27 till 30 år 2016. Häckningsresultat blev högre med 78 ungar (2015=65) och med en medelproduktion av 2,7 ungar/lyckad häckning (Lars Leksén, Stig Norell, Åke Englund, Peter Nilsson). I Jämtland skedde en lyckad nyetablering i ett klätterberg inom Öst-

Tabell 18. Antalet kontrollerade par av pilgrimsfalk i Sverige 2016 uppdelade på landskap och län.							
Landskap	antal par	ensam falk	lyckad häckning	misslyckad	okänt	ungar	ungar/lyckad
Skåne	5	1	2		1	4	2
Halland	16		11	3	1	34	3,1
Västergötland	38		25	7	1	68	2,7
Bohuslän	29	1	18	9	4	41	2,3
Dalsland	12		9	2	1	25	2,8
Värmland	13		11	2		29	2,6
Småland	4		2	2		6	3
Östergötland	11		10	1		20	2
Gotland	0					0	
Sörmland	2		2			5	2,5
Västmanland	1					0	
Summa	131	2	90	27	8	232	2,6
Dalarna	13		10	3		26	2,6
Hälsingland	17		11	4		30	2,9
Härjedalen	2		1			>1	
Jämtland	3		1		2	>1	
Ångermanland	5		4	1		10	2,5
Medelpad	3		3			10	3,0
Summa	43		30	8	2	>78	2,7
Västerbott. län	17		14		3	>36	2,6
Norrbott. län	59	7	36	17	7	>87	2,4
Summa	76	7	50	17	10	>123	2,5
Totalt	250	9	170	52	20	>433	2,6

ersunds kommun, där falk förekom senast under 1950-talet. Flera kända lokaler i Jämtland kunde på grund av resursbrist aldrig kontrolleras.

I Västerbottens län kontrollerades 29 av 35 kända lokaler. 17 par inräknades varav 14 med lyckad häckning och minst 36 ungar (P-O. Nilsson, Bjarne Modig, m.fl.).

I Norrbottens län kontrollerades 109 lokaler av Norrbottens Ornitologiska Förening med ekonomiskt stöd från bl.a. LKAB till helikopterflygningar i både fjällvärlden och över myrarna i nordöstra Norrbotten. Vädret var dåligt under kläckningsperioden i juni och kullarna var små. 59 par inräknades varav 36 med lyckad häckning och resterande par utan ungar (Berth-Ove Lindström, Peter Öhman m.fl.). Sannolikt har betydligt fler par misslyckats med häckningarna men de finns inte med i statistiken eftersom vi inte har data om de påbörjat häckning. Falkpar hittades på 18 nya lokaler vilket tyder på att vi fortfarande har en populationstillväxt i länet. Bl.a. noterades par vid två gamla havsörnsbon och ett bo av kungsörn. Antalet trädhäckande par i Norrbotten är säkerligen underskattat med tanke på svårigheter att finna dessa bon. På en av häckplatserna (klippbrant) kunde vi läsa av en falkhona märkt på myr nära ryska gränsen i Finland. Detta är den första häckande finska falk vi läst av i Sverige.

Jag har beräknat den Norrbottniska populationen till minst 200 par med tanke på att det årligen hittas ett antal nyetablerade par.

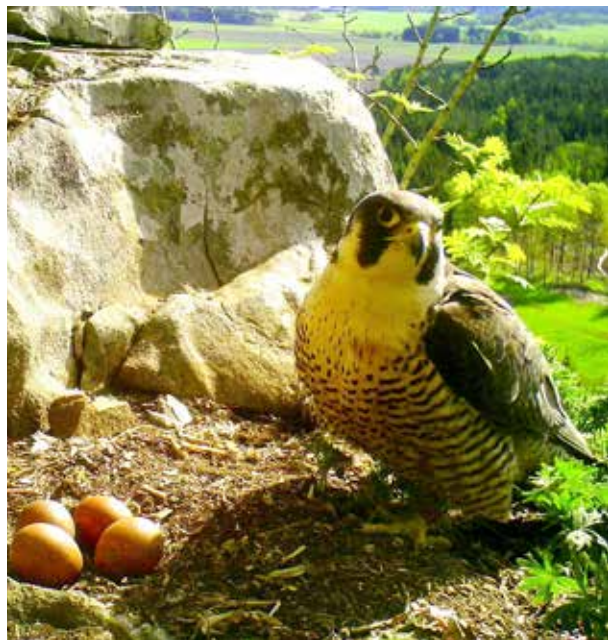
Totalt för Sverige hade projektet kunskap om 250 par varav >170 genomförde lyckad häckning med >433 ungar. Den uppskattade populationen kan uppgå till mellan 450 och 500 par.

Den ursprungliga planen inom Projekt Pilgrimsfalk var att med hjälp av ett avelsprogram och utsättning av falkungar bygga upp nya livskraftiga po-

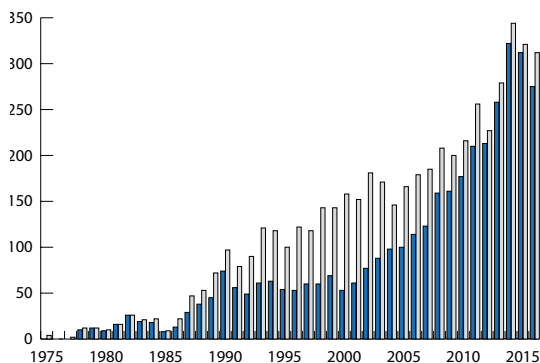
pulationer i Syd- och Mellansverige för att på sikt återskapa möjligheterna till genspridning mellan de tidigare separerade restpopulationerna i södra och norra Sverige. Honorna uppvisar en högre grad av spridning än hannarna och 2016 kunde vi för första gången konstatera att 2 honor från Medelpad (avstånd ca 650 km) häckade i södra Bohuslän och mellersta Halland. Den svenska falkpopulationen har även ett genflöde både från kontinental Europa och de nordiska grannländerna. Det betyder en hög genetisk diversitet jämfört med perioden under 1970-talet, då restpopulationen i södra Sverige uppvisade hög grad av inavel.

(PETER LINDBERG/NATURSKYDDSFÖRENINGEN)

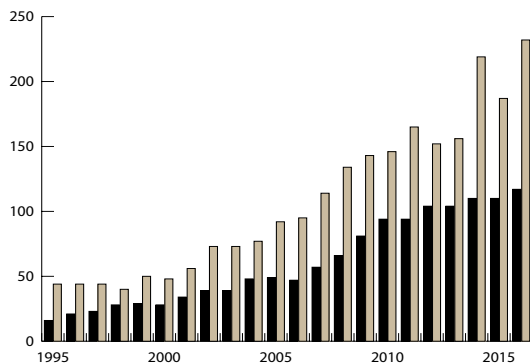
FOTO: PETER LINDBERG

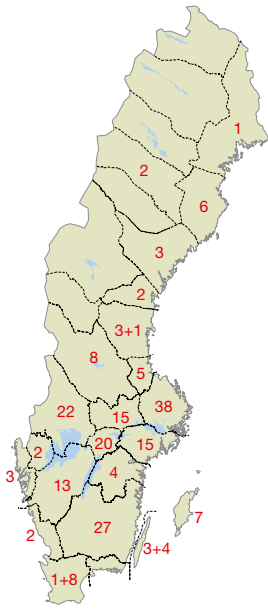
Pilgrimsfalk på häckningsplats.

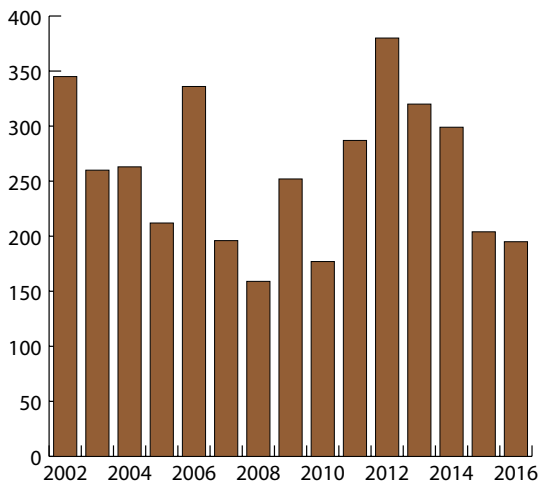
Antal färgmärkta (n=3643, blå staplar) och totala antalet ringmärkta (n=5160, grå staplar) pilgrimsfalkar i Sverige 1975–2016.

Populationsutveckling hos pilgrimsfalk i södra Sverige 1995–2016. Svarta staplar = antal häckande par, bruna = antal ungar.

Spelande småfläckiga sumphönor *Porzana porzana* i Sverige 2016.

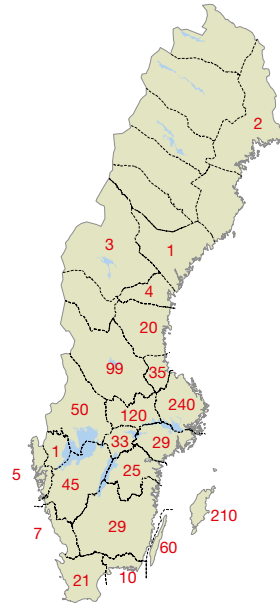
Rapporterade småfläckiga sumphönor *Porzana porzana* i Sverige 2002–2016.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU

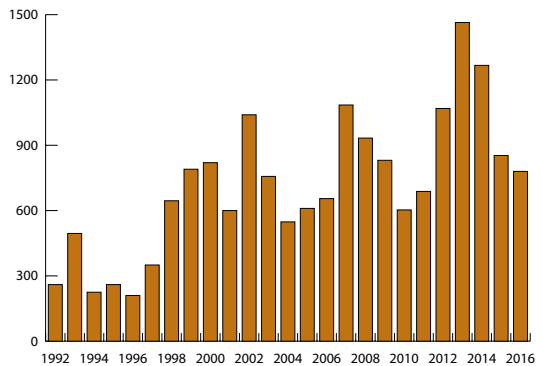
Totalt 195 spelande småfläckiga sumphöns är en låg summa, den lägsta sedan 2010. Ovanligt många aprilfynd noterades. Jämför det enda fyndet av mindre sumphöna, också det i april.

Nordligt fynd:

Ly lpm: 1 sj. Sörmyran, Vänjaurbäck 30.5–16.7, 2 sj. 17.7

Spelande kornknarrar *Crex crex* i Sverige 2016.

Rapporterade kornknarrar *Crex crex* i Sverige (exkl. Öland och Gotland) 1992–2016.

(Torbjörn Karlsson, Per Hansson m.fl.). 8:e fyndet i *Ly lpm*.

Sena fynd:

Öl: 2 ex. Ventlinge 14–24.10 (Berndt Dahnsen m.fl.). 1 ex. ringm. Ottenby fstn 23.10 (Joel Hallingfors m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Mindre sumphöna *Porzana parva*

Nrk: 1 hanne spel. Ladviken, Oset 23–25.4 (Owe Persson, Eva Georgii-Hemming m.fl.).

Rrk *Nrk* kommenterar: En av de rariteter som gästade landskapet under året och som dessutom

Tabell 19. Genomsnittligt antal mindre sumphönor *Porzana parva* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
3,4	5,8	10,9	7,2	6,7	2,4	3,0	1

förvånande nog var den mest sociala var den hanne mindre sumphöna som höll till i Ladviken i Oset under några dagar i slutet av april. Den kunde ibland ses på bara några få meters håll där den klev runt i undervegetationen!

(FREDRIK FRIBERG)

Kornknarr *Crex crex* NT

Totalt 780 spel. på fastlandet; inklusive Gotland och Öland totalt 1050 spel., är de lägsta antalen sedan 2011. Den ökning på fastlandet som noterades under 1990-talet och början på 2000-talet tycks ha avtagit, möjligen med undantag för de fantastiska nattsångaråren kring 2013. I Upl blev årets totalsumma 233 spel., dvs. cirka 40 färre än 2015 men nära medelvärdet för perioden 2002–2015 (246 spel.). I Dlr gjordes 76 fynd av 99 ex., vilket är en hög notering för landskapet! Gällande toppnotering är 2013 års 105 ex. på 66 lokaler.

Häckning:

Upl: Konstaterad häckning gjordes vid Horsskog, Österåla, då hona med 4 pull. stöttes vid slätter 20.7 (Lars Gustavsson).

Koncentrationer:

Upl: Den utan jämförelse största koncentrationerna var "som vanligt" på Gamla Balingemossar med 26 spelande. Av dessa ringmärktes 17, därtill kontroll av en egen märkt fågel från 2015 samt observation av en individ med gammal ring (Thomas Pless). Marma skjutfält är en annan lokal som alltid hyser många knarrar, i år dock något färre än normalt då cirka 12 spelande konstaterades (Tommy Löfgren, Per-Johan Ulfendahl m.fl.). Åtta av dessa blev ringmärkta, därtill kontroll av en egen märkt fågel från 2015 (Martin Alexandersson).

(FREDRIK FRIBERG)

Sothöna *Fulica atra*

Ög: De 11 500 sothönor som rastade i Tåkern 20.8 (Tåkerns fältstation) var årets största ansamling; det är nästan dubbelt så många som förra årets toppnotering på 6 130 ex., men långt ifrån de 30 000 ex. som räknades 2014.

Udda fynd:

Hjd: 1 ex. Hedeviden 7–17.4 (Bengt Warensjö, Bert-Ivan Mattsson, Kent Moén m.fl.). 1 ex. Leveråstjärnen, Lillhärdal 11.5 (Göran Störensten). 3:e och 4:e fyndet i Hjd.

(FREDRIK FRIBERG)

Trana *Grus grus*

Vinterfynd av tranor gäller påfallande ofta individer med skador eller som av andra skäl inte är helt kuranta. Samtidigt kan det vara värt att följa upp vinterförekomsten eftersom arten börjat övervintra

regelbundet så nära som i Tyskland. Milda vintrar finns förutsättningar för övervintring även i södra Sverige, och med en fortsatt förändring av vinterklimatet, kan tranan kanske komma att bli en regelbunden övervintrade även i (södra) Sverige.

Som häckfågel fortsätter tranan att öka både i antal och förekomst.

Vinterfynd:

Sk: Likt fjolåret gjordes tre januarifynd avseende lika många individer och under december noterades totalt 5 ex. på fyra lokaler (rrk Sk).

Sm: 1 ex. Spånghult, Garanshultasjön, Virestad 6.12 (Sven G Nilsson) och 1 ex. Hornsborg 26–30.12 (Roger Karlsson, Kerstin Karlsson, Henrik Strandberg m.fl.).

Öl: 4 ex. Resmo – Stenåsa 5.1 (Daniel Bengtsson).

Bob: 1 2K Tjurholmen, Göta älv 1.1 (Elon Wismén, Britta Svensson, Evamaria Ferm m.fl.).

Vg: 1 ex. Vadboden, Hornborgasjön 3.1 (Rolf Andersson, Ing-Marie Gustavsson, Ingemar Nilsson m.fl.). 1 ex. Aspö 13.1 (Ingvar Fredriksson). 1 ex. Marjarp 18.1 (Lotta Berg)

Nrk: 1 ex. Hammars åkrar, Kvismaren 1–4.1 (Andreas Tranderyd, Jan Gunnarsson m.fl.).

Upl: 1 ex. Hjälstaviken 4.1 (Christina Karlsson) och 1 ex. Paskhäll, Västeråker 8.1 (Emil V. Nilsson).

Vrm: 1 ex. Vänersvik, Ölme 5–6.1 (Thomas Lindell m.fl.).

Dlr: 2 ad. Hälla, Hovran, Hedemora 1–2.1 (Jan-Erik Westlund, Daniel Andersson m.fl.). Detta tranpar som sågs vid Brunna Reningsverk, Hedemora under sista dagarna i december 2015 stannade kvar in på de första dagarna 2016.

Hls: 1 ex. Sanna Järvsö 16.12 (Krister Karlsson).

Jmt: 1 ex. Marieby – Genvalla 26–28.12 (Per-Olof Nystrand, Bert-Ivan Mattsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Stytlöpare *Himantopus himantopus* (30/34 – 1/1)

Endast ett fynd under året, men denna gång ett höstfynd av en årsunge. Stytlöparen har expanderat på den europeiska kontinenten under senare år och har häckat så långt norrut som i Danmark vid några tillfällen. Den är dock långt ifrån årlig i Sverige: Efter millennieskiftet (2000–2016) har den setts under 7 av de 17 åren.

Sk: 1 1K rast. Ängsnäsets lagun, Falsterbonäset 17.9 (Daniel Nilsson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Som vanligt häckningar i fem landskap:

Sk: Uppgifter insamlades per kommun, och sammantaget fanns 413 par, men där det – som vanligt – finns en osäkerhet i exaktheten, t.ex. beroende på att häckningar som misslyckats på ett tidigt stadium missas i stor ut-

sträckning. Större delen av häckfåglarna finns i Vellinge kommun (353 par), där arten inventeras och siffrorna är rättvisande. Från Landgrens holme i Vellinge rapporterades om 150 flygga ungar (Falsterbo fstn).

Bl: Endast en säker häckning (ett par på Torhamns udde) och en möjlig häckning (Klakebäck).

Öl: Utifrån rapporteringen kan antalet häckande par inte bedömas. Det finns heller inget underlag för att bedöma en mer långsiktig utveckling.

Gtl: Utifrån rapporteringen kan totalantalet inte bedömas. Det rapporterades dock drygt 100 par, vilket är något under antalet (ca 140 par) för 2015.

HL: På Getterön producerade ca 130 par 164 pull., vilket var rekord (Reino Andersson m.fl.). Sämre häckningsutfall i övriga landskapet (22 pull. i Larssons våtmark och 4 pull. i Munkegårdsfloen).

FOTO: ROLF SEGERSTEDT

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*, Lövånger, Vb, 5 maj 2016.

Inlandsfynd gjordes i Sm. Ett stort antal, 501 ex., rastade i Sandvik, Ottenby, 20.7 (Ottenby fstn). Vinterfynd (eller tidigt vårfynd): 1 ex. i HI i feb.

(LARS LINDELL)

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni* (29/30 – 3/4)

Vstm: 1 ex. Lisjö ängar, Sura s:n 12–18.5 (F) (Lennart Eriksson), 2 1K Lagårdssjön, Kolbäck s:n 2–6.8 samt Lövsapumpen, Asköviken 7–8.8 (F) (Robert Ekberg, Åsa Ekberg, Ulf Carlson, Christer Andersson).

Vb: 1 ex. Gärde, Gärdefjärden, Lövånger 5.5 (F) (Allan Larsson, Niklas Andersson), 1 ex. Storavan, Stöcke 6–9.5 (F) (Henrik Blommé).

Tillägg 2015:

Gtl: 1 ex. str. S Hoburgen 6.6 (F) (Bimbi Ollberg, Niclas Ahlberg).

De två fynden från Västerbotten rör två olika individer, vilket kan härledas genom att studera skillnader i huvudteckning och vingar. Däremot har observationerna vid Gärdefjärden och Lisjö ängar bedömts röra samma individ och därmed ett och samma fynd. Ny art för Västerbotten och de nordligaste fynden i Sverige. Hoburgsfyndet 2015 bedöms vara samma individ som sågs på Närsholmen 27.5 2015 och på Aurriv 30.5 samt 5–6.6 2015 (F 2015:90).

(MATS WAERN)

FOTO: CHRISTER LAGGAR

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*, Umeå, Vb, maj 2016.

Ob. vadarsvala *Glareola pratincola/nordmanni/maldivarum* (24/27 – 1/1)

Dlr: 1 ex. Kyrkbytjärn, Vika 1.5 (Gittan Mattsson).

(MATS WAERN)

Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus* RE

Totalt fem fynd som möjligen endast gäller två fåglar (i så fall samma hane på Gtl, i Ög och på Öl) och samma honfärgade fågel i Sk och HI). I förra årets rapport nämndes att möjligheterna för en återkolonisering ser dåliga ut eftersom arten under senare år minskat kraftigt i Danmark och Tyskland. Men just 2016 innebar ett litet lyft i Danmark, där

det noterades inte mindre än 74 par (A. Wernersson muntl.).

Sk: 1 honf. Farhult 6.5 (Peter Franzén). Möjligen samma individ som i Hl senare samma dag (rrk Sk).

Öl: 1 hane Västerstadsviken 12.5 (Bertil Breife m.fl.).

Gtl: 1 ex. Närsholmen 1–3.5 (Åsa Björnholm, Mats Engqvist m.fl.).

Hl: 1 honf. rast. Grimsholmen, Skrea 6.5 (Henrik Johansson). 1 hona Getteröns naturreservat, Getterön 7–9.5 (Mikael Nord m.fl.). Sannolikt en och samma individ (rrk Hl).

Ög: 1 hane rast. Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat 9–11.5 (Claes Nilsson m.fl.). 3:e fyndet i Ög.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: LARS PETERSSON

Ökenpipare *Charadrius leschenaultii*, Sebybadet, Öl, 28 april 2016

Ökenpipare *Charadrius leschenaultii* (17/17 – 1/1)

Öl: 1 2K+ hane Sebybadet 27–29.4 (F) (Leif Östman, Kersti Östman, Lennart Carlsson m.fl.).

Fyndet, det åttonde för Öland, är det tidigaste på året någonsin i Sverige. I likhet med de flesta svenska fynden rör det sig om en utfärgad hane och återigen väcks frågan om det inte går att rasbestämma individerna och på så sätt också få veta det geografiska ursprunget. Som Raritetskommittén skrev i Fågelåret 2015 skiljer sig raserna bland annat åt i näbbblängd, med en längre näbb ju längre österut man kommer. Variation, överlapp i näbbblängd och avsaknad av mer handfasta karaktärer gör dock att Raritetskommittén traditionellt har valt att inte

publicera några fynd till ras. Detta förhållningssätt delas av de flesta andra europeiska raritetskommittéerna.

(MATS WAERN)

Fjällpipare *Charadrius morinellus*

Sedan ett tiotal år har det visat sig att fjällpipare förekommer regelbundet under vårsträcket som rastare i höga antal i södra Sverige. Starten på denna regelbundna förekomst var framför allt invasionsartade uppträdanden vid bakslag under vårarna 2007 och 2008. Motsvarande uppgång kan inte alls gå att återfinna under hösten.

En frontpassage i Svealand och norra Götaland

FOTO: NICLAS AHLBERG

Fjällpipare *Charadrius morinellus*. Nipfjället, Dlr, juni 2016.

med nederbörd under toppen av nordsträcket för arten, gjorde att det från den 13.5 och några dagar framåt rastade i stora antal.

Några rrk-kommentarer:

Dls: Tre flockar rastade 13.5 med totalt 32 ex. Detta är ett nytt årsrekord för Dls, fyra gånger högre än det tidigare, på 8 ex. 2011. Fjällpiparen ses över huvudtaget sällan i Dls, dessa tre flockar utgjorde 9:e till 11:e fynden i landskapet.

Ög: Sammanlagt 6 fynd av 79 ex. 13–15.5 är höga summor, och med stor sannolikhet rekord för landskapet.

Srm: En försiktig bedömning ger 10 fynd om minst 160 ex. Detta baserat på antalet platser där det sågs individer under sträcktoppen i mitten av maj och beräknat på högsta notering per lokal. Detta är anmärkningsvärt

många fjällpipare för en och samma säsong och i antal individer det mesta som noterats i vårt rapportområde. Endast 2008 kommer i närheten då det summerades 12 fynd om 142 individer.

Upl: Den slutliga värsiffran hamnade på 350 ex., vilket är snäppet över det tidigare i särklass största antalet på 333 individer som noterades våren 2008. Flocken på 83 ex. vid Gryttjoms flygfält på Tierpslätten under eftermiddagen 15.5 har förutsättningar att stå sig länge i de uppländska rekordböckerna (rrk Upl).

Vrm: Ett rekordstort antal fåglar, totalt ca 200 ex., och alla fynd gjordes under en sexdagarsperiod, 13–18.5.

Dlr: Den 13.5 drabbades landskapet av ett snöoväder och ett massivt nedfall av fjällpipare skedde på flera platser. Totalt 52 ex. 13–14.5, och några få kvar även till den 15.5. (rrk Dlr)

Jmt: Fynd nedom fjällen: Max 39 ex. Stocke, Frösön 20–21.5 (Christer Pålsson, Joachim Björkman, Hans Grundahl m.fl.). Vårfyndet på Frösön sticker ut både pga. lokal och antal. Dylika flockar är väldigt sällsynta i Jämtland (rrk Jmt).

(FREDRIK FRIBERG)

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Som nämndes i förra rapporten tenderar ljungpipare att bli en regelbunden övervintrare i södra Sverige. Denna trend fortsatte 2016 med talrika vinterfynd i de sydligaste landskapen och tidiga vårfynd (februari) upp till Dls och Nrsk.

Det isolerade beståndet i södra Sverige verkar numera vara begränsat till ett antal myrar i Sm samt till alvarmark på Öl. Säkra eller möjliga häckningar i södra Sverige är enbart rapporterade från Kronobergs län och Öl.

Häckningar i Götaland:

Sm: Under året har det rapporterats om en säkertställd häckning med ruvande par vid Ryssby, därutöver har arten rapporterats spelande från sex lokaler till i länet. Flest spelande fåglar var 5 ex. vid Taglamyren. Arten är sparsam men finns utspridd i lämpliga miljöer över länet (rrk Kbg).

Öl: Enstaka häckningar konstaterade på Stora Alvaret. Utökas sökningen till att innefatta även trolig och möjlig reproduktion finns det betydligt fler fynd. Den senaste beräkningen, från 2013, är att 500–800 par ljungpipare häckar på Öland (rrk Öl).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Lu lpm: 2 ex. rast. Luspebryggan 22–23.5 (Håkan Tyrén, Mats Karström, Rüdiger Kasche) och 1 1K Skaulo 14–15.9 (Susanne Backe). 6:e resp. 7:e fyndet i Lu lpm och det första i september.

(FREDRIK FRIBERG)

Myrsnäppa *Calidris falcinellus*

Myrsnäppan visar en långsiktig ökning som rastande vår och höst, något som flera rrk påpekar och som sannolikt även innebär att dess trend som häckfågel är positiv. Arten är dock svår att hitta på häckplats eftersom den i regel håller till långt ut på blöta myrar.

Rapporter under häckningstid:

Dlr: Flera spelande ex. och 1 ex. (hona?) med avledningsbeteende vid Näskilskölen, Älvdalen 12.6 (Eskil Friberg, Fredrik Friberg). 1 par spel. Tisjökölen, Malung-Sälen 5.7 (Börje Dahlén).

Ång: Inga rapporter som kan sättas i samband med något häckningsförsök i landskapet (rrk Ång).

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Myrsnäppa *Calidris falcinellus*, Eskilstorps ängar, Sk, maj 2016.

Nb: 1 ad. varnande Suksivaara S Sahavaara, Pajala k:n 4.6 (Åke Flygare).

Hjd: 1 ex. Storsjö 10.5 (Bert-Ivan Mattsson, Marlene Åslund). 2 ex. Flatruet 6.6–4.7 (Johan Thor, Per Åsberg, Thomas Svanberg m.fl.).

Jmt: 2 ex. spel. 12.6 (Johan Råghall), 2 ex. i lämplig biotop 21.6 (Erik Jonsson) och 2 ad. i lämplig biotop 21.6 (Erik Jonsson), samtliga Visjömyren, Storlienfjällen.

Ås lpm: 1 ex. Grytsjö 13.6 (Bernt Westin). 1 spel. Fräkenbäckmyran, Gransjömyrarna 21–22.6 (Isak Vahlström). 1 spel. Sandbackmyran, Fianberg 9–10.7 (Isak Vahlström, Inga Olofsson).

P lpm: 2 ex. spel. Fräkentjärn, Brännbacken 26.5 (Kenth Nilsson). 1 ex. spel. Solojaur 21.6 (Stefan Holmberg).

Lu lpm: 2 ex. spel. Riddarmyran 29.5 (Farid Benachenhou). 1 ex. spel. Kaitum stn. 31.5 (Christer Olsson).

T lpm: 1 ex. spel. Pahtajänskä 6.6 (Håkan Tyrén). 4 ex. spel. Pitkäjärvi 11.6 (Mathias Bergström, Anders Eriksson, Mats Nilsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Likt tidigare är innebär bristande rapportering att det är svårt att uppskatta utbredning och trend. Arten häckar i fjällkedjan från norra Dlr till nordligaste Lpl samt lokalt längs kusten och i skärgården i Nb. Till skillnad från myrsnäppan är trenderna gällande rastande fåglar vår och höst inte entydiga. I några områden noteras tecken på ökning, men bl.a. rrk Upl rapporterar vikande summer.

Rapporter från häckningstid:

Dlr: Inga fynd från fjällvärlden som tyder på häckning. Dock fanns 1 spel. ex. vid Tisjökölen, Malung-Sälen 20.5 (Börje Dahlén).

Nb: 3 pull. Haparanda Sandskär 28.7 (Haparanda Sandskär fstn, Bo Slunge, Jacqueline Vigilanti m.fl.). Förutom häckningen på Haparanda Sandskär finns det ytterligare flera troliga häckningar från fyra andra öar i den yttre skärgården: Rödkallen, Skvalpen, Malören och Ylikari.

Hjd: 2 ex. Flatruet 13.6–31.7 (Peter Ekelund, Håkan Persson, Niclas Ahlberg m.fl.). 1 ex. spel. Helagsområdet 26.6 (Per Åsberg, Mikael Åsberg, Niklas Westermarck m.fl.). 1 ex. Svansjökläppen, Tännäs 8.7 (Stefan Berg).

Jmt: Normal fyndbild för de senaste åren med dryga 30-talet rapporter, varav ca hälften från Stekenjokkområdet, fyra från tänkbara häckningslokaler i södra fjällen (Blåhammarfjället, Ulvåttjärn, Lill-Ulvån och Härjängssjöarna) och resterande från rastlokaler under vår och sensommar (rrk Jmt).

P lpm: 1 ex. varnande Fiellavagge 22.7 (Lars Andersson, Peter Ståhl).

Ås lpm: 1–6 ex. Stekenjokkområdet 5.6–1.8 (Karl-Gunnar Rehn m.fl.), bl.a 6 varnande ex. 11.7 (Göran Petersson).

Ly lpm: 9 ex. på 7 lokaler på Artfjället 27.6–2.7 (Petter Haldén m.fl.). 1–3 ex. Kaissats, Ammarnäs 20–27.7 (Hans Bång m.fl.). 2 ex. Björkfjället, Ammarnäs 28.7 (Sofia Lund). 2 ex. på 2 lokaler på Ammarfjället 9–10.8 (Staffan Andersson m.fl.).

Lu lpm: 1 ex. avledningsbeteende Huvkijavri, Hukejaurestugan 23.7 (Peter Lantz). 1 ex. Vallekårså 16.8 (Hans Fowelin)

T lpm: 4 ad. varnande Besses 21.7 (Stefan Holmberg). 2 ad. varnande Katterjaurestugan 30.7 (Göran Bength). 1 ex. Abiskojäkkas delta, Abisko NP 15.8 (Joel Hallingfors).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rödalsad snäppa *Calidris ruficollis*

(12/12 – 1/1)

Sk: 1 1K inre Skälderviken 13.11–31.12 (F) (Rolf Helmersson m.fl.).

Detta är den första ungfågeln för Sverige. De tidigare tolv fynden rör alla fåglar i sommardräkt. Fågeln, som var i vinterdräkt, var initialt bestämd till småsnäppa och bestämdes via internetskadning. I samband med nagelfarandet av fågeln noterades även detaljer som pekar mot att det var samma individ som uppehållit sig söder om Stavanger i Norge två månader tidigare, då i helt juvenil dräkt, ca 50 mil åt nordväst.

(MATS WAERN)

FOTO: LARS G R NILSSON

Rödalsad snäppa *Calidris ruficollis*, inre Skälderviken, Sk. Bilden togs vid en köldknäpp 6 januari 2017.

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Fynd av rasen:

Calidris a. schinzii ”sydlig kärnsnäppa” **CR**

Den sydliga kärnsnäppans framtid i Sverige ser onekligen dystert ut. Akuta åtgärder efterlysas på de lokaler som fortfarande finns kvar. Det saknas visserligen rapporter från Gotland, men i övriga områden, där arten häckat under senare år, kan trenden sägas vara klart nedåtgående.

Sk: Av den skånska häckpopulationen återstår nu blott 10 par + minst 6 hannar, samtliga vid Foteviken, och endast en flygfärdig ungfågel observerades i området under året (Mattias Ullman, Peter Olsson). Utanför Foteviken rapporterades 1 ex. Äspet, Åhus 31.5 (Rune

Stenholm Jakobsen) samt 1 ex. Örnahusen 11.7 (David Brisholm).

HL: Beståndet fortsätter att minska och det finns tyvärr inga tecken på ljusning. Totalt 2–3 häckande par 2016: 2 vid Båtafjorden (Donald Blomqvist, Angela Pauliny) och troligen 1 vid Getterön (Donald Blomqvist, Sara Elg, Lars-Åke Flodin). Två bon påträffades vid Båtafjorden, som båda plundrades av kråka. Häckning kunde inte konstateras vid Getterön, men 2–3 fåglar sågs från början av maj till början av juli. En trolig parning noterades 8.5 (Sara Elg). Förmodligen kläcktes inga ungar 2016. Åren 2013–2014 blev totalt 6–10 ungar flygga, och bara en av dem har återvänt till Västkusten.

BL: Möjlig häckning: 1 ex. Tocken 30.6 (Jonas Engzell). Första indikationen på häckning sedan 2014.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Sydlig kärrsnäppa *Calidris alpina schinzii*, Skåne, maj 2016

ÖL: Liksom förra året är årets rapportering om häckande kärrsnäppor på Öland tämligen mager. En konstaterad häckning från välbesökta Beijershamn, troliga eller möjliga häckningar är rapporterade från Ottenbyområdet, Segerstad, Alby-Stenåsa, Båden och Södviken på östra sidan och Långkärr på västra sidan. I år saknas rapporter från Stora Alvaret i Artportalen.

Under året har ÖOF påbörjat ett nytt projekt, med mål att inventera några alvarvåtmarker med planerade restaureringsåtgärder kommande år. Flera revirhävande individer av kärrsnäppa påträffades under de första inventeringarna (Ottvall 2016). Förhoppningsvis har vi en bättre bild om ett par år.

Vg: Tillfälligt spelande fågel vid Hornborgasjön, knappast något som indikerar häckning.

Bob: En färgmärkt fågel från Skåne sågs i april. Det var det första fyndet av sydlig kärrsnäppa i Bohusläns rapportområde sedan 2005. 1 3K individmärkt Bärby kile, Södra Stenungsundskusten 18.4 (Per Undeland). Märkningen stämmer med en pull. från Foteviken, Skåne år 2014. Kort näbb och välmarkerad svart bukfläck tyder på hanne.

(FREDRIK FRIBERG)

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Antalet fynd under häckningstid av sedvanlig omfattning, men detta år också från N Lpl:

Hjd: 1 ex. varnande Helags 25.6 (Lars & Emanuel Lindell).

Jmt: 1 ex. Kleavetje, Vålådalens naturreservat 1.7 (John F. Kvarnbäck), 1 par varnande resp. 3 ex. dito Bielnie-

FOTO: KRISTER CARLSSON

Skärnsnäppa *Calidris maritima* tillsammans med kärrsnäppor *Calidris alpina*, Ottenby, ÖL, 24 maj 2016.

jaevrie, Offerdalsfjällen, 13–14.7 (Gunnar Kvarnlöf). 1 ex. Holke, Vålådalens naturreservat, 5.8 (Mia Wallin).

S Lpl: 7 ex. plus 1 par på sex lokaler i Artfjällsmassivet 28–30.6. 1 ex. upprört Ammarfjället 25.7 (Eskil Friberg m.fl.).

P lpm: 1 ex. mellan Girjastjåkå och Svaipa, Svaipa fågelskyddsområde, 20.7 (Kenth Nilsson) samt 1 ad. med ungar Svaipa fågelskyddsområde 23.7 (Kenth Nilsson).

Lu lpm: 3 ex. V Vaisaluokka 16–18.7 (Simon Jakobsson, Fingal Gyllang).

Anmärkningsvärda fynd:

Ög: Med ökad bevakning av skärgården har antalet fynd av skärnsnäppa ökat, t.ex. 55 ex. 17.2 resp. 50 ex. 3.5 vid Röskären, Gryts skärgård (Stefan Kasselstrand).

Nrk: 3 ex. Valen, Hjälmarén, 7.10–1.11 (Ulf Eriksson och Leif Sildén). 10:e fyndet i Nrk.

Srm: En riktigt stor flock rapporterades: 430 rast. Vattungarna, Oxelösund, 20.3 (Mauri Karlsberg, Leif Nyström).
Upl: Under höststräcket gjordes ett tidigt fynd (28.8), vilket var det första fyndet i aug. i Upl. (LARS LINDELL)

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis* (27/27 – 2/2)
Öl: 1 ad. so.dr. Sebybadet 29.7 (F) (Manfred Dornhäuser).

Hls: 1 1K Stenöorn 20–21.9 (F) (Stefan Persson, Thomas Tiger).

Fyndet från Hälsingland är anmärkningsvärt då det handlar om en ungfågel, faktiskt den första fotodokumenterade ungfågeln i Sverige. Det finns två

FOTO: MANFRED DORNHÄUSER

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis*, Sebybadet, Öl, 29 juli 2016.

tidigare godkända fynd som är publicerade som ungfåglar (dock med mager dokumentation) samt ett höstfynd utan åldersangivelse. Vid en jämförelse med gulbröstad snäppa, som likt vitgumpsnäppa häckar i arktiska Kanada och övervintrar i södra Sydamerika och där andelen fynd av ungfåglar är 60 procent, kan detta tyckas märkligt. Mönstret är detsamma i Finland, Norge och Danmark. Norge, som med sin långa Atlantkust kan man tycka bor-

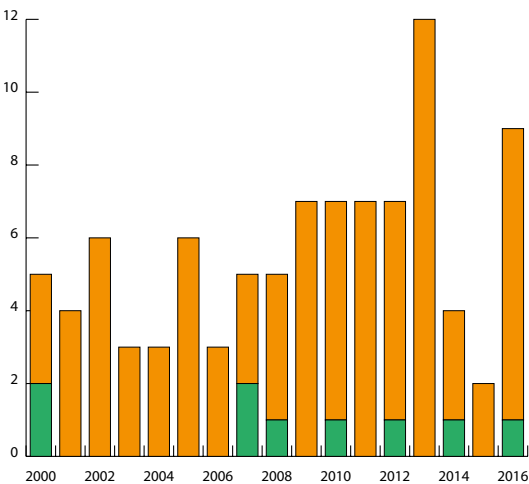
de beröras av fler ungfåglar, har fyra fynd av ungfåglar av totalt 52 fynd. Den rikliga förekomsten av vitgumpsnäppor, inklusive ungfåglar, på Azorerna talar för att korsningen över Atlanten sker längre söderut och sannolikt berörs vi i Norden främst av vitgumpsnäppor som efter felnavigering under hösten och övervintring drar norrut på vår sida av Atlanten.

Men varför gäller inte samma fyndbild för gulbröstad snäppa? Kanske för att gulbröstad häckar lite längre norrut i Kanada? Eller får vi unga gulbröstade österifrån – till skillnad från vitgumpsnäppa häckar gulbröstad snäppa längre västerut i Kanada samt i Alaska fram till Berings sund och även på Tjuktjerhalvön och ön Wrangel i nordöstra Sibirien. En annan teori, troligen mindre sannolik, skulle kunna vara att juvenila vitgumpsnäppor i högre grad än gulbröstad snäppa förbises bland andra juvenila vadare under hösten.

(MATS WAERN)

Prärielöpare *Calidris subruficollis* (117/121 – 8/9)
Sannolikt 8 fynd av 9 individer av denna nordamerikanska och nordostsibiriska vadare (även om några av fynden skulle kunna gälla dubbelräkningar). Fågeln fördelas på en under sommaren (juni) och åtta under hösten (sep–okt). Årssumman är den näst högsta (efter 2013, då 12 ex. noterades).

Sk: 1 2K+ rast. Nabben, Falsterbonäset 26.6 (Petter Ols-

Rapporterade prärielöpare *Calidris subruficollis* under vår (grönt) och höst (orange) i Sverige 2000–2016.

Tabell 20. Genomsnittligt antal prärielöpare <i>Calidris subruficollis</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,2	0,4	0,8	1,8	4,8	7,0	9

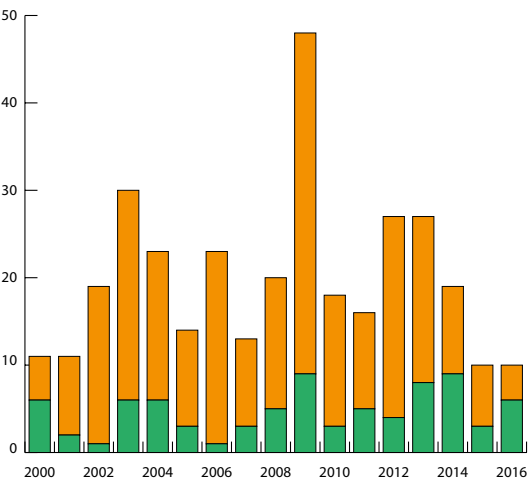
son, Hans-Åke Gustavsson, Josef Chaib m.fl.). 1 1K rast. Sandön, Utvålinge 25.9 (Nick Gräntz).
Sm: 1 ex. rast. Ryningsholm 24.9 (Håkan Sterner, Mats Thorin, Margareta Sten Bengtsson m.fl.).
Öl: 1 1K Ottenby 1–4.9 (Gert Eriksson, Leif Dahlgren m.fl.). 1 ex. Össby 3.9 (Mattias Nilsson). 1 1K Ottenby 26–30.9, därefter 2 1K på samma plats 1–2.10 (Andreas Viberg m.fl.). Bedöms som tre fynd av 4 individer (rrk Öl).
Gtl: 1 1K Rullen 16–17.9 (Bo Söderström, Niclas Ahlberg m.fl.).
Vg: 1 1K rast. Hornborgaviken, Hornborgasjön 2–3.10 (Musse Björklund, Tony Norman, Lisette Härsjö m.fl.). 2:a fyndet vid sjöområdet och 5:e fyndet i Vg.
Ög: En 1K rast. i Svartåmynnings naturreservat, Roxen 4–8.10 (Joakim Wallin m.fl.). 2:a fyndet i Ög.

(ANDERS WIRDHEIM)

Tuvsnäppa *Calidris melanotos*

Tio fynd fördelade på sex vårfynd och fyra höstfynd. Efter ett genomsnitt på drygt 21 individer årligen tidigare under 2000-talet var 2016 det andra året i rad med endast 10 ex. Det återstår att se om denna nedgång endast är tillfällig. Den långsiktiga trenden för denna sibiriska och nordamerikanska vadare var annars klart ökande fram till för några år sedan.

Sk: 1 ad. rast. och sedan str. N Ilstorps våtmark 17.5 (Olof Ramel). 1 1K rast. och sedan str. S Äspet 10.9 (Greger Flyckt m.fl.). 1 ex. Tygelsjöbäckens mynning 11.9 (Sven Silow).
Sm: 1 ex. rast. Erstadkärret, Visingsö 15.6 (Rüdiger Kasche, Åke Ankarberg).
Öl: 1 ad. Västerstadsviken 23–24.6 (Mats Wallin m.fl.).

Rapporterade tuvsnäppor *Calidris melanotos* under vår (grönt) och höst (orange) i Sverige 2000–2016.

Tabell 21. Genomsnittligt antal tuvsnäppor <i>Calidris melanotos</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,1	0,5	1,7	3,4	7,7	21	18	10

Gtl: 1 ex. Grötlingboudd, 3–6.8 (Per Johan Ulfendahl, Lars Hansson m.fl.).
Srm: 1 rast. Tornmaden, Strandstuviken, Nyköping 5.6 (Lennart Wahlén, Tommy Ubbesen, Jan Sjöstedt m.fl.) och 1 2K+ rast. Tornmaden 19.6 (Karl-Erik Häger, Thomas Larsson). 1 ex. str. S Landsort 13.8 (Per Åsberg, Niklas Westermarck). De båda fynden i juni bedöms av rrk Srm gälla samma individ.
Upl: 1 ex. rast. i Ledskärsområdet 22–27.4 (Herbert Baumann m.fl.).
Vrm: 1 1K Norra Hyn 17–29.9 (Dan Mangsbo m.fl.).
Ång: 1 ex. rast. Husum Kasaviken, Husum 15–17.5 (Jonas Konradsson m.fl.)(F). 2:a fyndet i Ång.
(ANDERS WIRDHEIM)

Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Den uppmärksamhet dvärgbeckasinen fick i rapporten för 2015 kan vara orsak till att flera fynd av såväl spelande som övervintrande individer rapporterats. De trender vi kunnat se under senare tid är dels att arten verkar vara på tillbakagång i sina sydliga häckningsområden och dels att den övervintrar i större omfattning och längre norrut än tidigare. Det ska dock noteras att fynd av spelande fåglar under våren ofta kan gälla individer på väg norrut som spelar tillfälligt på rastplatser.

Fynd som kan tyda på häckning söder om Norrland:

Sm: Under våren hördes spelande fåglar i området Store mosse och Häradsösjön i Jönköpings län samt på fem platser (7 ex.) i Kronobergs län. Dessutom 1 spel. Rånen, Valdemarsvik 28.4 (Simeon Gudjonsson), 1 spel. Björken, Ryningen, Mörlunda, Högsby 30.4–4.5 (Jan Brenander, Bill Andersson m.fl.) och 2 spel. Rågsjötorget, Nävelsjön 1.5 (Emanuel Sennerstrand).
Gtl: 1 spel. Stormyr, Sjonhem 30.4 (Niclas Ahlberg).
Dls: 1 spel. Knäsjön, Bengtsfors k:n 23.4 (rrk Dls).
Ög: 1 spel. Leonardsberg 24–27.4 (Robert Petersen, Clas Tornefjell). 1 ex. Svålingetorget, Tåkern 11.6 (Bengt Svider).
Nrk: 1 spel. Rånnestamaden, Tysslingen 7.4–9.5 (Erik Törnvall, Christer Tegebro m.fl.). 1 spel. Ekbacken, Oset 17.4 (Owe Persson). 1 spel. Hammarmaden, Kvismaren 19.4–1.5 (Leif Sildén, Per Karlsson Lindrum m.fl.). 1 spel. Västkärr 21–25.4 (Pierre Blanksvärd, Kent Halttunen). 2 spel. Tysslingen, Norra 21–22.4 (Sune Johansson, Berit Söderberg m.fl.). 1–4 spel. Norra Svalnäs, Tysslingen 22.4–7.5 (Ove Pettersson, Åke Lorin, Bernt Jerlström m.fl.). 1 spel. Skarbysjön, Värnsta 22.4 (Håkan Persson). 1 ex. Domarkärret, Almby

25–30.4 (Mikael Tellbe, Håkan Johannesson). 1 spel.
Lillängen, Oset 2.5 (Per Wedholm).

Vinterfynd norr om Götaland:

Srm: 1–2 rast. Täppan, Brannäs våtmark, Oxelösund 11.1–5.2 (Tommy Knutsson, Lennart Wahlén, Kalle Brinell m.fl.). 1 Diket och Dikets utlopp, Brandholmen, Nyköping 17.1 (Kalle Brinell). 1 rast. Täppan, Brannäs våtmark, Oxelösund 12.12 (Lennart Wahlén).

Upl: 1 ex. Norra Norbybron, Hågadalen-Nåsten NR 17.1 (Jelmer Poelstra, Niklas Hjort).

Vrm: 1 ex. Sättersvikens ren.verk, Hammarön 6–10.1 (rrk Vrm).

Dlr: 1 ex. f.d. I 13 Myran, Falun 3–15.1 (Birgitta Rune, Hans Olof Bond, Lars Wallström m.fl.).

Hls: 1 ex. 13.1 Dellängersån (rrk Hls).

(ANDERS WIRDHEIM)

antalet 2002–2015 (88 ex.) är det en skral siffra.

Från artens häckningsområde rapporterades spel på fyra olika kända lokaler i Härjedalen. Dessutom rapporterades pulli på två lokaler. I Jämtland noterades totalt omkring 130 spelande hannar från 11 spelplatser varav en nyfunnen på Välliste. Årets fältinsats i Ånnsjöns fågelstationens och Lunds universitets dubbelbecksinprogram resulterade i 103 fångade och ringmärkta individer, den högsta årssumman hittills. I södra Lappland rapporterades spel på tre lokaler (2 i Ås lpm, varav 1 tidigare okänd, samt 1 i Ly lpm). I norra Lappland gjordes endast en observation, nämligen hona med bo, Snårmark vid Övre Baddasjokk, P lpm 23.7.

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Dubbelbeckasin *Gallinago media*, Högåsen, Jmt, 11 juni 2016.

Dubbelbeckasin *Gallinago media* **NT**

Förutom ett tidigt fynd i Indalsälvens deltas NR 16.4 (Håkan och Eva Sundin) pågick vårflyttningen under perioden 29.4–1.6. Totalt påträffades ca 115 individer. Majoriteten av dessa (70 %) utgjordes av spelande fåglar och huvudmassan passerade som vanligt med en markerad topp andra veckan i maj. Antalet är betydligt lägre än 2015 (162 ex.) och även påtagligt lägre jämfört med medelantalet 2002–2015 (130 ex.).

Höstflyttningen startade 29.7 och pågick till 22.10, dvs. ett helt normalt tidsintervall. Totalt rapporterades 56 individer vilket är märkbart färre än föregående år (102). Även jämfört med medel-

Ett sommarfynd gjordes i södra Sverige, nämligen: *Upl*: 2 ex. spel. Ledskär 13–17.6 (Martin Amcoff, Ingrid Åkerberg m.fl.).

(MARTIN TJERNBERG)

Större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopaceus* (24/25 – 1/1)

Ång: 1 2K+ Öfjärden 5–9.5 (F) (David Rocksén, Thomas Birkö).

Första fyndet för Ångermanland och det nordligaste i Sverige. Skåne och Halland är de landskap som har flest fynd, åtta stycken, även om det inte har gjorts något fynd i Halland sedan 1995.

(MATS WAERN)

Morkulla *Scolopax rusticola*

Att döma av rapporterna har morkullan blivit en regelbunden övervintrare i södra Sverige, där den främst uppehåller sig nära öppna bäckar och kärr i kustnära skog med stort lövinslag. Enstaka övervintringsförsök genomförs även längre norrut.

Nordliga vinterfynd:

Dls: 1 ex. Åsmule Ör, Mellerud 13.2 (Stefan Hult, Inge-
mar Sunnerdahl).

Srm: 1 ex. Brannäs våtmark, Oxelösund 2–16.1 (Tom-
my Knutsson, Mats Andersson, Lennart Wahlén m.fl.).
1 ex. Valdemaren norr om Lidaö, Flen 7.1 (Andreas
Grabs).

Upl: 2 ex. Gisslingsö 2.1 (Åke Lindelöw), 1 ex. Fejan,
Rådmansö 7.1 (Mats Rundgren), 1 ex. Storvass, Rid-
dersholm 17.1 (Roine Karlsson), 1 ex. Havsskogen,
Väddö 23.1 (Ronny Carlsson) och 1 ex. Norrboda,
Gräsö 24.1 (Lars-Gunnar Bråvander).

Vstm: 1 ex. Västsura hassellund, Sura, 30.1 (Ralf Lund-
mark).

Dlr: 1 ex. Frostbrunnsdalen, Borlänge 6.1 (Yngve Hare-
land). 1 ex. Bäckehagen, Falun 9.1 (Anders Birkehag).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rödspov *Limosa limosa* CR

Rödspovens framtid i som häckfågel i Sverige fort-
sätter att vara ovisst. Om man ska se till de positiva
bitarna så fortsätter den goda trenden på Öland
med ett relativt stort häckningsbestånd samt att
att det fortsätter att gå bra för rödspovarna vid
Svartåmynningen i Östergötland. Mer dystert är att
det under året har gått mycket dåligt för beståndet
vid Kristianstads vattenrike i Skåne.

I vanlig ordning görs det också en hel del obser-
vationer av rödspovar runtom i landet under såväl
vår- som höstflyttningen. De här fynden gäller
såväl rasen *limosa* som *islandica*, men många av
rödspovarna lämnas obestämda. Flera rrk önskar att
man så långt det är möjligt försöker att rasbestämma
fågeln.

Häckningar:

Sk: Häckförsök har gjorts vid de kända lokalerna vid
Isternäset och Håslövs ängar men häckningarna har
misslyckats av olika orsaker. Antalet honor har minskat
i dessa bestånd och med tanke på det ser det mörkt ut
för rödspoven i Skåne (rrk Skåne).

HL: På Getterön fanns två par under häckningstid vilka
sågs para sig.

Öl: Under året uppskattas det öländska beståndet ha upp-
gått till 60–65 par (Ottvall 2016).

Gtl: Faluddenområdet verkar bara ha haft 3 par och Fårö
3 par, vilket totalt ger 6 par vilket kan jämföras med de
två senaste årens 10 par (som då var bottennoteringar).
Ett mycket dåligt år!

Ög: Häckningar genomfördes som vanligt vid Svartå-
mynningens naturreservat. Som mest noterades 19 ad.
(8 honor och 11 hannar) samtidigt i reservatet 16.4
(Daniel Johansson, Erik Jonsson), vilket är rekord för
området. Häckningarna följdes noga under året och to-
talt gick åtta par till häckning, varav sju par fick ut sam-
manlagt 14 flygga ungar! Utanför Svartåmynningens
naturreservat gjordes en intressant observation av ett
par i lämplig biotop vid Kungsbro, Roxen 19.5 (Bengt
Boström).

Ett urval fynd med kommentarer från landets rrk:

Dlr: 1 ad. Lunden och Lindängen, Orsa 7–11.5 (Lars
Hansson, Martin Molin, Cecilia Fahlén), 1 ad. Kyrk-
byttjärn, Vika, Falun 28.6 (Fredrik Enoksson, Lena B.
Johansson, Stig Larsson m.fl.).

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Rödspov *Limosa limosa*, Håslövs ängar, Sk, 9 april
2016.

Hls: 1 ex. Stenöörn 29.6 (Yngve Wiklund), 1 ex. Muck-
eltjärn, Sässmanområdet 5–6.5 (Rebecka Jonpers m.fl.),
2 ad. Stenöörn 8.4 (Jan Lundstedt).

Ång: 1 ex. Öfjärden obslidan 2.5 (Jonas Konradsson
m.fl.), 1 2K+ hanne Högbonden, Högbondens natur-
reservat 13.5 (Henrik Johansson), 1 ex. Ottelandet 14.5
(Bo Näsström m fl). Tre fynd är en god årssumma.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Fynd av rasen:

Limosa l. islandica "isländsk rödspov"

Det är mycket svårt att göra en exakt skattning av
antalet rödspovar av rasen *islandica* som noterades
i Sverige under 2016. Runt 25 säkerställda "islan-
dicator" är dock betydligt lägre än under de senaste

åren, då uppemot 70 ex. varit ett normalt antal. I det här döljer sig dock ett mörkertal där flera rnk rapporterar att många rödspovar som ses aldrig blir helt säkert rasbestämda. Det verkar också som att kravet på fotodokumentation ökat för att godkänna rasen.

Sk: 5–8 ex. under sep–okt.

Hl: Ett fynd under våren, 1 ad. Nidingen 22.6 (Uno Unger, Anette Unger). Dessutom 6 ex. under hösten.

Boh: 1 1K Nordreälvstranden, Öxnäs 18.9 (Magnus Lundström).

Gtl: 1 1K Asunden, Othem 16–17.9 (Mats Engqvist). 1 1K Dalbodammen, När, 8–9.10 (Björn Lilja, Mikael Larsson m.fl.).

Vg: 1 1K Tegelängen, Ekudden, Mariestad, 11–14.9 (Sam Hjalmarsson, Sven-Evert Carlsson, Torkel Söderström m.fl.), 1 1K Detterns naturreservat 21–21.9 (Börje Broström, Peter Holst, Michael Egerzon m.fl.).

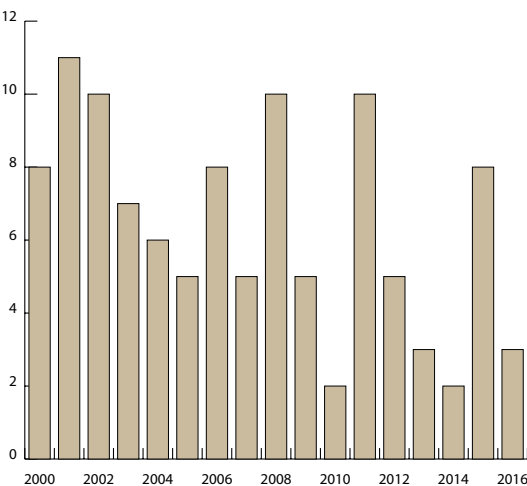
Ög: 1 ex. Svartåmyrningens naturreservat, Roxen 17.9–2.10 (Peter Högfeldt, Berndth Gustafsson m.fl.).

Nrk: 1 ex. Tysslingen, Södra 4.5 (Anders Jonsson, Håkan Carlestam m.fl.). 1 ad. hanne Lillängen, Oset 29.5–1.6 (Bernt Bergström, Birgitta Dawidsson m.fl.), 1 1K Oset – Boglundsängen 11.8–7.9 (Johan Åhlén, Håkan Svensson m.fl.).

Upl: 1 1K Hjälsstaviken 23.9–2.10 (Yngve Hareland, Lars Ström m.fl.) och 2 1K Ledskärviken 1–11.9 (Kalle Brinnell, Tobias Hammarberg m.fl.).

Vb: 1 1K Sörmjölle 1.10 (Joakim Linder, Henrik Blommé, Ralf Norberg m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Rapporterade terek snäppor *Xenus cinereus* i Sverige 2000–2016.

Terek snäppa *Xenus cinereus*

Endast tre fynd under året är klart under genomsnittet för 2000-talet (8,25) och innebär att den nedåtgående trend vi kunnat ana de senaste tio åren fortsätter. Arten har ett stort utbredningsområde från östra Europa genom Asien till Stilla havet, men den förekommer endast sparsamt i de västra delarna av detta utbredningsområde.

Sk: 1 2K+ rast. Nabben, Falsterbonäset 10.7 (Tommy Holmgren, Emil Lundahl m.fl.).

Öl: 1 ex. Västerstadsviken 16–17.5 (Håkan Sterner m.fl.).

1 ex. Beijershamn 4–5.6 (Thord Eriksson, Mathias Bergström m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: MAGNUS HELLSTRÖM

Terek snäppa *Xenus cinereus*, Västerstadsviken, Öl, 16 maj 2016.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Skogssnäppan övervintrar normalt från Medelhavsområdet och söderut till tropiska Afrika med det stora flertalet söder om Sahara. Det är dock en förhållandevis hårdig fågel som anländer tidigt på våren. De senaste årtiondenas huvudsakligen milda vintrar har inneburit ett ökande antal vinterfynd, något som var mycket ovanligt tidigare.

Tabell 22. Genomsnittligt antal terek snäppor *Xenus cinereus* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,2	0,4	2,1	3,5	5,0	7,5	4,7	3

Vinterfynd:

Sk: Likt de två föregående åren gjordes en handfull vinterfynd 2016 fördelade på jan (3), feb (1) och dec (1): 1 ex. Tostarp, Härslöv 5–28.1 (Stefan Nilsson), 1 ex. Björkelundadammen 16.1 (Rune Larsen), 1 ex. Rinnebäcksravinen, Lund 23–26.1 (Eva Holmstedt m.fl.), 1 ex. Fågelsångsdalen, Södra Sandby 17–29.2 (Bertil Svensson m.fl.) och 1 ex. Rögle gamla soptipp, Södra Sandby 11.12 (Bertil Svensson).

Gtl: 1 ex. Lindarve, Burs 3.1 (Anders Elf). Arten sågs på samma lokal även januari 2015.

Vg: 1 ex. Hullsjön 8–9.1 (gm rrk Vg).

(ANDERS WIRDHEIM)

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

Med 17 fynd av 18 dammsnäppor ligger antalet fynd kvar på en stabil men låg nivå. Det är något förvånande att antalet fynd inte är fler med tanke på att arten häckar så nära som i Baltikum (BirdLife International 2004).

Sk: 1 ad. L. Svenstorps våtmark Hyltarp 2.5 (Christer Sjögren) och 1 ex. Gröna jaktstugan, Foteviken 5.5 (Petter Olsson, Oskar Nilsson m.fl.).

HL: 1 ex. Skottorps våtmark 3–4.5 (Mikael Haraldsson, Håkan Johansson m.fl.).

Öl: 1 ex. Västerstadsviken 30.4–2.5 (Hasse Andersson, Birgit Svensson m.fl.), 1 ex. Sandrevlarna, Ottenby 5.6 (Micke Johansson m.fl.), 1 1K Västra mark, Ottenby 1.8 (Lasse Bohlin).

Gtl: 1 hane spel. Aurriv 25.5–5.6 (Juho Könönen, Bimbi Ollberg m.fl.), 2 ex. Sorkården, Hummelbosholm, Burs 19–20.9 (David Klingberg, Katarina Bremsjö m.fl.), 1 ex. Snoderviken, Sproge 21.9 (Per Smutterberg, Sven-Olof Lantz m.fl.).

Vg: 1 2K+ Hornborgasjön 6.5 (Toni Hermansson, Christer Blank, Lotta Berg m.fl.) och 1 ex. Sandbetet, Dertens naturreservat 31.7 (Lars Bruzell, Peter Holst, Jens Karlsson).

Ög: 1 ex. Nybro, Svartåmyrningens naturreservat 5.5 (Kjell Carlsson m.fl.) och 1 ex. Sjötuna udde, Tåkern 18.5 (Johan Sandström).

Srm: 1 ex. Östra Styran, Nynäshamn 21–29.4 (Magnus Glennstål, Roger Klasson, Anders Winzell m.fl.), 1 ex. Strandstuviken, Nyköping 23.6 (Olle Pers, Johan Bergkvist, Leif Carlsson m.fl.).

Upl: 1 ex. Faringe/Bladåker 14.5 (Bill Douhan).

Nb: 1 ex. Fårhusnäsudden, Norra Sunderbyn 7.5 (Erik Sundling).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Grönben *Tringa glareola*

Åter finns det rapporter från norra delen av Skåne som skulle kunna indikera att arten fortfarande inte släppt greppet helt som skånsk häckfågel. Senaste häckningarna påträffades 1986 och 2009.

Sk: 2 ex. hävdade revir Svenskemyr, Healt 4–23.6 (Kurt Arne Johansson, Björn Herrlund, Lennart Persson).

(FREDRIK FRIBERG)

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

Totalt 8–9 ex. är en av de lägsta årssummorna under 2000-talet och kan kanske förklaras av att det inte var många dagar med friska västvindar under senare delen av hösten, då det normalt görs flest fynd. Årets fynd fördelas på maj (1), sep (3–4), okt (3) och dec (1). Fyndet på Getterön i Hl kan möjligen gälla en av de individer som sågs på Hönö vid samma tid i slutet av september.

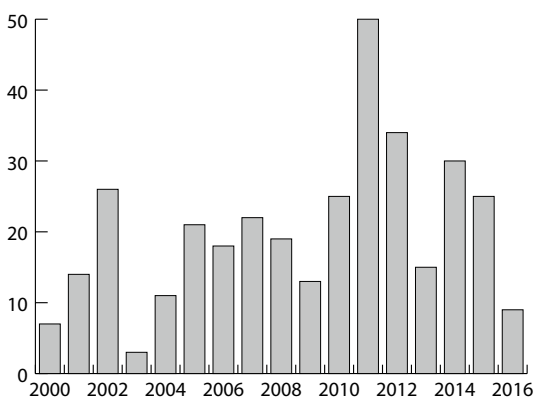
Sk: 1 str. SV Nabben, Falsterbonäset 31.10 (Nils Kjellén, Juho Könönen m.fl.) och 1 ex. Rönnen 27.12 (Rolf Helmersson, Henrik Johansson m.fl.).

Öl: 1 ex. Gammalsbyören, Sebybadet 9–11.5 (Henrik Lundström m.fl.) och 1 ex. Västerstadsviken 12–17.5 (Anders Sjögren m.fl.). Rrk Öl gör bedömningen att fynden ovan rör samma individ som har förflyttat sig mellan lokalerna.

HL: 1 ex. rast. 6:e vik, Getterön 29.9 (Christer Andersson).

Bob: 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 28.9 (Fredrik Ström m.fl.). 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 29.9 (Marinko Karabatic m.fl.). 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 30.9 (David Armini m.fl.).

Vrm: 1 ex. str. SV Hammarö sydspets 29.10 (Lars Thornberg, Magnus Köpman, Karl Hammar). 2:a fyndet i Vrm.

Rapporterade brednäbbade simsnäppor *Phalaropus fulicarius* i Sverige 2000–2016.

Tabell 23. Genomsnittligt antal brednäbbade simsnäppor *Phalaropus fulicarius* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,3	1,0	2,4	3,2	7	15	26	9

Ång: 1 1K rast. Saltviksstrand 27–29.10 (Bo Flumée m.fl.)(F). 6:e fyndet i Ång.

(ANDERS WIRDHEIM)

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Liksom föregående år blev 2016 ett år med förhållandevis få bredstjärtade labbar under hösten, något som tyder på att det inte var något gnagarår på den sibiriska tundran under sommaren. Denna tolkning stärks också av det gjordes flera sommarfynd i landet, sannolikt gällande fåglar som lämnat häckningsområdet tidigt. Även vårsträcket var något fåtaligare än normalt, totalt 30 ex., och likt tidigare år gjordes merparten av fynden i två landskap: Bl (8) och Vb (11).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*, Västerstadsviken, Öl, 17 maj 2016.

Inlandsfynd:

Sm: 1 1K rast. Abisko, Vättern 6.11 (Jan-Erik Henriksen, Leif Thörne).

Vg: 1 1K sträckförsök Östra hamnen, Lidköping 6.11 (Kjell Svensson).

Vrm: 1 ad. str. NO Hults hamn 28.5 (Magnus Köpman m.fl.).

Dlr: 1 ad. str. NO Lindänet 18.5 (Lars Hansson, Cecilia Fahlén).

Jmt: 1 3K+ mörk morf och 2 3K+ ljus morf Stor-Ulvåden, Storulvåfjällen 9.6 (Sabina Larsson, Joakim Andersen).

Anmärkningsvärda fynd:

Sk: 7 ad. str. Nabben, Falsterbonäset 30.6 (David Erterius, Johan Lorentzon).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kustlabb *Stercorarius parasiticus* NT

Den senaste uppskattningen av det totala beståndet gav 560 par (Ottosson m.fl. 2012). I Östersjölandskapen finns ingen tendens till minskning – landets tätaste förekomst finns i Upl – men från Boh rapporterar rrk Boh om en långsiktig och ganska kraftig minskning.

Bob: Uppskattningsvis häckar numera bara 10–20 par i Boh. Det är en kraftig minskning jämfört med mitten på 1990-talet då det fanns omkring 75 par.

Jmt: 1 ex. Sannan, Ockesjön 27.8 (Trond Sørhuus). Sjunde fundet i Jmt. Senast arten rapporterades var 2007. Labben upptäcktes i mycket blåsigt väder.

Lu lpm: 1 3K str. NV Luspebryggan, hamnplatsen, Jokkmokks k:n 12.6 (Mats Svensson Pavval). Första fyndet sedan 2010 i Lu lpm. Kommer förmodligen från den norska populationen.

(FREDRIK FRIBERG)

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus*

Det blev ett mycket dåligt häckningsår för fjälllabben, och frågan är om det genomfördes någon lyckad häckning alls i landet. Från såväl Hjd som N Lpl kommer endast negativa rapporter angående häckning. Uppenbarligen var häckningsframgången dålig även på den ryska tundran eftersom antalet höstfynd i Sverige var ovanligt lågt.

Det faktum att det ses så få adulta fjällabbar längs Sveriges kuster verkar nu ha fått sin förklaring. Försök med ljusloggar, bl.a. på fjällabbar från Ammar-näs, visar att de adulta fåglarna flyger direkt in till häckningsområdet från Nordatlanten via Norska havet och därefter flyttar ut samma väg. Såväl vår som höst utnyttjar fåglarna rika födosöksområde vid Grand Banks öster om Newfoundland (Gilg m.fl. 2013, van Bemmelen m.fl. 2016).

Värfynd och inlandsfynd nedom fjällen:

Öl: 1 ex. Södra Lunden, Ottenby 8.5 (Peter Bengtsson).

1 2K Stora Rör 31.5 (Anders Carlsén).

Dls: 2 1K str. SV Vänersborgsviken, Frändefors 3.9 (Per Lif).

Nrk: 1 1K str. Hjälmarén Nrk 8.9 (Leif Sildén).

Vrm: 1 1K str. SV Värmlandsnäs sydspets 19.8 (Stefan Asker) och på samma lokal 2 1K str. SV 20.8 (Stefan Asker). 1 1K str. SV Hults hamn 27.8 (Lars-Peter Jansson).

Hls: 1 4K– rast. Stenöörn 26.5 (Stefan Persson, Leif Larsson).

Vb: 1 ad. rast. T-vägen, Uds 12–16.6 (Emmanuel Nau-dot, Jan Eriksson, Bertil Brånin m.fl.).

Jmt: 1 ex. str. S Åspnäs, Ström 7.10 (Patrik Sandgren).

Lu lpm: 1 ad. rast. Fågeltornet, Luspebryggans hpl. 8.6 (Martin Widén, Rüdiger Kasche).

(ANDERS WIRDHEIM)

Storlabb *Stercorarius skua*

Storlabben har på senare år expanderat sitt utbredningsområde mot norr och ost, in i Barents hav, och den totala populationen har ökat stadigt sedan andra halvan av 1900-talet (BirdLife International, 2017, Species factsheet: *Catharacta skua*). Denna expansion har också lett till ett ökat uppträdande i svenska vatten med fynd under de flesta av årets månader (även om höstfynden dominerar kraftigt). Med stark reservation för dubbelräkningar noterades under året drygt 300 ex. med det stora flertalet under hösten (aug–okt). Landskapsvis fördelas fynden på Sk (69), Sm (1), Öl (1), Gtl (1), Hl (50), Boh (170) och Vg (ca 40).

Östersjöfynd:

Sm: 1 ex. str. S Revsudden, Kalmar 18.8 (Anders Törnberg, Jan Ottosson, Johnny Ottosson m.fl.).

Öl: 1 1K Karleviviken 26.8 (Markus Tallroth).

Gtl: 1 2K Lavagrund 27.2 (Jens Bardtrum, Kjell Larsson).
(ANDERS WIRDHEIM)

Dvärgmå *Hydrocoloeus minutus*

Rapporteringen gällande häckningar är bristfällig, särskilt i landets nordligaste tredjedel som hyst merparten av det häckande beståndet under senare år. Arten ser ut att expandera på flera håll (exempelvis i Väneren), men det rapporteras också om dålig häckningsframgång i många kolonier.

Under sensommar och tidig höst hyser Hjälmaren betydande mängder rastande dvärgmåsar.

Häckningar:

Vg: På ett skär i den yttre delen av Åräsvisken noterades 15 revirhävande vuxna fåglar (inkl. ruvande individer) samt 2 2K 9.6 (Peter Hjelm, Ingvar Andersson).

Ög: Även detta år konstaterades häckning vid Fossalaviken, Boren (11.6–22.7). Sju par påbörjade häckning; framgången var något oviss men en pull. sågs 6.7 (Christer Eriksson).

Nrk: Minst ett par häckade i Kvismaren (Kvismare fstrn).

Upl: 1 häck. par Hjälstaviken (Pekka Westin), 27 häck. par (endast 4–5 ungar flygga) Vendelsjön (Ragnar Hall m.fl.). 3 häck. par (1–2 flygga ungar) Näsbyändan, Kärven (Tomas Kjelsson m.fl.), 5 pull. Skötgrund, Lövsstabukten 12.7 (Andreas Press), 5 1K Kniven, Lövsstabukten 13.7 (Per Johan Ulfendahl) och 2 ad. varnande Harudden, Kallrigafjärden 26.6 (Johan Södercrantz).

Vstm: Frövisjön, Skultuna (1.5–19.7, max 33 ad.). 11 häckningar vilket resulterade i minst 4 flygga ungar (Markus Rehnberg m.fl.). Asköviken, V. Barkarö (11.4–12.7, max 12 ex.). 6 häckningar, samtliga förmodligen misslyckade (Torbjörn Hegedüs).

Vrm: Under Vänerinventeringen påträffades 60 revirhävande vuxna fåglar på sex lokaler och ruvande fåglar noterades på fyra lokaler. Dvärgmåsen förekommer främst

i skärgårdarna utanför Kristinehamn men ett par noterades även på ett skär vid Segerstad. Den största kolonin fanns som vanligt på Pipperhallen, Kristinehamns södra skärgård (Per Gustafsson), där 35 ex. hävdade revir. Dvärgmåsen har ökat markant i Väneren under senare år och årets summa på 75 revirhävande fåglar i sjön är nästan dubbelt så mycket som tidigare högstanoteringen på 40 fåglar från 2014 (rrk Vrm).

Dlr: Häckningar kommunvis: Malung-Sälen: 4 par i Tisjökölen (Börje Dahlén). 1 par i Hållbrosflötten (Börje Dahlén, Ingela Källén, Hans Erik Eriksson). Älvdalen: 4 par Niss-Erssonfjort (Urban Grenmyr, Håkan Olsson). Totalt 9 par. De första fåglarna för året i Tisjön var 12 ex. 5.5 (Hans Erik Eriksson) och som mest sågs 30 ex. 9.5 (Börje Dahlén). Vid Tosättfjorden, Älvdalen sågs 28 ex. 10.6 (Eskil Friberg, Fredrik Friberg).

Mpd: Häckningar och fynd under häckningstid: Observerad under denna period i Mingen, Björköfjärden, på norra Alnön samt i Indalsälvens delta (många rapporter). Några starkare häckningsindicer rapporterades dock inte detta år (rrk Mpd).

Ång: Inga säkra häckningar rapporterades under året, och endast en trolig. De häckningsindicer som noterades gjordes på en handfull lokaler och den geografiska fördelningen stämmer väl med bilden de senaste åren; häckningsfynd görs främst i centrala och nordöstra delarna av landskapet (rrk Ång).

Nb: Fynd med högre häckningskriterier: 20 ex. varnande Rödkallen, Luleå skg. 22.5 (Andreas Livbom, Lars Sandberg, Staffan Sundin m.fl.). 35 par i lämplig häckbiotop Tullparken, Haparanda 13.6 (Mathias Bergström, Anders Eriksson, Mats Nilsson). 45 par med bo Ostgrundet, Tantamanni, Haparanda skg. 21.6 (Christer Olsson). 55 par varnande Splitterören, Likskär NR Kalix skg. 23.6 (Christer Olsson). 13 ad. med revir Mjölkuddsstrandängen, Luleå 29.6–7.7 (Mats Williamson). 2 häckning (12 ad.+ 12 pull.) Stora Hönsungsgrynan, Tunnskar, Kalix skg. 12.7 (Jan Andersson, Märta Sigurdsdotter). 4 ex. varnande Lilla Västerskärsgrundet 12.7 (Jan Andersson, Märta Sigurdsdotter). 12 ad. med bo Västerskärsgrundet 12.7 (Jan Andersson, Märta Sigurdsdotter). 4 ex. ruvande 4.6 (Tord Gustafsson) och 5 1K Nedre Avan, Boden 18.7 (Jan Andersson). Dessutom finns flera andra fynd rapporterades under häckningstid i lämpliga biotoper, men där rör det nog sig om födosökande fåglar som häckar på andra lokaler.

Hjd: 10 ex. lämplig biotop Kyrktjärn, Storsjö 8.5–24.6 (Kent Moén, Thomas Ring, Rayno Manthere m.fl.). 10 ex. lämplig biotop Storsjödeltat, Storsjö 8.5–24.6 (Thomas Ring, Kent Moén, Magnus Fridolfsson). 7 ex. ruvande Håsjön, Vemhån, Vemdalen, 5.6 (Göran Störensten, Bo Johnsson). 9 ad. med revir Linjetjärnarna, Fjällnäs, Tännäs 13.6–12.7 (Bertil Breife, Håkan Sengoltz, Tryggve Engdahl m.fl.).

Jmt: Endast en häckningskoloni noterades. Det var vid Mattmartjärnen där sannolikt ruvande fåglar (minst 20 ex.) sågs 1.6, och under sensommaren observerades ungfåglar vid närbelägna Sannan ett flertal gånger. Tro-

ligen häckade dvärgmåsar i vanlig ordning någonstans kring Ånnsjön också, där födosökande fåglar sågs under sommaren. Lillsjön i Tullingsås är en annan lokal där måsar setts regelbundet till en bit in i juli (rrk Jmt).

Ås lpm: 43 ex. Kvarnviken, Malgomaj 3.6, där flera tycktes ruva (Mats Axbrink, Isak Vahlström). 1 ex. ruvande 11.6 (Leif Johansson m.fl.). Enstaka ex. sågs senare under sommaren. De ev. häckningarna förmodligen förstörda av stigande vattenstånd. 45 ex. Laxbäcken 3.6 (Mats Axbrink), 20 ex. 11.6 (Inga Olofsson m.fl.). Enstaka fåglar sågs även senare under sommaren.

Ly lpm: Inga fynd som tyder på häckning. Endast tre fynd under juni–juli (rrk S Lpl).

P lpm: 40 ex. varnande Lamburträsk NR 20.6 (Lennart Eriksson, Mona Löfgren).

Tärnmås *Xema sabini*

Sex fynd under året men en fyndbild som avviker en del från den gängse. Visserligen sågs tre av fåglarna längs västkusten i samband med friska västvindar. Dessa antas ha sitt ursprung i Nearktis (Grönland eller arktiska Kanada) och flyttar via Västeuropa till vinterkvarter i södra Atlanten. Men de övriga tre sågs längs ost- eller sydkusten och dessutom förhållandevis sent på säsongen. Det kan tyda på att dessa individer kom från den ryska populationen som normalt flyttar via Berings hav till vinterkvarter i främst östra Stilla havet.

Sk: 1 1K Maglarpsverken, Trelleborg 3–4.12 (Alf Pålsson m.fl.).

FOTO: LARS ODEBLAD HELSETH

Tärnmås *Xema sabini* 1K, Salusand, Ång, 25 oktober 2016.

T lpm: 1 par parning Abiskojäkkas delta, Abisko NP 10.6 (Ragnar Alm).

Anmärkningsvärda fynd:

Nrk: 580 ex. rast. Hjälmarén 20.7 (Leif Sildén). 640 ex. Leppe småbåtshamn, Leppe 7.8 (Leif Sildén). 320 ex. Hjälmarén 8.9 (Leif Sildén).

(ANDERS WIRDHEIM)

Hl: 1 1K str. S Nidingen 11.9 (Göran Andersson) och 1 1K str. N Nidingen 2.11 (Göran Andersson m.fl.). Fyndet 11.9 gäller samma som vid Hönö samma dag.

Bob: 1 1K mot S Kråkudden, Hönö 11.9 (Hans Zachrisson). 1 1K mot S Kråkudden, Hönö 28.10 (Viktor Nilsson-Örtman).

Hls: 1 1K str. S Skatrevet 23.10 (Stefan Persson). 1:a fyndet i Hls.

Ång: 1 1K rast. Salusands havsbad 22–25.10 (Thomas Birkö m.fl.). Första fyndet i Ång.

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 24. Genomsnittligt antal tärnmåsar *Xema sabini* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,9	2,4	4,3	21	21	10	6

Svarthuvad mås *Ichthyaetus melanocephalus*

Tre par häckade, varav ett i Skåne och två i Blekinge, och producerade totalt sex ungar. Med reservation för dubbelräkningar noterades drygt 100 svarthuvade måsar under året, vilket är i paritet med de tidigare toppåren 2010 och 2012. Landskapsvis fördelas individerna på Sk (ca 45), Bl (16), Sm (2), Öl (14), GtL (9), Hl (10), Boh (3), Vg (1), Srm (1) och Upl (2). Årets första fynd gjordes i slutet av mars, men de flesta observationerna är som vanligt från april–maj resp. aug–sep. Inga vinterfynd utan årets sista noterades i slutet av november.

FOTO: RONNY MALM

Svarthuvade måsar *Ichthyaetus melanocephalus*, Hörte hamn, Sk, 10 april 2016.

Häckningar:

Sk: Häckning med 2 ungar Arriesjön (Joakim Hagström, Tommy Holmgren, Ulf Persson m.fl.).

Bl: Två häckningar genomfördes i Sölvesborgs kommun, Falkaholmen (F) (Patric Österblad, André Julinder, Christian Persson m.fl.) och Norrören (F) (André Julinder, Patric Österblad, Patrik Olofsson). Båda paren fick ut två ungar vardera som även ringmärktes. Den 8.4 sågs ytterligare ett ad. par vid Norrören, men de skred aldrig till häckning (André Julinder).

(ANDERS WIRDHEIM)

Silltrut *Larus fuscus* NT

I vanlig ordning är det i de mellersta och norra delarna av landet som vi hittar de starkaste populationerna av silltrut och då av rasen *fuscus*. I de södra delarna av landet fortsätter silltruten att vara en fåtalig häckfågel och rrk Östergötland saknar häckfynd av silltrut från 2016. Man ställer sig frågan om arten är utgången som häckfågel i landskapet. I Skåne, på Västkusten samt i Väneren häckar rasen *intermedius*. I Sk verkar populationen vara stabil, medan det saknas uppgifter för hur det går för rasen på Västkusten förutom när det gäller Nidingen i Hl, där kolonin vuxit under senare år.

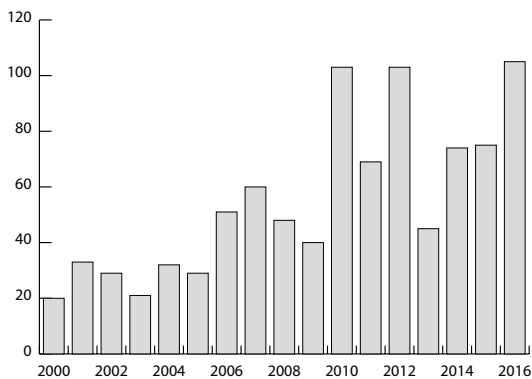
I vanlig ordning görs det en hel del inlandsfynd av silltrut och då av bägge raserna även om det är *fuscus* som dominerar.

Från några håll i landet har det rapporterats många sträckande silltrutar, t.ex. 320 ex. vid Rålehamn, Tjällran, Skåne 30.9 (Nils Kjellén) samt 149 ad. Härnö södra, Ångermanland 8.8 (Björn Gustafsson, Pekka Bader).

Uppmaningen att sammanställa och rapportera antalet häckande par av silltrut fortsätter och det är önskvärt att respektive rrk själva gör en sammanställning och uppskattar antalet häckande par.

Här redovisas kommentarer som några av landets rrk har lämnat om hur det går för silltruten som häckfågel i Sverige:

Sk: Häckningsindikationer gällande rasen *intermedius* noterades som vanligt på Hallands Väderö där bl.a. 14 ad. fåglar visade revirbeteende 26.3 (Mikael Olofsson, Josine Greidanus) och 20 ex. noterades 12.6 (Johannes Löfqvist). Några enstaka ytterligare par har rapporte-

Rapporterade svarthuvade måsar *Larus melanocephalus* i Sverige 2000–2016.

Tabell 25. Genomsnittligt antal svarthuvade måsar *Larus melanocephalus* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,1	0,3	0,7	5,2	20	26	81	100

rats. Inga häckningar rapporterades från den tynande stammen av rasen *fuscus* i den nordostskånska skärgården. Dock finns rapporter om ett mindre antal adulta fåglar i lämplig häckningsbiotop.

Bl: Häckning: 2 med bo Utklippan (Utklippans fstn). Just Utklippan är den lokal som oftast figurerar när det handlar om silltrutshäckningar.

Sm: Häckning: 1 par Furö, Oskarshamn 21.7 (Åke Nilsson).

Öl: Häckningar: 3 par vid Grönhögen (Bengt Ottosson, Anders Linus Larsson m.fl.) med 2 ungar (Bertil Breife, Olle Edlund) och 1 par med 1 unge vid Beijershamn (Per Björkman).

Hl: Ca 300 par häckade på Nidingen. Kolonin på ön har vuxit under senare år (Uno Unger).

Vgl/Dls/Vrm: Vid inventeringen räknades 112 revirhävande fåglar fördelade på 13 lokaler, vilket är i paritet med de senaste årens resultat. Som vanligt fanns den största kolonin på Måsbergen i östra Dalbosjön (70 ex.). Totalt i Väneren noterades 218 revirhävande ex. på 32 lokaler, vilket är ett av de lägsta antalen sedan 2004 men ändå högre än medelvärdet för hela perioden eftersom arten var betydligt ovanligare under 1990-talet (Vänerinventeringen/Jan Rees).

Ög: Inga fynd alls av silltrut gjordes i skärgården under perioden 15.5–8.10 detta år, och även vår- och höstfynden var få. 2007 häckade 17 par och 2013 5 par i skärgården – frågan är om arten nu överhuvudtaget finns kvar som häckfågel i östgötskärgården?

Upl: 159 häckande par Björns skärgård (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson). Silltrutarna tycks ha stabiliserat sig kring drygt 150 häckande par i Björns skärgård. Detta är dock 50 % av vad det fanns för 7–8 år sedan. Silltrutarna har precis som gråtrutarna ganska dålig häckningsframgång. Övriga kolonier över 30 par rapporteras från Gräsö-Öregrundsgrepen (Ulrik Lötberg m.fl.): 65 par Blåbådan, Gräsö skärgård 13.6, 70 par Hundbådan, 40 par Ålänningenslangran, 65 par Svartfluttu, 40 par Västerbådan, Gräsö skärgård, 35 par Sköthällorna och 30 par Hället.

Hls: Flera av våra största kolonier inventerades och beståndet verkar stabilt. Året var bra med god häckningsframgång. Totalt rapporteras ca 935 par.

Ång: 80 ad. i lämplig biotop Storklippet, Furuholmen, södra Härnön 7.4–30.7 (Leif Johansson m.fl.). Dessutom finns det några lokaler där det har rapporterats 10–30 ex. under häckningsperioden.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Fynd som sannolikt gäller rasen:

Larus fuscus graellsii "västlig silltrut"

"Ljusmantlad silltrut" har varit ett samlingsnamn för de silltrutar som har en tydligt ljusare dräkt än våra häckande raser *fuscus* och *intermedius*. Det har sannolikt rört sig om såväl *graellsii* som häckar i västra Europa som *heuglini* som häckar på den ryska tundran. Den sistnämnda har fått artstatus i Sverige från och med 2017 och redovisas separat. När det

gäller den västliga *graellsii* är det också viktigt att notera att det förekommer mellanformer mellan *graellsii* och *intermedius*.

Vg: 2 ad. Torslandaviken 29.3 (Christer Fält). 2 ex. Högsbo skjutbana 4.4 (Anders Olsson). 1 5K+ str. S Vinga 9.8 (Musse Björklund m.fl.). 1 ad. Vinga 25.9 (Magnus Hallgren).

Dlr: 1 ad. Lindänget, Orsa 5.5 (Lars Hansson). 1 ad. Brämsnäs udde, Falun 9–10.5 (Stig Larsson, Urban Grenmyr, Hasse Malmsten m.fl.). 1 ad. Lindänget, Orsa 19.5 (Lars Hansson). 1 ad. Rudängsmyrans våtmark, Borlänge 24.5 (Daniel Andersson, Håkan Sandin, Yngve Johansson). Dessutom i Vstm-delen av Ludvika kommun: 1 ad. Hörksbyn, Grängesberg 21.4 (Bertil Rahm). 1 ad. troligen *intermedius* samma lokal 4.7 (Bertil Rahm).

Ång: 1 ad. Storklippet, Furuholmen, södra Härnön 2–9.4 (Pekka Bader m.fl.)(F).

Nb: 1 ad. Stenudden, Avan 19.6 (Karl Jansson, Elisabeth Karlsén, Åke Karlsén).

Lu lpm: 1 ex. rast. Porsjuddén, Vuollerim 29–30.4 (Mats Karström, Ronny Högström, Ingemar Pettersson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Likt de senaste åren uppträdde kaspisk trut rikligt i sydöstra Sverige (Sk, Bl, Öl och Gtl) även om årssummorna inte riktigt nådde upp till 2015 års nivåer. I Bl noterades exempelvis 275 ex. jämfört med 406 året före och i Skåne mellan 550 och 600 ex. (ca 600 under 2015). Inga rapporter finns gällande misstänkta häckningsförsök. Över huvud taget ses endast få adulta fåglar under häckningstid.

Fynd utanför kärnområdet:

Sm: Nio fynd under året gör att det totalt nu finns 40 fynd i östra Småland (rrk Ö Sm).

Hl: 11 ex. mellan 18.7 och 25.11. Av dessa var 9 1K och 2 2K (rrk Hl).

Vg: 1 2K rastande Nollhavaviken 16–18.4 (Fredrik Åstrand, Arne Johansson, Magnus Gelang m.fl.).

Ög: Ett år med något färre fynd än de två senaste åren – 9 individer sågs jämfört med förra årets 18: 1 2K Gärsstad, Linköping 24.5–5.6 (Christian Williams, Joakim Wallin m.fl.), 1 ring- och färgmärkt individ Gärsstad, Linköping 27.7–22.8 (Olof Hjelm m.fl.), 1 1K Biogasanläggningen, Kallerstad 13.9 (Viktor Eriksson), 2 1K Trutdammen, Gärsstad 20.9 (Viktor Eriksson), 1 4K Södra dammen, Gärsstad 24.9 (Christian Williams), 1 4K+ Trutdammen, Gärsstad 14.10 (Christian Williams), 1 2K Trutdammen, Gärsstad 16.10 (Christian Williams) och 1 1K Trutdammen, Gärsstad 23.11 (Viktor Eriksson).

Vstm: 1 3K rast. Ångkraftverket, Västerås 29.12 (Berndt Söderlund). 5:e fyndet i Västmanland.

(ANDERS WIRDHEIM)

Medelhavstrut *Larus michahellis*

Likt kaspisk trut har medelhavstruten en utpräglad sydostlig fyndbild i Sverige. Men medelhavstruten är betydligt fåtaligare även om den ses regelbundet. Under året godkändes ca 110 ex., samtliga i de sydostliga landskapen Sk/Bl/Öl/GtL. Det bör betonas att de flesta rrk har infört hårdare dokumentationskrav (främst foto) för att godkänna fynd av arten.

Sk: Årets fynd var koncentrerade till sydost, men även sydväst bjöd på goda siffror (14 individer). Inga inlandsfynd noterades. I vanlig ordning kan viss dubbelräkning påverka totalsumman om ca 85 ex. – en summa som ligger just över snittet för den senaste 10-årsperioden.

Bl: Månadsfördelning av godkända individer var jul (6), aug (7) och sep (2). Av årets 15 ex. var 14 1K och 1 ad.

Öl: 1 3K Ölands södra udde 11.7 (Viktor Eriksson). 1 1K str. Ölands södra udde 29.7 (Viktor Eriksson). 1 2K Ölands södra udde 1.9 (Tobias Lilja Nordin m.fl.). 1 1K Ölands södra udde 3.9 (Tobias Lilja Nordin). 1 1K Ölands södra udde 20.9 (Anders Odd Wulff Nielsen, Håkan Johansson). 1 1K Ölands södra udde 28.9 (Anders Odd Wulff Nielsen). 1 1K Ölands södra udde 29.9 (Anders Odd Wulff Nielsen). 1 2K Ölands södra udde 18.11 (Tobias Lilja Nordin, Anders Odd Wulff Nielsen). I de många rapporterna till rrk Öl om denna sydliga trutgäst har raritetsrapport bifogats endast i något enstaka fall. Ovanstående åtta medelhavstrutar har alla varit väl fotodokumenterade. Samtliga fynd är från Ottenbyområdet, två under sommaren och resterande sex under hösten. Ett typiskt uppträdande.

GtL: 1 1K Rivet, 26.7–1.8 (Lars Jonsson, Carl Tholin m.fl.).
(ANDERS WIRDHEIM)

Vitvingad trut *Larus glaucoides*

Endast tre fynd under året fördelade på ett i april och två i december. Med undantag för invasionen 2012, då närmare 40 ex. noterades, har antalet fynd under 2000-talet uppgått till högst åtta. Två av åren (2003 och 2006) lyste arten helt med sin frånvaro.

Sk: 1 1K rast. Sibirien, Södra Utmarken 28–31.12 (Henrik Johansson m.fl.).

Bl: 1 ex. Stutanabben, Sternö 27.4 (Manfred Dornhäuser).

Boh: 1 1K Svartehällorna, Nord-Koster 25.12 (Olof Kosterbärg).

(ANDERS WIRDHEIM)

Vittrut *Larus hyperboreus*

Med reservation för dubbelräkningar (främst gällande individer som förflyttat sig mellan olika landskap) noterades 16–18 ex. under året. Detta är under genomsnittet för 2000-talet och betydligt lägre än årssummorna under slutet av 1900-talet. Månadsvis fördelas datum för upptäckt på jan (6), mar (4), apr (2), nov (3) och dec (3).

Sk: En 1K vid Karet, Äspet 24.12 (Håkan Wittzell, Björn Svärd, Sven Englund m.fl.). 1K rast. Gislövsläge 25.12 (Alf Pålsson, Jonas Nilsson m.fl.). Rrk Sk bedömer observationerna som separata fynd.

Öl: 1 2K str. SV Ölands södra udde 31.3 (Göran Andersson, Bosse Carlsson m.fl.).

Hl: 1 1K str. S Rödskär, Träslöv 25.12 (Mikael Nord).

Boh: 1 2K Torslandaviken, Hisingen 1.1 (Ola Wennberg m.fl.). Sågs också dagen (året!) före samt vid Tagene älvstrand, Hisingen 8.1 (Bo Brinkhoff).

Vg: 1 2K Torslandaviken – Slottsskogen – Högsbo – Göteborgs hamn 1.1–17.2 (Ola Wennberg m.fl.). 1 2K rast. Alingsås 13–16.3 (Lars Andersson, Tony Norman, Bengt Svensson m.fl.).

Ög: 1 2K Nykvarn, Linköping 7–11.1 (Kjell Carlsson m.fl.). Fågeln var i dålig kondition och dog på platsen. Fjölårets långstannare i Vadstenaviken fanns på plats även i år 29.1–26.2 (Magnus Swenson m.fl.), nu som 3K.

Upl: Förmodligen samma ex. (2K) från Kalmarviken, Kalmar s:n enligt följande: 12.1 (Anders Eriksson), 27.1 (Tommy Eriksson m.fl.) och 31.1 (Torbjörn Ebenhard). 2 2K Högbytorpstippen, Upplands-Bro 13.1–19.2 (Mattias Larsson m.fl.).

Vrm: 1 3K+ Sandviksbadet, Möckeln, Karlskoga 16.4 (Stefan Göransson m.fl.), 1 1K Medhamns hamn 20–22.11 (Thomas Lindell m.fl.). 1 1K Oleby fiskodling, Torsby k:n 23–27.11 (Jan Håkansson m.fl.). De båda sistnämnda bedöms som olika individer (rrk Vrm).

Mpd: 1 2K rast. Sundsvalls hamn 30.3–1.4 (Mattias Edman, Carl-Evert Zackrisson, Hans-Erik Persson m.fl.).

Ång: 1 3K–Ålandsbro 10.3–15.4 (Leif Johansson m.fl.).

Nb: 1 2K Sundet, Boden 16–18.4 (Jan Andersson, Jerry Larsson).

Tillägg 2014:

Sm: 1 1K i området mellan Hätte udde och Seglarvik, Tranås 18–22.11 (Samuel Hansson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Havstrut *Larus marinus*

Dlr: Ett bo med 3 ägg på Vattholmsskären, Leksand 10.5 (Gunnar Lind). Andra året i rad med konstaterad häckning i Siljan. Häckningsfynd nr 5 i Dalarna.

Ås lpm: 2 ex. Kvarnviken, Rönnäs, Malgomaj 1.6 (Bosse Sjögrund), 1 3K Kvarnviken, Rönnäs, Malgomaj 9.6 (Leif Johansson, Inga Olofsson) och 1 3K Fiskodlingen, Strömnäs, Malgomaj 11–18/6 (André Ahlberg, Isak Vahlström). Räknas som 10:e resp. 11:e fyndet i Ås lpm.
(FREDRIK FRIBERG)

Tretåig mås *Rissa tridactyla* EN

Kolonin på Nidingen fortsätter att hålla stånd. Därremot saknas rapport från fjölårets häckningsplats på Fladens fyr i Kattegatt.

Häckning:

Hl: På Nidingen häckade 40 par och 54 ungar ringmärk-

tes. Inga rapporter från fjolårets nyfunna häcklokal Fladens kassunfyr ute i Kattegatt.

Uppträddandet i Östersjön var sparsammare än de senaste åren och totalt noterades drygt 60 ex. Fynden i Östersjön och Bottniska viken fördelas landskapsvis på Sk (15–20), Bl (3), Sm (4), Öl (18), Gtl (5), Srm (1), Upl (7), Hls (3), Mpd (1), Ång (2) och Nb (2).

Inlandsfynd:

Sm: 1 ad. utanför Abisko, Vättern 5.11.

Vg: 1 1K str. SV Vänersborgsviken 15.10 (Göran Darefelt). 1 ad. Vänersborgsviken 28.12 (Göran Darefelt).

Nrk: 1 ex. Nydalen 27.12 (Leif Sildén).

Vrm: 1 ad. Medhamns hamn 21.11 (Sven Larsson m.fl.) och på samma lokal 1 1K 22.11 (Per Gustafsson, Anders Boström). 1 1K Oleby fiskodling, Torsby k:n 27.11 (Per Lif m.fl.). 1 1K Hults hamn 31.12 (Stefan Asker, Lars Thornberg m.fl.).

Rättelse 2014:

Sm: 1 1K Abisko, Vättern 22.9 och 1 1K str. S Sandsjön, Vaggeryds k:n 18.11 blev årets skörd i Jönköpings län.
(ANDERS WIRDHEIM)

Småtärna *Sternula albifrons* **VU**

Fortfarande saknas en nationell helhetsbild över det häckande beståndet, framför allt för att tillräckliga uppgifter saknas från Öl och Gtl.

Häckningar:

Sk: Som vanligt en utförlig rapportering med 77 par i kärnområdet Vellinge (merparten av dessa, 55 par, fanns i kolonier på Näsholmarna, Lilla Hammars näs). Antalet par var det näst högsta i området sedan inventeringarna startade 1988. I nordvästra Sk 2 par (Rönnen resp. Sandön) och i nordöstra Sk 7 par (Tosteberga bodar, Äspet och Terraholmen, Landön).

Bl: Fem lokaler varifrån det finns rapporter med häckningsindicier.

Sm: Ett revir i Torsås, men ingen häckning konstaterad.

Öl och Gtl: Antalet häckande par kan inte bedömas utifrån rapporteringen.

Hl: 21 par på sex lokaler rapporterade med olika häckningskriterier, men inga uppgifter om lyckade häckningar.

Nb: Troliga häckningar på fem lokaler, upp till 8 par.

Utanför häckningsområdet gjordes fynd norrut till Mpd (9:e fyndet i landskapet) och Ång (4:e fyndet). Inlandsfynd gjordes i Ö Sm och Ög.

(LARS LINDELL)

Sandtärna *Gelochelidon nilotica* (80/93 – 1/1)

Bob: 1 str. S Härmanö 1.5 (Stefan Oscarsson, Jörgen Olsson m.fl.).

Ett av de tidigaste fynden hittills i landet. Det har gjorts två observationer i april, på Getterön (Hl) 30.4 2000 (F 2000:134) och Ölands södra udde 30.4 2009 (F 2009:98). I sydvästligaste Danmark ses det årligen enstaka sandtärnor under vår och sommar, och senaste häckningen där skedde 2014.

(HANS LARSSON)

Skräntärna *Hydroprogne caspia* **NT**

Totalt häckade 565 par vilket kan jämföras med 541 par 2015 och 602 par 2014. Av de 565 paren häckade 455 i kolonier och 110 solitärt. Häckningsframgången var god på flera håll, men på andra utsattes både kolonier och solitära par för predation. Totalt ringmärktes 683 ungar, vilket var fler än både 2015 och 2014 (557 resp. 550). Även utanför häckningsområdet gjordes förhållandevis många fynd.

Häckningar:

Sk: 2 par.

Bl: 8 par, 11 ringm. ungar.

Sm: Två kolonier med 45 resp. 40 par och dessutom 10 solitära par. 138 ringm. ungar.

Gtl: Tre kolonier med 25, 5 resp. 4 par och dessutom 4 solitära par. 39 ringm. ungar.

Vg: 2 par i Vätern.

Dls: 1 par i Vätern. 3 ringm. ungar.

Ög: 74 par fördelade på fyra kolonier. 81 ringm. ungar, men sannolikt blev bara knappt 30 av dessa flygfärdiga.

Srm: 34 par fördelade på två kolonier och dessutom 5 solitära par. 63 ringm. ungar, men sannolikt blev bara 7 av dessa flygfärdiga.

Stockholms län: En koloni med 25 par och 27 solitära par. 61 ringm. ungar.

Upl: 151 par fördelade på två kolonier och dessutom 27 solitära par. 234 ringm. ungar.

Hls: 2 solitära par. 4 ringm. ungar.

Mpd: 5 solitära par. 3 ringm. ungar.

Ång: 8 solitära par. 10 flygga ungar.

Vb: 23 solitära par. 20 ringm. ungar.

Nb: En koloni med 59 par och dessutom 3 solitära par. 30 flygga ungar.

Efter häckningstid samlas större antal i Hjälmaren:

Nrk: I Hjälmaren 45 rast. 20.7, 52 rast. 30.7, 45 rast. 3.8 och 64 rast. 21.8 (Leif Sildén).

(ULRIK LÖTBERG/PROJEKT SKRÄNTÄRNA)

Tabell 26. Genomsnittligt antal sandtärnor *Gelochelidon nilotica* per år under olika perioder 1950–2015.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,4	1,1	0,6	1,5	1,2	1,4	2,4	1

Svarttärna *Chlidonias niger* VU

Häckningar:

Sk: 16–17 par fick ut 2–3 ungar på tre olika lokaler i Vattenriket, 9–11 par i Krankesjön (2 flygga ungar) samt 11–12 par i Klosterviken (7 ungar).

Sm: 1 par häckade vid Draven och fick en unge (rrk Jkp). 3–4 ex. gjorde häckningsförsök i Husebymaden, men misslyckades. Senast arten gjorde häckningsförsök där var 2011, och senast en lyckad häckning genomfördes var 2009 (rrk Kbg).

Öl: Av rapporteringen att döma genomfördes inga lyckade häckningar (extremt torr sommar). De tidigare årens häckningslokaler, t.ex. Stentagskärret och Görans dämme, hade besök av flera par under våren, men inga häckningar skedde.

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Svarttärnor *Chlidonias niger*, Krankesjön, Sk, 29 maj 2016.

Vg: En koloni med 12 par i Hornborgasjön (åtminstone en del ungar blev flygga).

Ög: 17 par i Tåkern fick ut ett tiotal ungar (Tåkerns fåltstation). I Svartåmynnings naturreservat sågs svarttärnor 7.5–5.7, med som mest sex individer, men inga observationer som tydde på häckningsförsök gjordes.

Nrk: 10 ad. matade ungar vid Tysslingen 20.7 (Johan Åhlén). 10 par häckade vid Kvismaren, men med okänt resultat (Kvismare ftn).

Vtm: Häckningar eller häckningsförsök rapporterades från de fyra traditionella lokalerna (Askövik, Frövisjön, Gnien och Fläcksjön). Upp till 71 par fanns på dessa platser, men eftersom förflyttningar sker mellan lokalerna så bedöms ett mer realistiskt antal vara runt 50 par. Totalt inräknades 26 flygga ungar, vilket utifrån 50 par ger ett

häckningsutfall på 0,52 ungar per häckande par. Det utfallet ligger i paritet med vad som registrerades vid Askövik under 1990-talet, då arten följdes noga.

Upl: En koloni med 60 par vid Sörsjön, Tåmnaren. Tio ungar blev flygga (Lars Gustavsson). 1 par i Vendelsjön fick tre ungar (Maria Alsterlund m.fl.). Vid Dannemo-rasjön fanns i juni–juli upp till 38 ad. svarttärnor, varav några med misstänkta bobsök (Curt Johnsson). Ungfåglar sågs i juli, men antas ha kommit från Tåmnaren.

Utanför häckningsområdet gjordes spridda fynd upp till Mpd. I Sk noterades stora ansamlingar under vårsträcket: 114 ex. Krankesjön 7.5 och 250 ex. samma plats dagen efter. Ett varmluftsinsbrott med tillhörande ostliga vindar bedömdes vara en del av förklaringen till uppträdandet. I Upl sågs 81 ex. vid Hjälstaviken 10.5 (Tobias Ljungquist).

(LARS LINDELL)

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*

Fyra fynd av fem individer utgör de lägsta antalen sedan 2001:

Sk: 1 1K str. Nabben, Falsterbonäset 6.8 (Nils Kjellén).

Öl: 1 ex. Ölands södra udde 8–9.5 (Douglas Gustafsson, Jonas Melin, Joakim Granholm m.fl.).

Nrk: 2 ad. Löten, Kvismaren 29–30.5 (Krister Sölveling, Johan Ahlgren, Ronny Nilsson m.fl.). Sjunde fyndet i Nrk beroende på hur man räknar 2014 års invasion i Kvismaren (rrk Närke).

Vrm: 1 ad. Skräkvik, Ölmeviken 3–4.9 (Olof Holmberg, Thomas Lindell m.fl.). 7:e fyndet i Vrm och fjärde året i rad med fynd av arten.

Tillägg 2014:

Sm: Som mest 102 ex. Häradsösjön 17.5 (Håkan Åberg, Sven Boberg, Per Arne Fransson), som mest 24 ex. Fridsnästornet, Draven 17–21.5 (Stefan Andersson, Evamaria Ferm m. f.), 3 ex. Svänömaden, Store mosse 17.5 (Hans Lööf), som mest 5 ex. Mellby badpl, Solgen 19–20.5 (Björn Malmgren m.fl.).

Tillägg 2015:

Sm: 1 ad. Säbysjön 19–20.6 (Jörgen Josefsson, Viktor Nordqvist, Magnus Johansson).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Det går uppenbarligen ganska bra för silvertärnan i åtminstone delar av landet. Ett exempel på detta är expansionen i Väneren under senare tid. Där följs sjöfågelfaunan regelbundet inom ramen för Vänerinventeringen. I andra delar av landet är inte uppföljningen lika noggrann.

Vg/Dls/Vrm: Totalt i Väneren inräknades 1282 revirhävande fåglar, vilket är den högsta noteringen under inventeringen med god marginal och dubbelt så mycket som medelvärde för hela perioden (1994–2016). Silvertärnan

förekommer i alla skärgårdsområden men tyngdpunkten ligger i norra Väneren, årets största koloni omfattade hela 140 individer (Vänerinventeringen/Jan Rees).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kentsk tärna *Thalasseus sandvicensis* VU

Hl och Vg hyste häckningsplatser på Västkusten, och Bl och Gtl höll häckningsplatser i Östersjön. För Sk var det fjärde året i följd utan häckning.

Häckningar:

Bl: 10 par på Norrören, Norje, 4.5 (Patric och Philip Österblad) samt ca 40 par på Falkaholmen, Tredenberg, 18.5 (Carl Tholin) var långt under de 250 par som rapporterades från Bl året före. Trolig häckning, 7 par, noterades på Tärnö 1.5 (Tommy Petersson).

Hl: 30 par matade 120 ungar, Getteröns naturreservat, 28.6 (Naturum Getterön).

Vg: 1 par Rödsjär, Göteborgs södra skärgård, 4.6 (Gösta Olofsson).

Gtl: Antalet par kan inte bedömas utifrån rapporteringen.

Inlandsfynd gjordes i Sm och Ög och det noterades även ett vinterfynd:

Sm: 1 2K str. S Revsudden, Kalmar, 3.1 (Harald Persson).

(LARS LINDELL)

Sillgrissla *Uria aalge*

Beståndsutvecklingen för sillgrissla är oklar på grund av bristande rapportering. Arten häckar lokalt i Östersjön samt i Bottniska viken upp till Vb. Dessutom finns en liten koloni på Hallands Väderö i nordvästra Sk, men från den saknas uppgifter 2016.

Anmärkningsvärt fynd:

Nb: 1 ex. Malören NR, Kalix skg. 21.5 (Hampus Lejon). 3:e fyndet i Nb. Närmaste större koloni finns vid Bonden utanför Umeå. Arten ses sällan norr om Kvarken.

(ANDERS WIRDHEIM)

Tordmule *Alca torda*

Tordmulen häckar lokalt i Östersjön och i Bottniska viken upp till Nb samt med en mindre koloni i sydligaste Kattegatt, på Hallands väderö utanför nordvästra Skåne. Det totala beståndet uppgår enligt den senaste bedömningen (Ottosson m.fl. 2012) till ca 26 000 par med de största koncentrationerna till Gtl (9 000 par), Srm (7 100 par), Ång (4 900 par) och Upl (3 400 par). Arten ser ut att vara på expansion, åtminstone i delar av utbredningsområdet, här exemplifierat av södra Ög och Sm.

Sm: 80 i par med bo Älgåsbådarna 1.6–15.7 (Tommy Larsson). 18 i par med bo Norra Lekskär, Händelöpsområdet 1–30.6 (Tommy Larsson). Detta skulle ge ca 50 par, vilket kan jämföras med totalt 20 par enligt *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst* (Ottosson m.fl. 2012).

Ög: Sammanlagt noterades 705 ex. på fem lokaler i den södra änden av skärgården 17.6 (Lars Gezelius, Adrian Djerf, Ulrik Lötberg), vilket ger ca 350 par. Dessa kolonier uppvisar en ökande trend: 2001 noterades där 60 par och 2006 175 par.

(ANDERS WIRDHEIM)

Alkekung *Alle alle*

Det gångna året var ett mycket magert år för alkekungen i svenska vatten, och totalt noterades endast drygt 100 ex. med det stora flertalet i Boh. Månadsvis fördelades fynden på jan (12), feb (3), jul (1), sep (2), okt (9), nov (61) och dec (12).

Sk: Totalt rapporterades bara 9 ex. Så få har inte rapporterats sedan 1994 (rrk Sk).

Hl: Endast 8 ex. rapporterades, samtliga utom en i slutet av året. Undantaget utgörs av 1 ex. i sommardräkt, Työlösand 25.7 (F) (HG Karlsson, Vahn Tellram).

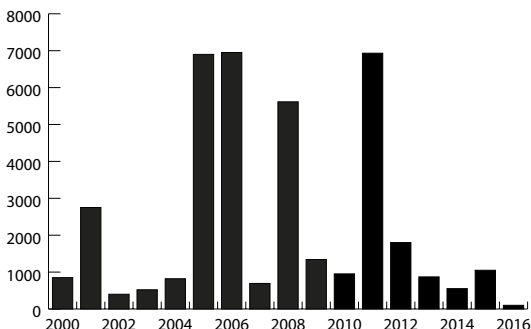
Bob: Totalt rapporterades endast 84 ex. under året. Det är den lägsta årssumman sedan 1994 då 14 ex. noterades.

Hls: 1 ex. Vattingen, Gnarp 30.12 (Sven Jägbrant f.d. Gustafsson, Veronica Jägbrant).

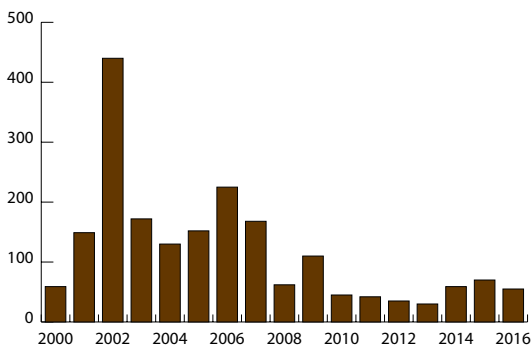
(ANDERS WIRDHEIM)

Lunnefågel *Fratercula arctica* RE

Lunnefågeln fortsätter att vara sparsam i svenska vatten, i alla fall jämfört med 1990-talet och början av 2000-talet. Totalt noterades drygt 55 ex., men

Rapporterade alkekungar *Alle alle* i Sverige 2000–2016.

Rapporterade lunnefåglar *Fratercula arctica* i Sverige 2000–2016.

det bör noteras att en stor del av dessa (ca 30 ex.) sågs i Boh under feb–mar, då svenska västkusten nåddes av vad som skulle kunna karakteriseras som en svältvandring. Under samma period hittades ett ovanligt stort antal svält döda lunnefåglar längs Jyllands västkust (VF 2/2016, s. 8).

Sk: 2 1K str. V Yttre Kattvik – Hovs hallar – Gröthögarna 29.10 (Nils Kjellén, Fredrik Friberg m.fl.), 1 str. Yttre Kattvik 30.10 (Peder Winding, Magnus Liljefors), 1 ex. Kullen 3.11 (Andreas Grabs, Lars Lindell m.fl.), 1 str. Svanshall 5.11 (Bengt Ottosson) och 1 str. SV Torekovs rev 16.12 (Thomas Wallin, Karl G Nilsson). Totalt 6 ex. är en ganska normal summa för senare år även om antalen har fluktuerat kraftigt under 2000-talet.

Hl: 1 ex. str. SV Nidingen 1.11 (Lotta Berg).

Boh: Minst 49 ex. noterades under året – en hyfsad summa för den senaste tioårsperioden. De fördelade sig på januari 2 ex., februari ≥25, mars ≥5, augusti 1, septem-

ber 1, oktober 5, november 4 och december 5. Därtill kommer 1 ex. död sedan länge och funnen i juli. Mellan 13.2 och 10.3 lades 44 rapporter av 1–4 rastande lunnar in i Artportalen från Ramsvikslandet; högsta dagssumman blev 8 ex. 16.2. En hög omsättning bland dessa fåglar skulle förstås höja årssumman något. Nu skattades antalet vid Ramsvikslandet försiktigt till minst 13 ex. i februari och minst 5 ex. i mars.

(ANDERS WIRDHEIM)

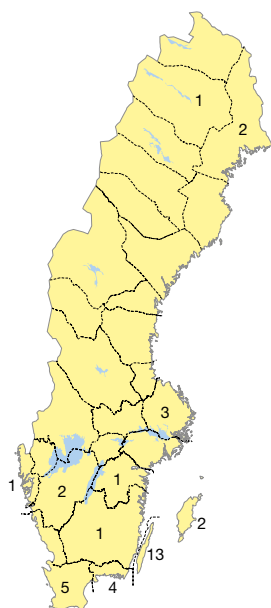
Turturduva *Streptopelia turtur*

Totalt rapporterades 36 ex., vilket är det lägsta antalet under de senaste 25 åren! Under våren sågs 20 ex., under sommaren 11 ex. och därefter bara 5 ex. under hösten. Inga indicier på häckning noterades

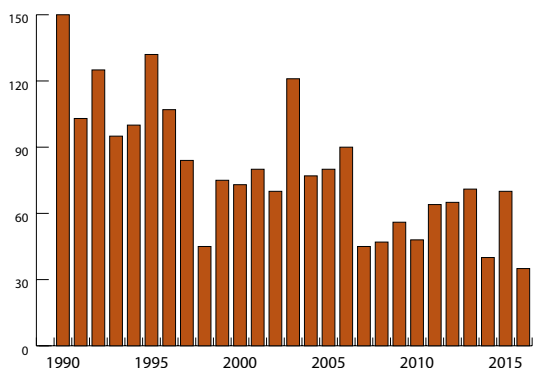
FOTO: LENA CARLSSON

Turturduvor *Streptopelia turtur*, Segerstad, Öl, 21 maj 2016.

Turturduvor *Streptopelia turtur* i Sverige 2016 (hela året).

Rapporterade turturduvor *Streptopelia turtur* i Sverige 1990–2016.

någonstans. Landskapsvis fördelas årets fynd på Sk (5), Bl (4), Sm (1), Öl (13), Gtl (2), Hl (1), Boh (1), Vg (2), Ög (1), Upl (3), Nb (2) samt Lu lpm (1). Rrk-kommentaren från Bl (Thomas Nilsson) återspeglar utvecklingen även på riksnivå: "Således en art i nedförsbacke!"

(LARS LINDELL)

Skatgök *Clamator glandarius* (7/7 – 0/0)

Tillägg 1998:

Gtl: 1 1K Mölnor träsk 18.8 (Glenn Cornland).

Ett tidigare publicerat fynd har lyfts upp till ytan igen av rrk Gotland. Fyndet rapporterades och godkändes i mitten av 00-talet och publiceras härmed

i vederbörlig ordning. Fyndet har lagts till den tidigare fyndtotalen.

(MAGNUS CORELL)

Tornuggla *Tyto alba* CR

Tornugglan är som häckfågel i Sverige fortfarande begränsad till Gtl som av allt att döma hyser en liten men fast Stam. Utöver observationer på Gtl gjordes ett fynd 2016 – på västkusten under senhösten.

Gtl: Uppskattningsvis 5 enskilda individer fördelade på lika många lokaler. Samtliga sågs någorlunda inom de områden där arten brukar rapporteras från. På en av lokalerna rapporterades ensamma individer vid flera tillfällen mellan 6.5 och 21.7. Rapporter på de övriga fyra lokalerna avser ensamma individer som bara sågs vid ett tillfälle vardera. 2016 är sista året rapporter om tornuggla hanteras av rrk. Från och med 2017 tas granskningen över av Raritetsskommittén som har aviserat att inspelning krävs för fåglar som endast hörts, så spela gärna in läten när ni har glädjen att höra en tornuggla!

Boh: 1 ex. Trälebergs kile 26.10 (Ingemar Åhlund).

(ANDERS WIRDHEIM)

Berguv *Bubo bubo* VU

Bilden av utvecklingen för berguven är svårtolkad. Flera rrk har sedan ett antal år pekat på nedåtgående trender, och så ser det ut att fortsätta i bl.a. Boh och Srm. Däremot antyder en smärre satsning på eftersök och ringmärkning i Ög att förhållandet är bättre än vad man befärat. Även i Sk ser det förhållandevis ljus ut för berguven. Med tanke på att rapporteringen är ofullständig är det inte meningsfullt att försöka ge en heltäckande bild utan här redovisas enbart några exempel på utvecklingen.

Sk: Elva häckningsförsök konstaterades, varav ett misslyckades. Tillsammans fick de övriga minst 16 ungar, varav tre ringmärktes. Det publika paret i Hardeberga stenbrott fick även i år tre ungar. Utöver detta konstaterades sex revir med antingen par eller ensamma hannar. Sammantaget ger detta 17 besatta revir.

Gtl: Sedan 2010 verkar arten hålla ställningen med en dryg handfull besatta revir. Fyra konstaterade häckningar på mer eller mindre kända lokaler är ett bra resultat medan övriga besatta revir utan konstaterade häckningar på minst två lokaler är i underkant jämfört med föregående år. Detta kan jämföras med 16 besatta revir och ytterligare 7 spelande individer vid riksinventeringen 2009. Sannolikt har berguven minskat något på Gtl.

Boh: En kräftgång i Boh. Framför allt är ungfågelproduktionen svag och efter hand töms revir när de gamla fåglarna dör. Under 2016 registrerades 44 revir – samma som 2015, men lägre än 2014 års 52 revir. I 23 revir med känt häckningsutfallet producerades 15 ungar.

Ög: Rrk har under flera år varnat för att berguvsbeståndet i landskapet verkar ha minskat oroväckande mycket sedan

inventeringen 1999 som gav 40 revir. De senaste åren har antalet ropande hannar legat mellan 5 och 15. Riktade eftersök i de östra delarna av landskapet 2016 visade att bilden kanske inte är så mörk ändå: 24 ropande hannar noterades, och 13 ungar ringmärktes på sju lokaler (Lars Hedenström). Då man kan misstänka att det också finns ett antal okända uvar i svårtillgänglig terräng där människor sällan vistas är frågan om bedömningen 40 häckande par egentligen behöver skrivas ned.

Srm: De senaste åren har antalet revir av berguv minskat i rapportområdet. För 5–10 år sedan fanns minst 20 revir, men de senaste tre åren har antalet revir legat runt 10. Under året har det kommit in rapporter från 10 olika lokaler där misstänkt revir finns (rrk Srm).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: LARS PETERSSON

Berguv *Bubo bubo*, Småland, 28 februari 2016.

Fjälluggla *Bubo scandiacus* CR

Efter att 2015 var det bästa häckningsåret sedan 1980-talet gjordes endast två observationer av fjälluggla 2016. Gnagarbeståndet kraschade under sensommaren 2015 och många av fjällugglehäckningarna misslyckades. Av rapporter från fjällvärlden att döma var det ont om gnagare våren och sommaren 2016, något som f.ö. även avspeglas hos fjällabben.

Nb: 1 ex. Öjebyn 16–21.12 (Lars Sandberg, Peter Nilsson m.fl.).

Jmt: 1 ex. 7.5 i nordvästra Hotagsfjällen (gm rrk Jmt).

(ANDERS WIRDHEIM)

Hökuggla *Surnia ulula*

En smärre invasion efter det goda häckningsåret 2015 innebar att flera hökugglor dröjde sig kvar söder om häckningsområdet i början av 2016. Därefter kom en betydligt kraftigare invasion under hösten, sannolikt den största sedan 1983/84. Det har spekulerats mycket i varifrån dessa hökugglor kom, och en norsk studie föreslog att ursprunget var norra Fennoskandien (Dale 2017). Detta verkar märkligt, inte minst med tanke på att det stora flertalet av fåglarna som sågs i södra och mellersta Sverige visade sig vara årsungar samtidigt som häckningsutfallet i norra Sverige var synnerligen dåligt.

FOTO: LARS PETERSSON

Hökuggla *Surnia ulula*, Stureholms våtmark, Sk, 13 november 2016.

Häckningar:

Dlr: Ingen konstaterad häckning gjordes vilket indikerar ett bottenår för arten och endast två ropande fåglar hördes: 1 ex. Lövåsen Grövelsjön, Älvdalen 31.3 (Martin Åkesson), 1 ex. Norr Nävde, Avesta 15–24.4 (Rune Larsson).

Ång: Den 16.4 hördes en spelande individ, årets enda, i nordligaste delen av landskapet. I övrigt finns inga uppgifter om några häckningar (rrk Ång).

Nb: 2016 var ett mycket dåligt gnagarår vilket också visar sig i antalet häckningar för hökugglorna, bara två rapporterades, båda i Pajala (rrk Nb).

Hjd: Avsaknad av gnagare återspeglas i endast fem observationer av hökuggla under häckningstid (rrk Hjd).

Jmt: Inga häckningar eller tecken som tyder på häckning

rapporterade alls detta bottenår för ugglor och smångagare (rrk Jmt).

S Lpl: Två häckningar i Ås lpm och tre i Ly lpm.

N Lpl: Ett mycket dåligt år för hökugglorna i lappmarkerna. Totalt ca 150 observationer, men endast en säker häckning.

Förekomst under invasionerna:

Sk: Totalt 15 ex. varav 1 ex. under vinter-vår och 14 ex. under hösten.

Bl: Fem fynd, samtliga under hösten.

Sm: Sammanfattningsvis sågs 22–24 ex. varav endast 1 ex. under första halvåret i Jönköpings län. I Kronobergs län noterades 12 ex., samtliga under hösten, och i Östra Småland 7 ex.

Öl: Totalt 20 fynd, samtliga under hösten.

Gtl: 1 ex. Hangvar k:a, Hangvar 5.1 (Mats Engqvist). 1 ex. Björkume naturreservat, Lummelunda 8.5–29.10 (Marie Persson, Per Smitterberg m.fl.). 1 ex. Russvåtar NR, Ardre 25.9 (Lars-Inge Larsson, Marianne Larsson). Trots att fyndet i Lummelunda endast gäller rapporter för fyndets start- respektive slutdatum bedömer rrk att det avser en och samma individ som valt att tillbringa sommaren i detta relativt svårskådade skogsområde.

Hl: 2 ex. under jan–feb samt ca 13 ex. under sep–dec.

Bob: Totalt rapporterades 28 ex. under året, varav 5 ex. under jan–feb och 23 ex. under efteråret.

Vg: 39 ex., samtliga under hösten.

Dls: 9 ex., samtliga under hösten.

Ög: 1 ex. under våren och 5 ex. under hösten.

Nrk: Ett bra år för hökuggla med 3 fynd jan–mar samt 6 fynd okt–dec.

Srm: Under året gjordes 13 fynd av lika många individer i rapportområdet. Tre av fynden gjordes på våren och tio under hösten.

Upl: Från första halvåret finns 7 fynd, medan det under andra halvåret sågs mellan 64 och 72 individer (rrk Upl). Noterbart är bl.a. de 12 ex. som sträckte in över Örskär till Vaddö 26.10 (Annika Rastén m.fl.).

Vstm: Totalt 106 ex. fördelade på 6 ex. under jan–apr och resterande under aug–dec.

Vrm: Under jan–maj 8 ex. och under hösten ca 100 ex.

Dlr: Under jan–apr 7 ex. och under hösten upp till 148 ex.

Gstr: Totalt 59 fynd, varav 2 ex. på våren och 57 under hösten.

Hls: Totalt 32 fynd, varav 2 ex. på våren och 30 under hösten.

Mpd: 29 fynd från lika många lokaler men en viss dubbelräkning kan naturligtvis inte uteslutas (rrk Mpd).

Ång: Rapporter finns från feb–maj, samt aug och okt–dec. Nio av rapporterna är från hösten. Sälunda berördes landskapet förhållandevis lite av den invasion som noterades i framför allt Svealand och Götaland (rrk Ång).

Jmt: Totalt ca 30 ströobservationer under året med en liten topp i sep/okt (rrk Jmt).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kattuggla *Strix aluco*

Kattugglans nordgräns har ansetts gå från Dlr till Hls (Ottosson m.fl. 2012), men senare års rapporter tyder på att arten i viss mån spridit sig norrut, främst längs Norrlandskusten.

Fynd norr om Dlr–Hls:

Mpd: Fem konstaterade häckningar och rapporterad från ytterligare ca 15 platser. Koncentrationen till kusttrakterna är påtaglig.

Ång: Två häckningar med totalt 4 boungar rapporterade från södra delen av landskapet. Under våren rapporterades totalt 10–12 spel. individer. Dessa och övriga observationer gjordes i de kustnära södra delarna av landskapet upp till Örnsköldsvik, samt ett stycke upp längs Ångermanälven. Observationer gjordes under årets alla månader, utom juli, november och december.

Jmt: 1 ex. spel. Åre 28.3 (gm Yngve Larsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Slaguggla *Strix uralensis*

Det har sagts förut, men kan gott påpekas på nytt: Slagugglans sydgräns i Sverige förefaller vara fast, och någon spridning ner i Götaland ser inte ut att ske. Inom häckningsområdet rapporteras om ett dåligt häckningsår, vilket inte var oväntat med tanke på att gnargarpopulationerna kraschade i norra halvan av landet under sensommaren 2015.

Fynd söder om Vrm–Vstm–Upl:

Vg: 1 ex. Hallesnipen, Halleberg 30.3–12.5 (Henrik Larsson, Göran Darefelt, Stefan Johansson m.fl.).

Nrk: En säker häckning är konstaterad under 2016 i samma område som året före. Av allt att döma misslyckades paret med att få ut flygga ungar. Vid ett tillfälle i början på mars hördes två ropande hannar i området. Ytterligare 1 ex. hördes i en annan del av landskapet 18.3. (Ronnie Lindqvist, Gun Isacson). Noterbart är dessutom 1 ex. i Kilsbergen 18.10 (Kjell Johansson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Lappuggla *Strix nebulosa* NT

Ett genomgående dåligt häckningsår i Norrland, vilket var väntat då gnargarpopulationerna var nere på en låg nivå efter kraschen på sensommaren 2015. Däremot hade lappugglan ett gott år i södra Sverige med inte mindre än tio konstaterade häckningar, varav sex i Sm samt en vardera i Hl, Ög, Nrk och Srm.

Sk: 1 ex. Klåveröd, Söderåsen 22.3–3.4 (Pär-Johan Lif, Mattias Olsson m.fl.) samt möjligen samma individ vid närliggande Liagård, Söderåsens nationalpark 18.7 (Mads Brink Lillelund gm Nis Lundmark Jensen). 1 1K Brötarna, Örkelljunga kommun 16–18.8 (Anders Wänge Kjellson m.fl.). Fågeln var en av två ungfåglar som fanns i området under en tvåveckorsperiod, men

företrädesvis sågs på den halländska sidan av landskapsgränsen.

Sm: 2 ad. + 3 pull. Torpa 28.4–11.6 (Line Munk, Krister Wahlström m.fl.), 2 ad. + 2 pull. Tingsryds kommun 2.7 (Stefan Peterson), 1 ex. Ösjöbol 16.7–11.10 (Rolf Lilja m.fl.), 1 1K Råstorp, Åmot 21–22.8 (Nis Lundmark Jensen), 1 ex. Notteryd, Sandsbro 17.9 (Lennart Sturesson) och 1 ex. Froas, Ryssby 22.10 (gm Jan Folkesson). I östra Sm konstaterades inte mindre än fyra häckningar under året – i Västervik, Oskarshamn, Nybro och Kalmar. Totalt kläcktes minst åtta ungfåglar (Lars G Petersson, Magnus Kasselstrand m.fl.). Därtill hördes en spelande hanne i Kalmar i april. Under hösten sågs tre lappugglor i Nybro, Emmaboda och Hultsfred: 1 ex. Käglerberg, Smedjevik naturreservat, Nybro 23.9 (Pierre Stjernfeldt). 1 ex. Bågsjö väg 120, Bågsjö,

FOTO: ANDERS WIRDHEIM

Lappuggla *Strix nebulosa* 1K, Hishult, Hl, 15 augusti 2016.

Emmaboda 6.10 (Linda Strand). 1 ex. Aberg, Lilla Aby, Mörlundaslätten, Hultsfred 6.11 (Calle Ljungberg). I norra Sm 1 ex. Mossekulla, Eksjö k:n 4–11.10 (Håkan Sterner, Björn Malmgren, Sven Bågesund). 1 ex. död, Eksjö k:n 21.2 (gm Sven Boberg).

Hl: Under augusti och en bit in på hösten observerades 2 1K vid Hishult med omnejd (Anders Wirdheim, Christopher Gullander m.fl.). Fåglarna var ännu inte färdiga med sin postjuvenila ruggning vilket innebär att de måste komma från en närbelägen häckning. Detta är den första konstaterade häckningen i Halland. Under året observerades även en lappuggla i Bästthult utanför Torup vid flera tillfällen vår och sommar (gm Anders Wirdheim) samt en vid Bollalt norr om Knäred i oktober (gm Göran Johansson).

Boh: 1 ex. Bräckan, Kärnsjön i Munkedals kommun 16.3 (Alexandra Davidsson) och 1 ex. Brunås, Svartedalen i Stenungsunds kommun 1–3.9 (Thomas Myremark).

Vg: Under våren gjordes det fynd av 4 ex., varav en var en spelande hanne under några dagar i mitten av april. Ett sommarfynd i juni och under hösten 4 ex. i augusti, september, oktober och november.

Dls: 1 2K Näverdraget, Vänersborg 8-24.4 (Ola Martinsson, Henrik Larsson, Ulf Lindell m.fl.).

Ög: En lyckad häckning genomfördes i Motala kommun – den första i Östergötland. Årets andra fynd utgjordes av en död fågel som hittades på stranden mellan Kårsbyån och Bromma, Motala 14.4 (Christer Eriksson).

Srm: Under sommaren konstaterades mycket glädjande en häckning då två ungar sågs tillsammans med föräld-

med två ungar på en lokal i Arvika k:n 25.8–10.9 (gm rrk Värmland) samt en häckning på Hammarö, där två ungar observerades 11.8 (Tore Nyström, Helena Holmqvist). Dessutom påbörjade ett par häckning men avbröt av okänd anledning: 1 par Kils kommun 21.4–20.5 (Lars Thornberg m.fl.). Lappugglan kan nog numera räknas som en etablerad häckfågel i landskapet även om det är väldigt få häckningar som konstateras.

(ANDERS WIRDHEIM)

Jorduggla *Asio flammeus*

Genomgående ett dåligt häckningsår för jordugglan eftersom tillgången på gnagare var mycket dålig i norra halvan av landet. Som ofta är fallet under dåliga häckningsår i norr ökade antalet observationer

FOTO: HANS CRONERT

Hornuggla *Asio otus*, Idemåla, Sm, 28 maj 2016.

Jorduggla *Asio flammeus*, Håslövs ängar, Sk, 15 juni 2016.

rarna. Dessutom finns en rapport av en individ på en annan lokal under juni månad. Två andra observationer gjordes även i början av året.

Nrk: En häckning konstaterad, dock med okänt resultat. Ruvande hona sågs i högstubbe t.o.m. 8.5. Under perioden 15.2–7.4 noterades dessutom ropande och/eller sedda lappugglor på fem andra lokaler. Med stor sannolikhet finns det säkert ytterligare etablerade par i Närke:s sällan besökta och svårinventerade skogsområden.

Vstm: Tre häckningar konstaterades: I Norberg (2) och Skinnskatteberg (1). Troliga häckningar fördelade sig på följande kommuner: Västerås (7), Surahammar (1), Norberg (2), Fagersta (2), Skinnskatteberg (1), Hällefors (1). I övrigt noterad vid två lokaler i Lindesberg.

Vrm: Häckningar: en häckning med en unge, Köla, Eda k:n 15–23.8 (Börje Holgersson m.fl.), en häckning

av jordugglor under häckningstid i södra Sverige, och i åtminstone ett fall kunde häckning konstateras.

Sm: På Visingsö sågs under sommaren 1 ex 3.7 (Rüdiger Kasche) och 1 ex 20.7 (Björn Merckell).

Öl: Observationer under häckningstid: I juni–juli gjordes iakttagelser i fem områden: Ottenbyområdet, Segerstad–Mellby, Stora Ören–Stenåsabadet, Kapelludden, Egby udde samt Ölands norra udde. Särskilt i Segerstad–Mellby och Stora Ören–Stenåsabadet var observationerna många, men inga indicier på häckningar gjordes utöver att fåglarna var stationära och höll till i lämpliga häckningsbiotoper. Senast en häckning konstaterades på Öland var 2008.

HL: En häckning konstaterad på Malön utanför Onsala-

halvön (Mikael Käll). Arten har häckat här även tidigare år, senast 2012.

Upl: En sannolik men inte konstaterad häckning: 2 ex. observerades på Svenska Högarna under häckningstid (Anders Eriksson, Bll Douhan).

(ANDERS WIRDHEIM)

Pärluggla *Aegolius funereus*

Även pärlugglan hade ett dåligt år i större delen av landet. Undantaget var sydöstra Sverige och framför allt Småland, där arten uppträdde ovanligt talrikt under häckningstid.

Sk: Under våren noterades 9 ropande fåglar inom artens normala utbredningsområde i norra Skåne. Dessutom

FOTO: KRISTER CARLSSON

Pärluggla *Aegolius funereus*, Randö, Sm, 12 mars 2016.

gjordes mer oväntade fynd på Linderödsåsen med 1 spel. Bessinge, Långaröd 6.2 (Paul-Eric Jönsson) samt 1 spel. Timan, Svenskö 30.4–1.5 (Stefan Wulff). Mest oväntat var dock 1 ex. Drakamöllan 10–11.8 (Stefan Wulff, Cecilia Bergman).

Bl: Summa 10 ex. under året, fördelade på åtta under häckningstid och två ringmärkta på hösten.

Sm: Ovanligt många spelande fåglar: I Kronobergs län rapporterades ca 60 spelande fåglar från ungefär lika många lokaler, och i östra Småland hade arten sitt bästa år på 2000-talet med 47 spelande, vilket är nästan dubbelt så många som snittet på 2000-talet. I Jönköpings län noterades 35 spel. individer.

(ANDERS WIRDHEIM)

Nattskärre *Caprimulgus europaeus*

Nattskärrens nordgräns går ungefär mitt i Sverige. Endast fynd norr om Dlr–Hls redovisas:

Mpd: 1 spel. Salens NR, Njurunda 12.6 (Jan Lindström). 1 ex. Lillmörtsjön, Torp 20.7 (Jan Henriksson). 1 ex. funnen död Kölsillre, Haverö 23.8 (Carl-Oskar Lindgren). Intressant med ett par fynd från inlandet (rrk Mpd).

Ång: 1 spel. Gånsviksby 22.5–9.7 (Brittis Lindström m.fl.). 1 ex. Skälansjön 13.8 (Mats Eriksson).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: NICLAS AHLBERG

Nattskärre *Caprimulgus europaeus*, Garde, Gtl, juli 2016.

Alpseglare *Apus melba* (38/39 – 2/2)

Två fynd gjordes under året av denna art som närmast häckar i Sydeuropa: ett på senvåren och ett under tidig höst. Till och med 2015 hade arten anträffats 38 gånger i landet och fynden fördelas, inklusive årets, på apr (5), maj (12), jun (7), jul (2), aug (5), sep (7) och okt (2).

Sk: 1 ex. Hagestad 7.9 (Arne Ekström).

Gtl: 1 ex. Fyrbyn, Gotska Sandön 27.5 (David Kihlberg, Anders Borgehed m.fl.). Gotlands 6:e fynd av alpseglare. Senast det begav sig var 24.4 2012.

(ANDERS WIRDHEIM)

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU

Antalet observationer liksom konstaterade häckningar fortsätter att öka efter de kalla vintrarna 2009/10 och 2010/11 som tog hårt på svenska populationen. Kungsfiskaren är dock svårinventerad under häckningstid och det krävs riktade insatser för att få ett rimligt grepp om populationens storlek och utveckling (se Ög nedan).

Häckningar:

Sk: Säkra häckningar rapporterades från två lokaler, men baserat på observationer under häckningstid kan häckning misstänkas ha genomförts på ca 60 lokaler.

Bl: En möjlig häckning blev noterad i Olofström (Paul Hansson). Ingen säkert konstaterad häckning under

serverades även tillfälligt på ytterligare tre lokaler under häckningstid. Den rapporterades dessutom från ett flertal olika platser, främst under hösten, vilket möjligen vittnar om ett bra häckningsår.

Vg: Inga säkert konstaterade häckningar (med bohål), men på av de åtta lokaler där fåglar rapporterats med häckningskriterium sågs en 1K i mitten av juni och på en annan sågs ungar matas av föräldrafågeln.

Ög: Återigen ett lyckat år för kungsfiskaren i Ög. Juhani Vuorinen, vars ringmärkarprojekt fortsätter, har meddelat följande utfall: 51 ungfåglar noterades, varav ungar i tio inte nådde flygfärdig ålder. Överlägset flest häckningar (32) genomfördes i Linköpings kommun, medan Norrköping, Söderköping, Finspång och Mjölby hade färre än tio häckningar vardera. Totalt ringmärktes

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Kungsfiskare *Alcedo atthis*, Klippan, Sk, 24 juli 2016.

året. Kungsfiskaren håller en liten population i våra år.

Sm: Tre konstaterade häckningar i Ö Sm (alla i Hultsfreds kommun) och en trolig i Västervik, men det känns som mörkertalet är stort detta år (Magnus Kasselstrand). Det torde ha varit fler häckningar än de rapporterade. I Kronobergs län rapporteras två revir i Ljungby kommun, ett revir i Växjö kommun och ett i Alvesta kommun men ingen säkerställd häckning. I Jönköpings län två konstaterade häckningar, en i Jönköpings kommun och en i Aneby kommun samt ytterligare fem observationer under häckningstid.

Hl: Två konstaterade häckningar under 2016 men många observationer på andra platser under häckningstid tyder på ett större bestånd.

Boh: Två permanenta revir registrerades 2016. Arten ob-

246 pull. och 22 föräldrafåglar i landskapet, och dessutom kontrollerades 15 tidigare ringmärkta föräldrar.

Nrk: Inga häckningar har rapporterats under året. Noterbart är dock nio fynd under häckningsperioden 1.5–31.7.

Srm: På en lokal där vuxna fåglar setts regelbundet under sommarhalvåret har det även observerats när en vuxen fågel flyger in med mat i ett misstänkt bo, vilket i så fall skulle indikera att en häckning ägt rum på platsen. Dessutom har det på en annan lokal, där vuxna fåglar förekommit regelbundet, setts en ungfågel på sensommaren vilket även det betyder att häckning med största sannolikhet genomförts.

Upl: Två mycket sannolika häckningar i landskapet, en i Skutskär 22.6–14.7 (Andreas Press, Olof Åström) och

en i Örsundsbro 8.7–10.9 (Jenny och Sandro Caruso, Martin Tjernberg), men mörkertalet är förmodligen stort.

Vstm: Säkerställda häckningar har under året konstaterats vid en lokal vardera i Köpings respektive Nora kommuner. I övrigt har fynd gjorts vid ytterligare åtta lämpliga lokaler under häckningssäsong.

Vrm: En observation som tyder på häckning: som mest 3 ex. Ångebäcks våtmark, Södra Hyn 8–21.8 (Magnus Köpman m.fl.).

Dlr: Ingen häckning konstaterad men tre fynd under häckningstid (rrk Dlr).

Nordliga fynd (N om Dlr–Hls):

Mpd: 2 ad. perm.t revir Sundsvalls kommun 18.6–25.7 (Lena Porgerus m.fl.). Sannolik häckning. Dessutom 1 ex. rast. Stornäsets NR 28.8 (Stefan Heimdahl).

Ång: 1 hona Gädeån, Säbrå s:n 9.4 (Stefan Morell, Leif Johansson m.fl.). 1 ex. Norrbyns färjeläge 7.12 (Lars Edenius, Eskil Nygren).

Vb: 1 ex. rast. Sommarhemmet, Hörnefors 10–13.9 (Sören Uppsäll, Isak Vahlström, Agnes Eriksson m.fl.). Andra fyndet i landskapet sedan 1993.

Nb: 2 ex. Görjeåns NR (Bodens k:n) 21–22.7 (Andreas Livbom m.fl.). Fjärde fyndet i Nb och den första högsommarobservationen. Senaste fyndet gjordes hösten 2000 i Haparanda skärgård.

Jmt: 1 ad. Lillsjön, Tullingsås, Ström 6.5 (Alex och Kirsten Poulsen). Sjunde fyndet i Jämtland, och andra året i rad som arten ses.

Tillägg 2014:

Sm: En konstaterad häckning i Jönköpings k:n. Ytterligare fåglar på tre lokaler under häckningstid (rrk Jkp).

Tillägg 2015:

Sm: Två konstaterade häckningar, ytterligare fåglar på tre lokaler under häckningstid (rrk Jkp).

(ANDERS WIRDHEIM)

Biätare *Merops apiaster*

Tretton fynd av 17 ex. är ett jämförelsevis magert antal, särskilt i jämförelse med häckningsåret 2015. Samtliga fynd gjordes under perioden 12.5–5.7.

Sk: Fem fynd av 6 ex.

Hl: Ett fynd av 1 ex.

Bl: Ett fynd av 1 ex.

Öl: Fem fynd av 5 ex.

Dlr: Ett fynd av 4 ex. (på ett hygge, Orsa, 29.5). 6:e fyndet i Dlr.

(LARS LINDELL)

Härfågel *Upupa epops* RE

Sammanlagt ca 72 fynd (50 i Götaland, 16 i Svealand och 6 i Norrland). Fynd gjordes i 18 av 31 rapportområden. Inga indicier på häckning fanns. Hälften av fynden gjordes under våren, tre under sommaren och knappt hälften under hösten.

Landskapsvis fördelas årets fynd på Sk (6), Bl (2), Sm (3), Öl (18), Gtl (13), Hl (2), Boh (2), Vg (1), Ög (3), Srm (4), Upl (5), Vrm (2), Dlr (5), Hls (3), Vb (1), Nb (1), Ly lpm (1) och T lpm (1).

(LARS LINDELL)

FOTO: NICLAS AHLBERG

Gråspett *Picus canus*.

Gråspett *Picus canus*

Rapporterna från häckningstid tyder på ett stabilt bestånd, men det finns variationer. Exempelvis rapporterar rrk Jmt en nedgång medan rrk Dlr kan notera en tydlig ökning. Utanför häckningstid ses gråspetten i ett större område, och detta är särskilt markant i norr. Mycket tyder på att gråspetten rör sig både västerut och norrut från häckningsområdet under vinterhalvåret och då attraheras av fågelmat-

Tabell 27. Genomsnittligt antal biätare *Merops apiaster* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,6	1,0	4,2	8,5	11	31	41	17

ningar. Förutom i Dalsland gjordes inga fynd i Götaland under året.

Dls: Två fynd under perioden 15.4–31.7, men ytterligare ett fynd är relevant: Ett par med rop och trumningar Orsbergets naturreservat, Edsleskog 9.4 (Roger Gran).

Nrk: Tre fynd från lika många lokaler gjordes under häckningstid 15.4–31.7.

Upl: Från häckningstid (1.4–31.7) finns observationer av elva individer från sju platser.

Vstm: En häckning konstaterad i Nora kommun. I övrigt har 16 fynd gjorts under häckningstid (1.4–31.7).

Vrm: En konstaterad häckning: 1 ad. hanne + 3 ungar Tapptjärn, Torsby k.n. 12.7 (Per Österman). I övrigt observerades fåglar under häckningstid (15.4–31.7) på ytterligare 20 lokaler väl spridda över landskapet.

Dlr: Fyra häckningar konstaterade, tre i Leksands kommun och en i Ludvika kommun. Dessutom sedd på 45 lokaler under häckningstid.

Hls: Totalt hittades 7 säkra häckningar och dessutom inrapporterades 45 observationer med möjliga häckningar. Beståndet verkar utifrån rapporteringen vara stabilt.

Mpd: Observerad på drygt 15 lokaler under perioden 15.4–31.7. Två konstaterade häckningar.

Äng: Under perioden 15.4–31.7 observerades drygt 50 individer på drygt 40 lokaler. Det innebär en till synes stabil status för arten i landskapet. Två bon har rapporterats, och på en tredje lokal har två juvenila fåglar rapporterats från juli månad.

Vb: Inga häckningar kunde säkerställas under året. Men revirhävande fåglar eller i vart fall fynd under häckningstid gjordes på ca 30 lokaler, spridda över större delen av landskapet.

Nb: Under häckningsperioden 15.4–31.7 noterades 13 gråspettar på 11 olika lokaler under omständigheter som kan tyda på häckning

Hjd: Fynd under häckningstid: 1 ex. spel. Ripfjället, Vemdalsskalet 12.4 (Per Åsberg). 1 ex. lockläte, Vålkojan 3–5.6 (Michaela Engström).

Jmt: Fem fynd under häckningstid, 15.4–31.7, samt ytterligare 3 ropande spettar i andra halvan av mars. Detta innebär en nedåtgående trend som håller i sig från ifjol.

Ly lpm: Fynd på tre lokaler under häckningstid.

Lu lpm: 1 ex. Jokkmokk 15.7 (Per-Sture Ljungdahl).

T lpm: 1 ex. Alta stugby 23.6 (Andreas Grabs).

(ANDERS WIRDHEIM)

Gröngöling *Picus viridis* NT

Gröngölingen häckar i södra halvan av Sverige (upp till Mpd de senaste åren). Men den är extremt stationär och rör sig sällan längre sträckor. Dessutom tycks gröngölingen, till skillnad från gråspetten, inte attraheras av fågelmatningar. Fynd norr om häckningsområdet är ytterst ovanliga:

Vb: 1 hanne rast. Bettnesand, Norrmjöle 24.10 (Christer Olsson). Arten är extremt ovanlig i Vb.

(ANDERS WIRDHEIM)

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* CR

Fyra par gick till häckning 2016, ett i Värmland och tre vid Dalälven. Paren fick ut elva ungar. Utöver dessa finns indikationer på ytterligare möjliga par i Dalarna, Medelpad och Norrbotten. I de tre senare landskapen observerades hanne och hona på samma lokal under närliggande perioder. Vi har dock inga säkra belägg på egentlig parbildning eller häckningsförsök från dessa landskap under året. Det kan förklaras av att fåglarna, som med största sannolikhet kommit österifrån under hösten 2015, var ettåriga och därmed för unga för att häcka. Utöver ovanstående par så har det fortsatt att rapporteras

FOTO: ULRIK LÖTBERG

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*, hanne på svensk häckningsplats.

fler vitryggar under häckningstid (februari–juni) än på många år i landet, fördelade enligt följande:

Upl: Sammanlagt 7 ad. individer påträffades i lämpliga biotoper under perioden januari–juni. Sex av dessa var färgmärkta och en omärkt. Därutöver sågs en hona på Örskär, Gräsö 6.5, en hanne på samma lokal 29.5 (Petter Haldén m.fl.) samt en hanne på ytterligare en kustnära lokal fram till i augusti månad.

Vstm: Troligtvis tre olika hannar observerade under perioden 30.3–19.7, däribland en individ som släpptes i Värmland och som funnits i västra delen av landskapet sedan 2014.

Vrm: Två hannar och en hona har rapporterats från lämpliga livsmiljöer under häckningstid.

Dlr: Hannen vid Sägmyra, Falun, som hittades 2015, fanns kvar över årsskiftet och fram till 20.3. Ytterligare minst 4 individer rapporterades under januari till april.
Hls: 1 hane Bergviks kyrka, Bergvik 24.1–4.2 (Alf Swed m.fl.). Utöver denna individ sågs 1 ex. i lämplig häckningsbiotop för arten. Hackmärken, som misstänkts härröra från vitryggig hackspett, hittades dessutom på ytterligare en lokal.

Mpd: 1 hane Storboda, Torp 17.1–24.3 (Per Helttunen m.fl.). 1 ex. Matfors, Tuna 26.12 (Dan Tjell).

Ång: 1 hona Härnösand 28.1 och därutöver ytterligare fynd på fem lokaler fram till den 27.4.

Vb: Åtminstone tre fynd gjordes i lämpliga häckningsbiotoper och därutöver påträffades ovanligt många individer, bland annat 4 ex. samtidigt i samma träd! Totalt bedöms minst 16 ex. ha rapporterats.

Nb: Minst ytterligare sex individer sågs mer eller mindre tillfälligt på olika lokaler fram till i mitten av maj. En av dessa, en hane, påträffades död efter att ha flugit in i ett fönster.

Utplantering: Under 2016 sattes 10 ungar födda i fångenskap ut, varav sex i ett område vid Dalälven och fyra i ett område i Värmland.

(KRISTOFFER STIGHÄLL,
 PROJEKT VITRYGGIG HACKSPETT/NATURSKYDDSFÖRENINGEN)

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT

Rapporterna från artens huvudsakliga häckningsområde (från Vrm–Vstm–Upl och norrut) pekar på små förändringar. Intressant är dock utvecklingen från det stora brandområdet i Västmanland, Hälleskogsbrännan. Där rapporterades om ett stort inflöde under 2015. Under 2016 var antalet som störst på våren för att avta till mera normala antal från augusti. Att döma av dessa iakttagelser är det under en relativt kort period efter en skogsbrand som träden utgör en rik födokälla för tretåig hackspett.

Fynd under häckningstid från landskapen söder om ovan nämnda linje:

Boh: Sju fynd, bl.a. två honor och en hane på Bredfjället Ljungkile 29.2–5.6. Dock utan att häckning kunnat konstateras.

Vg: Ganska magert med observationer och inget som indikerar häckning.

Dls: Inga häckningsindicer. De senaste vårfynden gällde enstaka individer på tre lokaler 3–9.4. Dessa är välkända tretåiglokaler, och fyndet 9.4 utgjordes av en spelande.

Ög: En hona sågs i Trolleflods naturreservat, Motala 6.2–27.3 (Per Törnquist, Stefan Desai m.fl.) och på samma

lokal fanns även en trummande hane 2.4 (Christer Eriksson). En hona fanns i Stora Lunds naturreservat, Ödeshög 17–20.4 (Arne Ekström, Jonas Ekström m.fl.).
Nrk: Ingen häckning är konstaterad, men fynd finns från fem olika lokaler under häckningstiden 15.4–31.7.

Srm: En hona sågs vid sju tillfällen i Tyresta Nationalpark mellan 1.3–21.7 (Svante Joelsson m.fl.). 2 i par Fjällmossen, Nyköping 2.1–30.12 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Ingvar Jansson m.fl.). 1 ad. hane Lavansjön, Åkers kronopark, Strängnäs 13.8 (Mats Larsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Korttålaräcka *Calandrella brachydactyla*

Endast tre fynd under året fördelade på ett vårfynd och två höstfynd. Detta är det lägsta antalet

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* hane, Hälleskogsbrännan, Vstm, 19 mars 2016.

fynd under ett år sedan 1990. Genomsnittet för 2000-talet är 11 individer per år.

Bl: 1 ex. Utlängan 19.10 (F) (Thomas Daleke).

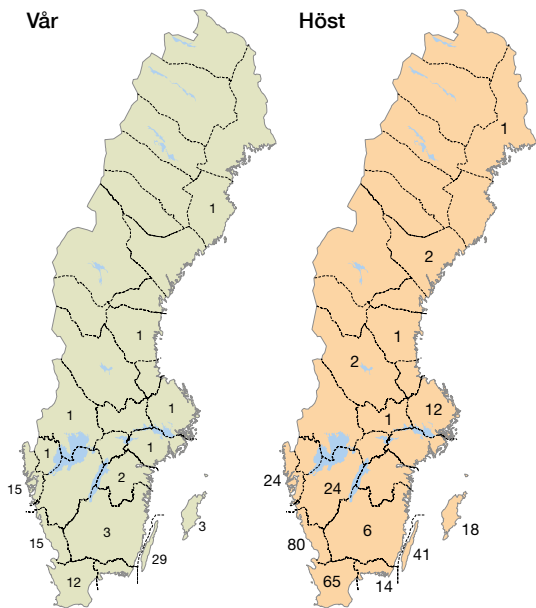
Hl: 1 ex. rast. 6:e vik, Getterön 24.5 (Göran Christiansson m.fl.).

Mpd: 1 ex. Stornäsets NR 28.9–17.10 (Stefan Heimdahl, Bruno Nordin, Mattias Edman m.fl.). 3:e fyndet i Mpd. Det förra gjordes 1997.

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 28. Genomsnittligt antal korttålaräcker *Calandrella brachydactyla* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,3	1,1	3,3	8,9	11	11	3

Antal rapporterade berglärkor *Eremophila alpestris* vår och höst 2016 nedanför häckningsområdet i fjällen.

Tofslärka *Galerida cristata* RE

Tofslärkan ser ut att ha blivit en första klassens raritet i landet, och under året gjordes endast ett fynd. Arten invandrade till Sverige på 1800-talet och nådde sin största utbredning under första halvan av 1900-talet. Därefter minskade den snabbt och försvann från sina sista häckningsplatser i Skåne i början av 1990-talet.

Öl: 1 ex. str. N Gräsgårds hamn 31.3 (Mats Wallin, Håkan Örtman).

(ANDERS WIRDHEIM)

Berglärka *Eremophila alpestris* VU

Under häckningstid rapporterad från två platser i södra Lappland och en i Härjedalen. De få fynden speglar sannolikt inte artens häckningsförekomst i landet, men det är likväl uppenbart att berglärkan är mycket fåtalig som häckfågel.

Fynd under häckningstid:

Hjd: 1 ex. Flatruet 21.5 (Håkan Sundin).

Ly lpm: 2 ex. spel. Lisvotjåkke, Björkfället 29.6 (Göran Paulson). 2 i par varnande Årjel-Lisvotjåkke, Björkfället 11.7 (Kjell Grankvist).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rostgumpsvala *Cecropis daurica*

Sex fynd under året är lägre än genomsnittet för 2000-talet (10,5). Samtliga fynd gjordes under en kort period från slutet av april till början av maj och hade en sydöstlig tyngdpunkt i landet.

Bl: 1 ex. Lindö udde 26–30.4 (F) (Fredrik Lennartsson, Anders Blomdahl, Lars-Magnus Jansson). 1 ex. Utklippan 1.5 (Hans Evefalk, Rolf Larsson m.fl.) samt 1 ex. Utlängan 5–6.5 (F) (Anders Eriksson, Andreas Viberg, Emil Lundahl m.fl.).

Öl: 1 ex. Kapelludden 24.4 (Kjell-Olof Hedlund, Håkan Peterson m.fl.).

Gtl: 1 ex. Hoburgen, Sundre 5.5 (Lars Anmark, Per Smitterberg, Michael Tydén m.fl.).

FOTO: ANDERS BLOMDAHL

Rostgumpsvala *Cecropis daurica*, Lindö udde, Bl, 26 april 2016.

Srm: 1 ex. Hartsö skärgård, Nyköping 5.5 (Göran Altstedt). 3:e fyndet i rapportområdet Srm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Större piplärka *Anthus richardi*

Totalt 32 ex. är klart under genomsnittet för de senaste 25 åren. Fynden fördelas månadsvis på jan (1), maj (4), sep (10), okt 16 och nov (1). Landskapsvis är fördelningen Sk (3), Bl (2), Sm (3), Gtl (5), Hl

Tabell 30. Genomsnittligt antal rostgumpsvalar *Cecropis daurica* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,1	0,9	2,6	4,0	10	10	6

(9), Ög (2), Srm (4) och Upl (4). Det förhållandevis låga antalet fynd kan synas märkligt med tanke på det inflöde av andra östliga arter som kom under hösten 2016. Noterbart är att Öl, som var välbesökt under sep–okt 2016, helt saknar fynd.

Vinterfynd:

Hk: 1 ex. Lynga, Morup 5–9.1 (Joakim Ed, Pelle Loh m.fl.). 1 ex. Malön 3.11–18.12 (Kjell Wallin).

(ANDERS WIRDHEIM)

Mongolpiplärka *Anthus godlewskii* (16/16 – 2/2)

Sk: 1 1K Örby ängar, Råå 15–20.10 (F) (Henrik Johanson, Oskar Lindberg, Johan Stenlund m.fl.).

Gtl: 1 1K Flisviken 14.10 (F) (Michael Tydén).

FOTO: LASSE OLSSON

Större pipvärka *Anthus richardi*, Rosendal, Hl, oktober 2016.

Två relativt tidiga fynd för denna pipvärka med huvudutbredning i Mongoliet och strax nordväst därom, i sydligaste Ryssland. Många av fynden i västra Europa de senaste decennierna har gjorts under senhöst och flera svenska fynd är exempelvis från november. Det finns dock några fynd från september och Norges förstafynd gjordes redan 16 september. Intressant blir detta i jämförelse med den nära släktingen större pipvärka, som har ungefär lika

långt hit från häckningsområdena men som har sin passage genom Sverige från mitten av september till mitten av oktober.

(ARON EDMAN)

Fältpiplärka *Anthus campestris* **EN**

Ingen inventering genomfördes i det skånska häckningsområdet, men en grov summering av rapporterna som kommit in ger ca 22 revir (rrk Sk). En mer omfattande inventering är planerad till 2017. Noterbart är också att det under hösten endast noterades 6 ex. på sträck vid Nabben i Falsterbo, Sk, något som tyder på att den långsiktiga minskningen fortsätter (rrk Sk).

FOTO: LARS PETERSSON

Mongolpiplärka *Anthus godlewskii*, Örby ängar, Sk, 19 oktober 2016.

Utanför häckningsområdet gjordes emellertid ovanligt många fynd, möjligen som en följd av att gynnsamt väder ledde till förlängd flyttning runt månadsskiftet april–maj.

Fynd utanför häckningsområdet i östra Sk:

Sk: 1 ex. Farhult 7.5 (Kaj Möller).

Bk: 1 ex. Utlängen 19.5 (F) (Lars-Gunnar Lundquist). 1 ex. Hanö 1.6 (André Julinder, Andreas Wernersson).

Öl: 1 ex. Sandby skjutfält 24–25.4 (Jonas Bonnedahl)

Tabell 31. Genomsnittligt antal större pipvärkor *Anthus richardi* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,6	1,4	4,8	15	40	48	46	32

m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde 25.5 (Magnus Hallgren m.fl.).

Gtl: 1 ex. Glasskär, Närsholmen 29.4–4.5 (Fredrik Ström, Benny Bergman, Mikael Larsson m.fl.).

Hl: 1 ex. str. N Tönnersa strand 23.4 (Ola Erlandsson). 1 ex. rast. Morups Tänge 29–30.4 (Stefan Lagerblad m.fl.). 1 ex. Tönnersa strand 9.7 (Ola Erlandsson). Tönnersa strand är den plats där fältpiplärkan häckade senast i Halland. Året var 2011.

Srm: 1 ex. Öster-Aspa gamla tomt, Aspa gård, Oxelösund 3.5 (Pontus Åkerholm).

Upl: 1 ex. sträckförsök Batteri Arholma, Björkö-Arholma 7.5 (Eskil Friberg, Fredrik Friberg). 1 ex. Horssten, Värmdö 21. 5 (Fingal Gyllang, Simon Jakobsson m.fl.).

Vb: 1 2K+ rast Stora Fjäderägg 5–6.6 (Andreas Garpe-

FOTO: HANS CRONET

Fältpiplärka *Anthus campestris*, Haväng, Sk, 28 maj 2016.

bring, Marcus Danielsson, Julia Pettersson m.fl.). 4:e fyndet i Vb.

(ANDERS WIRDHEIM)

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni* (53/53 – 4/4)

Sk: 1 ex. Tommarps sjö 4.10 (F) (Hans Larsson), 1 ex. Nabben 3.11 (F) (Juho Könönen, Nils Kjellén, Bengt Grandin m.fl.).

Boh: 1 ex. Skålldalen, Härmanö 29.10 (Reino Andersson).

Vb: 1 ex. ringm. Stora Fjäderägg 26.9–9.10 (F) (Andreas Garpebring).

Med årets fåglar har 57 fynd i Sverige publicerats och arten har varit årlig sedan 2006, med som mest

elva fynd 2011. Endast tio fynd gjordes före år 2000 och ökningen de senaste decennierna är i linje med den generella ökningen av höstfynd som noterats i norra Europa. Fyndet på Stora Fjäderägg var öns sjunde och samtliga har ringmärkts. Landets första fynd 1988 utgörs även det av en ringmärkt individ på Stora Fjäderägg.

(ARON EDMAN)

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus* VU

Ytterst få rapporter som tyder på häckning men glädjande nog första kända häckningen i södra Lappland (Ås lpm). Vårsträcket som vanligt magert och koncentrerat till de östra delarna av Götaland

FOTO: HANS LARSSON

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni*, Tommarps sjö, Sk, 4 oktober 2016.

och Svealand. Höststräcket betydligt rikligare och detta år kanske med ytterligare påspädning i samband med inflödet av fåglar från öster i sep–okt.

Fynd under häckningstid:

Ås lpm: 2 i par med föda åt ungar Stekenjokk 6.7 (Leif Bildström).

Lu lpm: 1 ex. rast. Nikka, Nikkaluokta 23.5 (Bo Tallmark, Gunnel Eriksson). 2 ex. Älloluokta 25.5 (Rüdiger Kasche). 1 ex. Tjuoltajegge, Stubba nat. res. 29.5 (Ingriid Åkerberg, Weine Erlandsson). 1 ex. Vielggisbakte 12.8 (Sonja Kuoljok). Inget av dessa fynd bedöms tyda på häckning av rrk Nb.

(ANDERS WIRDHEIM)

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Rapporteringen är för bristfällig för att ge en bild av trenden för skärpiplärka, men en analys av Svensk fågeltaxerings data visar en ganska tydlig tendens till tillbakagång (Björnäs 2017).

Nordliga fynd:

Ly lpm: 2 ex. Hällforsen, Lycksele 27–28.4 (Henrik Wahlberg, Ulf Ricklund m.fl.). 8:e fyndet i Lycksele lapmark.

T lpm: 1 ex. Kaalasuspabron 9–11.4 (Benny Modig, Åke Flygare m.fl.). 10:e fyndet i T lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*

Möjligen börjar det bestånd av vattenpiplärka som rastar och/eller övervintrar i Sverige hämta sig efter de kalla vintrarna runt 2010. Under året gjordes fynd av drygt 50 individer, en summa som inte överträffats sedan 2009. Bortsett från ett fynd i östra Srm var årets fåglar koncentrerade till de tre sydligaste landskapen.

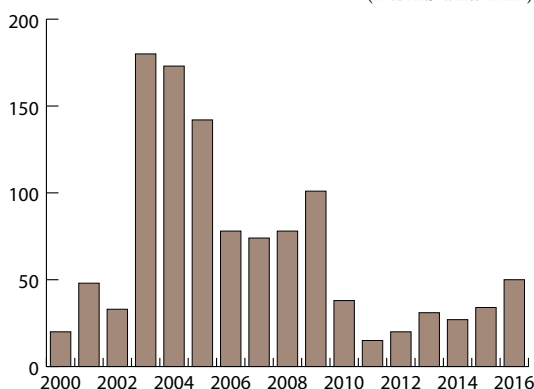
Sk: Totalt 10–12 ex. under första halvan av året och uppskattningsvis 16 ex. under senhösten blir summerat 26–28 individer, vilket får anses vara en god årstotal med senare års mått mätt.

Bl: 3 ex. under början av året (jan–mar) och 3 ex. under slutet (okt–nov).

Hl: Ca 8 ex. under vinter–vår, 3.1–6.3 och ca 4 ex. under senhöst–vinter 4.11–28.12.

Srm: Den vattenpiplärka som upptäcktes under december 2015 vid Reveln, Torö var kvar till 4.1 2016 (Roger Klasson, Anders Vestlund m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Fynd av vattenpiplärka *Anthus spinoletta* i Sverige 2000–2016. De stränga vintrarna runt 2010 gick uppenbarligen hårt åt det bestånd som övervintrar i Sverige.

Hedpiplärka *Anthus rubescens* (4/4 – 1/1)

Fynd av rasen:

Anthus r. japonicus (2/2 – 1/1)

Sk: 1 ex. Lerhamn 16.10 (F) (Olof Jönsson).

Landets femte fynd av denna i Asien och Nordamerika utbredda art. Sedan tidigare finns två fynd av den nordamerikanska rasen *rubescens* och två av den asiatiska rasen *japonicus*. Av grannländerna är det endast i Norge som arten påträffats, medan den är regelbunden på hösten på exempelvis Brittiska öarna och Island, där det uteslutande handlar om fynd av den nordamerikanska rasen. Den asiatiska rasen häckar västerut till Jenisej och övervintrar normalt i Sydostasien men mindre antal övervintrar också regelbundet i Mellanöstern.

(ARON EDMAN)

Gulärka *Motacilla flava*

Fynd av rasen:

Motacilla f. flavissima/lutea (115/117 – 5/5)

Sk: 1 hanne Hasslarps dammar 28.4 (F) (Oskar Lindberg), 1 hanne Trelleborgs sotpipp 1.5 (F) (Mattias Ullman).

Öl: 1 hanne Ölands södra udde 24.4 (F) (Johan Myhrer), 1 hanne Småbåtshamnen, Mörbylånga 17.5 (F) (Berit Breife).

Hl: 1 2K+ hanne Malön 21.5 (F) (Mikael Käll).

Fågeln på Ölands södra udde 24.4 är snudd på fenologirekord, endast slaget av fyra olika fynd gjorda 23.4. I övrigt matchar årets fyndbild det typiska fyndfönstret, med uppträdande från slutet av april till och med början av juni. Typiskt är också att det rör sig om hanar på våren, den dräkt och tidpunkt på året då *flavissima/lutea* är enklast att skilja ut från vår häckande ras *flava*.

(ARON EDMAN)

Citronärka *Motacilla citreola*

Även detta år kunde häckning konstateras. Sannolikt häckade två par på förra årets häckningsplats vid Öfjärden i Ångermanland, och i östra Småland sågs en hanne mata ungar i juli. Vid sidan om dessa häckningsfynd sågs ca 30 ex., en summa som ligger i linje med förra årets notering. Merparten av årets fynd är från vår och försommar, men 8 ex. noterades under höststräcket i aug–okt.

Fynd som tyder på häckning:

Sm: 1 2K+ hanne + 2 pull. Vätan 300 m S Bottorps

Tabell 32. Genomsnittligt antal citronärkor *Motacilla citreola* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0	1,5	4,1	12	19	30	40

hamn, Kalmar 8.7 (Peter Sieurin, Per-Göran Svensson).
Högst trolig häckning för första gången i östra Småland!
Ång: Från den 21.5 fram till den 14.7 observeras en hane i Öfjärden. Dagen efter kan det konstateras att det finns två hannar i området, den ena lite mer utfärgad än den andra. Den mer utfärgade matar tre ungar. Den 23.7 upptäcks även en hona på platsen. Detta bedöms vara en ren citronärlehäckning. Dessutom observeras minst två äldre årsungar som näringssöker runt korna. De springer runt dem och plockar insekter och klättrar också upp på korna. Dessa ungar kan vara citronärleungar eller hybrider av citronärle/gulärle. De kommer från en äldre kull än de ungar som sågs bli matade av den ena av citronärlehannarna. Sammanfattningsvis kan det alltså röra sig om två häckningar alternativt att

FOTO: FRIDA NETTELBLADT

Citronärle *Motacilla citreola*, Busör, HI, 19 oktober 2016.

en av dem är en hybridhäckning. Minst tre adulta och fem årsungar är observerade under sommaren 2016.

Övriga fynd:

Sk: 1 hane Finjasjöns badplats 25.4 (Magnus Helldén), 1 hane Nabben, Falsterbonäset 1.5 (Petter Ohlsson m.fl.), 1 ex. Hallands väderö 7.5 (Phil Benstead) och 1 1K str. SV Nabben 3.10 (Nils Kjellén, Juho Könönen).
Bl: 1 hane Utlängan 29.4 (F) (Anders Eriksson, Bengt Larsson, Jens Morin m.fl.). 1 hona Utlängan 10–15.5 (F) (Lars-Gunnar Lundquist, Peter Persson).

Sm: 1 hona Färjansö, Maden, Vidöster 7.5 (Jonas Starck) och 1 2K hane Lilla Attsjön, Attsjö 18.5–8.6 (Oscar Jönsson, Thomas Hultquist, Johan Sandström m.fl.). 1 1K rast. Vadarängen, Uknö, Västervik 31.8–2.9 (Magnus Kasselstrand, Stefan Kasselstrand m.fl.). 1

1K rast. L. Aby åkerdike, Mörlundaslätten, Hultsfred 3.9 (Calle Ljungberg).

Öl: 1 ad. hane Ölands södra udde 23.4 (Douglas Gustafsson, Jonas Bonnedahl m.fl.). 1 hona Stenåsabadet 23–26.4 (Johan Myhrer m.fl.). 1 2K hane Ölands södra udde 29.4 (Hannu Kiuttu). 1 hane Kapelludden 30.4 (Michael Tholin). 1 honf. str. NO Ölands norra udde 23.5 (Tobias Berger, Jonas Johansson, Markus Tallroth m.fl.). 1 1K Triberga läge 25.8 (Mattias Nilsson).

Gt: 1 2K hona Rivet, Sunde 5.5 (Alexander Hellquist, Stellan Hedgren, Michael Tydén m.fl.). 1 ad. hane Bredsandsudde, Gotska Sandön 31.5 (Fredrik Ström, Carl Tholin). 1 1K Rivviken, Sunde 27.9–1.10 (Mats Nordin, Anders Olovsson, Lars Jonsson m.fl.).

FOTON: ULF NORBERG

Citronärle *Motacilla citreola*, hane (överst) och hona, Öfjärden, Ång, juni 2016.

HI: 1 1K rast. Busör 19.10 (Christopher Gullander, Frida Nettelbladt m.fl.).

Vg: 1 2K hane rast. Huvden 7.5 (Håkan Thorstensson, Fredrik Åstrand, Per Österman m.fl.).

Ög: 1 ex. rastade kort vid Härnaviken, Svartåmynnings naturreservat 23.4 (Johan Elfström, Nils Odelstam). 4:e fyndet i Ög.

Nrk: 1.5 upptäcktes en hane vid Södra Tornet, Tysslingen. Med stor sannolikhet samma fågel som 2015 troligen häckade på samma plats. Hannen höll till på exakt samma lokal som året före och sågs sista gången 10.7. Möjligen har häckning genomförts även 2016 men häckningskriterierna är mycket vaga.

Upl: 1 ex. flög lockande över Fågeltornet, Hjälstaviken 11.8 (Pekka Westin).

Vstm: 1 hanne och 2 honf. Lisjö ängar, Sura, 15–18.5 (Tommy Karlström, Joakim Djerf m.fl.).
Vrm: 1 2K+ hanne Ångebäckes våtmark, Södra Hyn 1.5 (Roger Jonasson, Per Gustafsson m.fl.). 8:e fyndet i *Vrm*.
Dlr: 1 2K+ hona Lindängen 9.5 (Lars Hansson). 1 1K Venjan, Mora k:n 9.9 (David Hammarberg).
Vb: 1 ad. hanne Dammen söder om järnvägen, SÖ Degernässlätten, Uds 29.5–8.7 (Joakim Lessmann, Ulf Skyllberg, Emmanuel Naudot m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Forsärla *Motacilla cinerea*

Bortsett från Gtl är forsärlan sedan ett antal år en etablerad häckfågel över hela landet, vanligare i södra Sverige än i de nordliga delarna. Rapporterna visar att populationen är tämligen stabil, på några håll ökande och i fortsatt spridning, t.ex. fick Norrbotten sin första konstaterade häckning. På Gtl är inte ens ströobsar särskilt vanliga trots att arten är rätt vanlig i södra Sverige i övrigt.

Från Sydsverige fortsätter det att komma spridda rapporter med vinterfynd av forsärlor. Här nedan listas häckningar och troliga häckningar från landskapen norr om Mälaren i första hand samt fynden ifrån lappmarkerna:

Nrk: Nio lyckade häckningar rapporterade samt ett antal med häckningskriterier. Detta är en nedgång jämfört med 2015 men förklaras enligt rnk Närke med att färre lämpliga lokaler har besökts pga. en pågående atlasinventering.

Upl: Sammanlagt 15 konstaterade och 21 ytterligare lokaler med permanenta forsärlor. Forsärlan verkar nu vara etablerad i stort sett i alla lämpliga vattendrag i rapportområdet.

Vstm: 91 häckningar eller troliga häckningar.

Vrm: 15 lokaler väl spridda över hela landskapet med säkerställd eller mycket trolig häckning.

Dlr: 26 häckningar och 12 troliga häckningar vilket är betydligt mer än de senaste åren.

Hls: 25 rapporter med häckningsindici, vilket är mer än 2015.

Mpd: Observerad på ca 40 tänkbara häcklokaler, en ökning jämfört med 2015.

Ång: Sex säkerställda häckningar. Ca 25 lokaler med möjlig häckning. Dessutom rapporterad från allt fler lokaler i landskapet.

Vb: Häckning: 1 ad. hona upprörd Storfallet, Storkågeträsk 21.7 (Jan Henriksson). Möjliga häckningar: 1 par + 1 ex. i lämplig biotop Energicentrum, Klabböle, Umeå 2.4–24.5 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Hanna Eriksson m.fl.). 1 ex. Renforsen, Vindeln 21.4 (Martijn Versluijs). Dessutom ytterligare fyra fynd.

Nb: En häckning (2 1K) Svensbyån, Svensbyn 30.6–3.8 (Tomas Carlsson m.fl.). 1 ex. Seskarö, Haparanda skg. 12.10 (Hampus Lejon). Första konstaterade häckningen i Nb!

Hjd: Häckningar: 3 1K Mittådalen 9.6–29.7 (Osborne Lindberg, Sten Ljungars, Tomas Lundqvist). 1 1K Ljungdalen 13.6–19.7 (Kent Moén, Niklas Westermarck, Eva Klevemark m.fl.). I övrigt föreligger 21 fynd under häckningstid i lämpliga biotoper.

Jmt: Uppgången som noterades ifjol fortsatte även i år, med fynd från drygt 20 tänkbara häckningslokaler.

Ås lpm: Ett antal fynd gjordes under häcktid i lämplig biotop och det gjordes två observationer av ungfåglar: 1 1K Granåns utlopp i Virisen 20.7 (Andreas Garpebring, Åsa Granberg, Yolanda Karlsson) samt 1 1K Borgafjäll 9.8 (Albin Grahn).

Lu lpm: 1 ex. Teusajaurestugorna, Sjaunja NR 7.8 (Mats Williamson, Anna Andersson). 1 ad. Ålkatjkåtan 17.8 (Jan Melander).

T lpm: 1 hona Luossajoki 24–25.4 (Monika Berg, Agneta Haapasaari m.fl.). 1 häckning (3 pulli.) Abiskojaikka, Abisko NP 27.6–15.8 (Leif Gustafsson m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Sädesärla *Motacilla alba*

Fynd av rasen:

Motacilla a. yarrellii ”engelsk sädesärla”

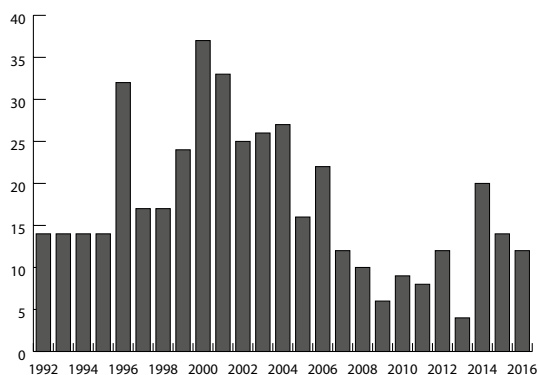
Totalt 12 fynd, varav 8 ex. sågs under perioden 26.3–4.4. Detta, liksom att fynden har en klart västlig tyngdpunkt, pekar på att uppträdandet i Sverige i första hand beror på förlängd flyttning under vårsträcket.

Bl: 1 ad. hona Torhamns udde 4.4 (F) (Anders Adolfs-son).

Sm: 1 hanne Erstadkärret, Visingö 1.4 (Åke Ankarberg, gm Rüdiger Kasche). Även om beskrivningen tyder på en hanne engelsk sädesärla är det sannolikt omöjligt att helt utesluta att det kan ha rört sig om en hybrid *alba* x *yarrellii*. 2:a fyndet i rapportområdet.

Gtl: 1 ad. hona Livräddningsstationen, Flisviken, Sundre 3.4 (Juho Könönen).

Bob: 1 hanne Valnäsbukten, Nord-Koster 26.3 (Olof Kosterbärg). 1 ex. Långåker, Havstenssund 28–30.3 (Sara Elg, Per Wohlin, Sussie Carlström m.fl.). 1 3K+ hanne Valsäng, Klövedal 30.3 (Per Undeland, Stefan

Rapporterade ”engelska sädesärlor” *Motacilla alba yarrellii* i Sverige 1992–2016.

Mattsson, Nils-Erik Nilsson). 1 ex. Torslanda golfbana, Torslandaviken 30.3 (Christer Fält). 1 hona Gymnasiet, Strömstad 17.5 (Göran Strömberg) och förmodligen samma individ Tängen 22–23.6 (Lars Åke Karlgren).
 Vg: 1 hane Slotsskogen 28.3–3.4 (Hans-Erik Hermansson m.fl.). 1 2K+ honf. rast. Vänersborgsviken 27.4–1.5 (Göran Darefelt).
 Srm: 1 ex. Skansundet, Mörkö 12.12 (Stefan Clason).
 Hjd: 1 hane Ljusnedal 24.4 (Per Åsberg, Johan Södercrantz). 1:a fyndet av rasen *yarellii* i Hjd.

(ANDERS WIRDHEIM)

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Mycket pekar mot att det går bra för sidensvansen som häckfågel i Sverige, men framtiden får utvisa om detta är en bestående trend eller enbart en tillfällig uppgång (se nedan under bl.a. Dlr och Hjd). Under hösten nåddes stora delar av landet av en mycket omfattande invasion med bl.a. några flockar med mellan 2000 och 3000 individer i Sm.

Fynd under häckningstid:

Vrm: Häckningar: 1 par med 4 juv. Höljan vid Lysvik, N Finnskoga 18–20.7 (gm Jan Håkansson) och i samma område 1 par med 3 juv. 8.8 (Martin Larsson). Observationerna rör troligen en och samma familjegrupp. Ytterligare fem fynd under häckningstid.

Dlr: Ett bra år för sidensvansen med många observationer under häckningstid. Tre häckningar: 1 1K Rista, Gagnef 26.6 (Conny Trogen). 4 1K Särnaheden, Älvdalen 10.7 (Andreas Trogen, Tindra Trogen). 3 utflugna ungar och ett rötägg kvar i boet Hunukölen, Malung-Sälen 25.7 (gm Börje Dahlén). Övriga fynd under häckningstid (fynd/individer) listade kommunvis: Gagnef 3/4, Rättvik 1/2, Mora 6/12, Orsa 8/17, Vansbro 1/1, Malung-Sälen 23/61 Älvdalen 32/75. Totalt 73/172. 2015 var motsvarande siffror 17/36.

Mpd: Observerad på ca 20 tänkbara häcklokaler, däribland konstaterad häckning med 4 ad. + 8 pull. Näckån, Liden 3.8 (Mattias Edman). Ett bra år för sidensvansen som häckfågel i vårt landskap (rrk Mpd).

Ång: Sommarens rapportskörd över möjliga häckningar var hela 20 st., varav 2 st. troliga, fördelade geografiskt jämnt över hela landskapet.

Vb: Häckning: 2 ad. + 2 1K Gästerviken, Brattåsfjärden 29.6 (Mattias Laisfeldt, Katarina Lundström). Utöver detta finns 36 fynd rapporterade med någon form av häckningskriterier, under häckningstid, väl spritt över hela landskapet. Detta utgör nog ändå bara en bråkdel av det egentliga antalet.

Nb: 39 fynd av 78 ex. med häckningsindicium angivet, men bara en säkerställd häckning. Utfallet är ungefärligen i nivå med säsongen 2015 och därmed bättre än såväl 2014 som 2013.

Hjd: Fynd under häckningstid: 45 fynd av 140 individer med blandade lägre häckningsindicer. Fjölårets ökade antal fynd under häckningstid bekräftar, det verkar som

om sidensvansens numerär ökar i landskapet, men om det är bestående eller inte får framtiden utvisa.

Jmt: Ovanligt rikligt uppträdande under häckningstid.

N Lpl: Inga säkra häckningar inrapporterade, men svaga häckningsindicer föreligger enligt följande (fynd/individer): P lpm: 7/15 Lu lpm: 7/17 T lpm: 9/23 Totalt för norra Lappland: 23/55, vilket är nära genomsnittet för de senaste åren.

(ANDERS WIRDHEIM)

Strömstare *Cinclus cinclus*

Strömstaren häckar framför allt från Svealand och norrut men sparsamt även i Götaland. Att döma av rapporteringen är förekomsten i Götaland starkast i nordöstra delen (Ög och norra delen av Ö Sm).

Häckningar i Götaland:

Sk: Endast en säker häckning finns rapporterad: 1 par med föda åt ungar Kågleån, Margretetorp 5.5 (Henrik Ehrenberg, Henrik Johansson). Möjliga häckningar på ytterligare fem platser (rrk Sk).

Bl: Säker häckning: 1 pull. Årsjömåla kvarn, Backaryd 12.5 (Thomas Rodeson).

Sm: Häckningar: 11 par i norra delen av Kalmar län (Magnus Kasselstrand m.fl.). Detta är det bästa häckningsresultatet på de senaste tio åren (rrk Ö Sm). Två konstaterade häckningar i Kronobergs län (rrk Kbg). Fyra häckningar i Jönköpings län, varav två i Aneby k:n och två i Jönköping k:n. Utöver detta sågs fåglar under häckningstid vid ytterligare fem lokaler (rrk Jkp).

Hl: En konstaterad häckning och fynd under häckningstid på ytterligare tre platser (rrk Hl).

Vg: Tre häckningar i Göteborgstrakten och fynd under häckningstid på ytterligare tre platser (rrk Gbg).

Dls: Fem konstaterade häckningar, tre i Dals-Eds k:n och vardera en i Bengtsfors och Färgelanda k:n.

Ög: Ytterligare ett gott år för strömstaren. 29 häckningar påbörjades, och ett par lade också en andra kull. Totalt ringmärktes 68 ungar och 11 vuxna fåglar (Juhani Vuorinen).

(ANDERS WIRDHEIM)

Sibirisk järnsparv *Prunella montanella*

(9/9 – 68/70)

Sk: 1 ex. Skanörs vångar 12.10 (F) (Juho Könönen m.fl.), 1 ex. Grönet, Brantevik 12–21.10 (F) (Johan Hammar), 1 ex. Adlersro, Östra Tommarp 26–27.10 (F) (Kristian Ståhl, Hans Larsson), 1 ex. Barsebäcksfälten 10–22.11 (F) (Kenny Nordström), 1 1K ringm. Falsterbo fyr (F) (Sophie Ehnbo, Caroline Sjöström m.fl.).

Bl: 1 1K ringm. Utklippan 11–14.10 (F) (Karl-Joel Sundholm, Lennart Carlsson, Christer Herremo), 1 ex. Björkenäs 17.10 (F) (Kenny Nordström), 1 ex. Inlängan 18.10 (F) (Thomas Daleke), 1 ex. Tängen, Hasslö 18.10 (F) (Fredrik Lennartsson), 2 ex. Olsäng 23.10 (F) (Fredrik Lennartsson).

Sm: 1 1K ringm. Djurle myr 25.10 (F) (Ronny Johans-

son), 1 ex. Smålandsstenar 5–7.11 (F) (Stefan Andersson, Jonas Melin).

Öl: 1 1K ringm. Ölands södra udde 13.10 (F) (Ottensby fågelstation, Tobias Lilja-Nordin), 1 ex. Mellby malm 13.10 (F) (Göran Andersson), 1 ex. Degerhamns hamn 14–20.10 (F) (Göran Lettstrand m.fl.), 1 ex. Parboängs badplats 14–25.10 (F) (Lotta Ekedahl, Jan Ekedahl, Magnus Hallgren m.fl.), 1 ex. Hahns fiskestugor 14.10 (Magnus Hellström, Joakim Granholm), 1 ex. Campingdungen, Stenåsbadet 14–15.10 (F) (Mats Thorin m.fl.), 1 ex. S Segerstads fyr 14–16.10 (F) (Tobias Berger), 1 ex. Gåssten 15–17.10 (F) (Per Henningsson, Magnus Hallgren, Fredrik Johansson m.fl.), 1 1K Långbroudden 15–16.10 (F) (Andreas Eriksson, Malin Karlsson, Aron Edman m.fl.), 1 ex. Albrunna strand 17–25.10 (F) (Tomas Flyman), 2 ex. Pumphusdammen, Kastlösa åkrar 18.10 (F) (Håkan Örtman, Mats Wallin), 1 ex. Bjärby strand, Kastlösa 19–22.10 (F) (Jonas Bonnedahl), 1 ex. Gullehamn, Äleklinta 19–20.10 (F) (Tobias Berger), 1 1K ringm. Ölands södra udde 20–21.10 (F) (Ottensby fågelstation, Tobias Lilja-Nordin), 1 ex. Enerum 22–24.10 (F) (Hasse Olsson, Kristoffer Stighäll m.fl.), 1 ex. Mellby 23.10 (F) (Michael Tholin, Oskar Löfgren, Michael Olofsson), 1 ex. N Stormaren 23.10 (F) (Martin Stervander, Magnus Elfving), 1 ex. Mellby ör 23–24.10 (F) (Petter Olsson, Jacob Rudhe, Rasmus Elleby, Magnus Hallgren), 1 ex. Mellstabylund 24.10 (F) (Björn Anderson, Elsy-Britt Schildt m.fl.), 1 ex. omärkt Pölen, Ölands södra udde 25–26.10 (F) (Anton Kvarnbäck, Edwin Sahlin m.fl.), 1 ex. Toknäs udde 26.10 (F) (Hasse Olsson), 1 ex. Hälluddsvik 27–28.10 (F) (Anders Petersson, Tobias Berger), 1 ex. Ottensby soptipp 30.10 (F) (Markus Tallroth).

Gtl: 1 ex. Glasskär, Närsholmen 13–17.10 (F) (Per Smitterberg, Lars Ericson m.fl.), 1 ex. Livräddningsstationen, Flisviken 14–24.10 (F) (Michael Tydén, Lotta Berg m.fl.), 1 ex. Kettelvik 15–16.10 (F) (Jens Bardtrum, Ingrid Jacobsson, Vilhelm Jacobsson m.fl.), 1 ex. Skvalpvik 14–15.10 (F) (Erik Wahlgren, Magnus Svensson, Anders TENGHOLM m.fl.), 1 ex. Bodhus, Näsudden 15.10 (F) (Mattias Andersson, Mattias Gerdin m.fl.), 1 ex. Stenrevet, Gotska Sandön 16–17.10 (F) (Magnus Lepschi, Örjan Samuelsson), 1 ex. Alnäsavik, Färö 17–19.10 (Josef Anderberg, Ola WIZÉN m.fl.), 1 1K Lerkliv 18.10–11.11 (F) (Per Smitterberg, Niclas Ahlberg m.fl.), 1 ex. Toftatippen 22.10–10.11 (F) (David Lundgren m.fl.), 1 ex. Nabben 24–25.10 (F) (Tomas Karlsson, Jörgen Petersson, Sten Wikström m.fl.), 1 ex. Grundården 24.10 (F) (Carl Tholin, Anders Olovsson), 1 ex. Norebod 19.11 (Olof Armini, Anders Olovsson m.fl.), 1 ex. Lillgrunn, Näsudden 29.11 (Olof Armini).

HL: 1 1K ringm. Getteröns fågelstation 8.11 (F) (Bo Nielsen, Ulf Löfås, Lasse Olsson m.fl.).

Bob: 1 1K Norrvikarna, Nordkoster 15–20.10 (F) (Lennart Hermansson), 1 ex. Torslandaviken 19–24.10 (F) (Christer Fält m.fl.), 1 1K ringm. Sudda, Hönö 24.10 (F) (Lennart Bogen, Freddy Persson, Uno Unger m.fl.),

1 ex. död Arendal, Tanumshede 17.11 (F) (Uno Hansson, Helena Johansson m.fl.).

Nrk: 1 ex. Rumboholm, Tysslingen 25.10 (Johan Åhlén).

Ög: 1 ex. Häradsöskär 10–16.10 (F) (Elis Ölfvingsson).

Srm: 1 ex. Korsby täppa, Utö 21–22.10 (F) (Micke Karlsson, Thomas Strid m.fl.), 1 ex. Landsorts by 22.10 (F) (Johan Stållberg m.fl.).

Upl: 1 1K ringm. Björns fyr 12.10 (F) (Kalle Brinell, Ulrik Lötberg, Lasse Gustavsson), 1 ex. Örskär 12–13.10 (Petter Haldén, Jan Wärnbäck, Martin Irestedt), 1 ex. Horssten 15–16.10 (F) (Anders Haglund, Raul Vicente, Oscar Carheden m.fl.), 1 1K ringm. Svenska högar 17.10 (F) (Adrian Djerf, Bill Douhan), 1 ex. Horssten 19.10 (F) (Anders Haglund m.fl.).

Vstm: 1 ex. Lindesberg 11–31.12 (F) (Sven-Olof Eriksson m.fl.).

FOTO: NICLAS AHLBERG

Sibirisk järnsparv *Prunella montanella*, Lerkliv, Gtl, oktober 2016.

Gstr: 1 1K ringm. Eggegrund 10–19.10 (F) (Marcus Bergström m.fl.).

Dlr: 1 ex. Grängesberg 12.12 (Mikael Ohlson).

Vb: 1 ex. Holmögdad 20.10 (F) (Niklas Andersson m.fl.), 1 1K ringm. St. Fjäderägg 20.10 (F) (Anders Granér m.fl.).

Nb: 1 ex. Rödkallen 6.10 (F) (Hampus Lejon, Andreas Livbom, Krister Jakobsson).

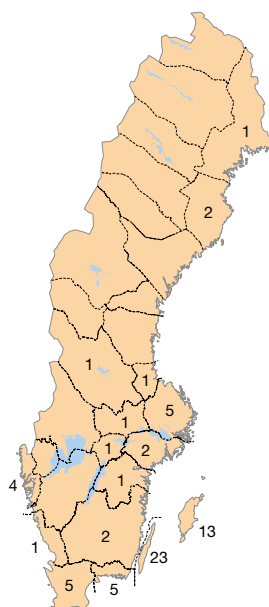
Förmodligen det enskilt mest extrema uppträdande av en raritet i svensk ornitologisk historia! Före höstens invasion var arten en superraritet i hela Europa, där Finland (11 fynd) och Sverige (9 fynd) hade majoriteten av tidigare fynd och där Brittiska öarna helt saknade fynd! Höstens uppträdandet re-

FOTO: FREDRIK LENNARTSSON

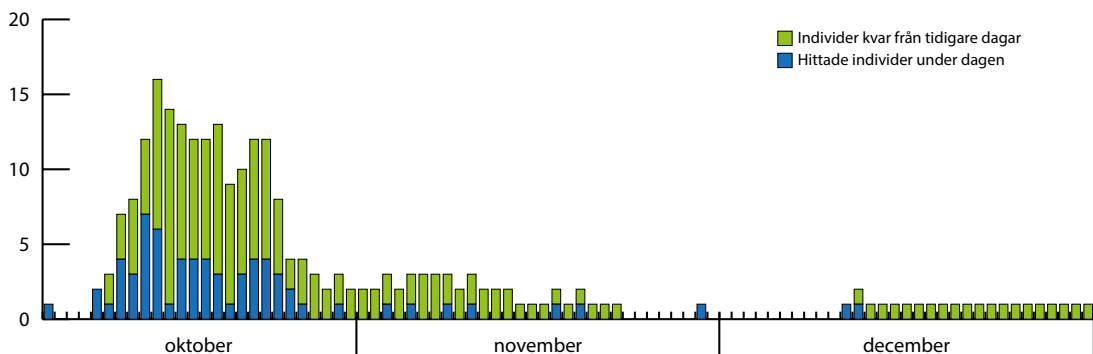

Gällande dokumentation så är inte mindre än 90 procent av alla publicerade fynd dokumenterade med minst ett foto vilket är imponerande. Detta skapar goda förutsättningar för att analysera framför allt ålder. Raritetskommittén har dock valt att endast publicera ålder på de fåglar som blivit fångade och ringmärkta (11 st.) och där samtliga dessa med stor säkerhet kunnat bestämmas till 1K. Detta urval indikerar att en stor majoritet av fåglarna som dök upp i Sverige var ungfåglar. Det skulle säkert gå att fastställa ålder för ett antal fåltfynd, men detta kräver lite mer analysarbete och är något som eventuellt kommer göras framöver.

Hur förklarar man då detta exceptionella uppträdande? En garanterat viktig del finner man i de väderförutsättningar som rådde under en stor del av hösten. Massiva högtryck österut över Ryssland och

Antal fynd av sibirisk järnsparv *Prunella montanella* under hösten 2016 uppdelat per landskap.

Antal sibiriska järnsparvar *Prunella montanella* per dag uppdelat på nyupptäckta individer under dagen (blått) samt kvarstannade individer från tidigare dagar (grönt).

bort till Sibirien med tillhörande ihållande nord-ostliga/ostliga vindar skapade ideala förutsättningar för de sibiriska järnsparvarna att nå framför allt nordvästra Europa. Utöver dessa väderfakta har ytterligare faktorer lyfts fram som eventuellt bidragande till uppträdandet. Häckningssäsongen kan ha varit ovanligt gynnsam och att det vid avflyttning då funnits långt fler individer än under ett normalt år, vilket i kombination med de gynnsamma väderförutsättningarna gjort att fler individer än normalt nått Europa. Vidare har teorier förts fram kring att solaktiviteten, som var ovanligt stark under hösten, påverkat jordens magnetfält och i sin tur haft en inverkan på navigeringen hos de avflyttande sibiriska järnsparvarna. Intressant att notera är att två perioder under hösten sticker ut med starka geomagnetiska stormar och det är 27–29 september och 13–14 oktober (<https://www.spaceweather-live.com/en/auroral-activity/top-50-geomagnetic-storms/year/2016>). Om detta verkligen haft en inverkan är naturligtvis bara spekulationer, men klart intressanta sådana.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Ob. sibirisk/svartstrupig järnsparv

Prunella montanella/atrogularis (0/0 – 3/3)

Sk: 1 ex. str. SV Nabben, Falsterbonäset, 26.10 (Juho Könönen, Nils Kjellén).

Gtl: 1 ex. Fyrbyn, Gotska Sandön, 28.11 (F) (Örjan Samuelsson).

Vb: 1 ex. Stora Fjäderägg 29.10 (Isak Vahlström, Vidar Vahlström).

Några få av höstens östliga järnsparvar sågs inte tillräckligt bra att det var möjligt att göra en 100 procent säker artbestämning, dock sågs dessa så pass bra att de är möjliga att publicera som obestämd sibirisk/svartstrupig järnsparv.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Alpjärnsparv *Prunella collaris* (16/16 – 3/4)

Sk: 2 ex. Stenshuvud 20.4 (F) (Bengt Andersson), 1 ex. Stenshuvud 21 och 23.4 (F) (Aron Edman, Linus Hedh, Tomas Svensson, David Erterius), 1 ex. Stenshuvud 6.5 (F) (Hans Larsson).

Ett rekordartat uppträdande med minst tre fynd av fyra individer på en och samma lokal! Det finns sedan tidigare ett fynd från Stenshuvud som dock ändå rent biotopmässigt får betecknas som högst lämplig miljö för arten. Antalet fynd och individer har fastställts genom studier av foton på samtliga fåglar utom den som sågs den 21 april där foto saknas. Det är helt klart att minst fyra individer

varit inblandade i uppträdandet och eventuellt är det så att fågeln från den 21 april också är en ny individ. Eftersom det dock saknas bilder på denna fågel kan det inte säkert avgöras och därför behandlas den som samma individ som sågs den 23 april. Årets uppträdande faller tidsmässigt väl in i den fyndbild som de nu totalt 17 svenska vårfyndet visar – mediantatum för upptäckt är 30 april. Intressant att notera är att under våren gjorde även tre fynd i Holland, där arten är mer sällsynt än hos oss (totalt 12 fynd). Dessa fynd gjordes under tidsperioden 5 april–6 maj, vilket således matchar uppträdandet hos oss (<https://www.dutchavifauna.nl>).

(BJÖRN MALMHAGEN)

FOTO: HANS LARSSON

Alpjärnsparv *Prunella collaris*, Stenshuvud, Sk, 6 maj 2016.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Lu lpm: 1 sj. Märdudden 4–18.6 (Roger Hansson m.fl.).
5:e fyndet i Lu lpm, där den dessförinnan rapporterades försommaren 2014.

(FREDRIK FRIBERG)

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*

(72/72 – 4/4)

Hl: 1 sj. Stafsinge k:a 3–12.6 (B) (Mats Axelsson m.fl.).

Srm: 1 1K ringm. Landsort 31.10 (F) (Chris Sharpe, Kay Collister, Måns Grundsten).

Upl: 1 2K ringm. Svenska högarna 30.5 (F) (Anders Eriksson, Bill Douhan).

Vrm: 1 sj. Kätterud 13–29.6 (B) (Jonas Nolskog, Anders Boström m.fl.).

Värmlands andra fynd. Den ringmärkta ungfågeln på Landsort 31.10 utgör landets fjärde höstfynd, efter fynd på Ottenby, Öland, 9.11 2006, Eggegrund, Gästrikland, 1.11 2008 och Getterön, Halland, 26–28.9 2012. Sydnäktergalen är på fram-marsch sydväst om Sverige, och det är nog bara en tidsfråga innan det finns en häckande population i Danmark och även i södra Sverige.

(ARON EDMAN)

Blåhake *Luscinia svecica*

Fynd av rasen:

Luscinia s. cyanecula ”vitstjärnig blåhake”

(64/64 –2/2)

Sk: 1 sj. hane Görslövsåns mynning, Farhult 3.4–21.5 (Leif Klinteroth).

Srm: 1 3K+ hanne ringm. Landsort 7.5 (F) (Landsorts fågelstation, Kay Collister, Chris Sharpe).

Tillägg 2015:

Nrk: 1 sj. hnane Björka lertag 7–10.6 (Jonas Engzell).

Efter några år med ett flertal revirhållande hanar i Farhult med omnejd kom det för 2016 endast in en rapport om en sjungande hanne. Denna sydliga, vasshäckande ras, rapporterades flitigt under främst 1970-talet men minskade sedan något i uppträdandefrekvens hos oss in på 90-talet och 00-talet. De senaste tio åren har den återigen ökat och häckar numera årligen med ett antal par i Danmark, närmast vid Fredrikshavn på norra Jylland och på Sjælland.

(ARON EDMAN)

Tajgablästjärt *Tarsiger cyanurus*

(107/107 – 11/11) **EN**

Totalt elva fynd under året varav två gjordes på våren. Ett av vårfynden var tidigt, redan i början av april, och det bör noteras att även två av vårfynden

2015 var tidiga (28.3 resp. 29.3). Än en gång väcks frågan var dessa tidiga tajgablästjärtar övervintrat? Handlar det möjligen om individer som anlant till Europa föregående höst och sedan övervintrat i denna del av världen istället för, som normalt, i södra Asien? Årets andra vårfågel upptäcktes vid mera normal tid under sensvåren. Den hävdade sedan revir i drygt tre veckor. De nio höstfynden gjordes alla längs ostkusten, från Öl i söder till Mpd i norr och fördelas under en månads tid från mitten av september till senare delen av oktober.

Öl: Ett vårfynd och fem höstfynd: 1 honf. Ölands norra udde 3.4 (Tobias Berger m.fl.). 1 honf. Kungsgården,

FOTO: LARS PETERSSON

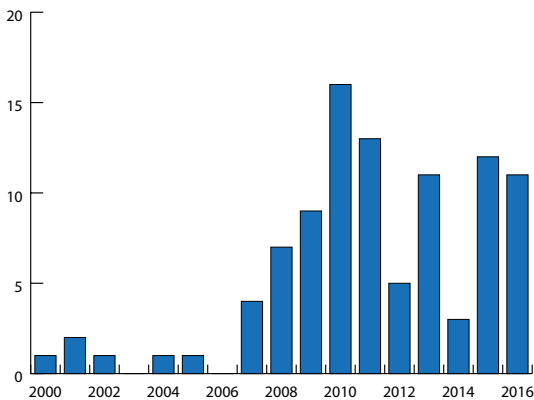

Tajgablästjärt *Tarsiger cyanurus*, Grönhögen, Öl, 13 oktober 2016.

Tabell 33. Genomsnittligt antal sydnäktergalar <i>Luscinia megarhynchos</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,2	0,6	1,9	1,9	1,6	2,8	4

Tabell 34. Genomsnittligt antal vitstjärniga blåhakar <i>Luscinia svecica cyanecula</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,4	1,0	2,4	0,8	0,6	0,1	1,5	2

Tabell 35. Genomsnittligt antal tajgablästjärtar <i>Tarsiger cyanurus</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,1	0,6	0,3	1,1	2,6	10	11

Rapporterade tajgablåstjärtar *Tarsiger cyanurus* i Sverige 2000–2016.

Ottenby 17.9 (Mats Henriksson, Hasse Andersson m.fl.). 1 1K Sebybadet 25–26.9 (Gösta Friberg, Lars Lagerqvist, Gunilla Lagerqvist m.fl.). 1 1K Grönhögen 11–15.10 (Roger Nordahl, Anders Nilsson m.fl.). 1 1K Kastlösa åkrar 22.10 (Petter Olsson, Martin Rydberg Hedén m.fl.). 1 1K Råbäcksdungen, Gräsgård 22–25.10 (Anders Dahl, Andreas Viberg, Rune Ekman m.fl.).

Gtl: 1 1K Bodudd, Näsudden, 15.10 (Mattias Gerdin, Mattias Andersson m.fl.).

Upl: 1 1K rast. Storskäret, Röder (Norrskärgården), Blidö s:n 12.10 (Magnus Liljefors, Mathias Bergström).

Hls: 1 1K hanne ringm. Prästgrundet 11.10 (Stefan Persson, Tord Swales). 1:a fyndet i Hls.

Mpd: 1 honf. Åstholmen, Tynderö 5.10 (Hans-Erik Persson). 1:a fyndet i Mpd.

Vb: 1 2K hanne sj. Stigen Grundskatan-Sillhällorna, Bjuröklubb 6–29.6 (Pontus Wennesjö, Mattias Laisfeldt, Niklas Andersson m.fl.). Biotopen i området (fin, gammal granskog) attraherar förmodligen arten (rrk Vb).

Korrektion 2008:

Öl: Den individ som ringmärktes vid Ottenby, Öland 4.11, och som publicerats som honfärgad (F 2008:148), har efter förnyade fotostudier bestämts till ad. hona (Ottenby fstn).

(ANDERS WIRDHEIM)

Vitstrupig näktergal *Irania gutturalis* (8/8 – 1/1)

Upl: 1 hona Horssten 19.6 (F) (Måns Grundsten, Mathias Bergström, Anders Haglund).

Efter ett 15 år långt uppehåll av fynd bröts sviten 2015 med en ringmärkt individ på Utklippan, Blekinge, och i år var det dags igen med en hona i Stockholms ytterskärgård. Samtliga fynd är från kustnära lokaler med karg vegetation sånär som fyndet av en sjungande hanne vid Dettern 1981, som ändå är sjönära och i närheten av bergsformationen Halle-Hunneberg.

(ARON EDMAN)

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros* NT

N om Boh-Vg-Srm (samt vinterfynd).

Dls: Inga häckningsfynd. Endast 1 ex. rast. i maj (som 2015).

Vrm: Häckningar och häckningsindikationer: 1 par sågs mata ungar Degerfors Järnverk 12.4–31.5 (Leif Paakkonen). 1 ad. hanne matade ungar Hamnen, Varnumsviken 4.4–19.7 (Thomas Lindell m.fl.). 1 ad. hanne Älvsbyhus, Vålbergsområdet 8.4–31.5 och på samma lokal en hona 7.5 (Linda Åström Halvorsen m.fl.). 1 par Edane 12.5 (Kertil Nilsson) och på samma lokal 1 sj. hanne Edane 30.5 (Joakim Johansson). Två säkra och två möjliga häckningar är en bra årssumma.

Nrk: Två lyckade häckningar, och sannolika häckningar eller häckningsförsök på ytterligare tre lokaler.

FOTO: NICLAS AHLBERG

Vitstrupig näktergal *Irania gutturalis* hona, Horsten, Upl, 19 juni 2016.

Upl: Fyra häckningar och fyra permanenta revir, och ytterligare några sj. fåglar (dvs. ung. som 2015).

Vstm: Fem häckningar konstaterade och 3 ex. gjorde övervintringsförsök (se nedan).

Dlr: Den svarta rödstjärten håller ställningarna som etablerad häckfågel med 4 bekräftade och ett par troliga häckningar där 1K-fåglar setts i lämplig biotop.

Nordliga fynd:

Hls: Tre fynd är en något svagare fyndbild jämfört med de senaste tio åren.

Mpd: Ett fynd. (Inga 2015 eller 2014). 1 2K Prästjärnen, Selånger 15.4 (Elisabet Carlsson, Bernt Carlsson, Ingemar Marklund m.fl.).

Ång: Efter ett års uppehåll, en observation 2016: 1 ad. hanne Kornvägen Långsele 18.9 (Börje Nilsson).

Nb: Ett fynd, för ovanlighets skull en äldre fågel: 1 3K+ hanne Malören nat. res. Kalix skg. 24.5 (Hampus Lejon, Hans Larsson).

Jmt: Två fynd. 1 ad. hanne Frisktorpet, Mörsil 23.6 (Thomas Saxgård). 1 ex. Sylarnas fjällstation, Sylarna/Bealjege 9.8 (Ola Dahlbom).

Hjd: Sex fynd fördelade på apr (1), jun (3), aug (1), okt (1): 1 ex. Storsjö 27.4 (Emil Moén, Kent Moén, Eva Moén). 1 sj. hanne Helagsstugorna, Helags 23–26.6 (Lars Lindell, Per Åsberg, Mikael Åsberg m.fl.). 1 sj. Storsjö 604 28.6 (Bert-Ivan Mattsson, Marlene Åslund). 1 hanne rast. Kläppvägen, Torkilstöten 29.6 (Kent Moén). 1 honf. Mittåkläppen 25.8 (Thomas Svanberg, Charlotte Svanberg). 1 honf. Storsjö 2.10 (Kent Moén, Eva Moén).

FOTO: DANIEL ANDERSSON

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros* hona.

Ly lpm: 1 honf. Gunnarn 23.4 (Greger Thorsson, Håkan Rune m.fl.). 1 2K Björkheden, Ammarnäs 13.5 (Bernt-Erik Nordenström). 1 honf. Malå såg 10.7 (Leif Bildström).

P lpm: 1 honf. Svedjan, Glommersträsk 30.7 (Monica Berggren). 5:e fyndet i P lpm.

T lpm: 1 häckning (2 pull.) Låktatjäkkastugan 23.7–7.8 (Leif Björk, Joel Hallingfors). 8:e fyndet i T lpm och den första häckningen.

De senaste årens vinterfynd fluktuerar som väntat (2012 – 52 fynd, 2013 – 28 fynd, 2014 – 78 fynd 2015 – 65 fynd). 2016 gjordes 43 vinterfynd:

Sk: Under januari till februari gjordes 20 fynd av 21 ex. I december gjordes 12 fynd av 18 ex. Ett normalt utträdande.

Bl: Tre vinterfynd: 1 ad. hanne Ronneby hamn 1.1 (Christer Petersson). 1 ex. Elleholm 13.1 (Bengt Nilsson). 1 honf. Abramsäng 12.2 (Petter Nordvander) samt 1 ad. hanne Oxhaga 3–6.12 (Tommy Petersson, Manfred Dornhäuser).

Öl: 1 hona Borgholm 1.1 (Björn Johansson). 1 ex. Mörbylånga 11.1 (Leif Dahlgren). 1 hanne Grönhögen 7–19.2 (Göran Andersson, Ronnie Nederfeldt m.fl.). 1 ex. Näsby 15.2 (Ronnie Nederfeldt).

Sm: Ett vinterfynd: 2 ex. (hanne och hona) stolpupplet, Götafors ind. omr., Vaggeryd k:n 16.11–9.12 (Hans Boberg, Sven Boberg)

Vstm: Ett vinterfynd: 3 ex. (2 ad. hannar och 1 honf.) gjorde övervintringsförsök inne på Yara, Sjötullen. Alla tre fåglarna var kvar fram till jul. Därefter fanns bara de två adulta hannarna kvar. Dessa två överlevde nyåret och en bit in på år 2017. (Magnus Nyström).

(PETER STRANDVIK)

Fynd av rasen:

Phoenicurus o. ochruros/semirufus/phoenicuriodes/rufiventris (13/13 – 9/9)

Öl: 1 1K hanne Skärlovns hamn 14.10 (F) (Bertil Breife, Monica Pedersen), 1 1K hanne Ölands norra udde 14–16.10 (F) (Hasse Olsson, Tobias Berger), 1 1K hanne Ölands norra udde 16.10 (F) (Tobias Berger), 1 1K hanne 16–25.10 (F) (Ragnar Gustafsson, Brita Gustafsson), 1 1K hanne Holmebodan 11–12.11 (F) (Markus Tallroth), 1 1K hanne Norra lundparkeringen 17–20.11 (F) (Magnus Hellström, Erik Nordberg m.fl.).

Gtl: 1 1K hanne Nabben 12–14.10 (F) (Måns Grundsten), 1 1K hanne Kallbadhuset, Visby 8–18.11 (F) (Niclas Ahlberg).

Srm: 1 1K hanne Gröna pumpen, Femöre 3.11 (F) (Jan Karlsson).

Ett kraftigt inflöde av fåglar som uppvisade karaktärer för det ostliga komplexet (raserna *ochruros/semirufus/phoenicuriodes/rufiventris*) skedde under hösten med inflöde i mitten av oktober (5 ex.) och sedan åter första hälften av november (4 ex.). Grannländerna och övriga Västeuropa fick viss del av inflödet men en oproportionerligt stor andel av fåglarna hamnade i just Sverige.

(ARON EDMAN)

Svart rödstjärt x (rödstjärt x svart rödstjärt)

Phoenicurus ochruros x (*Ph. o.* x *Ph. phoenicurus*)

Sm: En samhäckning i Gyllenfors, Gislaved 7.6–18.7 där honan var en svart rödstjärt hona och hannen en hybrid svart rödstjärt x rödstjärt (Bo Gillberg, Erik Larsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola*

Likt brandkronade kungsfågeln har svarthakad buskskvätta fått något av ett genombrott som häckfågel i Sverige de senaste åren. Totalt noterades 8

häckningar 2015 och drygt 30 2016. Dessa var koncentrerade till södra och sydvästra Sverige med 18 par i Sk, 13 i Hl, 2 i Boh och 1 i Vg. Även utanför detta område uppträdde arten talrikt, särskilt under våren.

Sk: Totalt bedöms 18 par inlett häckningar på 14 olika lokaler: Lomma kustdammar, Södra Flommen, Skyttsie Hage (Skanörs ljun), Barsebäcks mosse, Vassbo gård (Lundåkrabukten), Norr om Barsebäcks golfklubb, Bokholmens mosse, Farhult, Klören, Vittskövle mosse, Brösarps norra backar, Bongska marken, Odelryd Björkesåkrasjön (2 par) och Klostersågen (4 par).

Hl: Med startskott i slutet av mars intog de svarthakade landskapet på bred front. Fåglarna höll sig kvar under våren och 16 revirhävande hannar lockade till sig minst 13 honor. Sammanlagt resulterade minst 10 av häckningarna i ungar (rrk Hl).

Boh: Ett par häckade i Uddevalla kommun med en förstakull i maj och en andrakull i juli, från vilken fem ungar ringmärktes (Curt Josefsson). Ytterligare ett häckningsförsök gjordes på Orust. Utöver detta drygt tio fynd.

Vg: 1 häckning (2 1K) Hovmene, Åsle 13.6–7.8 (Michael Henry, Albin Torsson, Adam Bergqvist m.fl.). Därutöver fynd av ytterligare 7–8 ex.

Fynd utanför häckningsområdena:

Bl: 1 hona Torhamns udde 28.3 (F) (Annika Annemark, Markus Forslund, Cecilia Näslund m.fl.). 1 hane Munkahusviken 29.3 (Tommy Petersson, Mimmi Hedlund). 1 hona Utlängan 30–31.3 (F) (Lars-Gunnar Lundquist). 2 i par Utlängan 14–18.4 (F) (Lars-Gunnar Lundquist). 1 hona Hasslö 16.4 (F) (Jonas Persson). 1 hane Oxhaga 20.4 (F) (Christer Henriksson, Mimmi Hedlund, Thomas Nilsson m.fl.). 1 hona Utlängan 22.4 (F) (Lars-Gunnar Lundquist m.fl.). 1 hane Utlängan 9.5 (F) (Lars-Gunnar Lundquist).

Sm: 1 2K+ hane rast. Bockarafälten, Oskarshamn 30.3 (Christer Håkansson, Åke Nilsson). 2 honor Borttorps hamn, Kalmar 31.3–4.4 (Leif Tägtström, Ola Lindblom m.fl.). 1 hona Motorbanan, Kläckeberga, Kalmar 31.3 (Andreas Ståhl, Viktor Eriksson m.fl.). 1 hane Skillingaryds dämme, Vaggeryd k:n, 1.4 (Lars-Gunnar Amtell, Mats Alderus, Bo Andersson m.fl.). 1 ad. hane rast. Vätan 300 mtr S Borttorps hamn, Kalmar 4.4 (Arne Hellgren, Anders Carlsén). 1 hona Osudden, Vidösteren, Värnamo k:n 7–8.4 (Per Kjellin, Kent Örn, Lars Norgren). 1 2K+ hane Kalmar Dämme, Kalmar 2.5 (Peter Sieurin, Bengt Antonson m.fl.). 1 hane Melankrön, Vimmerby 17.5 (Gunnar Blomqvist, Johan Wiktorsson).

Öl: 1 hane Stora Brunneby, Stenåsa 28–29.3 (Johan

Jensen, Axel Jensen, Ronnie Nederfeldt m.fl.). 1 hona Kapelludden 28.3 (Kjell-Olof Hedlund m.fl.). 1 hona Ås kyrka, Ottenby 28.3–4.4 (Gunnar Steinholtz, Hans Sundström, Douglas Gustafsson m.fl.). 1 hona Hahns fiskarstugor, Ottenby 30–31.3 (Bosse Carlsson, George Gustafsson m.fl.). 1 hane Grönhögen 14.4 (Ghia Krantz, Ronnie Nederfeldt, Joel Hallingfors m.fl.). 1 hane Ölands norra udde 24–26.4 (Kerstin Svensson, Anders Petersson m.fl.). 1 hane Grankullavik 6.5 (Robin Isaksson, Peter Lantz m.fl.). 1 2K+ hane Ängjärnsudden, Böda 23.6 (Magnus Elfving).

Gtl: 1 hona Muskmyr fågeltorn 31.3 (Juho Könönen). 1 hane Bredsandsudde, Gotska Sandön 22.5 (Per Åsberg, Niklas Westermarck, Jacob Rudhe m.fl.). 1 hane Bonnäs åkrar, Hoburgen 28–30.12 (Jörgen Petersson, Bengt-Åke Larsson, Arvid Svanborg m.fl.).

FOTO: LASSE OLSSON

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola*, Falkenberg, Hl, april 2016.

Dls: 1 hane Bergs mader, Mellerud 15.5 (Claes-Göran Magnusson, Håkan Krave, Anders Regeskog m.fl.). Andra fyndet i Dalsland.

Srm: 1 hane Herrhamra, Torö 30–31.3 (Jan Ohlsson, Roger Klasson m.fl.). 1 hane Östra Styran, Nynäshamn 3–5.4 (Magnus Glennståhl, Anders Kling m.fl.). 1 hane Loppängarna, Arbottna, Muskö 9.4 (Lars Vaste Andersson).

Upl: 1 hona Svarvarbo, Gamla Bälingemossar 6.5 (Thomas Pless).

Tabell 36. Genomsnittligt antal svarthakade buskskvättor *Saxicola rubicola* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
1,0	3,1	3,8	9,8	15	33	>60	>100

Vrm: 1 2K hane Fisksjön, Karlskoga 7.4 (Anders Jonsson m.fl.). 9:e fyndet och 6:e vårfyndet i Vrm.

Dlr: 1 2K hane Lunden, Orsa 9.4 (Lars Hansson, Lena Pettersson m.fl.). 1 ad. hane Savelgärdet, Islingby, Borlänge 1.5–6.8 (Håkan Sandin m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Vitgumpad buskskvätta *Saxicola maurus*

Fynd av raserna:

Saxicola m. hemprichi (4/4 – 1/1)

Bob: 1 2K hane Torslandaviken 2.6 (F) (Ola Wennberg).

Saxicola m. stejnegeri (1/1 – 1/1)

Sk: 1 1K hona ringm. Flommen, Falsterbo, 20.9 (F, DNA, Stervander. M. 2016) (Falsterbo Fågelstation, Björn Malmhagen).

FOTO: PER SMITTERBERG

Vitgumpad buskskvätta *Saxicola maurus* 1K hane, Fifangs fiskeläge, Gtl, 20 oktober 2016.

Tillägg 2015:

Öl: 1 honf. Kungsstenarna, Ottenby, 9–11.10 (F, DNA, Stervander. M. 2016) (Mats Henriksson, Lars Leonardsson).

Saxicola m. maurus/stejnegeri

Sk: 1 honf. Löddesnäs 16.10 (F) (Jonas Nilsson, Lars Nilsson).

Bl: 1 1K hane Lastudden, Utlängan, 22.9 (F) (Lars-Gunnar Lundquist), 1 honf. Maren, Utlängan, 27.9 (F) (Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 honf. Mellby 9–14.10 (F) (Johan Myhrer, Lars Leonardsson, Nils Söderbom).

Gtl: 1 1K hane Fifangs fiskeläge, Ajkesvik, 17–20.10 (F) (Per Smutterberg, Ola Wizén m.fl.).

Saxicola m. maurus/stejnegeri/hemprichi/variegatus (2/2 – 4/4)

Bl: 1 2K+ hona Utlängan 8.5 (F) (Mårten Müller, Anders Eriksson, Tommy Lindell m.fl.).

Sm: 1 ex. honf. Rosenlundsfälten 30.12 (F) (Anders Hofwing, Lena Hofwing).

Gtl: 1 ex. honf. Kettelvik 21–26.10 (F) (Petter Simonsen, Stellan Hedgren, Marita Westerlind m.fl.).

Vg: 1 ex. honf. Ganlet, Önnared 26.9 (F) (Stefan Svanberg).

Landets första bekräftade fynd av rasen *stejnegeri* efter ett flertal goda kandidater de senaste åren. I övriga Västeuropa har ytterligare fynd verifierats på senare tid och det är möjligt att någon av individerna, där det finns indikationer på ostligt ursprung,

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*, Seby gravfält, Öl, 17 oktober 2016.

kan publiceras när kunskapen om fältbestämning av denna ras av vitgumpad buskskvätta tagit några steg framåt. Totala antalet fynd av vitgumpad buskskvätta redovisas inte då en totalrevidering av fynden av olika taxa inom arten är under arbete.

(ARON EDMAN)

Isabellastenskvätta Oenanthe isabellina

(20/20 – 4/4)

Bl: 1 1K hona Byn, Utlängan, 5–25.10 (F) (Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 1K Seby gravfält 17–25.10 (F) (Jonas Waldenström, Anders Waldenström m.fl.).

Gtl: 1 1K+ Bodudd, Näsudden, 6–9.10 (F) (Per Smutterberg m. fl.).

Nrk: 1 ex. Hättinge 25.9 (F) (Håkan Svensson, Birgitta Dawidsson).

Typisk fyndbild under hösten. Hälften av de svenska fynden har nu gjorts efter år 2011 och om trenden håller i sig vore det intressant att undersöka närmare vad orsaken till ökningen kan vara; utbredningsförskjutning eller möjligen etablering av vinterkvarter längre västerut än vad som tidigare varit brukligt som hos exempelvis större piplärka och tajgasångare? Fågeln vid Seby, Öl, orsakade viss förvirring initialt då den dök upp på exakt samma plats som det dagen innan funnits en ökenstenskivatta.

(ARON EDMAN)

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Nunnestenskivatta *Oenanthe pleshanka* 1K hanne, Sturkö, Bl, 16 oktober 2016.

Nunnestenskivatta *Oenanthe pleshanka* (37/37 – 6/6)

Sk: 1 1K hanne Norra Ålasjön, Skanör 24–25.10 (F) (Jesper Hansson).

Bl: 1 1K hanne Uttorp 16–19.10 (F) (Kenny Nordström), 1 1K hona Torhamns udde 24.10 (F) (Kenny Nordström).

Öl: 1 1K hona Ventlinge strand 14.10 (F) (AnnCharlotte Petersson).

Mpd: 1 1K hane Bergafjärden, Njurunda, 27–28.10 (F) (Beatrice Bergh, Michael Englevid, Peter Nilsson m.fl.).

Vb: 1 1K hane T-vägen, Degernässlätten, 4–5.10 (F) (Emanuel Naudot, Niklas Andersson).

Sex fynd är det högsta antalet hittills under ett och

samma år (fem fynd 2003). Fynden har generellt blivit tidigare sedan millennieskiftet och årets fynd förstärker den bilden med uppträdande samlat kring 15–20 oktober. Fynden före år 2000 ligger i snitt cirka tio dagar senare.

(ARON EDMAN)

Ökenstenskivatta *Oenanthe deserti* (57/57 – 7/7)

Sk: 1 1K hona Knäbäcksdösen 23–25.10 (F) (Sven Johansson).

Sm: 1 1K hona Furö 23.10 (F) (Åke Nilsson, Christer Håkansson).

Öl: 1 1K hona Nygårds läge, Segerstad 16.10 (F) (Magnus Hallgren, Nils Hultman), 1 1K hona Neptuni åkrar 21–23.10 (F) (Hasse Olsson m.fl.), 1 1K hona S Ene-

FOTO: P-G UTTERFORS

Ökenstenskivatta *Oenanthe deserti* hona, Neptuni åkrar, Öl, 23 oktober 2016.

rum 22–25.10 (F) (Marcus Teveborg, Lars Teveborg).

Gtl: 1 honf. Stora Beckrevet, Gotska Sandön 16.10 (F) (Magnus Lepschi), 1 ad. hona Barshageudd 18–22.10 (F) (Tomas Carlsson).

Tillägg 1999:

Gtl: Den hane vid Vännes och Västergårde som publicerats från 21–22.10 (F 1999:156) sågs ända fram till den 25.10. Kompletterande fotografier av fågeln ger stöd för att ändra åldersangivelsen från ad. till 1K (F) (Björn Lilja, Anders Nissling, Per Smittberg m.fl.).

Tidsmässigt helt typiskt uppträdande men aldrig förut har så många som sju individer rapporterats under ett och samma år.

(ARON EDMAN)

Starrsångare *Locustella certhiola* (2/2 – 0/0)

Tillägg 2015:

Ög: 1 ex. Häradsskär 16.9 (Thomas Hultquist, Magnus Elfving).

Den publicerade ringmärkta fågeln 15.9 2015 på Häradsskär (F 2015:142) sågs även dagen därpå och kompletteras med den fynduppgiften.

(ARON EDMAN)

Flodsångare *Locustella fluviatilis* NT

Totalt hördes 249 sjungande flodsångare. Jämfört med närmast föregående år var andelen längs Norrlandskusten lägre och förekomsten från Uppland och söderut högre. Ingen häckning har konstaterats.

FOTO: NICLAS AHLBERG

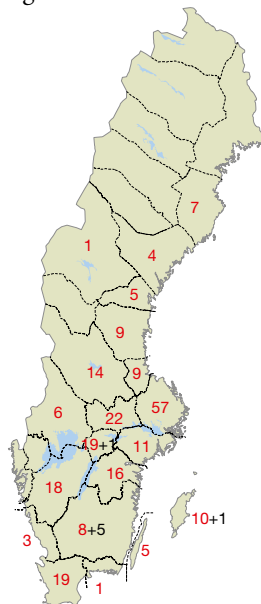
Flodsångare *Locustella fluviatilis*, Siggesta, Uppl., juni 2016.

För flodsångare och många andra arter kan skandinaviska halvön ses som en utlöpare och randområde till det som är det normala utbredningsområdet i framför allt Ryssland. Om vår del av utbredningsområdet kan ses som en ”sänka eller källa” (sink/source) populationsmässigt, kan verkligen diskuteras. Förmodligen får vi det som råkar spilla över Östersjön.

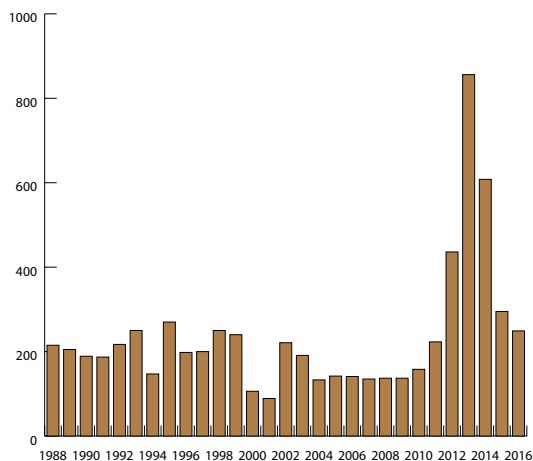
I mångt och mycket bestäms förekomsten av väderlägen under vårflyttningen. För flodsångaren och kanske också några andra arter med östlig tyngdpunkt finns dessutom en tendens till fleråriga toppar, kanske beroende på att individer under ett gynnsamt väderläge tagit sig till Sverige och sedan

lärt sig att komma tillbaka till nästkommande år. Rrk Vg kommenterar exempelvis: Lite intressant i sammanhanget är att de två områden (Bredegården, Skultorp och Hulesjön, Falköping) som haft två sjungande fåglar inom begränsat område också är de två lokaler där fåglarna uppträdde tidigast (12 resp. 19.5). Kanske är det här frågan om fåglar som återvänder och kanske rent av häckat tidigare år?

Sammantaget gör detta att den långsiktiga trenden kan vara rätt svår att analysera. Hur som helst befinner vi oss nu i ett läge där flodsångaren efter en historiskt hög och en plötslig toppnivå 2012–2014, med friska östliga vindar under längre perioder i mitten och slutet av maj, är tillbaka mer normala nivåer när det gäller antalen.

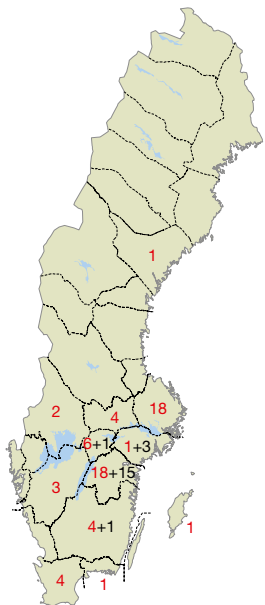

Sjungande flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 2016. Övriga fynd anges efter +.

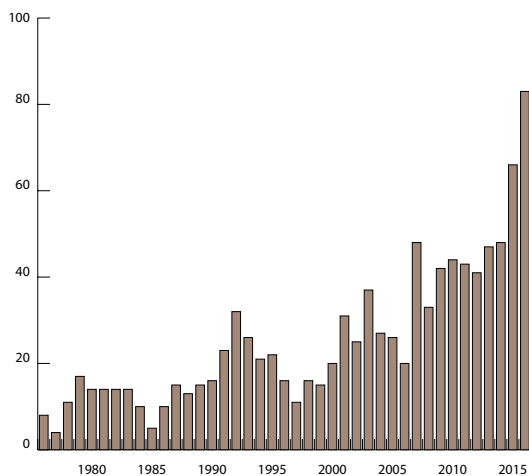

Rapporterade flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 1988–2016.

Just 2016 var vädermässigt ett ganska mediokert år med få spännande östliga öppningar under den period då flodsångaren anländer. Flest flodsångare noterades som vanligt i Uppland. Här fanns också den i särklass största koncentrationen med 9 sj. på Gamla Balingemossar 27.5–20.7 (Thomas Pless m.fl.). Rrk Upl skriver: 52 sjungande flodsångare hördes i rapportområdet under perioden 25.5–10.7. Det är något fler än föregående år (45 ex.)

Sjungande vassångare *Locustella luscinioides* i Sverige 2015. Övriga fynd anges efter +.

Rapporterade vassångare *Locustella luscinioides* i Sverige 1976–2016.

Tabell 37. Genomsnittligt antal vassångare <i>Locustella luscinioides</i> per år under olika perioder 1950–2016.							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,9	6,0	12	20	31	53	83

men betydligt färre än de i genomsnitt drygt 100 st. som hördes 2012–2014. Sett i ett 25-årsperspektiv är dock 52 ex. en förhållandevis hög summa.

(FREDRIK FRIBERG)

Vassångare *Locustella luscinioides* NT

Vassångaren når nya höjder. 63 revir och 20 ytterligare fåglar är nytt rekord. Rrk Ög skriver: Från Tåkern blev det ny rekordnotering med 17 sjungande hannar – en putsning av 2013 års rekord, då 16 hannar räknades in. Även ringmärkningen satte nytt rekord då 15 ex. märktes, samtliga av dessa 1K (Lars Gezelius). En fantastisk siffra, mer än en fyrdubbling av den normala nivån!

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Vassångare *Locustella luscinioides*, Kanalhuset, Sk, 4 maj 2016.

Vid Hjälstaviken sjöng upp till 7 ex. (Pekka Westin m.fl.).

Nordligt fynd:

Ång: 1 sj. Öfjärden 23.5–2.7 (Jonas Konradsson, Thomas Birkö m.fl.). Den första vassångaren i Ång hittades i en för arten förväntad miljö. Tillika det 4:e fyndet genom tiderna i de fyra nordligaste länen.

(FREDRIK FRIBERG)

Fältsångare *Acrocephalus agricola* (33/33 – 3/3)

Öl: 1 2K+ Ölands södra udde 17.5 (F) (Leif Lejdelin, Torbjörn Jansson, Håkan Sterner m.fl.).

Hl: 1 2K+ ringm. Nidingen 17.6 (F) (Anders Melin, Lars Hellberg).

Nb: 1 2K+ ringm. Haparanda Sandskär 22.7 (F) (Haparanda Sandskärs fstn, Alan Kerr, Lena Stenman).

Efter toppnoteringen 2013 med hela fem individer följde två år utan fynd. Tre fynd under 2016 får anses vara en god siffra. Över hälften av de svenska fynden har gjorts sedan 2003. Danmarks tolfte fynd gjordes i september. Från Norge rapporterades tre individer, fördelade på juli, september och oktober, vilket skulle innebära att 26 individer påträffats

FOTO: KRISTER CARLSSON

Fältsångare *Acrocephalus agricola*, Ölands södra udde, Öl, 17 maj 2016.

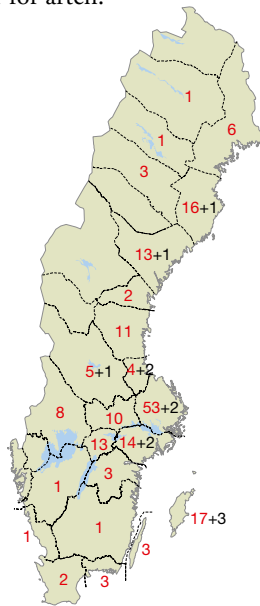
i landet. I Finland gjordes tre fynd, två i maj och ett i slutet av oktober, och antalet finska fynd är t.o.m. 2016 totalt 61. Från Estland rapporterades två individer i juli, vilket gör att totalt 16 fynd gjorts i landet (tarsiger.com). Årets svenska fynd faller väl in i fyndbilden för äldre fåglar som den ser ut efter millennieskiftet, dvs. med uppträdanden i maj/juni respektive slutet av juli/början av augusti. Fynd senare på året brukar röra ungfåglar (F 2012:145).

(MAGNUS CORELL)

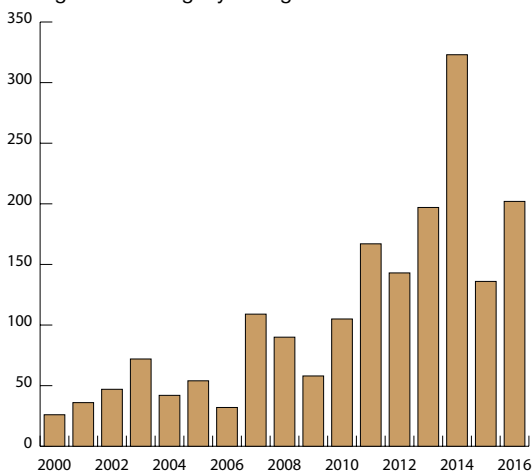
Busksångare *Acrocephalus dumetorum* NT

Med 193 sjungande, 9 övriga fullvuxna exemplar och dessutom flera ungvuxna går 2016 till historien som det näst bästa året hittills. Bara år 2014 är klart bättre med smått otroliga 323 fullfjädrade ex.

I tider av medgång på nattsångarfronten är det lätt att bli bortskämd, och känslan kan illustreras av rrk Hls: Likt flertalet nattsångare hade arten ett botenår 2015 och med 11 sjungande fåglar blir 2016 ett normalår för arten.

Sjungande busksångare *Acrocephalus dumetorum* i Sverige 2016. Övriga fynd anges efter +.

Rapporterade busksångare *Acrocephalus dumetorum* i Sverige 2000–2016.

Tabell 38. Genomsnittligt antal busksångare *Acrocephalus dumetorum* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,2	1,2	8,3	24	52	57	179	>200

Vid Ledsjär hittades en sjungande individ redan 6.5 (Kalle Brinell m.fl.), vilket är det tidigaste som markerats som godkänd i Artportalen hittills i Sverige.

Häckningar:

Upl: På Björn konstaterades häckning där två nyligen flygga ungar sågs i augusti tillsammans med föräldrar (Ulrik Lötberg m.fl.) Även vid Hallsta, Tierpslätten misstänktes häckning då två hannar och ytterligare en tyst fågel, troligen en hona, observerades under början av juni (Kalle Brinell m.fl.).

Dlr: 1 par Enbacka, Gustafs, Säter 30.5–5.9. Fotograferades med bomaterial 7.6 och även ad. i trolig parningsceremoni (mat i näbb) 9.6 (Leif Carlberg). Den 5.7 foto av ad. med föda åt ungar (Lars Antonsson, Klaus Malling Olsen). Från den 14.7 sågs 5 nyligen flygga ungar i området (Björn Söderlund). Tilläggas ska att ytterligare en sj. fanns i området (Väbäck) 2.6–4.7 (Leif Carlberg,

Björn Söderlund, Mattias Lindberg). Häckningen vid Enbacka, Gustafs i Säter kommun är den första säkert dokumenterade i Dalarna.

Fynd i lappmarkerna:

Ly lpm: 2 sj. 3.6 Malå (Leif Bildström), 1 sj. 27.6 Paubäckens rastställe, Mejvankilens naturreservat, (Martijn Versluijs) 1 sj. Tuggensele urskog 28.6 (Martijn Versluijs). 6:e till 8:e fyndet i Ly lpm.

P lpm: 1 hane hävdade revir Glommersträsk 7–28.6 (Lennart Wahlén, Björn Johansson, Leif Björk m.fl.). 1:a fyndet i P lpm.

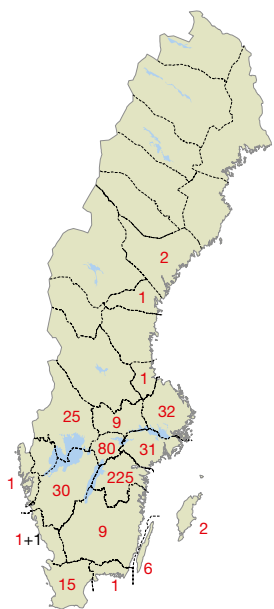
Lu lpm: 1 sj. Luspebryggans hpl., Stubba nat. res. 11.6 (Rüdiger Kasche). 6:e fyndet i Lu lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

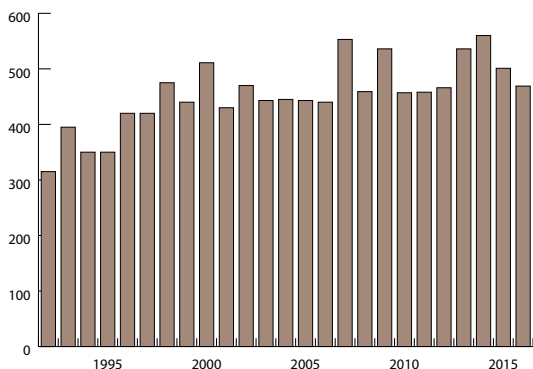
FOTO: NICLAS AHLBERG

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*, Oset, Nr., maj 2016.

Sjungande trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 2016.

Rapporterade trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 1992–2016.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* NT

Totalt 469 sjungande hannar är en normal årssumma, efter tre lite bättre år med 536, 560 resp. 501 sjungande hannar. Från Tåkern, Ög rapporterades om 200 sjungande hannar (Lars Gezelius), vilket är en normal nivå. Vid Hornborgasjön hördes endast 3 sjungande. Kvismaren hyste 26 hannar och 34 honor som fick ut totalt 121 ungar och i Segersjö så fick 10 hannar och 21 honor ut 60 ungar.

Nordliga fynd:

Mpd: 1 sj. Yttre Tynderösundet 12–24.6 (Henrik Lundgren, Thomas Granfeldt, Carina Svedin m.fl.). 9:e fyndet för Medelpad.

Ång: 1 sj. Öfjärden 6–25.6 (Jonas Konradsson, Leif Johansson, Björn Gustafsson m.fl.), 1 sj. Körning, Nordingrå s:n 4–11.7 (Osborne Lindberg, Henrik Johansson, Leif Johansson).

(FREDRIK FRIBERG)

Stäppsångare *Iduna caligata* (24/24 – 2/2)

Öl: 1 sj. Södra Lunden 31.5 (B) (Ulf Elman).

Gtl: 1 2K+ ringm. Hoburgen 31.5 (F) (Bimbi Ollberg, Stellan Hedgren, Gutt Åberg m.fl.).

Ölands 7:e och Gotlands 9:e stäppsångare. Av de nu 26 svenska fynden är det enbart två som inte gjorts kring Östersjön eller Bottenviken, Nidingen, Halland, 2007 och Svaneskären, Bohuslän, 2009. Ar-

FOTO: PETER BERGLIN

Stäppsångare *Iduna caligata*, Södra Lunden, Öl, 31 maj 2016.

ten expanderar på andra sidan Östersjön, främst i norra Baltikum, och har även etablerat sig i sydöstra Finland. Vi kan förvänta att det fortsätter dyka upp fåglar vid vårflyttningen i slutet av maj och början av juni, främst i östra Götaland och Svealand.

(ARON EDMAN)

Polyglottsångare *Hippolais ployglotta* (4/4 – 1/1)

Öl: 1 1K ringm. Ölands södra udde 18.8 (F) (Ottenby fstn, Tobias Lilja-Nordin).

Landets första fynd var en ringmärkt ungfågel i oktober 1978 på samma lokal som årets ringmärkta individ. Däremellan har tre fåltfynd gjorts varav två, lite överraskande, sjungande långre norrut i

Sverige (Islingby i Dalarna resp. Klimpfjäll i Västerbotten). Arten är på expansion norrut i västra Europa och spås vara en potentiell häckfågel hos oss om vi ger den några eller en handfull decennier.

(ARON EDMAN)

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans*

(10/10 – 1/1)

Sk: 1 2K hane Knäbäcksdösen, Ravlunda skjutfält 5–7.5 (F, B) (Anders Sennmalm, Mikael Arinder, Lennart Jeppsson m.fl.).

1967:

Bl: 1 2K hona *S. c. cantillans* insamlad Utklippan 28.5 (DNA Naturhistoriska riksmuseet, Centrum för gene-

FOTO: OTTENBY FÅGELSTATION

Polyglottsångare *Hippolais polyglotta*, Ölands södra udde, 18 augusti 2016.

tisk identifiering, 2015, NRM-CGI-000129) (FiBl 4:8, NRM710058).

2003:

Öl: 1 hane Lundsjön, Ottenby 30.4–7.5 (F 2003:189).

2006:

Hl: 1 2K hane Snöstorp, Halmstad k:n 7.5 (F 2006:131).

2007:

Bob: 1 hane Hogen, Sotenäs 15.5 (F 2007:132).

Gtl: 1 2K hane Hoburgsklippan, Hoburgen 22.5 (F 2015:145).

2013:

Gtl: 1 2K+ hane Stockviken, Öja s:n 27–30.4 (F 2013:136).

Sk: 1 3K+ hanne ringm. Falsterbo fyr 19.5 och 23.5 (F 2013:136).

Boh: 1 2K+ hanne Slingan, Hönö 25.5 (F 2013:136).

Bl: 1 2K+ hanne Hanö 27–29.5 (F 2013:136).

2014:

Gstr: 1 hona ringm. *S. c. cantillans* Eggegrund 1.6 (DNA Stervander, M, 2016) (Patrik Wildjang).

Raritetskommitténs omgranskning av tidigare publicerade fynd av ”rödstrupig sångare” resulterade i tio röststrupiga sångare (*S. c. cantillans/albistriata*) enligt den nya artindelningen i röststrupig sångare, rostsångare och moltonisångare. Till dessa läggs också ett tidigare opublicerat fynd från 2014. Därmed har sammanlagt elva fynd av röststrupig

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans*, Knäbäcksdösen, Ravlunda, Sk, 6 maj 2016.

sångare gjorts i landet. Alla godkända fältfynd avser hannar som, baserat på det material Raritetskommittén har haft tillgång till, uppvisat karaktärer och i några fall yttrat läten som stöder bestämningen. Fyndet av en hona från 1967 har bestämts med hjälp av DNA, vilket även gäller en hona från 2014. Analyserna har i båda fallen pekat på rasen *S. c. cantillans*. De svenska fynden av denna sydliga/sydostliga art är spridda längs västkusten och ostkusten upp till Eggegrund. Se även under ”rödsångare” nedan.

(MAGNUS CORELL)

Rostsångare *Sylvia inornata* (1/1 – 1/1)

2015:

Gstr: 1 hona Eggegrund 28.5 (F, DNA Stervander, M, 2016) (Patrik Wildjang).

2016:

Gtl: 1 2K hanne *S. i. iberiae* ringm. Hoburgen 20.5 (F, DNA Stervander, M, 2016) (Mikael Larsson, Matz Carlsson, Jan Ohlsson, Sebbe Nilsson).

Raritetskommitténs omgranskning av tidigare publicerade fynd av ”rödstrupig sångare” resulterade inte i någon rostsångare (*S. i. inornata/iberiae*) enligt den nya artindelningen i röststrupig sångare, rostsångare och moltonisångare. Ett hittills opublicerat fynd från 2015 och ett fynd från 2016 har dock kunnat bestämmas till rostsångare med hjälp av DNA. Som kuriosas kan konstateras de två fynden av denna sydvästeuropeiska art gjorts längs svenska ostkusten. Se även under ”rödsångare” nedan.

(MAGNUS CORELL)

Moltonisångare *Sylvia subalpina* (1/1 – 0/0)

2003:

Sk: 1 hanne Falsterbo kyrka 4.6 (F) (F 2003:188).

Raritetskommitténs omgranskning av tidigare publicerade fynd av ”rödstrupig sångare” resulterade i en moltonisångare enligt den nya artindelningen i röststrupig sångare, rostsångare och moltonisångare. Se även under ”rödsångare” nedan.

(MAGNUS CORELL)

”Rödsångare”

Sylvia cantillans/inornata/subalpina (65/65 – 3/3)

Fynd för vilka rapporterna inte ger stöd för en säker artbestämning:

1967:

Öl: 1 ad. hanne Södra udden, Ottenby 13.7 (VF 30:240–242).

1970:

Srm: 1 ad. hanne Hartsö-Enskär 24.8 (FiSrm 3:72).

1976:

Öl: 1 hona ringm. Södra udden, Ottenby 14.6 (VF 37:79).

1977:

Bl: 1 hona Utklippan 29.5 (VF 38:45).

1981:

Sk: 1 hanne Lund 22.10 (VF 41:401).

Öl: 1 2K hanne Södra udden, Ottenby 2–7.6 (VF 41:401).

Hl: 1 2K hanne ringm. Nidingen 22.6 (VF 41:401).

Nb: 1 sj. hanne Haparanda Sandskär 25.5 (VF 41:401).

1983:

Hl: 1 hona ringm. Nidingen, Hl 24.5 (VF 43:546).
1 hane ringm. Nidingen, Hl 8.7–14.8 och 8.10 (VF 43:546, 45:70).

1984:

Gtl: 1 ad. hane Sundre 16.5 (VF 45:68).
Hl: 1 hona ringm. Nidingen 31.5 (VF 45:68).

1986:

Sk: 1 2K hona ringm. Ljunghusen 18.5 (VF 46:451).
Öl: 1 hane Hammarby 7–9.5 (VF 46:451).

1988:

Bl: 1 hane ringm. Utklippan 10.6 (VF 48:459).
Öl: 1 hane Ottenby 21–29.5 (VF 48:459).

1989:

Gtl: 1 hona ringm. Faludden 30.4 (VF 49:475).

1991:

Sk: 1 hane Klagshamnssudden 4–6.5 (VF 51 7–8:28).

1992:

Sk: 1 hane N Stensoffadammarna, Krankesjön 3–5.5 (F 1992:97).
Öl: 1 hane Södra Lunden, Ottenby 22.5 (F 1992:97).

1993:

Gstr: 1 2K hona ringm. Eggegrund 9.6 (F 1993:116).

1995:

Sk: 1 hane Trelleborg 16.5 (F 1995:139). 1 hane S:t Hans backar, Lund 25.5 (F 1995:139).
Bl: 1 ad. hane ringm. Utklippan 27.5–2.6 (F 1995:139).
Öl: 1 2K hane ringm. Segerstads fyr 7–8.5 (F 1995:139).
1 2K hane ringm. Södra udden, Ottenby 13.6 (F 1995:139).
Vg: 1 hane Seglora, Mark 30.4–1.5 (F 1995:139). 1 hane Sjömarken, Vg 16.5 (F 1995:139).
Ög: 1 hane Leonardsberg, Norrköping 24–25.5 (F 1995:139).

1997:

Öl: 1 2K hona m. ruvningsfläck ringm. Södra udden, Ottenby 3–4.6 (F 1999:158).

1998:

Öl: 1 hane Södra lundspetsen, Ottenby 24.4 (F 1998:153).

1999:

Öl: 1 2K hane Södra Lunden, Ottenby 21.5 (F 1999:158). 1 hane Parboäng gård 21.5 (F 1999:158).

2000:

Öl: 1 2K hane Södra Lundparkeringen, Ottenby 7.5 (F 2000:141).

2001:

Bl: 1 2K hona ringm. Utklippan 16.5 (F 2001:139).
Srm: 1 2K hane ringm. Bredmar, Landsort 5.5 (F 2001:139).

2002:

Öl: 1 2K hane Södra Lundspetsen, Ottenby 11.5 (F 2002:142). 1 ex. Södra Lundspetsen, Ottenby 18.5 (F 2002:142).
Gtl: 1 2K hona ringm. Hoburgen, Sundre 7.5 (F 2002:142). 1 hane Hoburgen, Sundre 29.5 (F 2002:142).
Hl: 1 hane Getteröns naturreservat 26–28.9 (F 2002:142).
Bob: 1 hane Boxhult, Uddevalla 24.5 (F 2002:142).
Vg: 1 hane Sjöryd, Dettern, Grästorp k:n 11–12.5 (F 2002:142).
Upl: 1 ex. Björn, Hållnäs 29.5 (F 2002:142).

2003:

Bl: 1 ad. hona ringm. Utklippan 29.5 (F 2003:188).
Öl: 1 hane Segerstads fyr 10–11.5 (F 2003:189). 1 hane Gammalsby, Öl 25.5 (F 2003:189).

2005:

Bl: 1 2K hona ringm. Utklippan 31.5–2.6 (F 2005:138).
Upl: 1 hane Horssten 24.5 (F 2005:138).

2006:

Gstr: 1 2K hane ringm. Eggegrund 3.6 (F 2007:132).

2007:

Öl: 1 hane Södra lunden, Ottenby 28.4 (F 2007:132).

2008:

Bl: 1 hona ringm. Utklippan 14.5 (F 2008:155).
Öl: 1 hane Norra lunden, Ottenby 19.5 (F 2008:155).
Gtl: 1 2K hane ringm. Hoburghsklippan 21.5 (F 2008:155).

2009:

Gtl: 1 hane Stora Beckrevet, Gotska Sandön 26.5 (F 2009:124).
Hl: 1 hona ringm. Nidingen 30.5 (F 2009:124).
Gstr: 1 2K hona ringm. Eggegrund 24.5 (F 2009:124).

2010:

Öl: 1 hane Klockarängen, Ottenby 26.5 (F 2010:129).
1 hane Kungsgården, Ottenby, 14.6 (F 2010:129).

2011:

Vrm: 1 hona ringm. Hammarö fågelstation 3.6 (F 2011:139).

2012:

Gtl: 1 hona ringm. Hoburghsklippan 27.4 (F 2012:146). 1 hane Galgberget 27.4 (F 2012:146).
1 ad. hane Skär 10.5 (F 2012:146). 1 hane Bredsandsudde, Gotska Sandön 21.5 (F 2012:146).

2014:

Gtl: 1 hane Gotska Sandön 26.5 (F 2014:145).

2016:

Gtl: 1 ex. ringm. Hoburgen 3.6 (F) (Bimbi Ollberg).
Upl: 1 2K hane 3.5 Svenska Högarna (F) (Bill Douhan, Zacharias Svensson). 1 2K+ hane Horssten 28.5 (F) (Anders Haglund, Fingal Gyllang, Måns Grundsten).

Raritetskommitténs omgranskning av tidigare publicerade fynd av ”rödstrupig sångare” resulterade i att rapporterna när det gäller 65 av fynden bedömts inte ge stöd för en säker artbestämning enligt den nya artindelningen i rödstrupig sångare, rostsångare och moltonisångare. Detsamma gäller tre rapporter från 2016. Alla dessa fynd publiceras här under samlingsnamnet ”rödsångare”. En redogörelse för hur Raritetskommitténs omgranskning genomförts och vilka krav kommittén ställt för godkännande finns i *Vår Fågelvärld* 6/2017.

(MAGNUS CORELL)

fyra ökensångare setts, senast 2012, medan Norges första fynd av ökensångare gjordes i november 2015. Elva individer har påträffats i Finland, senast i november 2011.

(MAGNUS CORELL)

Höksångare *Sylvia nisoria* VU

Det är svårt att få en riktigt samlad bild av höksångarens förekomst i Sverige, men på det stora hela ser årets fyndbild ut ungefär som den gjort under de senaste åren. Antalet konstaterade häckningar är få och antalet fynd ligger stabilt på en låg nivå utanför kärnområdena Öl och Gtl. Positivt är att arten ser

FOTO: DANIEL ANDERSSON

Ökensångare *Sylvia nana*, Norra backa industriområde, Borlänge, Dlr, 30 oktober 2016.

Ökensångare *Sylvia nana* (14/14 – 3/3)

Öl: 1 ex. Långgrundsudden 17–23.10 (F) (Hasse Olsson, Magnus Hallgren m.fl.).

Gtl: 1 ex. Örnkull 21–26.10 (F) (Mattias Gerdin).

Dlr: 1 ex. Norra backa ind.omr. 28–30.10 (F) (Sven-Erik Persson, Yngve Johansson, Hanna Andersson m.fl.).

Ny art för Dalarna, andra fyndet för Gotland och nionde för Öland. Fyndet i Dalarna utgör också det första inlandsfyndet. Tre individer är en hög årssiffra, bara 1980 har lika många påträffats, och sedan millennieskiftet har det tidigare setts tre exemplar totalt. Fynden var efterlängtnade av många, särskilt som man får gå tillbaka till 1994 för att hitta en individ som sågs mer än en dag. I Danmark har

ut att ha en god utveckling på Öl och att den verkar hålla ställningen på Gtl.

Antalet fynd av 1K-fåglar under hösten var lägre än under de senaste åren och det är värt att notera att det för första gången sedan 2007 saknas fynd från Norrland.

Här nedan redovisas häckningar samt fynd från landskap med få fynd av höksångare:

Sk: I likhet med förra året fanns det höksångare i Burensvik då en hane höll ett revir 21–29.5 (Mårten Müller, Henrik Johansson). Dessutom 1 sj. hane Bäckadalen, Simrishamn 2–5.6 (Aron Edman m.fl.). I övrigt tre fynd varav ett var en övervintrande fågel vid Burlövs Egnahem, Ärlöv 28.12 2015–26.1 2016 (Kenneth Bengtsson).

Bl: 1 hanne Byn, Utlängan 18.5–6.6 (Lars-Gunnar Lundquist, Bengt Strindhagen, Anders Adolfsson m.fl.). I övrigt endast 3 ex. rapporterade vilket är ett mycket lågt antal.

Sm: Av de tio tidigare kontrollerade reviren i Kalmar kommun var fyra besatta och ett av paren lyckades med stor säkerhet med häckningen då två ungfåglar sågs i närheten i juli (rrk Ö Sm).

Öl: Från höksångarens kärnområde Öland rapporteras säkra häckningar från ett tiotal lokaler samt ytterligare ett antal troliga häckningar. Rrk Öl konstaterar att antalet häckfynd ger en långt ifrån fullständig bild och skriver: Troligen har höksångaren ökat på senare tid och en inventering känns nödvändig.

Gtl: Om det andra kärnområdet i för höksångare i Sverige skriver rrk Gtl så här: Utanför Stora Karlsö har 17

Upl: 1 par sågs och hördes 1–2.6 på de senaste årens stabila häcklokal Vidinge, Rådmansö (Bo Hallman m.fl.). I övrigt 2 sj. hannar rapporterade under häckningstid samt 2 1K på hösten: 1 ex. Björn 12.8 (Ulrik Lötberg, Thomas Pless & Lennart Söderlund) och 1 1K ringm. Svenska Högarna 25.9 (Bill Douhan).

Vrm: 1 ex. ringm. Hammarö fågelstation 15.10 (Anders Melin, Henrik Bergendal m.fl.).

Dlr: 1 1K ringm. Lindänget, Orsa 10.9 (Magnus Strömberg, Petter Strömberg, Lars-Göran Hansson m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* NT

Efter ett magert 2015 (bara 84 fynd och ingen häckning) blev 2016 ett mer normalt år. Totalt rap-

FOTO: NICLAS AHLBERG

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides*, Horssten, Upl, maj 2016.

höksångare hörts sjunga eller varna under tid som tyder på att häckning kan ha förekommit. På Stora Karlsö, som utgör det starkaste fästet på Gotland, finns enligt inventering under året 12 revir.

Hl: 4 1K, varav 2 ringm., i slutet av augusti och under september, är i linje med de senaste åren (rrk Hl).

Vg: 1 2K hanne Skalle, Öresjö 26.5 (Per Gustafson).

Nrk: 1 1K ringm. Venastugan, Rynningeviken 13–22.9 (Lennart Eriksson, Leif Sandgren m.fl.). 1 ex. ringm. Banvallen, Rysjön, Kvismaren 24.9 (Albin Mauritzon, Moa Pettersson m.fl.)

Srm: I skärgården på Sörmlandssidan noterades minst 5 par/6 sj. hannar under häckningstid på de klassiska öarna Långviksskär, Hesskär och Landsort. Förmodligen gick de också till häckning. Ytterligare tre fåglar sjöng tillfälligt på andra lokaler.

porterades 236 fynd, varav nästan 90 % från Öl–Gtl, Upl samt Vb–Nb. Häckningar konstaterades på Öl (1), Gtl (3) och i Upl (2). Dessutom par på två platser i Upl samt 6 1K ringm. på Haparanda Sandskär (Nb), vilket indikerar häckning.

Landskapsvis fördelas fynden på Sk (2), Bl (3), Sm (1), Öl (42), Gtl (93), Boh (1), Vg (1), Nrk (2), Ög (1), Srm (1), Upl (50), Vstm (6), Vrm (1), Dlr (1), Hls: (3), Ång (3), Vb (19) och Nb (11).

(LARS LINDELL)

Nordsångare *Phylloscopus borealis* EN

Antalet fynd av nordsångare i Sverige fortsätter att vara lågt. Under året gjordes fyra fynd varav två i söd-

ra delarna av landet, vilket är anmärkningsvärt. Fyndet i Halland gjordes dessutom kring midsommar, en tidpunkt som är mycket udda så långt söderut.

Hk: 1 2K+ ringm. Nidingen 25.6 (Uno Unger, Anette Unger). 1:a fyndet i Hl.

Öl: 1 ex. Kobbskogen S Risinge 19–30.10 (Magnus Elfving, Linus Karlsson m.fl.).

Ås lpm: 1 ex. Borgafjäll 22–30.6 (Daniel Andersson, Anette Westin, Torbjörn Westling m.fl.).

T lpm: 1 sj. Abisko östra tunnelmynningen, Abisko NP 5–8.7 (Joel Hallingfors, Lars Johansson, Torbjörn Nilsson m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

FOTO: DANIEL ANDERSSON

Nordsångare *Phylloscopus borealis*, Borgafjäll, Ås lpm, juni 2016.

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*

Totalt 49 ex. mellan slutet av september och början av november. Årssumman är snarlik den från 2015 (51) och ligger mycket nära genomsnittet för 2000-talet. Liksom ofta tidigare svarar Öl för en stor del av fynden (22 av 49 ex.). Årets fåglar fördelas månadsvis på sep (2), okt (46) och nov (1) och landskapsvis på Sk (8), Bl (3), Sm (1), Öl (22), Gtl (6), Hl (1), Upl (4), Hls (1), Vb (2) och Nb (1).
(ANDERS WIRDHEIM)

Tajgasångare *Phylloscopus inornatus*

Med totalt ca 660 ex. slogs förra årets rekord med råge (2015 noterades 450 ex.). Samtliga fynd utom

FOTO: RONNY MALM

Nordsångare *Phylloscopus borealis*, Kastlösa, Öl, oktober 2016.

Tabell 39. Genomsnittligt antal nordsångare *Phylloscopus borealis* per år under olika perioder 1950–2016.

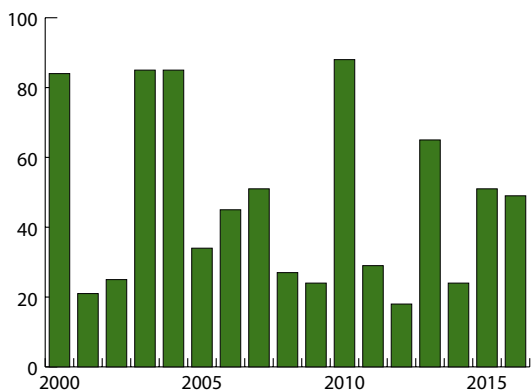
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
4,0	2,7	3,8	3,8	7,5	7,4	4,4	4

Tabell 40. Genomsnittligt antal kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* per år under olika perioder 1950–2016.

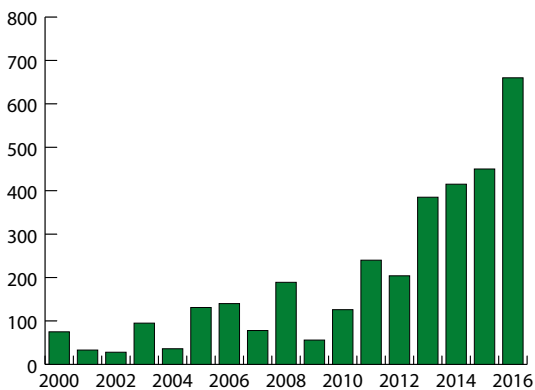
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,3	1,1	2,8	26	67	48	46	49

Tabell 41. Genomsnittligt antal tajgasångare *Phylloscopus inornatus* per år under olika perioder 1950–2016

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	1,8	3,1	36	32	86	354	660

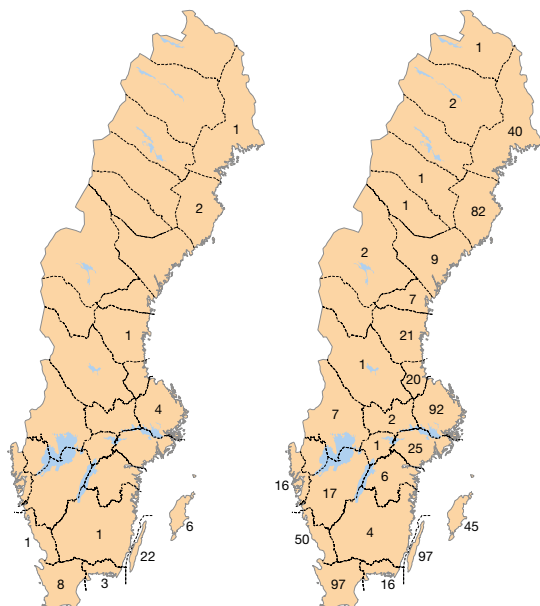
Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* i Sverige 2000–2016.

Tajgasångare *Phylloscopus inornatus* i Sverige 2000–2016.

Kungsfågelsångare

Tajgasångare

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* och tajgasångare *Phylloscopus inornatus* i Sverige hösten 2016.

ett gjordes under hösten, från början av september till mitten av november. Det enda vårfyndet utgjordes av en fågel i Bl i början av maj. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (97), Bl (16), Sm (4), Öl (97), Gtl (45), Hl (50), Boh (16), Vg (17), Ög (6), Nrk (1), Srm (25), Upl (92), Vstm (2), Vrm (7), Dlr (1), Gstr (ca 20), Hls (21), Mpd (7), Ång (9) Vb (82), Nb (40), Jmt (2) Ås lpm (1), Ly lpm (1), Lu lpm (2) och T lpm (1).

Även övriga Nordeuropa noterade stora antal hösten 2016. En teori som skulle kunna förklara ökningen är att arten så smått börjat utveckla en ny flyttningsriktning, mot väster och sydväst istället för den traditionella åt söder och sydost. Om det är så,

FOTO: LARS PETERSSON

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*, Skärlev, Öl, 17 oktober 2016.

har stora arealer lämplig häckningsbiotop blivit tillgänglig i de västra delarna av Ryssland. Det skulle kunna vara en del av förklaringen till det kraftigt ökade antalet som ses i norra och västra Europa. Hösten 2016 rådde dessutom en kraftig östlig luftström över norra Ryssland, något som sannolikt påverkade uppträdandet. Självklart berörs vi idag, precis som förr, även av "felflugna" tajgasångare (och andra östliga arter) som fått fel på sitt orienteringssinne, men det vi ser idag är 1) ökande antal, 2) tidigare ankomst och 3) att höststräcket innehåller enstaka adulta fåglar.

Vårfynd:

Bl: 1 ex. Utlängan 6.5 (Erik Sjögren, Emil Lundahl, Christoffer Renvaktar m.fl.).

Övriga anmärkningsvärda fynd:

Dlr: 1 ex. Lergärdet, Borlänge 22.9 (Nils-Erik Björkbacka, Christer Bergström, Hans Malmsten m.fl.). 7:e fyndet i *Dlr*.

Jmt: 1 1K ringm. Handöl 2.9 (Klaas van den Berg). 1 ex. rast. Äspnäs, Ström 10.9 (Anders Bergman). 3:e och 4:e fyndet i *Jmt*.

Ås lpm: 1 ex. Jällarsjövägen, Visjömon 16.9 (André Ahlberg). 2:a fyndet i *Ås lpm*.

Lu lpm: 1 ex. Tusan, Luvos 17.9 (Ronny Högström). 1 ex. Saltoluokta 18.9 (gm rrk N Lpl). 2:a och 3:e fyndet i *Lu lpm*.

T lpm: 1 ex. Kallovara 20.9 (Agneta Haapasaari). 10:e fyndet i *T lpm*.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei*, Mellby, Öl, 30 oktober 2016.

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei*

(75/75 – 9/9)

Sm: 1 ex. Händelöp 23–25.10 (F) (Roine Strandberg).

Öl: 1 ex. Mellby 15–30.10 (B) (Magnus Hallgren), 1 ex. Nedre Ålebäck 18.10 (F) (Lars Högström, Jonas Bonnedahl), 1 ex. Parboängs badplats 12–13.11 (F) (Martin Alexandersson, Olle Thyrestam m.fl.), 1 ex. Södra Sandby 30.11–1.12 (Björn Klevemark, Bosse Carlsson, Douglas Gustafsson).

Gtl: 1 ex. Talldungen, Nabben, 12.10 (F) (Michael Tydén), 1 ex. Stora Karlsö 19–22.10 (F) (Mattias Andersson, Ulf Lindell, Tord Lantz m.fl.), 1 ex. Rudvier, Öja, 3–13.11 (F) (Magnus Svensson, Niclas Ahlberg).

Upl: 1 ex. Svenska Högarna 14.10 (Bill Douhan).

Nio individer är den tredje högsta årssumman genom tiderna, endast för 2003 (11 individer) och 2011 (10) är summorna högre. Första fyndet för Småland. I övrigt är fyndbilden den förväntade, både när det gäller tid på året och fyndplatserna.

(MAGNUS CORELL)

Videsångare *Phylloscopus schwarzi* (86/86 – 3/3)

Tre fynd under en fyradagarsperiod 10–13.10 kan sägas vara ett normalt uppträdande. Denna sibiriska art är numera nästan årlig och ses i Sverige främst under första halvan av oktober.

Öl: 1 ex. Segerstads malm, Segerstad 10.10 (Ronny Malm m.fl.).

FOTO: RONNY MALM

Videsångare *Phylloscopus schwarzi*, Segerstads malm, Öl, 10 oktober 2016.

Gtl: 1 ex. Kuppen, Östergarn 13.10 (Jim Sundberg, Kent Söderberg). 9:e fyndet på *Gtl*.

Upl: 1 ex. ringm. Svenska Högarna 12.10 (Bill Douhan).
(ANDERS WIRDHEIM)

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus* (119/120 – 9/9)

Nio fynd av denna ostsibiriska sångare är över genomsnittet för 2000-talet. Som vanligt dominerar oktoberfynden stort. Fynd i september är ovanliga och fågeln som ringmärktes på Öland 19.9 utgör det hittills tidigaste höstfyndet i landet.

Sk: 1 ex. Banvallen östra, Falsterbonäset 14.10 (Nils Kjellén).

Öl: 1 ex. ringm. Ölands södra udde, Ottenby 19.9 (Tho-

mas Bergman, Joel Hallingfors m.fl.). 1 ex. Södra Lundparkeringen, Ottenby 20.9 (Anders Odd Wulff Nielsen, Lars-Peter Jansson, Mats Henriksson m.fl.). 1 ex. Nygårds läge, Segerstad 15–16.10 (Mats Nilsson, Peter Nilsson, Bengt Andersson m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde 19.10 (Christer Olsson, Karl-Gunnar Rehn m.fl.).

Gtl: 1 ex. rast. Barshageudd, Sundre 11.10 (Mattias Andersson, Michael Tydén m.fl.). 1 ex. Lerkliv, Gammeln 20–26.10 (Jim Sundberg, Michael Tydén m.fl.).

Upl: 1 ex. Bodalsträsket, Örskär 12–14.10 (Martin Irestedt m.fl.) och förmodligen samma individ Västerkubben, Örskärssund 16.10 (Claes Hansson m.fl.). 1 ex. Horsten 17.10 (Bengt Ottosson, Bo Holst, Fredrik Forsberg m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Fynd av rasen:

***Phylloscopus c. tristis* "sibirisk gransångare"**

Totalt 45 fynd har godkänts för publicering av resp. rrk, men många fler fynd återstår att bedöma eller har inte rapporterats. Det förefaller som om denna östliga ras av gransångare ökat i uppträdande i Sverige under senare år, och de allra flesta fynden görs under hösten (jfr. tajgasångare). Tre av årets fynd utgörs av fåglar under våren, och på Öl gavs 4.6 möjlighet att lära sig den karaktäristiska sången.

Sk: En ras som det ofta slarvas med att skriva blankett på, varför fyndbilden inte blir helt rättvis. Från året finns ändå 18 godkända fynd vilket är mycket! Första obsen för året utgörs av en ringm. individ i Bingsmarken 5.10 (Bo Petersson). Föga förvånande gjordes huvuddelen av fynden i oktober, och från november finns tre godkända fynd. Hälften av fynden gjordes vid ringmärkning.

Bl: 1 ex. Hasslö 18.10 (F) (Fredrik Lennartsson). 1 ex. Olsäng 23.10 (F) (Fredrik Lennartsson). 1 ex. Angelkog 28.10 (F) (Fredrik Lennartsson). 1 ex. Gö udde 13.11 (F) (Fredrik Lennartsson).

Sm: 1 ex. Brostugan, Uknö 13.10–25.11 (Magnus Kasselstrand, Göran Larsson m.fl.).

Öl: 1 ringm. Ölands södra udde 11.5 (Mats Nilsson, Rolf Ericsson, Zsombor Károlyi m.fl.). 1 sj. Ölands södra udde 4.6 (Mikael Svensson, Martin Alexandersson, Mats Nilsson m.fl.). 1 ex. Södra lundspetsen, Ottenby 27.9 (Joel Hallingfors). 1 ringm. Ölands södra udde 2.10 (Edwin Sahlin, Joakim Granholm, Mats Wallin m.fl.). 1 ex. Bjärby badplats, Runsten 10.10 (Magnus Hellström). 1 ex. Ölands södra udde 11.10 (Anders Odd Wulff Nielsen). 1 ex. SO Triberga 13.10 (Johannes Rydström, Tomas Lundqvist). 1 ringm. Ölands södra udde 17.10 (Edwin Sahlin, Sören Emet, Jan Hellström). 1 ringm. Ölands södra udde 18.10 (Bengt Sjösten, Mats Henriksson m.fl.). 1 ex. Äleklinta 19.10 (Tobias Berger). 1 ex. Haga Park strand 23.10 (Mats Waern). 1 ex. Kungsgården, Ottenby 30.10 (Mats Waern, Eskil Friberg, Fredrik Friberg).

Gtl: 2 ex. ringm. Hoburgen 1.6 (Bimbi Ollberg). 1 ex. lockläte, Juves, Sundre, 18.9 (Fredrik Ström, Mattias Andersson m.fl.). 1 ex. Stora Karlsö 19.10 (Ulf Lindell, Ingemar Johansson). 1 ex. Sigvards, Eskelhem 20.10 (David Lundgren). 1 ex. Vavle, Eksta 26.10 (David Lundgren).

Hl: Minst 10 ex. under hösten fördelade på 5 ex. i oktober, varav 3 ringm., och minst 5 ex. i november. Dessutom gjordes två fynd i december som sannolikt gäller fåglar som sågs redan i november (rrk Hl).

Bob: 1 ex. Torslandaviken 5.10 (Ola Wennberg). 1 ex. Torslandaviken 19.10 (Ola Wennberg).

Vg: 1 ex. Skeppstadsholmen 21–23.10 (Christer Fält). 1 ex. Alfhemsviken, Nohlagaviken 25.10 (Magnus Gelang).

Ög: 1 ex. ringm. på Häradsskär 12.10, kvar även 13.10 (Häradsskärgruppen), samt 1 ex. vid Södra dammen, Gärstad 14.10 (Christian Williams).

Upl: 1 ex. ringm. Svenska Högarne 2.10 (Bill Douhan, Anders Eriksson).

Hls: 1 ex. ringm. Prästgrundet 12.10 (Mats Axbrink, Stefan Persson).

Nb: 1 ex. Malören nat. res. Kalix skg. 22.5 (Hampus Lejon, Hans Larsson). 1 ex. Frevisören, Båtskärsnäs 26–27.10 (Hampus Lejon).

Tabell 42. Genomsnittligt antal videsångare *Phylloscopus schwarzi* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,2	0,3	1,2	2,5	3,2	1,9	3

Tabell 43. Genomsnittligt antal brunsångare *Phylloscopus fuscatus* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0	0,1	0	2,2	2,3	3,4	6,6	9

Tabell 44. Genomsnittligt antal brandkronade kungsfåglar *Regulus ignicapilla* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,3	4,1	10	14	35	96	>350	>1000

Tillägg 2012:

Upl: 1 ex ringm. Svenska högarna 4.10 (Bill Douhan, Anders Eriksson, Tommy Eriksson).

Tillägg 2014:

Upl: 1 ex. ringm. Långsandsörarna 12.10 (Tore Dahlberg m.fl.).

Tillägg 2015:

Upl: 1 ex. Björn 4.10 (Claus Rüffler m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* VU

Åren 2015 och 2016 kan nog komma att gå till den ornitologiska historien som åren då brandkronad kungsfågel på allvar etablerade sig som svensk häckfågel. Visserligen genomfördes den första häckningen redan 1990 i Skåne, och sedan början av 2000-talet har den varit etablerad i bl.a. sydligaste Halland. Men under de båda ovan nämnda åren kunde en spridning utanför dessa båda landskap noteras. Riktade eftersök visade att arten inte längre är ovanlig i Skåne, och populationen 2016 uppskattades till mellan 3000 och 5000 par (Edman & Ottvall 2016). Sedan flera hannar hörts sjunga på Omberg i Ög, gjordes i juni en riktad satsning även där, och man kunde konstatera att det på berget fanns minst 11 hannar (rrk Ög).

Fynd som tyder på häckning:

Sk: Inte mindre än ca 50 sj. hannar noterades enbart på Linderödsåsen (Richard Ottvall, Aron Edman) och populationen i Sk "... kan mycket väl ligga i intervallet 3000–5000". Sju vinterfynd gjordes: två i januari och fem i december gällande 7 ex. (rrk Sk).

Bl: 1 ad. med föda åt ungar Hörvik 4.6 (Patric Österblad). 3 pull. Ynde 24.6–15.7 (Roine Strandberg, Mattis Kaby) samt ytterligare 2 sj. hannar 24–25.6 (Mattis Kaby, Märten Hammar). 4 pull. Sölvesborgsviken 30.6 (André Julinder, Christian Persson). Möjliga häckningar rapporterades vid Järnavik och Utlången.

Öl: 2 ex. byggde bo Trollskogen, Böda 2–11.4 (Hasse Olsson, Lisa Fellingner, Lars Lindell m.fl.). På samma plats sjöng sedan upp till 4 hannar 21.4–8.5 (Klara Århem, Michael Tholin m.fl.), 2 hannar 16–23.5 (Stefan Svensson m.fl.) samt 2 hannar 19.6 (Michael Tholin).

Hl: Revirhävande fåglar påträffades på elva platser (rrk Hl).

Vg: Två revirhävande hannar under året (rrk Vg).

Ög: Elva revirhävande hannar på Omberg i maj–juni (rrk Ög).

Övriga anmärkningsvärda fynd:

Dls: 1 revirhävande hane Ösan, Billingsfors, Bengtsfors kommun 1–21.5 (Johan Nilsson, Bertil Eriksson, Roger Gran m.fl.). 5:e fyndet i Dls.

Vrm: 1 ex. Hammarö fågelstation 18.4 (Peder Kinberg m.fl.). 2 hannar sj. Fyrholmen, Hammarö fågelstation

19.4 (Dan Norberg, Anders Boström m.fl.). 1 hane sj. Dyrön 28.4–1.5 (Torbjörn Mossberg, Joakim Landberg m.fl.). 1 hane ringm. Hammarö fågelstation 22.9 (Anders Melin m.fl.). 1 1K hona ringm. Hammarö fågelstation 12.10 (Anders Melin, Sven Larsson m.fl.). 5:e till 9:e fynden i Vrm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Varierande resultat i olika delar av Sverige sett till rrk:s kommentarer, men överlag ett bra år (gällande antal). Totalt noterades drygt 270 sjungande ex., vilket med god marginal är ett nytt årsrekord. Under många år var "normalantalet" 80–90 sj. fåglar, men de senaste fyra åren fler än 100 sj. och de två

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*.

senaste åren fler än 200 sj. Det konstaterades dock bara tre häckningar samt nio troliga/möjliga häckningar.

Arten har nyligen nedklassats på den svenska rödlistan, och det ökade antalet fynd enligt Artportalen återspeglar också det steget.

Ås lpm: 1 sj. Björnlandet, S Angsjön 27.5 (Andreas Garpebring). 6:e fyndet i Ås lpm.

T lpm: 1 sj. Luossavaara, Kiruna, 1.6 (Benny Modig). 1:a fyndet i T lpm.

(LARS LINDELL)

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

Totalt sett ett normalår vad fastlandsfynd beträffar:
Sk: 1 2K hanne Kärleksstigen, Falsterbo 30.4 (Bengt Åhgren m.fl.), 1 hona Gislövs Stjärna 2.5 (Bengt Andersson, Sven Johansson) samt 1 hanne Höje å, Lund 5.5 (Oscar Stahle). Tre fynd av 3 ex. i månadsskiftet april-maj är en typisk fyndbild, om än under medelvärde på 5 ex. under 2000-talet.

Bl: En mycket god vårsumma på 22 ex. Som vanligt står Utlängan för en stor andel av observationerna (17).

Sm: 1 ad. hanne Fornatorp Rottnen, Nöbböle 30.4 (Thomas Lundqvist). Rrk Kronoberg skriver: Halsbandsflugsnappare är en notoriskt sällsynt fågel i länet och årets fynd utgör det 7:e fyndet. Övriga fynd är fördelade på 1976, 1988, 1996, 2006, 2009 och 2014. Första

FOTO: LARS PETERSSON

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*, Ottenby, Öl, 11 maj 2016.

fyndet i Ljungby kommun. I Ö *Sm*: Fyra sjungande hannar på Skäggenäshalvön plus ytterligare ett revir och en häckning i Kalmar. Ett fynd i Västervik.

Ög: Årets enda fynd utgjordes av en rast. hanne på Häradsskär 10.5 (Leif Jern m.fl.).

Srm: 1 ad. hanne ringm. Landsort 29.4 (Chris Sharpe, Kay Collister m.fl.), 1 hanne Bokvägen, Tullinge 9.5 (Jens Possekel), 1 sj. hanne Labro ängar, Nyköping 15–16.5 (Peter Lantz, Mats Andersson, Jan Sjöstedt m.fl.), 1 3K+ hanne Ålandsskär, Huvudskär 21.5 (Ulf Johansson m.fl.) och 1 hona ringm. Bredmar, Landsort 22.5 (Chris Sharpe, Kay Collister).

Upl: 1 hona Horssten 21.5 (Måns Grundsten m.fl.) och två honor Röder, Blidö 22.5 (Jelmer Poelstra m.fl.). Typiskt uppträdande både sett till lokal och tidpunkt.

Märkligt få fynd sett i relation till de goda antalen av övriga tättingar med sydostligt ursprung i rapportområdet under våren (rrk Upl).

(FREDRIK FRIBERG)

Skäggmes *Panurus biarmicus* NT

Likt 2015 blev 2016 ett gott år för skäggmesen i Sverige med många häckningar i de södra landskapen och norrut till Upl. I den förra rapporten konstaterades att arten återtagit den mark som förlorades under ett par stränga vintrar runt 2010, och att döma av rapporterna ökade den ytterligare i antal under 2016. Någon spridning norrut verkar det dock inte vara tal om, utan likt 2015 gjordes de nordligaste fynden i Dlr.

FOTO: RONNY MALM

Skäggmes *Panurus biarmicus*, Löddeköpinge, Sk, 13 februari 2016.

Nordliga fynd:

Dlr: 1–2 ex. Norrviken, Sollerön, Mora 1–3.1 (Hans Kåsjö, Thomas Westin). 1–3 ex. Kyrkbyjärn, Vika, Falun 8–10.4 (Lars Wallström, Birgitta Rune, Hans Malmsten m.fl.). 3 ex. Trollbosjön, Hedemora 17.10 (Bror Wallbom, Ulla Olofsson, Britta Wallbom).

(ANDERS WIRDHEIM)

Stjärtmes *Aegithalos caudatus*

Fynd av rasen:

Aegithalos c. europaeus ”kontinental stjärtmes”

Det är normalt att *Sk* dominerar fyndbilderna när det gäller stjärtmesar med ”kontinentalt utseende”, och i år är samtliga fynd från vårt sydligaste landskap:

Sk: Totalt 13 fynd har rapporterats (med viss reservation för intermediära individer) rörande 17 individer med fynden fördelade månadsvis: januari (2), februari (2), april (3), september (2), oktober (2), november (1) och december (1).

(ANDERS WIRDHEIM)

Lappmes *Poecile cinctus* **VU**

Som påpekats flera gånger tidigare är lappmesens trend i Sverige nedåtgående. Av det skälet är det önskvärt att ornitologer på besök i norr rapporterar alla fynd av lappmes under häckningstid med häckningskriterier. På Svensk fågeltaxerings standardrutter noterades enbart 8 ex. på 5 rutter jämfört med 48 ex. på 20 rutter under 2015 (Green m.fl. 2017).

FOTO: LARS ODEBLAD HELSETH

Lappmes *Poecile cinctus*, Kiruna, T lpm.

Dlr: 2 ex. vid raststuga, Nedre Grötsjön, Älvdalen 26.3 (Alf Nordin).

Äng: 1 ex. Trolltjärnen, Käringsbergets Ekopark 13.10 (Raul Vicente). 1 ex. Ottelandet 19.10–25.11 (Ulf Norberg m.fl.)

Vb: Arten, som är en invasionsart, sågs under året i relativt normala antal. Endast 6 individer, fördelade på två tillfällen, noterades på Sönnersgrundet, Sävar under hösten. Vinterfynd är ovanligt i sig, det är mycket sällan lappmesar syns till i landskapet vintertid, men 1 ex. uppehöll sig på en matning under ett par månaders tid.

Nb: Ingen häckning inrapporterad även om observationer finns under häckningstid från Pajala k:n.

Hjd: 1 ex. Fjällvattnet, Tännäs 4.3 (Magnus Nilsson). 1 par i lämplig häckbiotop Käringsjön, Rogen, Tännäs

10–21.4 (Jelmer Poelstra). 1 häckning (4 pull.) Fjällbyn, Ramundbergets samhälle, Tännäs 15.7 (Staffan Hasselgren). 1 ex. Funäsdalsberget, Funäsdalen 21.7 (Marjatta Ericson). 1 ex. Mysklan, Fjällvattnet, Tännäs 11.8 (Thomas Frunck). 2 ex. Kölän, Högvålen, Tännäs 18.8 (Katrinn Karnblad).

Jmt: 2 ex. under häckningstid i lämplig biotop Ankarede, Frostviken 9.7 (Kent-Ove Hvass, Bengt Andersson).

S Lpl: Fynd från två lokaler i Ås lpm, varav en häckning, och från tre lokaler i Ly lpm.

N Lpl: Häckningar noterades i både Lu lpm och T lpm, men det gjordes färre häckningsfynd än under fjolåret (rrk N Lpl).

(ANDERS WIRDHEIM)

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla* (44/45 – 13/13)

Under året påträffades arten endast i Skåne, men där handlade å andra sidan om desto fler fynd. Rrk Sk uppskattar antalet individer till 13, vilket är det mesta hittills under ett år av denna nyinvandrade art.

Sk: I området Pålssjö skog – Sofiero fanns åtminstone 3 sjungande hanar under våren (Richard Petersson m.fl.). Vid Sofiero noterades även en hona vilken möjligen besökte boplat 7.4 (Bosse Carlsson m.fl.). En hona fanns även vid tennisbanorna i Pålssjö och matning noterades vid ett par tillfällen i juni vilket resulterade i minst en flygg unge: 1 1K Pålssjö skog 12–18.6 (Oskar Lindberg, Gunnar Holmstedt). Vi följer med spänning fortsatt etablering i området och allt tyder på att arten nu fått fäste i Skåne och Sverige. Kring kärnområdet i Helsingborg gjordes även flera ströobsar: 1 hane Domsten 27.2 (Mårten Müller), 1 sj. Kulla-Gunnarstorp, Hittarp 6–26.3 (Oskar Lindberg m.fl.), 1 sj. Lunden, Rosendal 16.3 (Aron Edman), 1 sj. Svanebäcksdungen, Viken 19.3 (Johan Stenlund) och 1 ex. Örby ängar, Råå 6.11 (Mårten Müller m.fl.). Ytterligare två observationer gjordes under våren med 1 2K ringm. Falsterbo fyr 25–27.4 (Falsterbo Fågelstation) och 1 sj. Kulladals våtmark, Övraby 25.4 (Bengt Andersson). Det senare fyndet är det första från östra Skåne. Från hösten finns fynd, utöver några observationer vid Pålssjö, med 1 ex. Örby ängar, Råå 6.11 (Mårten Müller m.fl.) och 1 ex. Gråläge, Domsten 27.11 (Mårten Müller).

(ANDERS WIRDHEIM)

Pungmes *Remiz pendulinus* **EN**

Som noterats tidigare går det inte bra för pungmesen i Sverige. Under 2016 var det enbart i Sk och på vardera en plats i Sm, Öl och Vg som arten konstaterades häcka, och i övriga landskap är trenden i regel negativ även när det gäller antalet ströfynd. Noterbart är att det i Hl, där arten tidigare häckat på flera platser, inte gjordes något fynd under året.

Sk: Åtminstone 13 häckningar eller häckningsförsök noterades. Detta är i nivå med de senaste åren men oroande lågt sett i ett längre perspektiv (rrk Sk). Under hösten ringmärktes 23 ex. i Flommen vid Falsterbo och vid Nabben, Falsterbo noterades 13 ex. på sträck (rrk Sk).

Bl: 1 ex Utlängen 9.5 (Lars-Gunnar Lundquist). 2 ex Tredenberg 11.9 (Patric Österblad).

Sm: Häckning: 2 hannar byggde minst fyra bon och åtminstone en häckning lyckades då två ungfåglar sågs i juli vid Kalmar Dämme, Kalmar (Leif Dahlgren, Peter Sieurin m.fl.). 1 hanne bobygge Vesslö vassar, Kalmar 26.4–31.5 (Jörgen FG Johansson, Anders Törnberg m.fl.) men av allt att döma ingen lyckad häckning här. Dessutom ytterligare fem fynd under året.

Öl: Likt föregående år skedde två häckningar i Petgårde

FOTO: KRISTER CARLSSON

Pungmes *Remiz pendulinus*, Kalmar dämme, Sm, 6 maj 2016.

träsk, en tidig och en sen, varav den senare lyckades i och med att två ungar hittades. Vad gäller övriga observationer utanför häckningstid så är dessa i år ytterst få. I själva verket har så få pungmesar inte setts på ön på decennier. Det verkar tyvärr som om arten är på väg bort från ön, utom då på favoritstället Petgårde träsk.

Gtl: Ingen lyckad häckning har konstaterats med flygga ungar, men bobygge har observerats på tre lokaler. Minst 17 individer har setts eller hörts på tolv lokaler under året.

Hl: För första året sedan 1988 gjordes inga fynd av pungmes i Halland 2016!

Vg: Precis som senaste åren dominerar Detterns naturreservat fyndbilden i hög grad. Under året konstaterades där minst en häckning, med 2 flygga ungar som resul-

tat. Det verkar ha funnits i alla fall några fåglar till i området utöver det häckande paret, men mängden observationer och oklara lokalangivelser gör det svårt att reda ut. Utanför "kärnområdet" gjordes det fynd på bara tre lokaler: Hornborgasjön, Vänersborgsviken och Hindens rev (rrk Vg).

Ög: Numera ovanlig i landskapet, men fler fåglar noterades 2016 än året före (då endast två ströfynd vid Tåkern gjordes). Ett par sågs bygga bo vid Supra, Norrköping 29.4–22.5; mellan 1–5.6 sågs bara 1 ex. på lokalen, och inga rapporter om att häckningen lyckats finns (Mikael Eberhard, Robert Petersen m.fl.). Övriga observationer: 1 ex Fågeltornet, Svensksundsviken 7–9.5 (Fredrik Sahlin, Fredrick Lindmark m.fl.), 1 hanne Stångåmynningen, Roxen 9.5 (Berndt Gustafsson), 3 ex. Naturum Tåkern 23.5 (Bengt Berglund), 1 hona Slottshagens reningsverk, Norrköping 27.5 (Lars Nilsson) samt 1 sj. vid Tåkern 12.6 (Jan Wernerman). Slutligen ett höstfynd: 1 adult hanne rast. Viggeby naturreservat 30.8 (Arne Ekström).

Nrk: 1 hanne bobygge Gamla tippen, Oset 13–28.4 (Åke Pettersson, Johan Ahlén m.fl.). 1 ex. hörd Ormkärret, Kvismaren 24.4 (Per Karlsson Linderum).

Srm: 1 hanne Huvudskär 30.4 (Rolf Nordin, Ulf Johansson m.fl.).

Upl: 1 hanne Pumphusängen, Ågestasjön 17.5 och 21–22.5 (Björn Phragmén, Fredrik Forsberg m.fl.). 1 hanne Svartsjö dämme, Ekerö 4.6–9.6 (Gigi Sahlstrand m.fl.).

Vrm: 1 ex. Klarälvsdeltat 21–22.5 (Stefan Asker).

(ANDERS WIRDHEIM)

Sommargylling *Oriolus oriolus* VU

I Sk, som utgör det svenska kärnområdet, skedde en 30-procentig minskning jämfört med det rikliga uppträdandet året före (från ca 80 sj. 2015 till ca 55 sj. 2016, vilket dock är i nivå med åren före 2015). Totalt hördes i Sverige omkring 88 sj. fåglar. Det är det lägsta antalet under 2000-talet, och under perioden 1992–2016 rapporterades det färre sjungande gyllingar endast under 1999.

Två fynd gjordes i Norrland:

Hls: 1 sj. Brötgrind, Skenstaviken 30.5 (Stefan Persson m.fl.).

Vb: 1 sj. Holmögdad 2.6 (Jan Melander).

Ett sent fynd:

Upl: 1 1K Björn 13–17.10 (Kalle Brinell m.fl.).

(LARS LINDELL)

Isabellatörnskata *Lanius isabellinus* (3/3 – 1/1)

Öl: 1 ad. hanne Mellby 10–14.11 (F) (Peter Nilsson, Lena Wikström m.fl.).

Ny art för Öland sedan tidigare fynd lämnats obestämda efter uppdelningen i isabellatörnskata (*L. isabellinus*) och turkestantörnskata (*L. phoe-*

nicuroides) (VF 66:30–34). Fågeln upptäcktes av fågelkonstnären Peter Nilsson från den egna ateljén. Eftersom det inte har påträffats en adult *isabellinus/phoenicuroides* som varit dragbar sedan *isabellinus*-törnskatan på Hållö, Bohuslän, 2008 lockade denna individ många besökare. Liksom årets fågel rör samtliga tidigare godkända isabellatörnskator i Sverige adulta hanar.

(MAGNUS CORELL)

Ob. isabella-/turkestantörnskata

Lanius isabellinus/phoenicuroides (10/10 – 2/2)

Sk: 1 1K Rålehamn 19–24.10 (F) (Mårten Müller), 1 1K Dagshög 26.11–14.12 (F) (Tommy Holmgren).

FOTO: LARS PETERSSON

Isabellatörnskata *Lanius isabellinus*, Mellby, ÖI 10 november 2016.

Det är inte långt mellan Rålehamn och Dagshög vilket förstås väcker frågan om det rört sig om två olika individer eller om en och samma individ som har flyttat sig lite under hösten. Raritetskommittén bedömer att det rört sig om olika individer med hänsyn till att Rålehamnsfågeln hade bytt inre större täckare (juvenila på Dagshögsfågeln) och också hade mörkare mask och distinktare teckning på övre tertialer än Dagshögsfågeln. Det är en ut-

maning att säkert bestämma ungfåglar av *isabellinus* och *phoenicuroides* till art och Raritetskommittén har bedömt att det inte låter sig göras när det gäller dessa individer. Av de tidigare tio obestämda fynden har alla utom ett rört ungfåglar. Den enda säkert bestämda ungfågeln inom komplexet är den turkestantörnskata som fångades på Utklippan i oktober 2007, men den bestämningen stöds av DNA-analys.

(MAGNUS CORELL)

Svartpannad törnskata *Lanius minor*

Sju fynd kan betecknas som ett normalt antal.

Gtl: 1 hanne Rivet, Sundre, 18.5 (Fredrik Ström, Karin Callmer m.fl.) samt 1 ex. Kapellänget, Gotska Sandön, 2.6 (Mattias Andersson).

Upl: 1 ex. Södra Vendelsjön 17.6 (David Hammarberg m.fl.). 1 hanne Horssten 24.7 (Anders Haglund, Richard Flodin). 1 2K+ Harka ängar, Frötuna, 28.8–7.9 (Karl-Arne Rosling m.fl.).

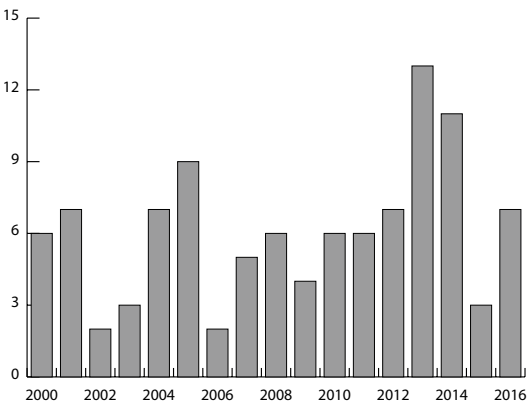
Vrm: 1 hanne Goops travbana, Norra Hyn, 30.5 (Dan Mangsbo m.fl.). 5:e fyndet i Vrm.

Mpd: 1 ad. Stornästes NR 6–7.6 (Hans Lyman, Stefan Heimdahl). 1:a fyndet i Mpd.

(LARS LINDELL)

Varfågel *Lanius excubitor*

Sm: 2 ex. (par i lämplig häckningsbiotop) Höreda, Eksjö k:n 8.5 (Hjördis Bengtsson) samt 2 ad. Flybo torvtäkt Åseda 30.7 (Mikael Persson Roger Jönsson). Kommenterar till det andra fyndet: Sannolikt hanne och hona eller eventuellt ungfågel, där hannen varnade ljudligt och den honfärgade med ljusare näbb och små vingfläckar

Fynd av svartpannad törnskata *Lanius minor* i Sverige 2000–2016.

Tabell 45. Genomsnittligt antal svartpannade törnskator <i>Lanius minor</i> per år under olika perioder 1950–2016							
1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
1,0	2,5	4,0	4,6	4,1	4,5	7,4	7

tiggde. Ofta satt de båda fåglarna på samma låga pinne. Ibland försvann de ner kortare stunder i dike utan insyn.

(FREDRIK FRIBERG)

Rödhuwad törnskata *Lanius senator* (81/81 – 2/2)

Upl: 1 hona Norra ängarna, Fysingen, 1–9.7 (F) (Tommy Eriksson, Henrik Johansson m.fl.).

Vb: 1 2K hona Yttertavle 12–13.7 (F) (Niklas Andersson).

Tillägg 2012:

Bl: 1 2K+ Uttorp 6.6 (F) (Urban Emanuelsson).

Rättelser 2015:

Öl: 1 2K hona Ventlinge 1.7 (F) (Douglas Gustafsson), tidigare publicerad som 2K+ hona.

Gtl: 1 2K hanne Aurriv 5–6.6 (F) (Juho Könönen m.fl.), tidigare publicerad som ad. hanne.

Tredje fyndet för Västerbotten och sjätte publicerade fyndet för Uppland. Norra ängarna vid Fysingen hade för övrigt besök av arten även den 25.5 2014. En slagning i listan över fynden ger följande bild av när på året de rödhuvade törnskatorna har upptäckts: april (1 fynd), maj (40), juni (17), juli (12), augusti (4), september (4), oktober (5) och november (1). Tillägget från 2012 ökar totalsumman för tidigare fynd till 81.

(MAGNUS CORELL)

Lavskrika *Perisoreus infaustus*

Lavskrikan har kommit att stå i centrum för debatten om skog och Artskyddsförordningen. Därför är det angeläget att arten rapporteras i större utsträckning än tidigare och särskilt då med häckningskriterier under häckningstid. Arten är förhållandevis vanlig i det inre av Norrland och lokalt i norra Svealand. Enligt Svensk fågeltaxerings standardrutter varierar arten ganska starkt i antal från år till år, och även om det inte ska dras stora växlar på den förhållandevis korta trend man har att tillgå, verkar läget ”stabil” (Green m.fl. 2017).

Fynd från södra Norrland och Svealand:

Upl: Ett mycket anmärkningsvärt fynd gjordes i Nästen där 1 ex. fotograferades 1.10 (David Outomoro, Yvonne Meyer-Lucht), för övrigt samma plats där lappuggla och slaguggla sågs under året. I Uppland gjordes sex fynd 1950–1986. Efter dessa finns endast ett fynd, nämligen på södra Ljusterö (Stockholms rapportområde) 2011.

Vrm: Ingen häckning konstaterad, men förhållandevis många observationer i nordligaste delen av landskapet (rrk Vrm).

Dlr: Tre säkra häckningar finns rapporterade under året. 1 häckning (3 1K) Gränjåsvallen, Idre Fjäll, Älvdalen 12.6 (Billy Lindblom, Fredrika Nybäck-Ragnarson). 1 1K Per-Olsbodarna, Bingsjö, Rättvik 2.6 (Pär Johansson, gnm Urban Grenmyr). 2 1K Storgiotkölen Storbo, Idre, Älvdalen 22.6 (Torbjörn Jansson). I övrigt fyndbild som tidigare år. I Vansbro gjordes ett upprop hösten 2016 och rapporter kom in från älgjägare (gm Janolov Granberg). Följande observationer med antal individer: Nybrofjäll 2, Fagerberget 6, Snorberget 6, Högberget 2 och Holkberget 2 – summa 18 ex. på fem platser. Historiskt är det en kraftig tillbakagång jämfört

FOTO: NICLAS AHLBERG

Lavskrika *Perisoreus infaustus*, Nipfjället, Dlr, februari 2016.

med 1997, då 62 ex. sågs på 22 platser, men möjligen en liten ökning sedan inventering gjordes senast 2009, då endast 8 ex. sågs på 3 lokaler (rrk Dlr).

Hls: Fynd inrapporterade från 17 lokaler förhållandevis jämnt spridda över de inre två tredjedelarna av landskapet. Fynd saknas helt i Söderhamns och Nordanstigs kommuner (rrk Hls).

Mpd: 7 fynd under häckningstid (rrk Mpd).

Ång: Rapporterad öster om E4:an endast från Skuleskogen med tre observationer, varav en under häckningstid.

Tabell 46. Genomsnittligt antal rödhuvade törnsikator *Lanius senator* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,5	1,3	0,8	1,0	1,3	1,1	3,0	2

I övrigt nio ytterligare observationer spritt över landskapet i lämpliga biotoper under häckningstid (rrk Ång).
Hjd: Det föreligger 76 fynd av 215 ex. med viss reservation för dubbelräkning i något fall. I runda tal avser hälften av fynden fåglar sedda under häckningstid men bara en häckning finns rapporterad. Lavskrikan är vanlig i landskapet och rapporterna avspeglar endast en bråkdel av populationen (rrk Hjd).

(ANDERS WIRDHEIM)

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes* NT

Nötkråkan förekommer som bekant med två raser i Sverige. Eftersom de bådas utbredningsområde numera överlappar, har det blivit allt svårare att hålla isär raserna. Det är också dåligt känt om det förekommer hybridisering mellan raserna där de möts. Generellt kan dock sägas att fynd under häckningstid i Norrland och större delen av Dalarna gäller den smalnäbbade rasen *N. c. macrorhynchos*, medan fynd under häckningstid i övriga Svealand och Götaland gäller tjocknäbbade *N. c. caryocatactes*. Av ovan nämnda skäl redovisas de båda raserna tillsammans.

Arten är svårinventerad under häckningstid och spontanrapporteringen ger inte en rättvisande bild av det häckande beståndets utbredning och numerär, men den tjocknäbbade rasen häckar sparsamt i Götaland och Svealand och den smalnäbbade lokalt från Dalarna och norrut. I Norrland gäller detta dock i huvudsak kustlandskapen och framför allt i tätorter med planterade cembratallar. Svensk Fågeltaxerings standardrutter gav 2016 åter ett nytt högstaindex (det tidigare från 2014).

Fynd från inre Norrland:

Hjd: Många observationer från Storsjö, vilket indikerar att häckning kan ha skett i området (rrk Hjd).

Jmt: En häckning konstaterad i Rannäsen, men det finns indikationer på häckningar på minst en handfull platser till. Som vanligt gjordes klart flest observationer under sensommaren och hösten, och uppträdandet var rikligt (rrk Jmt).

Ås lpm: Fynd från en lokal under häckningstid.

Ly lpm: Två häckningar konstaterade (Rankbäcken, Bernt-Erik Nordenström) och Malå (Leif Bildström). Fynd från ytterligare fyra lokaler under häckningstid.

(ANDERS WIRDHEIM)

Råka *Corvus frugilegus*

Råkan ser ut att fortsätta sin expansion i södra Sverige, medan läget är mera varierat vid de spridda kolonierna längre norrut i Götaland och i Uppland. I det sistnämnda landskapet fortsätter arten att minska och om trenden fortsätter i samma takt kan råkan vara försvunnen som häckfågel i Upl (och därmed i Svealand) inom tio år.

Häckningar utanför Sk och Hl:

Bl: 27 ex. med bo Falkvik 24.4 (Patric Österblad). Den största häckningsförekomsten i Blekinge hittills (rrk Bl)!
Sm: Sammanlagt över 80 bon i Kalmar (rrk Ö Sm). När det gäller Visingsö finns inga rapporter om antalet häckande par på ön, men av övriga rapporter att döma verkar stammen stabil, dvs. att förra årets bedömning på 150–200 par fortfarande kan gälla (rrk N Sm).

Öl: Råkan ökar för närvarande på Öland och har nu nått den punkt då det inte längre går att hålla kontroll på beståndets storlek. Tidigare uppskattningar har landat på knappt 100 par. En försiktig gissning är att beståndet nu har passerat detta antal (rrk Öl).

Gtl: Häckningar: 7 bon Säveskolan, Visby 26.4 (Fredrik Gustafsson). 18 bon Skarphäll, Visby 30.5 (Clas Hermansson).

Vg: Bristfällig rapportering gör att det inte är möjligt att uppskatta storleken på det häckande beståndet.

Ög: För första gången på många år gjordes en övergripande inventering av landskapets större råkkolonier, vilket gav följande resultat: 165 bon i Vadstena 3.4 (Lars Gezelius, Adam Bergner), 135 bon i Skänninge 9.4 (Lars Gezelius) och 19 bon vid Järnvägsparken, Linköping 21.4 (Lars Gezelius). Hur det står till med den tidigare kolonin i Mjölby är dock fortfarande oklart. Sammanfattningsvis verkar alltså populationen under det senaste decenniet ha legat ganska stadigt på den tidigare uppskattade nivån om 300–350 par, vilket får ses som positivt även om det innebär en minskning jämfört med de över 500 par landskapet hyste i början av millenniet (rrk Ög).

Upl: På uppdrag av Uppsala kommun genomfördes en inventering för att kartlägga den nuvarande situationen. Sammantaget räknades 176 bon som bedömdes som aktiva. Om minskningen för råkpopulationen fortsätter i samma takt som under den senaste 10-årsperioden skulle råkan mycket väl kunna vara försvunnen som häckfågel i Uppsala kommun (och därmed i Svealand) inom 5–10 år. Orsakerna till minskningen är sannolikt flera, men omfattande förföljelse på häckningsplatserna fram tills för bara några år sedan tros ha bidragit starkt (rrk Upl).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kråka *Corvus corone*

Fynd av rasen:

Corvus c. corone "svartkråka"

Lite oväntat hade svartkråkan ett svagt år med totalt 87 ex. Tidigare års upp- och nedgångar har till viss del kunnat kopplas till kalla och varma vintrar. De senaste årens rätt milda vintrar har inte alls gett avtryck i ökad förekomst av svartkråka – att jämföra med brandkronad kungsfågel med liknande förekomst och vintervariationer.

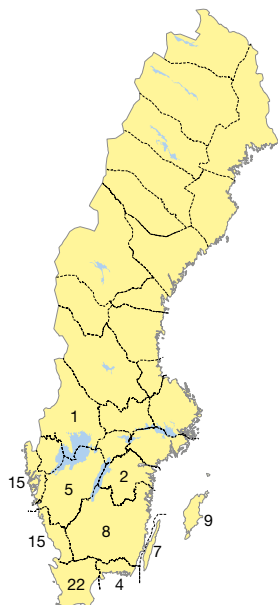
En samhäckning med gråkråka kan/bör ha ägt rum i trakterna av Gullö, Säre på Hisingen (Boh), där en svartkråka hållit ihop med en gråkråka och

där det senare även observerats en ung hybridkråka. Observationer föreligger upp till Värmland och sedan finns ett nordligt fynd:

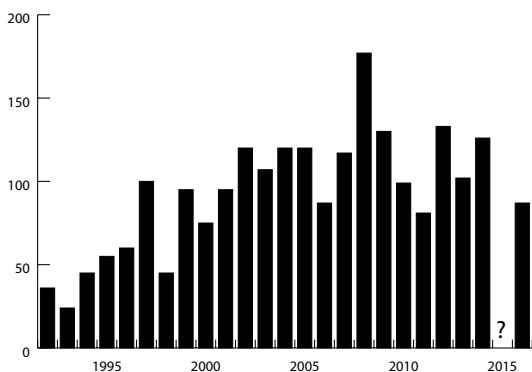
Nb: 1 ex. Grannäset, Luleå k:n 1.9 (Rolf G Gustafsson).

Rrk Nb skriver: De senaste säkra fynden av denna ras gjordes 2009. Kan möjligen vara samma fågel som sågs i området 2008, då kråkor är långlivade fåglar. Rrk Nb ställer frågan om svartkråkor i norra Norrland kommer från Danmark och Västeuropa (*corone*), eller från mer flyttbelägna populationer av svarta kråkor i centrala Sibirien (*orientalis*). Det vore intressant med klagörande DNA-prov.

(FREDRIK FRIBERG)

"Svartkråka" *Corvus c. corone* i Sverige 2016 (hela året).

Fynd av svartkråka *Corvus c. corone* i Sverige 2000–2016. Antalet 2015 är osäkert eftersom uppgift saknas från Skåne det året.

Rosenstare *Pastor roseus*

Med 13 fynd av 14 rosenstare är 2016 ett av de bästa åren för arten hittills i Sverige. Flertalet av fynden utgörs i vanlig ordning av 1K-fåglar, och samtliga fynd utom två är gjorda under hösten. Fynden är väl spridda över landet med sedvanlig tyngdpunkt på de södra delarna.

Sk: 1 1K Vikingareservatet Lilla Hammars näs, Foteviken 13.9 (Joakim Hagström m.fl.), 1 1K str. SV Falsterbo fyr – Nabben 26.9 (Emil Lundahl m.fl.).

Bl: 1 1K rast. Utlängan 17.10 (Göran Arn, Lars-Gunnar Lundquist). 1 1K str. V Tomten i Tallet, Tallet Jämsjö 1.11 (Thomas Daleke).

Öl: 1 1K Segerstads malm, Segerstad 23.10–4.11 (Klas Rådborg, Ola Ejdrén, Andreas Jilkén m.fl.). 1 1K Kropporde 4.11 (Hasse Olsson).

Boh: 1 1K Hönö 17–18.9 (Magnus Unger m.fl.), 1 ad + 1 1K Myrens väg – Vikarnevägen, Rossö, Strömstad 9–11.10 (Göran Strömberg, Helena Johansson m.fl.) och 1 1K Ängholmen, Kalvöfjorden, Orust 30.10 (Stefan Oscarsson, Max Allan Niklasson).

Vg: 1 1K Välen, Göteborg 1.9 (Hans Börjesson).

Upl: 1 1K Gryttjom, Tierpslätten 26.9–6.10 (Kalle Brinnell m.fl.).

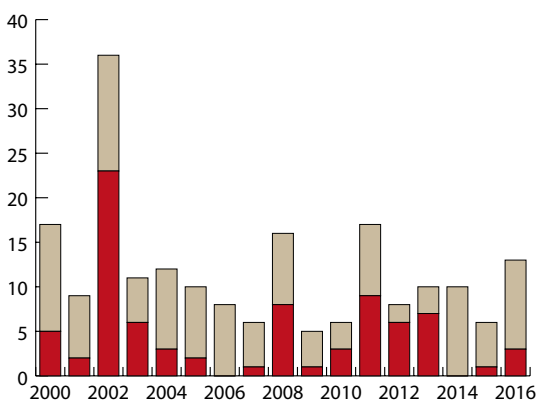
Ång: 1 ad. Nordmaling 22.6 (Staffan Svanberg).

Vb: 1 2K+ Rengrundets strandängar, Uds 26–27.6 (Emmanuel Naudot, Agnes Eriksson, Hanna Eriksson m.fl.).

Tillägg 2012:

Öl: 1 ad. Ölands södra udde och Kungsgården, Ottenby 25.5 (Carl-G Elinder, Pontus Wennesjö m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Fynd av rosenstare *Pastor roseus* i Sverige 2000–2016. Ljusa staplar = ungfåglar (1K), röda = äldre fåglar (2K+).

Tabell 47. Genomsnittligt antal rosenstare *Pastor roseus* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,3	0,4	2,2	2,0	3,9	13	6,7	14

Tallbit *Pinicola enucleator*

Som vanligt är det mycket sparsamt med rapporter som tyder på häckning. Förutom i nordligaste Sverige var det också ont om tallbitar i landet i början av året, medan det under slutet kom smärre invasionsrörelser som nådde ner till Svealand och norra Götaland.

Fynd under häckningstid:

Nb: Inga observationer som tyder på häckning rapporterade förutom ett par sjungande fåglar i juni.

S Lpl: Två fynd under häckningstid i Ly lpm.

N Lpl: Inga säkerställda häckningar men några par sedda under häckningstid.

Dlr: Under vintern–våren rapporterades 32 fynd av 395 ex. Under hösten gjordes fler fynd men flockarna var mindre, 44 fynd av 148 ex. Totalt 543 ex. är betydligt fler än normalt.

Hls: Under första halvan januari sågs enstaka flockar och efter det sågs arten mycket sporadiskt. Från oktober och framåt gjordes en handfull fynd per månad och uppträdandet följer det mönster arten brukar uppvisa.

Mpd: Observerad 1–30.1 med totalt 84 ex. och med max 27 ex. 24.1 samt 19.10–6.11 med totalt ca 350 ex. och med max 60 ex. 6.11.

Ång: 36 fynd av 140 individer är i paritet med 2015, alltså lite lägre än normalt. Som brukligt inga indicier på häckning.

Vb: Totalt gjordes 11 fynd av cirka 90 ex. under våren.

FOTO: LARS ODEBLAD HELSETH

Tallbitar *Pinicola enucleator*, Kiruna, T lpm.

Övriga observationer:

Sm: Ett fynd av 3 ex. i mar och fyra fynd av totalt 5 ex. i nov–dec.

Boh: Två fynd av totalt 3 ex. i okt–nov.

Vg: Enstaka fynd om totalt 10 ex under januari, februari, oktober och november.

Ög: Fem fynd av totalt drygt 10 ex. under nov–dec.

Nrk: Fem fynd av totalt 23 ex. i nov–dec.

Srm: Två fynd av 6 ex. i jan och nio fynd av 17 ex. i okt–nov.

Upl: Endast ett fynd av 1 ex. från årets inledande månader. Från oktober till årets slut noterades totalt 196 ex.

Vstm: Totalt 256 ex. varav 32 under jan–mar och övriga i okt–dec.

Vrm: 38 fynd av 237 ex. Ett bra år för arten, framför allt i nordligaste delen av landskapet med 173 ex. i Torsby kn.

Som brukligt inga fynd under häckningstid. Första höstobsen gjordes 13.10 och därefter, fram till årets slut, gjordes 54 fynd av cirka 160 ex. På Stora Fjäderägg ringmärktes 10 ex. 27–28.10.

Nb: Totalt gjordes 62 fynd av 758 ex. under våren och 16 fynd av 35 ex. på hösten fram till 5.11.

Hjd: Fynd under häckningstid: 15 ex. Storsjö 13.6 (Birger Östlund). I övrigt ca 60 ex.

Jmt: Ganska sparsamt uppträdande med totalt 16 fynd av ca 83 ex. under hela året. 4 fynd rapporterades i februari–mars, 11 i oktober–december samt ett udda sommarfynd av en flock om 16 ex. i slutet av juni.

N Lpl: Fördelning av fynd per lpm: 8 fynd P lpm, 31 fynd Lu lpm och 38 fynd T lpm. De flesta fynden gjordes under våren. Fåtalig under hösten till 24.10.

(ANDERS WIRDHEIM)

Fynd av vinterhämspling *Linaria flavirostris* rapporterade till Artportalen under juni och juli månader åren 2000–2016. Rutorna i fjällvärlden speglar sannolikt det långsträckta men glest besatta häckningsområdet.

Vinterhämspling *Linaria flavirostris* VU

Vinterhämsplingen häckar mycket sparsamt i den svenska fjällvärlden, men den förekommer å andra sidan från Hjd i söder till T lpm i norr. Spontanrapportering ger endast fragmentariska upplysningar om förekomsten, men på några års sikt är även dessa värdefulla. Därför är det önskvärt att gästande ornitologer rapporterar alla observationer av vinterhämspling i fjälltrakterna under häckningstid med häckningskriterier.

Fynd under häckningstid:

Hjd: 5 ex. permanent revir Mittåklappen 22.6–29.7 (Per Åsberg, Stefan Berg, Tomas Carlberg m.fl.). 15 ex. Flattruet 17.7 (Mikael Dahlbom).

N Lpl: Under häckningstid gjordes elva fynd 25.6–21.8 vid Njulla, Björkliden, Pätjujaure, Kärketjärro, Kärkevagge, Lairecohka, Låktjtjåkastugan och Kårsavagge, därav 2 ex. upprörd, varnande Kärkevagge 28.7 (Patrick Åström, Sofia Åström).

(ANDERS WIRDHEIM)

Hämspling *Linaria cannabina*

P lpm: 1 ex. Lövlund, NO Mellanström 14.5 (Peder Lundkvist). 10:e fyndet i P lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Gråsiska *Acanthis flammea*

Fynd som inte längre är godkänt för publicering:

Acanthis f. hornemanni (—/— —/—)

1934:

Lu lpm: 1 insamlad Gällivare 27.4 (FoFl 36:83-85).

Taxonomikommittén har beslutat att betrakta grå-/snö-/brunsiska som en och samma art (*Vår Fågelvärld* 1/2017). Samtidigt flyttades gråsiska till släktet *Acanthis*. Sedan tidigare har det här nämnda fyndet av rasen *hornemanni* (numera en valid ras av gråsiska istället för av snösiska) varit publicerat som det enda fyndet i Sverige. Det finns dock inte längre stöd för den rasbestämningen (Svensson, 2013), varför fyndet har strukits.

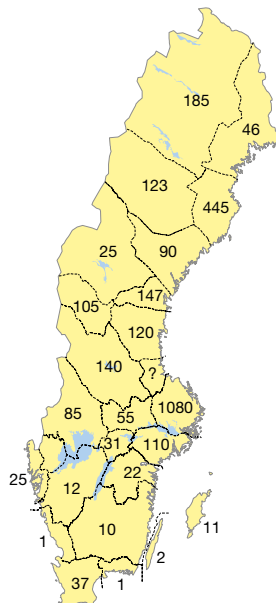
(MAGNUS CORELL)

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Bändelkorsnäbben häckar sparsamt men förmodligen regelbundet i norra delen av landet och tillfälligt i samband med invasionsrörelser längre söderut. Den senaste större invasionen ägde rum 2014, medan det under 2015 enbart var Västerbottens kustland som berördes i någon nämnvärd grad. Under sommaren och hösten 2016 kom en ny invasion österifrån, men den kom främst att beröra ostkusten ner till i höjd med Stockholm. Dessförinnan gjordes några fynd som kan tyda på häckning.

Fynd som tyder på häckning söder om Lpl och Nb:

Mpd: En tänkbar häckning med 1 1K + 1 obest. ålder Vitmossamyran, Ljustorp 17.7 (Staffan Bergman).

Rapporterade bändelkorsnäbbar *Loxia leucoptera* i Sverige 2016 (hela året).

Vb: 1 hanne varnande Bjuröklubbs fiskeläge, Bjuröklubb 25.3–9.4 (Niklas Lindberg Alseryd).

Hjd: 3 ex. (2 hanne + 1 hona) Molgan, Älvros 17.5 (Michaela Engström).

Jmt: Eftersom fynd gjordes under både vårvinter och sommar är det sannolikt att en del häckningar genomförts även om inga observationer som tyder på det gjorts.

(ANDERS WIRDHEIM)

Steglits *Carduelis carduelis*

Steglitsen är en av de arter som expanderar allra mest i Sverige just. Enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter noteras numera drygt åtta gånger fler steglitsar än i slutet av 1900-talet. Expansionen märks även i den spontana rapporteringen till Artportalen.

Ås lpm: 3 ex. födosökande Dikanäs 14.7 (Tommy Emanuelsson, Jerry Emanuelsson). 9:e fyndet i Ås lpm.

Lu lpm: 1 ad. Koskullskulle 13.12 (F) (Lena Krey). 1–3 ex. Lövgården, Vuollerim 17–31.12 (Mats Karström, Mats Svensson Pavval, Ingemar Pettersson). 7:e och 8:e fynden i Lu lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Gulhämpling *Serinus serinus* VU

Efter några år med vikande antal observationer av gulhämpling noterades ovanligt många individer. Förutom i kärnområdena i södra och östra Skåne konstaterades häckning även på Öland. Fynden i övrigt har en tydlig koncentration till sydöstra Sverige, men 1 ex. sågs så långt norrut som på två platser i Västerbotten.

Sk: Cirka 25 revirhävdande fåglar rapporterades under vår och sommar. Reviren är koncentrerade kring Furuboda, Ystad med Ystad Sandskog som huvudlokal och på Österlen med störst koncentration kring Kivik (rrk Sk).

Bl: Totalt 23 ex., samtliga under april–maj, är det högsta antal som hittills noterats under ett år i Bl (rrk Bl).

Sm: 1 sj. Vällö, Mönsterås 2.5 (Tommy Larsson). 1 ex. Ödängla, Mönsterås 3.5 (Zsombor Károlyi). 1 hanne hävdade revir Rinkabyholm, Kalmar 7.5–24.7 (Peter Sieurin, Johan Thorsén m.fl.). 1 sj. Hagbyhamn, Kalmar 28.5 (Harald Persson). 4 ex. Åmunnen, Hossmo, Kalmar 8.8 (Ingela Olsson). En hanne fanns i förra årets revir i Kalmar (rrk Ö Sm).

Öl: Häckning: Ett par häckade i Haga Park i Beijershamnsområdet, minst tre ungar sågs 16 september (Bertil Breife m.fl.). Förutom häckningen har 1K-fåglar setts på flera platser på ön, så möjligen har fler häckningar skett, troligen då på norra delen av ön. Över huvud taget har fler observationer än vanligt gjorts. Räknar vi samman blir årsumman drygt 60 individer (rrk Öl).

Gtl: Ca 17 individer har setts på totalt åtta lokaler. Av dessa har sjungande fåglar hörts på fem olika lokaler:

Vårdcentralen korpen i Visby, Vattentornet i Visby, Høburgen, Alkärrer och Lickershamn.

Hl: Under våren gjordes fyra mycket kortvariga visiter av lika många individer (rrk Hl).

Vb: 1 hanne sj. Holmögadd – Holmö by, Holmöarna 2–4.6 (Jan Melander, Per Hansson, Gustaf Egnell m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tundrasparv *Spizelloides arborea* (0/0 – 1/1)

Sk: 1 ex. Torreberga ängar 12–18.11 (F) (Simon Fors, Oskar Nilsson, Petter Olsson m.fl.).

Ny art för Sverige och Västra Palearktis – påträffad i ett surdrag mitt inne i Skåne! Artens utbredningsområde sträcker sig över stora delar av Nord-

FOTO: HANS CRONERT/SKÅNSKA BILDER

Tundrasparv *Spizelloides arborea*, Torreberga ängar, Sk, 17 november 2016.

amerika och innefattar långa flyttvägar mellan häcknings- och övervintringsområdena. Efterforskningar har visat att arten inte tycks förekomma som burfågel i Europa. Slitaget på främst stjärtpennor, tillsammans med de relativt smala ljusa brämen på tertialerna, pekar på att det sannolikt rör sig om en 1K-fågel, vilket ytterligare minskar utrymmet för att denna individ skulle härstamma från annat håll än artens utbredningsområde i Nordamerika. Vid en samlad bedömning har Raritetskommittén landat i att fyndet ska placeras i kategori A. Se även upptäckarens egen redogörelse för fyndet längre fram i *Fågelåret*.

(MAGNUS CORELL)

Tallsparv *Emberiza leucocephalus* (20/20 – 2/2)
Sk: 1 hona Tommarpsåns dalgång, Järrestad, 18.10 (F, B)
(Hans Larsson).
Nb: 1 honf. Malören 20.10 (F) (Hampus Lejon).

I samband med Raritetskommitténs omgranskning av de publicerade fynden av tallsparvshonor (*Vår Fågelvärld* 6/2015 s. 44) ströks samtliga fynd. Men redan året därpå påträffades, som framgår här, två honfärgade tallsparvar. I Danmark sågs en hane runt mitten av oktober, medan det i Norge rapporterades en rad observationer framför allt från sydvästra delen av landet. I Finland sågs två individer, i november respektive december.

(MAGNUS CORELL)
FOTO: HAMPUS LEJON

Tallsparv *Emberiza leucocephalus* hona, tillsammans med gulsparv *Emberiza citrinella*, Malören, Nb, 20 oktober 2016.

Ortolansparv *Emberiza hortulana* **VU**

Än en gång tvingas vi konstatera att ortolansparvens kräftgång fortsätter. Förutom på häckningsplatserna avspeglas detta också i fynd under flyttningstid vår och höst. Bland annat noterades inte en enda ortolansparv under hösten i Grötvik, HI, en av landets tidigare bästa platser för att se arten på höststräck. Även i Sk och på Öl var arten fåtaligare än tidigare under sträcket.

Fynd från häckningstid:

Srn: 1 sj. Skruvshult–Forsa, Mönsterås 11.6 (Robert Öhman). Inga ortolaner fanns på plats i år i Kalmar där arten har häckat/hävdad revir 2006–2015.

Öl: 1 sj. Karl X:s mur, Ås 29.6–2.8 (Kent Henriksson, Douglas Gustafsson).

Nrk: I Kvismaren har 4 par häckat och fått ut flygga ungar. Dessutom har en ensam hane hävdad revir i samma område (Kvismare fstn). Upp till 2 sj. hannar Segersjö naturreservat, Segersjö 30.4–13.6.

Srm: Sedan förra året är arten utgången som häckfågel i rapportområdet. Ännu i mitten av 1990-talet rapporterades årligen 50–60 sj. hannar.

Upl: Totalt registrerades under året 39 sjungande hanar, vilket är något sämre än fjolårets 42. Fyndbilden visar att arten har sitt ”starkaste fäste” i det småskaliga jordbrukslandskapet nordväst om Enköping och här har också UOF sedan några år ett åtgärdsprogram för att hjälpa arten. Några lyckade häckningar kunde konsta-

FOTO: NICLAS AHLBERG

Ortolansparv *Emberiza hortulana*, Uppland, juni 2016.

teras i denna del av rapportområdet. I den del av Upl som ingår i Stockholms rapportområde noterades 7–8 sj. hannar och 1–2 häckningar.

Vstm: 38 sj. hannar har rapporterats under häckningstid med följande kommunvisa fördelning. Västerås (3), Köping (1), Kungsör (33), Surahammar (1). Inga konstaterade häckningar. Glädjande är att arten har haft en betydande uppgång i Kungsör som är landskapets starkaste fäste för ortolanen!

Dlr: I Dalarna finns ortolansparven bara kvar regelbundet på tre lokaler, en vardera i Avesta, Säter och Borlänge. Utöver dessa finns endast 3 tillfälliga observationer av hanar, varav två sjungande. En häckning kunde konstateras vid Flygfältsrakan i Borlänge vilket är glädjande, men sammantaget måste situationen för ortolansparv

som häckfågel i Dalarna bedömas som allvarligt hotad.
Hls: Ortolansparven fortsätter visa upp en dyster statistik. Arten är nu helt utgången på sitt tidigare starkaste fäste runt Ålsjön. För fem år sedan fanns 10 revirhävdande fåglar i områden och från 2016 finns inte arten noterad alls. De sista riktiga fåstet finns nu kring Delsbo där en handfull fynd av sjungande hanar finns rapporterade. Utöver dessa finns två fynd av sjungande fåglar på lokaler där de senare inte hördes samt ett från skogslandet.
Mpd: =bserverad på 7 lokaler under häckningstid. På en av dessa lokaler 4 olika sjungande hanner (rrk Mpd).
Ång: Rapporterad från 28 lokaler med 43 individer är bland de bättre åren. Artens biotopval, hyggen, är inte de mest frekvent besökta områdena av fågelskådare. De år som har högre rapporteringsfrekvens visar att ortolansparven finns på lokaler som passar, om än inte särskilt allmänt.
Vb: 58 sj. hanner under året samt tre troliga häckningar.
Nb: Totalt 32 fynd av 39 ex. där sjungande hanner sågs under en längre tid vid fem lokaler, vilket kan tyda på häckning. I stort sett samma antal som tidigare år.
S Lpl: 1 rast. Örträsk 5.5, Ly lpm (Rolf och Henrik Wahlberg) blev årets enda fynd.
N Lpl: P lpm: 1 ad. hane sj. Saltmyrans torvtäkt, SO Abborrträsk 12.6 (Stefan Holmberg). Endast ett fynd i norra Lappland. 10:e fyndet i P lpm.

(ANDERS WIRDHEIM)

Videsparv *Emberiza rustica* VU

Rapporteringen är ofullständig och det är inte möjligt att göra någon uppskattning av artens utveckling utifrån spontanrapportering. Videsparven har tidigare häckat i större delen av Norrland och ner till nordligaste Svealand, men den har gått kraftigt tillbaka under senare år. Enligt Svensk fågeltaxerings standardrutten har den årliga minskningstakten varit -3,6 % (Green m.fl. 2017). Eftersom arten flyttar österut mot vinterkvarter i framför allt Kina är den ovanlig i södra Sverige.

Fynd från häckningsområdet:

Vm: För fjärde året i rad saknas säkra fynd av arten i landskapet.
Hls: Tyvärr kan vi nog betrakta arten utgången som häckande i Hls. De senaste tio åren har endast två fynd gjorts under omständigheter som kan antyda häckning.
Mpd: Ingen observation under häckningstid.
Ång: Den negativa trenden håller i sig. Liksom fjol gjordes endast en observation under häckningstid.
Vb: Rapporterad från sex platser under häckningstid. Under hösten ringmärktes drygt 200 ex. i landskapet vilket kan jämföras med 108 ex. under 2015.
Nb: Totalt 41 fynd av 66 ex. under häckningstid men inga säkra häckningar.
Jmt: Projekt Videsparv inventerade för tredje året lämpliga miljöer och rapporterar totalt 15 revir plus ett par ströobservationer. En beståndsuppskattning är givetvis

svår att göra, men att arten är stadigt minskande råder knappast några tvivel om.

S Lpl: Fynd på 17 lokaler i Ås lpm och 19 lokaler i Ly lpm.

N Lpl: Totalt 66 fynd under året.

Fynd i Götaland:

Sk: 1 1K hona Lomma Södra 15–18.10 (Lars Nilsson m.fl.).

Öl: 1 1K+ Ölands norra udde 22.9 (Markus Tallroth, Jonas Johansson, Magnus Elfving). 1 ex. Bondängen, Ottenby 25.9 (Johannes Rydström).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: LARS PETERSSON

Dvärgsparv *Emberiza pusilla*, Risinge hamn, Öl, 17 oktober 2016.

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* VU

Dvärgsparven ser ut att ha ett litet men tämligen stabilt häckande bestånd i norra Norrbotten och angränsande delar av norra Lappland. Utanför häckningsområdet gjordes ovanligt många fynd, framför allt under hösten då ihållande östliga vindar förde med sig fåglar från Ryssland till Västeuropa. Totalt noterades 52 dvärgsparvar utanför häckningsområdet fördelade på 5 ex. under vår och försommar och 47 ex. under hösten. Detta är det hittills högsta antalet som noterats i landet.

Fynd under häckningstid:

Nb: 2 sj. Kaunisjokibron S Sahavaara 31.5–12.6 (Martin Widén, Mathias Bergström m.fl.). 1 sj. Heinävuoma

2–5.6 (Martin Widén). 1 sj. Junosuando 2.6 (Martin Widén). 2 sj. Kaivosjännkä, V Juoksengi 7–25.6 (Mats Bergquist, Peter Wikström, Percy Fredriksson m.fl.). 1 ex. Ylinenjärvi bron, Ylinenjärvi by 8.6 (Gigi Sahlstrand, Marie-Louise Bárány, Lars Borgersen). Minst 7 individer på 5 olika platser under häckningstid, flera av dessa på samma lokaler som ifjol.

N Lpl: P lpm: 1 sj. hanne Renslakteriet, Tjärnberg 29.6 (Isak Vahlström). 2 ex. i lämplig biotop Sturmjaure 4.8 (Stefan Holmberg). Lu lpm: 1 sj. hanne Vuosmajäkka-bron 22.6 (Mats Karström, Torbjörn Hegedüs). T lpm: 1 par med föda åt ungar Lainio 12.6–5.7 (Mathias Bergström, Anders Eriksson, Mats Nilsson m.fl.).

Övriga fynd:

Sk: 1 hona ringm. Falsterbo fyr 29.4 (Falsterbo Fågelstation), 1 1K hona ringm. Bingsmarken 13.10 (Bo Pettersson m.fl.), 1 ex. Skanörs vångar 16.10 (Joakim Hagström), 1 ex Brantevik 16–18.10 (Karl Pettersson m.fl.), 1 1K hona ringm. Bingsmarken 23.10 (Bo Petersson, Gustav Tallroth) och 1 ex. Äspet 13.11 (Bo Erik Vidar Pettersson). Sex fynd slår förra årets fyra fåglar och är återigen ett nytt skänkt rekord!

Bl: 1 hona Utlängen 7.5 (F) (Anders Eriksson, Tommy Eriksson Järfälla, Bengt Larsson m.fl.).

Srn: 1 ex. Svänö, Store Mosse nationalpark, Gnosjö k:n 1.10 (Stefan Andersson). 1 ex. Skruvshult-Forsa, Mönsäterås 23–31.10 (Elisabeth Shahin Vidmark, Christer Håkansson m.fl.).

Öl: 2 ex. Ölands södra udde 2.10 (Mats Wallin, Uno Unger m.fl.). 1 ringm. Ölands södra udde 2–12.10 (Joakim Granholm m.fl.). 3 ex. Ventlinge strand 10–11.10 (Daniel Andersson m.fl.). 2 ex. Ventlinge strand 12–14.10 (Mikael Nederman, Bertil och Ulla Dolk m.fl.). 1 ex. Mellby 13.10 (Göran Andersson m.fl.). 1 ex. Lunda, Ventlinge 13.10 (Fredrik Åstrand m.fl.). 1 ex. Ventlinge strand 14–18.10 (Magnus Hallgren m.fl.). 1 ex. Stenå-

sabadet 14.10 (Mikael Olofsson). 2 ex. Risinge hamn 15–25.10 (Mats Wallin, Robert Rydbeck, Tommy Karlström m.fl.). 1 1K Beijershamn 16.10 (Lennart Carlsson). 1 ex. Risinge hamn 26–31.10 (Kent Moén, Eva Moén m.fl.). 1 ex. Parboäng 5–7.11 (Anders Odd Wulff Nielsen, Douglas Gustafsson m.fl.). Summa 14 dvärgsparvar ett och samma år på Öland är givetvis rekord så det sjunger om det!

Gtl: 1 honf. ringm. Hoburgsklippan, 28–29.4 (Åsa Steinholtz, Leo Larsson m.fl.). 1 honf. ringm. Hoburgsklippan, 1–5.5 (Björn Lilja, Magnus Martinsson m.fl.). 1 ex. Tofta södra 24.9 (David Lundgren). 1 ex. Västergård, Sundre, 16.10 (Lars Jonsson). 1 ex. Rivviken, Sundre 21.10 (Alexander Hellquist).

Hl: 1 1K ringm. Nidingen 31.10 (Göran Andersson m.fl.).

Bob: 1 ex. Märebukten, på Nord-Koster 16–20.10 (rrk Boh).

Srm: 1 ex. Tungelsta, Haninge 2.10 (Oscar Carheden), 1 ex. ringm. Fågelstationen, Landsort 2–5.10 (Chris Sharpe, Kay Collister, Tore Jacobsson) och 1 ex. rast. Hävringe, Oxelösund 19.10 (Jan Karlsson, Arne Hellström, Susanne Stilling m.fl.).

Upl: 1 ex. Båtbryggan, Örskär 2.10 (Martin Irestedt m.fl.). 1 ex. Horsten 2.10 (Anders Haglund, Raul Vicente, Mats Nilsson m.fl.), 1 ex. Björn, Björns skärgård 3.10 (Kalle Brinell), 1 ex. Gamla hamnen, Örskär 9.10 (Johan Södercrantz, Martin Irestedt, Magnus Rignell m.fl.), 1 ex. Horsten 19.10 (Mathias Bergström) samt 1 ex. Arholma, Björkö-Arholma 22.10 (Eskil och Fredrik Friberg).

Vrm: 1 ex. Hammarö fågelstation 25–26.10 (Sven Larsson m.fl.). 5:e fyndet i Vrm och det första sedan 1988.

Dlr: 1 ex. ringm. vid Lindånget, Orsa 25.9 (Magnus Strömberg, Petter Strömberg, Lars-Göran Hansson m.fl.). 9:e fyndet i Dlr.

Ång: 1 1K+ Gimåt 3.11 (Bernt Westin).

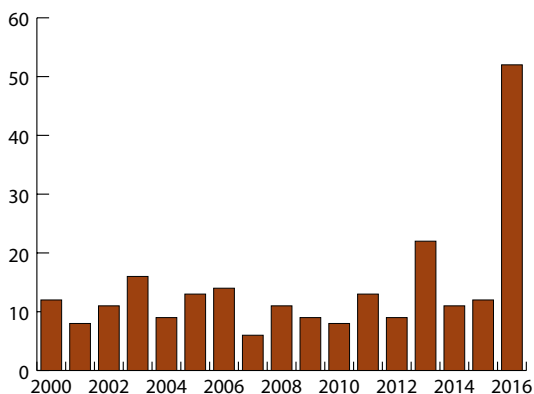
Vb: Vår: 1 sj. Holmögdad 16.6 (Jan Melander). Höst: 1 1K hanne ringm. Stora Fjäderägg 21.9 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Stefan Delin m.fl.). 1 ex. ringm. Gästerviken, Brattåsfjärden 24.9 (Mattias Laisfeldt, Håkan Engström). 1 ex. rast. Stora Fjäderägg 26.9 (Bo Nielsen, Margareta Wilhelmsson).

Nb: 1 ex. Rödkallen, Luleå skg. 18, 21, 22 och 24.9 (Mårten Müller, Stefan Holmberg, Mattias Nordlund m.fl.) där också 1 1K ringm. 24.9 (Staffan Sundin, Peter Nilsson, Sven-Erik Sundberg m.fl.). 1 ex. Skomakaren, Haparanda skg. 25.9 (Peter Lindmark).

Tillägg 2013:

Srm: 1 1K ringm. Enskär, Hartsö skärgård, Nyköping 30.9 (Göran Alstedt m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Fynd av dvärgsparv *Emberiza pusilla* utanför häcknings-tid i Sverige 2000–2016.

Tabell 48. Genomsnittligt antal dvärgsparvar *Emberiza pusilla* per år under olika perioder 1950–2016.

1950–59	1960–69	1970–79	1980–89	1990–99	2000–09	2010–16	2016
0,9	6,0	7,2	13	19	11	24	64

Dvärgsävsparrv *Emberiza pallasi* (0/0 – 1/1)

Upl: 1 1K honf. Horssten 13–16.10 (F) (Anders Eriksson, Anders Haglund, Per Åsberg, Percy Fredriksson, Björn Lindkvist).

Ny art för Sverige och bara en handfull fynd har gjorts i Europa! I Storbritannien har det gjorts fyra fynd och en rapport vardera finns från Frankrike och Portugal. Trots så få fynd i vårt närområde har ändå dvärgsävsparrv funnits på radarn som potentiell ny Sverigeart – och nu hände det alltså! Se även upptäckarens redogörelse för fyndet längre fram i *Fågelåret*.

(MAGNUS CORELL)

de: 1 ex. Ranarpsstrand 21–23.1 (Mikael Olofsson, Phil Benstead m.fl.), 1 sj. Böste strandängar 4–9.4 (Mattias Ullman m.fl.), 1 sj. Böste strandängar 16.4 (Lars Sundlöf), 1 sj. Östra Hoby 23.4 och 13.5 (Bengt Andersson, Sven Johansson), 1 sj. Silvåkratornet, Krankesjön 1–2.5 (Jörgen Sagvik, Júlio Neto), 1 sj. Gislövshammar 9–10.5 (Jörgen Bernsmo m.fl.), 1 ex. Gröna jaktstugan, Foteviken 10.5 (Tommy Holmgren), 1 ex. Kämpingedungen 20.5 och 27.5 (Nils Kjellén, Peter Öhrström), 1 ex. Torupa flo 24.5 (Sven Johansson), 1 ex. Kullens fyr 24.5 (Kaj Möller, Mats Peterz), 3 ex. Gislövshammar 19.8 (Jan Karlsson).

Bl: 1 ex. Utlängen 12.5 (F) (Lars-Gunnar Lundquist, Göran Arn) och 1 ex. Utlängen 22.5 (F) (Ulrik Wallberg, Lars-Gunnar Lundquist, Oscar Danielson m.fl.).

FOTO: HÅKAN JOHANSSON

Dvärgsävsparrv *Emberiza pallasi*, Horssten, Upl, 16 oktober 2016.

Kornsparrv *Emberiza calandra* EN

Liksom i fjol pekar vinterflockens storlek mot att kornsparrven håller ställningarna som skånsk och svensk häckfågel. Utanför Sk gjordes sju fynd under året, varav en revirhävande hanne i Hl.

Sk: Vinterflocken vid Hammar uppgick till som mest 150 ex 9.1 (Nils Kjellén m.fl.). En hög vårnotering var 10 ex. Hillshög, Borrby 30.4 (Richard Ek, Jesper Segergren m.fl.). Inom häckningsområdet i sydost noterades totalt ett 20-tal revirhävande hannar och minst 12 par uppskattas ha häckat (Kurt Ivarsson). I december fanns som mest 35 ex vid Hammar 31.12 (Karl-Erik Sundström m.fl.). Utanför kärnområdet i Ystads och sydligaste Simrishamns kommun gjordes fynd enligt följande:

Sm: 1 ex. rast. Kalmar flygplats 28.5 (Peter Sieurin).

Öl: 1 sj. Ölands södra udde 7.5 (Mats Nilsson, Joel Hallingfors, Johan Bergquist m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde 20.5 (Jeff Price). 1 ex. Ölands södra udde 29.5 (Magnus Hallgren). Bedöms av rrk Öl sannolikt gälla en och samma individ.

Gtl: 1 ex. Hoburgen, Sundre 19.5 (Lennart Hellström, Inger Karlsson, Mikael Larsson m.fl.).

Hl: 1 sj. hanne Kesebo, Morup 13.5 (Kicki Westman). 1 hanne permanent revir Hönryd, Morup 19–31.5 (Stefan Lagerblad m.fl.). 1 sj. hanne Modellflygplatsen, Lis mosse 28.6 (Niklas Torstensson). Fynden bedöms av rrk Hl gälla två olika individer.

(ANDERS WIRDHEIM)

Kategori D

Svart svan *Cygnus atratus*

Denna parkrympling med ursprung i Australien ses regelbundet i landet. Årets resultat är ett av de lägsta under 2000-talet. Endast tre fynd av vad som mycket väl kan gälla samma individ:

Vrm: 1 ex. Kyrkebyn, Arvika 5.4 (gm Ingela Källén). 1 ad. Björken, Sunne 8.4 (Tomas C Axelsson).

Hls: 1 ex. Morasjön, Delsbo 10–24.4 (Jonas Lind m.fl.).
(ANDERS WIRDHEIM)

Stripgås *Anser indicus*

Stripgåsen härstammar från centrala Asien och är en vanlig parkfågel i Europa. Alla individer som förekommer i Sverige räknas därför som parkrymplingar, även om häckningar av frilevande individer förekommit. Likt tidigare år under 2000-talet gjordes ett stort antal fynd av enstaka fåglar (1–2 ex.) och fynden var spridda från Sk i söder till Nb i norr. Inga av dessa fynd tyder på häckning.

(ANDERS WIRDHEIM)

Snögås *Anser caerulescens*

Snögåsen härstammar från Nordamerika men häckar även i nordöstra Sibirien. Av de två förekommande färgmorferna (vit och ”blå”) är det den vita som oftast förekommer i Sverige. Anledningen till detta är kanske framför allt att denna form är mycket populär i fågelparker. Under året gjordes endast fyra fynd: i Bl 12.4–22.5, på Öl (2 ex.) 17.9 samt i Boh 12.2 resp. 28.10. Detta är det klart lägsta antalet fynd under 2000-talet.

(ANDERS WIRDHEIM)

Brudand *Aix sponsa*

Tre fynd av 4 ex. av denna i fågelparker populära and. Arten hör hemma i Nordamerika och kan säkert nå Europa av egen kraft. På Island har det exempelvis gjorts 7 fynd och på Azorerna 14 fynd. De båda fåglarna i Skottorp var orädda, vilket nog kan tolkas som att de hade sitt ursprung i en fågelpark.

Gtl: 1 hane Lautervik, Färö 14.6–5.7 (Mårten Sjöstedt, Cecilia Olsson m.fl.).

Sm: 1 ex. rast. Ernemar, Oskarshamn 23–24.6 (Johan Eriksson).

Hl: 2 hannar Skottorps våtmark 24.4 (Stefan Olsson, Anders Wänge Kjellsson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Mandarinand *Aix galericulata*

Mandarinanden hör hemma i östra Asien och har förts till Europa som prydnad i fågeldammar. Ett

frilevande bestånd är etablerat i Storbritannien och är växande (Balmer m.fl. 2013). Vintern 2011 noterades där fler än 700 ex., vilket var det högsta antalet dittills. De fåglar som ses i Sverige kan mycket väl ha sitt ursprung i den förvildade brittiska populationen, men arten är också populär i fågeldammar. Mandarinanden har under senare år haft något av kärnområden i Ängelholm i Sk och runt Enköping i Upl. Från 2016 rapporteras häckning enbart vid Enköping. I övrigt observerad från Skåne i söder till P lpm och Nb i norr. Med stark reservation för dubbelräkningar noterades drygt 50 ex. fördelade på Sk (8), Bl (1), Sm (7), Öl (3), Gtl (2), Hl (2), Boh (2), Vg (10–15), Ög (ca 5), Srm (4), Vstm (2), Vrm (2), Hls (3), Mpd (1), Vb (2), Nb (4), Jmt (5) och P lpm (4).

Häckning:

Upl: Från hamnen i Enköping och området däromkring noterades under vintern 2 hannar (Anette Westin, m.fl.). Första observationen av en hona är från 9.4, och 21.7 sågs 2 juv. tillsammans med honan (Bo Bengtson). En lyckad häckning således. Under hösten ökade antalen till som mest 10 ex., 4 hannar och 6 honor, 30.9 (Rune Åhlen).

Udda observation:

P lpm: 4 ad. hannar Vuoggatjälme 7.5–11.6 (Leif Björk, Marika Lundgren m.fl.). Fåglarnas mycket orädda beteende, i en konstgjord damm och vid en campingplats/stugby, gör att de utan tvekan tillhör de icke spontant uppträdande arterna (rrk N Lpl).

(ANDERS WIRDHEIM)

Buffelhuvud *Bucephala albeola* (7/7 – 1/1)

Ång: 1 hona Norrfällsviken 28.3 (F) (Thomas Holmberg).

Det första fyndet av en hona, första fyndet för Ångermanland, och det första marsfyndet i landet. Övriga fynd är gjorda i april, maj, juni och oktober–november.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Kategori E

Japansk vaktel *Coturnix japonica* (0/0 – 1/1)

Sk: 1 sj. Storegården, Sebbarp 4.6 (Martin Stjernman).

Första vederbörligt rapporterade svenska fyndet av denna art som tidigare betraktades som en ras av vår vaktel. Det är känt att buruppfödda vaktlar, inklusive japanska, frisläpps eller rymmer, mest för träning av jakthundar, men i vilken omfattning detta sker är okänt (Artdatabankens faktablad för vaktel, 2010.)

(ALEXANDER HELLQUIST)

Brun majna *Acridotheres tristis*

Denna art som hör hemma i södra Asien har både medvetet och omedvetet spridits med människan till bl.a. Arabiska halvön och delar av Afrika. Den förekommer dessutom som burfågel, och de svenska fynden utgörs med stor sannolikhet av rymlingar från burfågelhanteringen.

Sk: 1 1K Vankivavägen 38, Hässleholm 5.9 (Mats Söderberg). Andra fyndet av denna högst sannolika burrymling. Det första fyndet gjordes 7 april 2003 i Landskrona. Arten fanns helt nyligen att köpa på annons i Malmö (rrk Sk).

Ög: 1 eller möjligen 2 ex. uppehöll sig kring kvarteret Tuppen i Norrköping 25–27.4 (Karl Magnus Peurell, Inga Arfvidsson m.fl.). Att det dock rörde sig om en burrymling torde stå ganska klart – arten är inte ovanlig som burfågel.

(ANDERS WIRDHEIM)

Rapporter som tills vidare är bordlagda av Raritetskommittén

Tundratrut *Larus heuglini*

Sk: 1 2K Simrishamn 18.5 (F) (Bengt Bengtsson).

Gtl: 1 2K Rivet 13.4 (F) (Juho Könönen).

Nb: 1 2K Malören 23.5 (F) (Hans Larsson, Hampus Lejon).

2014:

Sk: 1 2K str. S Simrishamn 7.10 (F) (Mårten Müller, Bengt Bengtsson, Jörgen Bernsmo m.fl.).

2011:

Sk: 1 2K Simrishamn 22.8 (F) (Jörgen Bernsmo).

2010:

Bl: 1 2K Ronneby hamn 10.9 (F) (Fredrik Lennartsson).

2006:

Nb: 1 3K Malören 17.9 (F) (Hans Larsson, Hampus Lejon, Olof Jönsson). 2 2K Södra Sunderbyn 17.9 (F) (Mattias Nordlund). 4 2K Alviksgården, Alvik 22.6 (F) (Mattias Nordlund). 1 2K Alviksgården, Alvik 8.6 (F) (Mattias Nordlund).

Denna tundrahäckande trut fick alldeles nyligen artstatus i Sverige. Ännu saknas den dock på den svenska fågellistan eftersom det finns oklarheter kring variationen hos silltrut, som är den främsta förväxlingsrisken. I väntan på bättre kunskapsläge tar Raritetskommittén tacksamt emot rapporter på misstänkta tundratrutar för arkivering. God fotodokumentation är en förutsättning för en framtida bedömning

(HANS LARSSON)

Stäppsångare *Iduna caligata*

Upl: 1 ex. Horssten 2.6 (F) (Anders Haglund, Fingal Gyllang).

En svårbestämd individ från Horssten som har bordlagts i väntan på att mer kunskap insamlas och att övriga fynd av stäppsångare ses över för att hitta en nivå för publiceringskraven som är hållbar framöver.

(ARON EDMAN)

FOTO: LARS PETERSSON

Azurmes *Cyanistes cyanus*, Grönhögen, Öl, 13 oktober 2016.

Azurmes *Cyanistes cyanus*

Öl: 1 ex. Grönhögen 13–15.10 (F) (Christer Fritzell, Torbjörn Winqvist m.fl.).

Tyvärr visar denna individ inte lika mycket vitt på stjärten och handtäckarna som studerade azurmesar i samlingar och på fältfoton, och det finns risk för att detta pekar på ett (litet) hybridinslag från blåmes. I Finland har liknande individer dokumenterats och finska raritetskommittén håller på med en utredning kring variation hos azurmes samt kriterier och acceptens för publicering. Raritetskommittén har bordlagt Ölandsfyndet i avvaktan på att denna utredning slutförs.

(MAGNUS CORELL)

Fynd som inte godkänts för publicering av Raritetskommittén

Mindre bergand *Aythya affinis*

Nb: 1 hane Harrbäcksfjärden 5–6.5.

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata*

2015: Vb: 1 hona str. N Lillhällan, Holmön 24.5.

Stillahavslom *Gavia pacifica*

Bl: 1 ad. str. NO Utlängan 26.4.

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus*

Hl: 1 ex. str. S Morups tänge 9.8.

Bob: 1 ex. str. S 9.8.

Större lira *Ardenna gravis*

Sk: 1 ex. Nabben, Falsterbonäset 13.9.

Gåsgam *Gyps fulvus*

Bob: 1 ex. Kärna, Torsby 24.7.

Dvärgörn *Aquila pennata*

Öl: 1 ex. Resmo alvar 28.5.

Eleonorafalk *Falco eleonorae*

Bl: 1 ex. Bräkne-Hoby 1.8.

Srm: 1 ex. ljus morf Marö 25.7.

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*

Sk: 1 ex. Potatisåtern, Malmö 2.10.

Gtl: 1 ex. Asunden 10.10.

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis*

Öl: 1 ex. str. S Triberga läge och Sebybadet 2.9.

Vitvingad trut *Larus glaucoideus*

Fynd av rasen *kumlien*:

Bob: 1 2K Nordreälvstranden, Öxnäs 30.4.

Rosenmå *Rhodostethia rosea*

Vb: 1 2K Villanästornet 8.5.

Tygeltärna *Onychoprion anaethetus*

Hl: 1 ex. str. S Glommens sten 8.8.

Sandtärna *Gelochelidon nilotica*

Bob: 1 ex. str. S Härmanö 1.5.

Större turturduva *Streptopelia orientalis*

Gtl: 1 ex. Tofta strand 20.10.

Gulärta *Motacilla flava*

Fynd av rasen *fedegg*:

Öl: 1 hane Beijershamn 17.5.

Upl: 1 hane Ströms mad, Fysingen 7.5.

2015: Upl: 2 ex. Hjälstaviken 9.5.

Fynd av raserna *flavissimalutea*:

Öl: 1 1K Sebybadet 27.8.

Hl: 1 ex. Korshamn, Morups tänge 5.5.

Fynd av rasen *tschutchensis*:

Sk: 1 ex. Smygehuk 12.10.

Sibirisk järnsparv *Prunella montanella*

Sk: 1 ex. Sjötorps ängar, Krankesjön, 7.12.

Gtl: 1 ex. Harudden 17.10.

Upl: 1 ex. Täby kyrkby 4.11.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Fynd av rasen *samamiscus*:

Öl: 1 ex. Sandviks camping 15.10.

Gtl: 1 ex. honf. Grönbjärsviken 12.10.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Fynd av rasen *phoenicuroides*:

Gtl: 1 hane Bodudd, Näsudden 29.11.

Stentrast *Monticola saxatilis*

Sk: 2 ex. Böste 17.7.

Ob. röd-/svarthalsad trast *Turdus ruficollis/atrogularis*

2015: Upl: 1 hane Uppsala 17.5.

Ökensångare *Sylvia nana*

Öl: 1 ex. Parboängs badplats 17.10.

Varfågel *Lanius excubitor*

Fynd av rasen *homeyeri*:

Upl: 1 ex. Alsike prästgård 8.2.

Alpkråka *Pyrrhocorax pyrrhocorax*

Öl: 1 ex. Mörbylånga 31.5.

Tallspurv *Emberiza leucocephala*

Sk: 1 ex. Gröthögarna 14.10.

Dvärgsävsparv *Emberiza pallasi*

Dlr: 1 honf. Övre Tjärna 16–21.10.

Litteratur:

Albinson, P. 2017. Storken i Skåne 2016. I *Fåglar i Skåne 2016*: 103–107.

Balmer, D.E., Gillings, S., Caffrey, B.J., Swann, R.L., Downie, I.S. & Fuller, R.J. 2013. *Bird Atlas 2007–11: the breeding and wintering birds of Britain and Ireland*. BTO Books, Thetford.

BirdLife International. 2004. *Birds in Europe: populations estimates, trends and conservation status*. Cambridge. UK. (BirdLife International Conservation Series No. 12).

Björnås, K.L. 2017. *Populations trends of breeding birds along the Swedish coast*. Master thesis. Dep. of Biology. Lund University.

Dale, S. 2017. Density, numbers and probable origin of Northern Hawk Owls *Surnia ulula* in southern Norway during the 2016 irruption. *Ornis Norvegica* 40:1–13.

Edman, A. & Ottvall, R. 2016. Brandkronad kungsfågel på frammarsch. *Anser* 55 (4): 6–12.

Falkenberg, F. m.fl. 2015. Fugler i Norge i 2011 og 2012. I *Fugleårene 2011 og 2012*: 90–202. Norsk Ornitologisk Forening.

Falkenberg, F. m.fl. 2016. Fugler i Norge i 2013 og 2014. I *Fugleårene 2013 og 2014*: 70–193. Norsk Ornitologisk Forening.

Gedeon, K. m.fl. 2014. *Atlas Deutscher Brutvogelarten (Atlas of German Breeding Birds)*. Stiftung Vogelmonitoring Deutschlands und Dachverband Deutscher Avifaunisten.

Gilg, O. m.fl. 2013. Trans-Equatorial migration routes, staging sites and wintering areas of High-Arctic avian predator: the Long-tailed Skua (*Stercorarius longicaudus*). *PLOS One* 8(5): e64614. doi:10.1371/journal.pone.0064614.

Green, M., Lindström, Å. & Haas, F. 2017. *Övervakning av fåglarnas populationsutveckling*. Lunds Universitet.

Kampe-Persson, H. 2017. Antal rastande taigasädgäss i Sverige (in press).

Kirby, R.E., Reed, A., Dupuis, P., Obrecht, H.H. och Quist, W.J. 2000. *Description and identification of American Black Duck, Mallard, and hybrid wing plumage*. U.S. Geological Survey, Biological Resources Division, Biological Science Report.

Lange, P. 2016. Fugle i Danmark 2015. I: *Fugleåret 2015*, 27–109. Dansk Ornitologisk Forening.

Ławicki, Łukasz & Perlman, Yoav. (2017). Black-winged Kite in the Western Palearctic: increase in breeding population, vagrancy, and range. *Dutch Birding*. 39. 1–12.

Nilsson, L. & Haas, F. 2016. *Inventering av sjöfåglar och gäss i Sverige. Årsrapport för 2015/16*. Lunds universitet.

Ottosson, U. m.fl. 2012. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. SOF.

Ottvall, R. 2016. Hur går det för strandängsvadarna på Öland? *Calidris* 45(3–4):5.

Sikora, A. m.fl. 2007. *Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985–2004 (The atlas of breeding birds in Poland 1985–2004)*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznan.

SOF. 1978. *Sveriges fåglar*. Stockholm.

Svensson, L. 2013. Rasen *hornemanni* av snösiska *Carduelis hornemanni* aldrig säkert anträffad i Sverige, *Ornis Svecica*, 2013, 23(2):112–114.

van Bemmelen, R. m.fl. 2016. Flexibility in otherwise consistent non-breeding movements of a long-distance migratory seabird, the long-tailed skua. *Mar. Ecol. Progr. Ser.* Doi:10.3354/meps 12010.

Fåglar kan dyka upp var som helst. Bilden ovan är hämtad från Norra Backa industriområde i Borlänge, Dlr. I den lilla planeringen snett ner till vänster om skylten Babyproffsen gömde sig en ökensångare *Sylvia nana* i slutet av oktober 2016.

En kanske mera traditionell bild av ett så kallat drag: Fågelskådare på led på östra Öland spanar efter sibirisk järnsparv på östra Öland i oktober 2016.

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Nya arter för landet

Dvargsävsparv *Emberiza pallasi*

Horssten, Uppland
13–16 oktober 2016

Båten var på väg mot ytterskärgården. Oavsett tid på året är fågelskådning i Stockholms ytterskärgård något av det mest spännande jag känner till. Känslan av att ”vad som helst kan hända” är sällan eller aldrig så påtaglig som just där. Nu satt vi så där i Anders Haglunds båt på väg från Stavnäs till Horssten. Vi pratade om väderläget och Anders beklagade sig över att vinden var i det närmaste nordlig istället för den utlovade nordosten. ”Näja, något kan det nog i alla fall bli”. Hela fågelboken verkade ju vara ute på flyttning att döma av de sensaste dagarnas rapporter på Artportalen och larmsystemen. Vädret ja, nordlig vind, ca 5 m/s och mulet. Inga tecken på annalkande regn, förutsättningarna kändes goda för en fin dag på ön.

Dagarna och veckan före vår utfärd hade präglats av larm från hela Sverige om östliga felflugna rariteter, framför allt sibiriska järnsparvar. Samtalen mellan oss handlade snarast om hur länge vi skulle hinna skåda på ön innan vi hittade just en sibirisk järnsparv. Helt klart en väldigt märklig utgångspunkt, men så var denna höst också något i hästvåg gällande rariteter. Redan då vi lämnade Stavnäs hade vi bestämt att vi inte skulle landstiga på östra delen av ön som brukligt och först kolla om det var någon sträckaktivitet över havet, utan istället gå i land på västra delen och gå direkt på småfågelskådning.

Vid ankomsten till ön kunde vi konstatera att det inte var fågeltomt, men heller inget nedfall.

Vi spred ut oss men höll ändå hela tiden kontakt med varandra via walkie-talkies. Nu var det inte så mycket som ropades ut, det var väl egentligen enbart en morkulla och en snösiska. Jag rörde mig runt den större dungen i väster utan att hitta något särskilt intressant, det var mest siskor, finkar och lite kungsfåglar.

Efter ungefär en timma började vi röra oss österut på ön. Jag anropade de andra via walkie-talkien och fick reda på att de gick österut längs med öns södra strand, den normalt bästa sidan. Jag bestämde mig då för att ta norra sidan så den blev kontrollerad. Trots att den var angripen av nordvinden kunde det säkert ändå finnas någonting där. Min promenad resulterade i nästan ingenting. Enstaka trastar och siskor flög ut ur snären som jag passerade, men det kändes lite avslaget med tanke på att det inte fanns några kungsfåglar. Och framför allt inga järnsparvar.

Efter att ha skådat längs den norra stranden i ungefär en timma kom jag fram till första huset i byn på öns östra del. Några sävsparvar flög upp från en svacka och satte sig i en rishög, varifrån det dessutom lockade en järnsparv. Locklätet lät ganska normalt, men jag tyckte ändå att det var värt att kolla upp alla järnsparvar givet inflödet av sibiriska sådana. Jag gick närmare rishögen och två järnsparvar hoppade strax fram och flög iväg, båda helt vanliga järnsparvar. Typiskt. Jag rundade rishögen och fick då höra ett obekant läte. Helt obekant. Det lät som om fågeln satt ganska nära men jag kunde ändå inte lokalisera den. Locklätet påminde lite om sådesärle eller pilfink men stämde inte in på något jag hört tidigare. Locklätet hördes ytterligare några gånger och pulsen steg, detta var inte ett läte jag kände igen. Lätet kom från ett område med högt gräs bredvid mig och jag rörde mig däråt. Precis när jag tog första steget in i gräset flög en fågel upp och satte sig kort på ett grässtrå. Jag hann inte få upp kikaren innan den flög vidare och försvann bakom en berghäll. Tankarna for vilt omkring i huvudet på mig, vad i hela världen var detta för en fågel? Det enda jag hann se var en ljus tätting, modell fältsparv, med vita yttre stjärtpennor. Den lockade då den flög iväg så jag fick i alla fall bekräftelse på att det var fågeln jag hört tidigare.

Vid det laget förstod jag att det måste röra sig om något riktigt udda så jag anropade Anders Haglund via radion och sade att jag sett något jag inte kunde bestämma. Något konfunderad svarade Anders att han var i byn och skulle ansluta. Övriga skådare på ön hörde radiokonversationen och anslöt även de.

Vi samlades på en klipphäll och jag förklarade vad som hänt, vad jag hade sett och var fågeln hade försvunnit. Den första art jag kom på som kunde passa med utseendet var dvärgsävspärv och Anders hade det låtet i sin mobiltelefon. Han spelade upp det och det stämde perfekt! Just då hörde vi locklåtet igen, live, från gräspartiet intill. Efter lite förvirring hittade vi fågeln som satt helt öppet och födosökte i toppen av ett grässtrå.

Det var helt klart en fältspärv, men vilken? Låtet stämde perfekt med dvärgsävspärv men kunde det verkligen vara en sådan? Fågeln utseende stämde inte med bilden jag hade från fälthandböcker, men jag drog mig samtidigt till minnes en artikel

jag sa att ”jag tycker att jag ser en dvärgsävspärv”. Jag MMS:ade en bild på fågeln till honom och fick nästan omedelbart svaret med glimten i ögat ”din jävla gris! GRATTTIS”! När så bestämningen var bekräftad, larmade vi ut fågeln. Vilken underbar känsla!

Det tog ett par timmar innan det började anlända skådare till ön. Under tiden hade vi koll på dvärgsävspärv och den höll hela tiden runt den lilla byn på östra delen av ön. När vi blivit avlösta i vår bevakning, började vi leta vidare på ön, det kunde ju finnas fler godbitar! Det visade sig emellertid vara helt omöjligt för någon av oss att fokusera, vi gick mest runt och flinade och småskrattade för oss själva trots att träden och buskarna under dagen fyllts

FOTO: MICHAEL BERGMAN

Dvärgsävspärv *Emberiza pallasi*, Horssten, Upl, 14 oktober 2016.

om att unga dvärgsävspärv flyttar i till stor del juvenil dräkt. Vår fågel var hela tiden mycket tillmötesgående och visade upp sig fint, och när vi slutligen lyckades fotodokumentera den, inklusive de för bestämningen diagnostiska grå mindre armtäckarna, trillade poletten helt ner och jackpotten var ett faktum. Jag kände emellertid att jag ville ha en ”second opinion” eftersom det trots allt rörde sig om en ny art för Sverige. Jag ringde Mats Waern, en kompis som jag vet har erfarenhet av dvärgsävspärv. Dessutom råkar dvärgsävspärv vara hans drömart att upptäcka i Sverige. Mats svarade, han skulle precis gå ombord på ett flyg till Malaga på en tjänsteresa och var lite stressad. Han blev inte mindre stressad av att

på med stora mängder fågel, framförallt kungsfåglar. Vid 15-tiden började vi hemfärden, det blev ingen sibirisk järnspärv, men vad gjorde väl det.

Dvärgsävspärv sågs fram till den 16 oktober och höll hela tiden till i samma gräspartier på östra delen av ön där den upptäcktes. Ofta hängde den likt en siska och födosökte i de höga grässtänglarna. Besökande fågelskådare hade dessutom anlagt en liten matning med medhavda frön på en av berghällarna vilket uppskattades av såväl den långväga gästen som av de lokala grönfinkarna.

ANDERS ERIKSSON
srednanosskire@gmail.com

Tundrasparv

Spizelloides arborea

Torreberga ängar, Skåne
12–18 november 2016

Det var förmiddag, lördagen 12 november och jag hade lyckats få en lucka på en och en halv timme i det fullspäckade helgschemat. Eftermiddagen skulle spenderas på ett varuhus för att inhandla en Farsdagpresent och den lilla tid jag nu hade tillgänglig var dyrbar. Att jag skulle ut och skåda var det ingen tvekan om och eftersom jag satsar på kommunlistan i Staffanstorp var det antingen Torreberga eller Kannikdammen som gällde. Väl i bilen föll lotten på den första lokalen eftersom det innebar kortast transportsträcka. Lokalen kändes också het för att kunna få in varfågel på kommunlistan.

Det var en fin förmiddag på Torreberga, solen sken från klar himmel och temperaturen låg behagligt runt 5 grader. Det var lite mesar i rörelse och under promenaden ner längs banvallen noterades bland annat ett par järnsparvar och en ljudlig vattenrall. På ängarna i söder rastade runt tusentalet vitkindade gäss med enstaka inslag av grå- och sädgäss. Ängarna huserade även en del tofsvipor, lungpipare och ett par enkelbeckasiner. Efter drygt 45 min har jag redan vänt och är på väg tillbaka mot bilen. Med stativet över min högra axel och handkikaren i vänsterhanden kollar jag in en fågel som hoppar upp i ett litet träd på min högra sida. Eftersom fågeln sitter rätt nära tar det lite tid att få in fokus. Den har streckad rygg, grått ansikte och rödaktig hjässa. Lär väl vara någon vanlig fågel som bara ser lite skum ut, tänker jag. Den fortsätter att hoppa runt i trädet och verkar till synes orädd. Efter en liten stund flyger den och sätter sig i ett träd lite längre bort och jag vågar sätta ner stativet med tubkikaren för att ta några bilder på fågeln. Skönt, nu kan jag åka hem och sedan arta den i lugn och ro ikväll tänker jag. Då börjar fågeln locka. Ett lite gällt, kort tickande som förde tanken till dvärgsparv. Dock såg det ju inte ut som en sådan och jag tänker att bättre bilder är nu ett måste. Fågeln fortsätter födosöka längs träddridån och vickar frekvent på stjärten när de sakta rör sig söder ut. En snabb omgruppering upp till åkern görs där jag nu i medljus väntar in fågeln. När den väl dyker upp igen går kameran varm och fågeln kan följas under någon minut tills den flyger ner och landar vid en damm drygt hundra meter söderut. Att det är en sparv står nu utom

allt tvivel, men vilken? Jag fotograferar kameraskärmen med mobilen och skickar det tillsammans med texten "Vad är det här?" till min skådarvän Oskar Nilsson. Han ringer upp omedelbart. "Det är något nytt, det är något amerikanskt!" skriker han i luren. Jag börjar förstå vad som hänt och ringer med darrig röst till min sambo. "Det har hänt någonting och jag kan inte komma hem på ett tag" säger jag. Hon märker att jag inte låter som vanligt och frågar om hon ska ringa efter ambulans. Det behövs naturligtvis inte. "Men herregud, vad har hänt då!" utbrister hon. Adrenalinnet rusar så att kroppen skakar och jag börjar faktiskt må lite illa. "Jag har hittat en amerikansk sparv" lyckas jag få fram. "Jaha, och? Kommer du inte hem snart så vi kan åka till Nova?" får jag som svar. Jag förklarar så gott jag kan att det inte blir något besök på Nova för min del idag utan jag måste stanna på Torreberga en stund till.

Efter en dryg halvtimme är Oskar, Petter Olsson och Karl-Erik Splittorff på plats och vi påbörjar eftersöket. Det är nu klart att det rör sig om en American Tree Sparrow eller tundrasparv på svenska. "Här är den!", sparven sitter i ett litet träd längs banvallen och flyger sedan ner mot dammen. Nu börjar fler och fler skådare ansluta och sparven hittas igen när den födosöker bland vinterståndarna vid dammen. "Hur ser fyndbilden ut i VP?" hörs folk diskutera. När det visar sig vara första fyndet av arten för hela denna region blir upplevelsen ännu mer överklig. Befinner jag mig verkligen på Torreberga?

Att en för många hopplös inlandslokal kan leverera en fågel i denna kaliber och att sedan så mycket folk kan få uppleva både fågeln och lokalen är helt fantastiskt. Mina besök till Torreberga kommer att fortsätta och förhoppningsvis ska jag snart få in den där varfågeln på kommunlistan.

SIMON FORS

Tundrasparv *Spizelloides arborea*, Torreberga ängar, Sk 16 november (ovan) resp. 13 november 2016.

FOTO: KRISTER CARLSSON

